

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
พระอภิธรรมปีฎก
เล่ม ๑
ธรรมลังคณีปกรณ์
ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นี้
มาติกา

ติกมาติกา ๒๒ ติกะ

[๑]

๑. กุสติกะ

กสลา ชมมา	ธรรมเป็นกสลา
อกสลา ชมมา	ธรรมเป็นอกสลา
อพญาคต้า ชมมา	ธรรมเป็นอพญาคตต้า

๒. เวทนาติกะ

สขาย เวทนาย สมปยตตตา ชมมา	ธรรมลัมปยตด้วยสุขเวทนา
ทุกขาย เวทนาย สมปยตตตา ชมมา	ธรรมลัมปยตด้วยทุกขเวทนา
อทกขมสุขาย เวทนาย สมปยตตตา ชมมา	ธรรมลัมปยตด้วยอทกขมสุขเวทนา

๓. วิปากติกะ

วิปากา ชมมา	ธรรมเป็นวิบาก
วิปากหมุ่มชมมา	ธรรมเป็นเหตุแห่งวิบาก
แนววิปากหมุ่มชมมา	ธรรมไม่เป็นวิบาก และไม่เป็นเหตุแห่งวิบาก

๔. อปตินนป่าทานิยติกะ

อปตินนป่าทานิย ชมมา	ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปยตด้วย ตัณหาทิฏฐิ เข้ายึดครองและเป็นอารมณ์ของอปตาน
อนุปติทินนป่าทานิย ชมมา	ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปยตด้วย ตัณหาทิฏฐิ ไม่เข้ายึดครองแต่เป็นอารมณ์ของอปตาน
อนุปติทินนานป่าทานิย ชมมา	ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปยตด้วย ตัณหาทิฏฐิ ไม่เข้ายึดครองและไม่เป็นอารมณ์ของอปตาน

๕. สังกิจ្យสังกิเลสิกติกะ

สุกิจ្យ € สุกิเลสิกา ชมมา	ธรรมเครื่องมองและเป็นอารมณ์ของสังกิเลส
อสุกิจ្យ € สุกิเลสิกา ชมมา	ธรรมไม่เครื่องมองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส
อสุกิจ្យ € สุกิเลสิกา ชมมา	ธรรมไม่เครื่องมองและไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส

๖. วิถึกติกะ

สวิตกุสวิจารา ชมมา	ธรรมมีวิถกมีวิจาร
อวิตกุวิจารมตต้า ชมมา	ธรรมไม่มีวิถกแต่มีวิจาร
อวิตกุการวิจารา ชมมา	ธรรมไม่มีวิถกไม่มีวิจาร

๗. ปิตติกะ

ปิติสหคต้า ชมมา	ธรรมสหคตด้วยปิติ
สุขสหคต้า ชมมา	ธรรมสหคตด้วยสุขเวทนา
อุเปกุขสหคต้า ชมมา	ธรรมสหคตด้วยอุเบกขเวทนา

๘. ทั้สสนติกะ

ทัสสเนน ป่าหาตพพา ชมมา	ธรรมอันโลดาปัตติมรคประหณ
กวางนาย ป่าหาตพพา ชมมา	ธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ประหณ
แนว ทัสสเนน น กวางนาย ป่าหาตพพา	ธรรมอันโลดาปัตติมรคและมารคเบื้องสูง ๓ ชมมา

๙. ทั้สสนเหตุกติกะ

ทัสสเนน ป่าหาตพพเหตุก้า ชมมา	ธรรมมีสัมปยตตเหตอันโลดาปัตติมรคประหณ
กวางนาย ป่าหาตพพเหตุก้า ชมมา	ธรรมมีสัมปยตตเหตอันมารคเบื้องสูง ๓ ประหณ
แนว ทัสสเนน น กวางนาย ป่าหาตพพเหตุก้า ชมมา	ธรรมไม่มีสัมปยตตเหตอันโลดาปัตติมรคและ มารคเบื้องสูง ๓ ประหณ

๑๐. อาจยามิติกะ

อาจยามิโน ชมมา	ธรรมเป็นเหตุให้จิตปฏิสินธิ
อปจยามิโน ชมมา	ธรรมเป็นเหตุให้ถึงนิพพาน
แนวอาจยามิโน นาปจยามิโน ชมมา	ธรรมไม่เป็นเหตุให้จิตปฏิสินธิและไม่เป็นเหตุ ให้ถึงนิพพาน

๑๑. เสกขติกะ

เสกข้า ชมมา	ธรรมเป็นของเสกขบุคคล
อเสกข้า ชมมา	ธรรมเป็นของอเสกขบุคคล
แนวเสกข้า นาเสกข้า ชมมา	ธรรมไม่เป็นของเสกขบุคคลและไม่เป็นของ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์	
อเสกขบดคล	
๑๒. ปริตติคະ	
ปริตตา ชมมา	ธรรมเป็นปริตตะ
มหาคตตา ชมมา	ธรรมเป็นมหาคตตะ
อปปามานา ชมมา	ธรรมเป็นอปปามานะ
๑๓. ปริตตารัมมณติคະ	
ปริตตารามมณา ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นปริตตะ
มหาคตารามมณา ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นมหาคตตะ
อปปามานารามมณา ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นอปปามานะ
๑๔. หินติคະ	
หีนา ชมมา	ธรรมหรรน
มหาผินิมา ชมมา	ธรรมปานกลาง
ปนีต้า ชมมา	ธรรมประณีต
๑๕. มิจฉัตตติคະ	
มิจฉตตโนยตา ชมมา	ธรรมเป็นมิจฉาสภาวะและให้ผลแน่นอน
สมมตตโนยตา ชมมา	ธรรมเป็นสมมามสภาวะและให้ผลแน่นอน
อนิยตา ชมมา	ธรรมให้ผลไม่แน่นอน
๑๖. มัคคารัมมณติคະ	
มคคารามมณा ชมมา	ธรรมมีมารคเป็นอารมณ์
มคคเหตุกา ชมมา	ธรรมมีเหตุคือมารค
มคคารិปติโน ชมมา	ธรรมมีมารคเป็นอธิบดี
๑๗. อุปปันติคະ	
อุปปนา ชมมา	ธรรมเกิดขึ้นแล้ว
อนุปปนา ชมมา	ธรรมยังไม่เกิดขึ้น
อุปปាបីโน ชมมา	ธรรมจักเกิดขึ้น
๑๘. อตีตติคະ	
อตีตา ชมมา	ธรรมเป็นอตีต
อนาคต ชมมา	ธรรมเป็นอนาคต
ปจจุปปุนนา ชมมา	ธรรมเป็นปัจจุบัน
๑๙. อตีตารัมมณติคະ	
อตีตารามมณा ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นอตีต
อนาคตารามมณा ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นอนาคต
ปจจุปปุนนารามมณा ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นปัจจุบัน
๒๐. อัชฌัตติคະ	
อัชฌตตา ชมมา	ธรรมเป็นภายใน
พหิทว่า ชมมา	ธรรมเป็นภายนอก
อัชฌตพหิทว่า ชมมา	ธรรมเป็นทั้งภายในและภายนอก
๒๑. อัชฌัตตารัมมณติคະ	
อัชฌตตารามมณा ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นภายใน
พหิทวารามมณा ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นภายนอก
อัชฌตตพหิทวารามมณा ชมมา	ธรรมมีอารมณ์เป็นภายในและเป็นภายนอก
๒๒. สนิทสสนติคະ	
สนิทสสนลปุปภ្យิษา ชมมา	ธรรมที่เห็นได้และกระทบได้
อนิทสสนลปุปภ្យิษา ชมมา	ธรรมที่เห็นไม่ได้แต่กระทบได้
อนิทสสนนาปุปภ្យิษา ชมมา	ธรรมที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้
ติกมาติกา ๒๒ ติกะ จบ	-----

ทกมาติกา ๑๔๒ ทกະ	
อภิธรรมมาติกา ๑๐๐ ทกະ	
เหตุโคงະ	
หมวดที่ ๑ มี ๖ ทกະ គួ	
[២]	១. เหตุកະ
เหตុ ชមมา	ธรรมเป็นเหតុ
នហេតុ ជមមា	ธรรมไม่เป็นเหតុ
២. សហទុក	
សហទុក ជមមា	ธรรมមីហេតុ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อเหตุกา หมมา ธรรมไม่มีเหตุ

๓. เหตุสัมปยุตททก

เหตุสมบุญดุตา หมมา	ธรรมสัมปยุตด้วยเหตุ
เหตุวิบปุญดุตา หมมา	ธรรมวิบปุญจากเหตุ

๔. เหตุสเหตุกททก

เหตุ เจ้า หมมา สเหตุกา จ	ธรรมเป็นเหตุและมีเหตุ
สเหตุกา เจ้า หมมา น จ เหตุ	ธรรมมีเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ

๕. เหตุเหตสัมปยุตททก

เหตุ เจ้า หมมา เหตุสมบุญดุตา จ	ธรรมเป็นเหตุและสัมปยุตด้วยเหตุ
เหตุสมบุญดุตา เจ้า หมมา น จ เหตุ	ธรรมสัมปยุตด้วยเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ

๖. นเหตุสเหตุกททก

น เหตุ โข ปน หมมา สเหตุกาป	ธรรมไม่เป็นเหตุแต่มีเหตุ
(น เหตุ โข ปน หมมา) อเหตุกาป	ธรรมไม่เป็นเหตุและไม่มีเหตุ

จุพันตรททก

หมวดที่ ๒ มี ๗ ทุก คือ

[๓]

สปปจุจยา หมมา	ธรรมมีปัจจัย
อปปจุจยา หมมา	ธรรมไม่มีปัจจัย

๘-๑. สัปปจจยททก

สุขดา หมมา	ธรรมเป็นสัจจะ
อสุขดา หมมา	ธรรมเป็นอสัจจะ

๙-๓. สนิทสสนา หมมา

สนิทสสนา หมมา	ธรรมที่เห็นได้
อนิทสสนา หมมา	ธรรมที่เห็นไม่ได้

๑๐-๔. สปปภิชททก

สปปภิช หมมา	ธรรมที่กระหนบได้
อปปภิช หมมา	ธรรมที่กระหนบไม่ได้

๑๑-๕. รูปททก

รูปโน หมมา	ธรรมเป็นรูป
อรูปโน หมมา	ธรรมไม่เป็นรูป

๑๒-๖. โลกิยททก

โลกิยา หมมา	ธรรมเป็นโลกิยะ
โลกตตรา หมมา	ธรรมเป็นโลกตตระ

๑๓-๗. เกณจิวิญญาณยททก

เกณจิ วิญญา หมมา	ธรรมที่จิตบางอย่างรู้ได้
เกณจิ น วิญญา หมมา	ธรรมที่จิตบางอย่างรู้ไม่ได้

อาสาโโคจக

หมวดที่ ๓ มี ๖ ทุก คือ

[๔]

อาสา หมมา	ธรรมเป็นอาสา
โน อาสา หมมา	ธรรมไม่เป็นอาสา

๑๕-๒. สาสาททก

สาสา หมมา	ธรรมเป็นอารมณ์ของอาสา
อนาคต หมมา	ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอาสา

๑๖-๓. อาสาสัมปยุตททก

อาสาสมบุญดุตา หมมา	ธรรมสัมปยุตด้วยอาสา
อาสาวิบปุญดุตา หมมา	ธรรมวิบปุญจากอาสา

๑๗-๔. อาสาสาสาททก

อาสา เจ้า หมมา สาสา จ	ธรรมเป็นอาสา และเป็นอารมณ์ของอาสา
สาสา เจ้า หมมา โน จ อาสา	ธรรมเป็นอารมณ์ของอาสา แต่ไม่เป็นอาสา

๑๘-๕. อาสาอาสาสัมปยุตททก

อาสา เจ้า หมมา อาสา สมบุญดุตา จ	ธรรมเป็นอาสา และสัมปยุตด้วยอาสา
อาสาสมบุญดุตา เจ้า หมมา โน จ อาสา	ธรรมสัมปยุตด้วยอาสา แต่ไม่เป็นอาสา

๑๙-๖. อาสาวิบปุญตสาสาททก

อาสาวิบปุญดุตา โข ปน หมมา สาสาป	ธรรมวิบปุญจากอาสา แต่เป็นอารมณ์
ของอาสา	

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของโภะ

๓๔-๓. โอมลัมป์ยุตทุก
โอมสมป์ยุตตา ชุมมา ธรรมลัมป์ยุตด้วยโอม
โอมวิปปยุตตา ชุมมา ธรรมวิปปยุตจากโอม

๓๕-๔. โอมโอมนิยทุกจะ
โอม เเจ ဓມມາ ໂອມນිය ຈ ອຣມເປັນໂອມະແລະເປັນວາրມຄ່ອງໂອມະ
ໂອມනිය ເຈ ດມມາ ໂນ ຈ ໂອງ ອຣມເປັນວາරມຄ່ອງໂອມະແຕ່ໄມ່ເປັນໂອມະ

๓๖-๕. โอมໂອມສັ້ນປິດຕະກະ

ទៅ ឬ ពេលខ្លួនបានទាំងអស់
ខ្លួន មិនមែនជាបានទាំងអស់ ទេ

๓๗-๖. โองวิปปยุตตโ雍นิຍทก
โองวิปปยุตตฯ โນ ปນ ဓມມາ ธรรมวิปปยุตจากโองะ แต่เป็นอารมณ์ของโองะ
โองนิယป
(โองวิปปยุตตฯ ໄโน ปນ ဓມມາ) ของโองะ ธรรมวิปปยุตจากโองะ และไม่เป็นอารมณ์
โองนิယป

โดยคุณจิราภรณ์ นิตยาอรุณ
หมายเหตุที่๗ มี ๖ ทักษะ คือ^[๙]
๓๙-๑. โยคทักษะ^{ธรรมชาติปัญญา}

๓๙-๒. โยคโนiyทกุ
โยคโนiy ชุมมา
ชุมมาเป็นโยคโนiy ชุมมา

๔๐-๓. ໂປດສັນປຸດທະກະ ອົງຮມ ໂມເປັນອາຮມຄູ່ອອງໄຍກະ

โยคสมปยตตตา อามมา
โยคิวปปยตตตา อามมา

๔๑-๔. ไยคไยกนิยทุกະ
ໂຢຄາ ່ຈ ມ໘ມາ ໂຢຄນິຍາ ຈ
ໂຢຄນິຍາ ່ຈ ມ໘ມາ ໂນ ຈ ໂຢຄ
ຮຽມເປັນໂຢຄ ແລະເປັນອາຮມໝໍຂອງໂຢຄ
ຮຽມເປັນອາຮມໝໍຂອງໂຢຄ ແຕ່ໄມ່ເປັນໂຢຄ

๔๒-๕. โยคโยคสัมปยตตทก
โยค เจว ຮມມາ โยคສຸມປົດຕາ ຈ
ໂຄງຫະໄຫວ້າ ເວລະ ຮະເວ ໂພນ ໂຄວ
ຮຽມເປັນໂຍຄະ ແລະສຸມປົດຕ້າວຍໂຍຄະ
ຮຣະເຊັ່ງໄຫວ້າບົນໂຄວ ແຕ່ໄປນໍ້າໂຍຄະ

เยคสมบูรณ์ตุ้า เจ้า ชุมมา ใจ ยาค ธรรมลับยุตดายเยค แต่ เมเบนเยค
 ๓๑-๖. โยคิวปปบุญตตโยกนิยทุก
 โยคิวปปบุญตตตา ใจ ปน ชุมมา ธรรมวิปปบุญจากโยค แต่เป็นอารมณ์ของโยค
 โยคันยาป
 (โยคิวปปบุญตตตา ใจ ชุมมา) ธรรมวิปปบุญต
 โยคันยาป
 ขอ ปีเต

ມະນາຄານ ພົມ ສັງເກດ
ນິວຣຸນ ໂຄງຮະກ

หน้าดี๊ด มี ๖ ทุก คือ^[๙] ๔๔-๑. นีารณทุก
นีารณวิริยา

๔๕-๒. นีราณิยทุกง นีราณิยา ภรรยา	ธรรมนิรัน ธรรมไมเป็นนิรัน
-------------------------------------	------------------------------

ฉบับที่ ๕๙-๓ นิวรณ์สัมปรดตทุก
ฉบับที่ ๕๙-๔ นิวรณ์สัมปรดตทุก

ນໍາຮັມສົມບໍລິຫານ ອົມມາ	ນໍາຮັມສົມບໍລິຫານ ອົມມາ
ນໍາຮັມວິປ່ງປະຕາ ອົມມາ	ຫຼາຍມີປ່ງປະຕາຈາກນິວຮັນ
ຮ່າງ-ຮ່າງ . ນໍາຮັມນໍາຮັມຍິທຸກ	
ນໍາຮັມາ ເຈົ້າ ອົມມາ ນໍາຮັມຍິ່ນ ຈ	ຫຼາຍມີເປັນນິວຮັນ ແລະ ເປັນອາຮມຜົນຂອງນິວຮັນ
ນໍາຮັມຍິ່ນ ເຈົ້າ ອົມມາ ໂນ ຈ ນໍາຮັມາ	ຫຼາຍມີເປັນອາຮມຜົນຂອງນິວຮັນ ແຕ່ ໂນເປັນນິວຮັນ

๔๙-๕. นิวรณนิวรณสัมปยุตทุก
นิวรณ เจว หุม่า นิวรณสัมปยุตตา จ
นิวรณสัมปยุตตา ใจ ญี่ปุ่น นิวรณ
นิวรณเป็นนิวรณและสัมปยุตด้วยนิวรณ
นิวรณเข้าไปในอันตรียิบบอร์ดแล้วเป็นนิวรณ

นวัตกรรมสมบูรณ์แบบ เจ้า ชุมมา ใน จ นวัตกรรม ธรรมะสมบูรณ์แบบ

<p>พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์ นิวรณ์วิปปยุตตตา โข ปน ဓมມາ นิเวณียापि (นิเวณวิปปยุตตตา โข ปน ဓมມາ) อ尼เวณียापि</p>	<p>ธรรมวิปปยุตจากนิวรณ์ แต่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ ธรรมวิปปยุตจากนิวรณ์ และไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์</p>
<p>ปramaสโโคจக หมวดที่ ๙ มี ๕ ทุก คือ</p> <p>[๑๐]</p>	<p>๕๐-๑. ปramaสทุก ธรรมเป็นปramaส (ที่ภูริ) ธรรมไม่เป็นปramaส</p>
<p>ปramaสา ဓมມາ ใน ปramaสา ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaส ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของปramaส</p>
<p>๕๑-๒. ปramaสภูต ปramaสสัมปยุตตตา ဓมມາ ปramaสาวิปปยุตตตา ဓมມາ</p>	<p>ธรรมสัมปยุตด้วยปramaส ธรรมวิปปยุตจากปramaส</p>
<p>๕๒-๓. ปramaสปรมमภูต ปramaสา เเจ ဓมມາ ปramaสภูต ปramaสภูต เเจ ဓมມາ ใน จ ปramaสา</p>	<p>ธรรมเป็นปramaส และเป็นอารมณ์ของปramaส ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaส แต่ไม่เป็นของปramaส</p>
<p>๕๓-๔. ปramaสปรมมภูต ปramaสาวิปปยุตตปرمมภูต (ปramaสาวิปปยุตตตา โข ปน ဓมມາ) อปramaสภাপि</p>	<p>ธรรมเป็นปramaส ธรรมวิปปยุตจากปramaส และไม่เป็นอารมณ์ของปramaส</p>
<p>๕๔-๕. ปramaสาวิปปยุตตปرمมภูต ปramaสาวิปปยุตตตา โข ปน ဓมມາ ปramaสภापि (ปramaสาวิปปยุตตตา โข ปน ဓมມາ)</p>	<p>ธรรมวิปปยุตจากปramaส แต่เป็นอารมณ์</p>
<p>๕๕-๖. จิต มหันตรทุก หมวดที่ ๑๐ มี ๑๔ ทุก คือ</p> <p>[๑๑]</p>	<p>๕๕-๑. สารัมมณทุก ธรรมมีอารมณ์ ธรรมไม่มีอารมณ์</p>
<p>สารัมมณ ဓมມາ อนารัมมณ ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเป็นจิต ธรรมไม่เป็นจิต</p>
<p>๕๖-๒. จิต จิตตตา ဓมມາ ใน จิตตตา ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเป็นจิต ธรรมไม่เป็นจิต</p>
<p>๕๗-๓. เจตสิก เจตสิก ဓมມາ อเจตสิก ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเป็นเจตสิก ธรรมไม่เป็นเจตสิก</p>
<p>๕๘-๔. จิตตสัมปยุตตทุก จิตตสัมปยุตตตา ဓมມາ จิตตวิปปยุตตตา ဓมມາ</p>	<p>ธรรมสัมปยุตด้วยจิต ธรรมวิปปยุตจากจิต</p>
<p>๕๙-๕. จิตตสังสภูต จิตตสังสภูต ဓมມາ จตตวิสสภูต ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเจือกับจิต ธรรมไม่เจือกับจิต</p>
<p>๖๐-๖. จิตตสมภูรණ จิตตสมภูรණา ဓมມາ ใน จิตตสมภูรණา ဓมມາ</p>	<p>ธรรมมีจิตเป็นสมภูรණ ธรรมไม่มีจิตเป็นสมภูรණ</p>
<p>๖๑-๗. จิตตสหภุก จิตตสหภุกโน ဓมມາ ใน จิตตสหภุกโน ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเกิดร่วมกับจิต ธรรมไม่เกิดร่วมกับจิต</p>
<p>๖๒-๘. จิตตานุปริวัตติ จิตตานุปริวัตติโน ဓมມາ ใน จิตตานุปริวัตติโน ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเกิดคล้อยตามจิต ธรรมไม่เกิดคล้อยตามจิต</p>
<p>๖๓-๙. จิตตสังสภูตสมภูรණ จิตตสังสภูตสมภูรණา ဓมມາ ใน จิตตสังสภูตสมภูรණา ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเจือกับจิตและมีจิตเป็นสมภูรණ ธรรมไม่เจือกับจิตและไม่มีจิตเป็นสมภูรණ</p>
<p>๖๔-๑๐. จิตตสังสภูตสมภูรණสหภุก จิตตสังสภูตสมภูรණสหภุกโน ဓมມາ</p>	<p>ธรรมเจือกับจิต มีจิตเป็นสมภูรණ และเกิดร่วมกับจิต</p>

ใน จิตตสัมภูติสมภูรานสหกโน ชุมมา	พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์ ไม่เกิดร่วมกับจิต	ธรรมไม่เจอกับจิต ไม่มีจิตเป็นสมภูราน และ
๖๕-๑๐. จิตตสัมภูติสมภูรานบุปผิวัตติทุก ใน จิตตสัมภูติสมภูรานบุปผิวัตติ ใน ชุมมา	จิตตสัมภูติสมภูรานบุปผิวัตติทุก ธรรมเจอกับจิตเป็นสมภูรานและเกิดคล้อยตามจิต	ธรรมไม่เจอกับจิต ไม่มีจิตเป็นสมภูราน และ
๖๖-๑๒. อัชฌัตติกทุก อชฌัตติกา ชุมมา พหิรา ชุมมา	อัชฌัตติกทุก ธรรมเป็นภายใน	ธรรมเป็นภายนอก
๖๗-๑๓. อุปทานทุก อุปทาน ชุมมา ใน อุปทาน ชุมมา	อุปทานทุก ธรรมอาศัยมหากุรุปเกิด	ธรรมไม่อาศัยมหากุรุปเกิด
๖๘-๑๔. อุปทานนทุก อุปทานนุนา ชุมมา อนุปทานนุนา ชุมมา	อุปทานนทุก ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปยุตด้วยตัณหา ทิฏฐิ เข้ายึดครอง	ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปยุตด้วยตัณหา ทิฏฐิ ไม่เข้ายึดครอง
๖๙-๑. อุปทานทุก อุปทานา ชุมมา ใน อุปทานา ชุมมา	อุปทานทุก ธรรมเป็นอุปทาน	ธรรมไม่เป็นอุปทาน
๗๐-๒. อุปทานนิยทุก อุปทานนิยา ชุมมา อนุปทานนิยา ชุมมา	อุปทานนิยทุก ธรรมเป็นอารมณ์ของอุปทาน	ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน
๗๑-๓. อุปทานสัมปยุตตทุก อุปทานสัมปยุตต ชุมมา อุปทานวิปปยุตต ชุมมา	อุปทานสัมปยุตตทุก ธรรมสัมปยุตด้วยอุปทาน	ธรรมวิปปยุตตจากอุปทาน
๗๒-๔. อุปทานอุปทานนิยทุก อุปทานา เจ้า ชุมมา อุปทานนิยา ฯ อุปทานนิยา เจ้า ชุมมา ใน จ อุปทานา	อุปทานอุปทานนิยทุก ธรรมเป็นอุปทานและเป็นอารมณ์ของอุปทาน	ธรรมเป็นอุปทานและเป็นอารมณ์ของอุปทาน
๗๓-๕. อุปทานอุปทานสัมปยุตตทุก อุปทาน เจ้า ชุมมา อุปทาน- สมปยุตต ฯ อุปทานสมปยุตต ฯ เจ้า ชุมมา ใน จ อุปทานา	อุปทานอุปทานสัมปยุตตทุก ธรรมเป็นอุปทาน และสัมปยุตด้วยอุปทาน	ธรรมเป็นอุปทาน และสัมปยุตด้วยอุปทาน
๗๔-๖. อุปทานวิปปยุตตอุปทานนิยทุก อุปทานวิปปยุตต ฯ ปั่น ชุมมา อุปทานนิยป (อุปทานวิปปยุตต ฯ ปั่น ชุมมา) อนุปทานนิยป	อุปทานวิปปยุตตอุปทานนิยทุก ธรรมวิปปยุตตจากอุปทาน แต่เป็นอารมณ์ ของอุปทาน	ธรรมวิปปยุตตจากอุปทาน และไม่เป็น อารมณ์ของอุปทาน
๗๕-๗. กิเลสโคงจะ หมวดที่ ๑๒ มี ๘ ทุก คือ	๗๕-๑. กิเลสทุก กิเลสา ชุมมา ใน กิเลสา ชุมมา	กิเลสโคงจะ ธรรมเป็นกิเลส ธรรมไม่เป็นกิเลส
๗๖-๘. สังกิเลสิกทุก สังกิเลสิก ชุมมา อสังกิเลสิก ชุมมา	สังกิเลสิกทุก ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส	ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส
๗๗-๙. สังกิเลภูรทุก สังกิเลภูร ชุมมา อสังกิเลภูร ชุมมา	สังกิเลภูรทุก ธรรมเครื่องมอง	ธรรมไม่เครื่องมอง
๗๘-๑๐. กิเลสสัมปยุตตทุก กิเลสสัมปยุตต ชุมมา กิเลสวิปปยุตต ชุมมา	กิเลสสัมปยุตตทุก ธรรมสัมปยุตตด้วยกิเลส	ธรรมวิปปยุตตจากกิเลส

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

๗๙-๕. กิเลสสังกิเลสิกทุก

กิเลسا เจว ชมมา สุกิเลสิกา จ ธรรมเป็นกิเลสและเป็นอารมณ์ของสังกิเลส
สุกิเลสิกา เจว ชมมา โน จ กิเลسا ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลส

๘๐-๖. กิเลสสังกิลิภูตทุก

กิเลسا เจว สุกิลิภูต จ ธรรมเป็นกิเลสและเคร้าหมอง

สุกิลิภูต เจว ชมมา โน จ กิเลسا ธรรมเคร้าหมองแต่ไม่เป็นกิเลส

๘๑-๗. กิเลสกิเลสสัมปบุตทุก

กิเลسا เจว ชมมา กิเลสมปบุตตา จ ธรรมเป็นกิเลสและสัมปบุตด้วยกิเลส

กิเลสมปบุตตา เจว ชมมา โน จ กิเลسا ธรรมสัมปบุตด้วยกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลส

๘๒-๘. กิเลสวิปปบุตตัลสังกิเลสิกทุก

กิเลสวิปปบุตตา โข ปน ชมมา ธรรมวิปปบุตจากกิเลส แต่เป็นอารมณ์ของ

สุกิเลสิกาปี (กิเลสวิปปบุตต้า โข ปน ชมมา) ธรรมวิปปบุตจากกิเลส และไม่เป็นอารมณ์ของ

อสุกิเลสิกาปี สังกิเลส

ปัญธิทุก

หมวดที่ ๓ มี ๑๔ ทุก คือ

[๙๙]

๙๓-๑. ทัลสเนนปหาตพทุก

ทสุสเนน ปหาตพพา ชมมา ธรรมอันโลดาปตติมරคประหาน

น ทสุสเนน ปหาตพพา ชมมา ธรรมอันโลดาปตติมරคไม่ประหาน

๙๔-๒. ภารนาຍปหาตพทุก

ภารนาຍ ปหาตพพา ชมมา ธรรมอันมรคเบื้องสูง ๓ ประหาน

น ภารนาຍ ปหาตพพา ชมมา ธรรมอันมรคเบื้องสูง ๓ ไม่ประหาน

๙๔-๓. ทัลสเนนปหาตพพเหตุกทุก

ทสุสเนน ปหาตพพเหตุก ชมมา ธรรมมีสัมปบุตตเหตุอันมรคเบื้องสูง ๓ ประหาน

น ทสุสเนน ปหาตพพเหตุก ชมมา ธรรมไม่มีสัมปบุตตเหตุอันโลดาปตติมรคจะ

ประหาน

๙๔-๔. ภารนาຍปหาตพพเหตุกทุก

ภารนาຍ ปหาตพพเหตุก ชมมา ธรรมมีสัมปบุตตเหตุอันมรคเบื้องสูง ๓ ประหาน

น ภารนาຍ ปหาตพพเหตุก ชมมา ธรรมไม่มีสัมปบุตตเหตุอันมรคเบื้องสูง ๓ จะ

ประหาน

๙๗-๕. สวิตตอกทุก

สวิตตอก ชมมา ธรรมมีวิตตอก

อวิตตอก ชมมา ธรรมไม้มีวิตตอก

๙๔-๖. สวิจารทุก

สวิจาร ชมมา ธรรมมีวิจาร

อวิจาร ชมมา ธรรมไม้มีวิจาร

๙๔-๗. สปปติกทุก

สปปติก ชมมา ธรรมมีปปติ

อปปติก ชมมา ธรรมไม่มีปปติ

๙๐-๙. ปิติสหคตทุก

ปิติสหคต ชมมา ธรรมสหคตด้วยป็ติ

น ปิติสหคต ชมมา ธรรมไม่สหคตด้วยป็ติ

๙๑-๙. สุขสหคตทุก

สุขสหคต ชมมา ธรรมสหคตด้วยสุขเวทนา

น สุขสหคต ชมมา ธรรมไม่สหคตด้วยสุขเวทนา

๙๒-๑๐. อุเปกขาสหคตทุก

อุเปกขาสหคต ชมมา ธรรมสหคตด้วยอุเปกขาเวทนา

น อุเปกขาสหคต ชมมา ธรรมไม่สหคตด้วยอุเปกขาเวทนา

๙๓-๑๑. กามาวจารทุก

กามาวจาร ชมมา ธรรมเป็นกามาวจาร

น กามาวจาร ชมมา ธรรมไม่เป็นกามาวจาร

๙๔-๑๒. รูปภาจารทุก

รูปภาจาร ชมมา ธรรมเป็นรูปภาจาร

น รูปภาจาร ชมมา ธรรมไม่เป็นรูปภาจาร

๙๕-๑๓. อรูปภาจารทุก

อรูปภาจาร ชมมา ธรรมเป็นอรูปภาจาร

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์	ธรรมไม่เป็นอรุปาวาร
๙๖-๑๔. ปริยาปันนทุก	ธรรมเป็นปริยาปันนະ
ปริยาปันนา ชุมมา	ธรรมเป็นอปริยาปันนະ
อปิยาปันนา ชุมมา	ธรรมเป็นอปริยาปันนະ
๙๗-๑๕. นิยานิกทุก	ธรรมเป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ
นิยันิกา ชุมมา	ธรรมไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ
อนิยันิกา ชุมมา	ธรรมไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ
๙๘-๑๖. นิยตทุก	ธรรมให้ผลแน่นอน
นิยตา ชุมมา	ธรรมให้ผลไม่แน่นอน
อนิยตา ชุมมา	ธรรมให้ผลไม่แน่นอน
๙๙-๑๗. สอตตรทุก	ธรรมมีธรรมอื่นยิ่งกว่า
สอตตรา ชุมมา	ธรรมไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า
อนุตตรา ชุมมา	ธรรมไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า
๑๐๐-๑๘. สรณทุก	ธรรมเกิดกับกิเลส
สรณा ชุมมา	ธรรมไม่เกิดกับกิเลส
อรณา ชุมมา	ธรรมไม่เกิดกับกิเลส
อภิธรรมมาติกา ๑๐๐ ทุก จบ	-----

สตตันตมาติกา ๔๒ ทุก

[๑๕]

วิชชาภาคโน ชุมมา	๑. วิชชาภาคีทุก
อวิชชาภาคโน ชุมมา	ธรรมเป็นไปในส่วนวิชชา
๒. วิชชุปมทุก	ธรรมเป็นไปในส่วนอวิชชา
วิชชุปมา ชุมมา	ธรรมเหมือนฝ้าเลข
วชิรุปมา ชุมมา	ธรรมเหมือนฝ้าฝ่า
๓. พาลทุก	ธรรมทำให้เป็นพาล
พาลา ชุมมา	ธรรมทำให้เป็นบัณฑิต
ปณฑิตา ชุมมา	ธรรมดำเนิน
กณหา ชุมมา	ธรรมขาด
สุกกา ชุมมา	ธรรมขาด
๔. ตปนิยทุก	ธรรมทำให้เราร้อน
ตปนิยา ชุมมา	ธรรมไม่ทำให้เราร้อน
อตปนิยา ชุมมา	ธรรมเป็นชื่อ
๕. อธิจันทุก	ธรรมเป็นเหตุของธรรมเป็นชื่อ
อธิจนา ชุมมา	ธรรมเป็นนิรตติ
อธิจันปกา ชุมมา	ธรรมเป็นเหตุของธรรมเป็นนิรตติ
๖. นิรตตติทุก	ธรรมเป็นบัญญัติ
นิรตติ ชุมมา	ธรรมเป็นเหตุของธรรมเป็นบัญญัติ
นิรตติปกา ชุมมา	นามธรรม
๗. ปัญญตติทุก	รูปธรรม
ปัญตติ ชุมมา	ความไม่รู้แจ้ง
ปัญตติปกา ชุมมา	ความปรารถนาภ
๘. นามรูปทุก	ความเห็นว่าเกิด
นามรูป	ความเห็นว่าไม่เกิด
๙. อวิชชาทุก	ความเห็นว่าเที่ยง
อวิชชา จ	ความเห็นว่าสูญ
ภาตตุห จ	ความเห็นว่าไม่เกิด
๑๐. ภาตติภูริทุก	ความเห็นว่าเกิด
ภาตติภูริ จ	ความเห็นว่าไม่เกิด
วิภาตติภูริ จ	ความเห็นว่าเที่ยง
๑๑. สัสสตติภูริทุก	ความเห็นว่าสูญ
สสสตติภูริ จ	ความเห็นว่าไม่เกิด
อุบเจตติภูริ จ	ความเห็นว่าเที่ยง
๑๒. อันตาวาทภูริทุก	ความเห็นว่าสูญ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์	
อนุตวารทิฏฐิ จ	ความเห็นว่ามีที่สุด
อนนตวารทิฏฐิ จ	ความเห็นว่าไม่มีที่สุด
๑๔. ปุพพันตานทิฏฐิทุก	
บุพพันตานทิฏฐิ จ	ความเห็นประรากส่วนอเด็ต
อปนันตานทิฏฐิ จ	ความเห็นประรากส่วนอนาคต
๑๕. อหิริกทุก	
อหิริกจิจ	ความไม่ละเอียด
อโนตตบปปจ	ความไม่เกรงกลัว
๑๖. หิริทุก	
หิริ จ	ความละเอียด
โอตตบปปจ	ความเกรงกลัว
๑๗. โทวัสดุสตาทุก	
โทวัสดุสตา จ	ความเป็นผู้ว่าจ่าย
ปาปมิตตุตตา จ	ความเป็นผู้มีมิตรช่วย
๑๘. โสวจัสดุสตาทุก	
โسوจัสดุสตา จ	ความเป็นผู้ว่าง่าย
กลุยามมิตตุตตา จ	ความเป็นผู้มีมิตรดี
๑๙. อาปตติกุสตตาทุก	
อาปตติกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในอาบัตติ
อาปตติวิญญาณกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในการออกจากอาบัตติ
๒๐. สมายปตติกุสตตาทุก	
สมายปตติกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในสมายบัตติ
สมายปตติวิญญาณกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในการออกจากสมายบัตติ
๒๑. ชาตติกุสตตาทุก	
ชาตติกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในชาต
มนสิกากรกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในการพิจารณา
๒๒. อายตันกุสตตาทุก	
อายตันกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในอายตัน
ปฏิจจสมุปปางกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในปฏิจจสมุปปาง
๒๓. ฐานกุสตตาทุก	
ฐานกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในฐานะ
อภูฐานกุสตตา จ	ความเป็นผู้ฉลาดในอภูฐานะ
๒๔. อาชชาราทุก	
อาชชารา จ	ความชื่อตรง
มหททรา จ	ความอ่อนโยน
๒๕. ขันเตติทุก	
ขันติ จ	ความอดทน
โลรจุจุ จ	ความสงบเสงี่ยม
๒๖. สาขัญทุก	
สาขัญจิจ	ความเป็นผู้มีวิจารณห้วน
ปฏิสันถารา จ	การปฏิสันถาร
๒๗. อินทริยอคตตทavarataทุก	
อินทริยอส คุตตทavarata จ	ความเป็นผู้ไม่สำรวมในอินทริย ๖
โภชน เอมตตัตติ จ	ความเป็นผู้ไม่รู้ประมาณในโภชนหาร
๒๘. อินทริยอคตตทavarataทุก	
อินทริยอส คุตตทavarata จ	ความเป็นผู้สำรวมในอินทริย ๖
โภชน เมตตัตติ จ	ความเป็นผู้รู้ประมาณในโภชนหาร
๒๙. มภรูษสัจจทุก	
มภรูษสจจิจ	ความเป็นผู้ไม่มีสติ
อสมบปนัตติจ	ความเป็นผู้ไม่มีสัมปชัญญะ
๓๐. สติทุก	
สติ จ	สติ
สมปปัตติจ	สัมปชัญญะ
๓๑. ปฏิสังขานพลทุก	
ปฏิสังขานพลจิจ	กำลังคือการพิจารณา
ภานนาพลจิจ	กำลังคือการงาน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์

๓๒. สมถทุก

สมโภ จ วิปสุสนา จ	สมถะ วิปสุสนา
๓๓. นิมิตทุก	นิมิตคือสมถะ นิมิตคือความเพียร
สมถานิมิตใจ ปคุคนามิมิตใจ	๓๔. ปคคานทุก
ปคคานา จ อวิกเขป จ	ความเพียร ความไม่ฟุ่งชาน
สีลวิปติ จ ทิฏฐิวิปติ จ	๓๕. วิปติทุก
สีลสมปทา จ ทิฏฐิสมปทา จ	ความวินัยแห่งศีล ความวินัยแห่งทิฏฐิ
สีลวิสุทธิ จ ทิฏฐิวิสุทธิ จ	๓๖. สัมปทาทุก
ทิฏฐิวิสุทธิ จ ข ปน บกษาทิฏฐิสส จ ปранำ	ความสมบูรณ์แห่งศีล ความสมบูรณ์แห่งทิฏฐิ
๓๗. วิสุทธิทุก	ความหมดจดแห่งศีล ความหมดจดแห่งทิฏฐิ
๓๘. ทิฏฐิวิสุทธิทุก	ความหมดจดแห่งทิฏฐิ ความเพียรแห่งบุคลผู้มีทิฏฐิอันหมดจด
ส่วนโภ จ ส่วนนิยส ฐานนส สำคุสส จ โยนิส ปธาน	๓๙. สั้นเวคทุก ลดใจ
๔๐. อสันตภูรธาทุก	ความลดใจในฐานะเป็นที่ตั้งแห่งความลดใจ ความพยายามโดยแยกชายของบุคลผู้มีความ
อสันตภูรธา จ กุสเลส ဓมเมส อปปภีวานิتا จ ปранสุเม	ความไม่รู้จักอิ่มในกุศลธรรม ความไม่ห้อกอยในความพยายาม
๔๑. วิชชาทุก	
วิชชา จ วิมุตติ จ	ความรู้แจ้ง ความหลุดพ้น
๔๒. ขยญาณทุก	
ขเย ไก่ อนุปปะ ไก่	ญาณในอริยมรรค ญาณในอริยผล
สุตตันตมติกา ๔๒ ทุก จบ มาติกา จบ	

จิตตุปปายกัณฑ์

กุศลธรรม

กามาจารมหายกุศลจิต ๔

จิตดวงที่ ๑

บทกาภาษี่

[๑] ธรรมเป็นกุศล เป็น ใจ

กามาจารกุศลจิต สหารดตัวยโสมนัส ๑- สัมปยตด้วยญาณ ๒- มีรูปเป็นอารมณ์ หรือ มีเสียง เป็นอารมณ์ มีกลิ่นเป็นอารมณ์ มีรสเป็นอารมณ์ มีพญจัปพะเป็นอารมณ์ มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือปราภกธรรมใดๆ เกิดขึ้นในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร ปดิ ลุบ เอกกคคตา สหธินทรีย วิริยินทรีย สดินทรีย สมาธินทรีย ปัญญินทรีย มนินทรีย โสมนัล สินทรีย ชีวิตินทรีย สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกปปะ สัมมาวารามะ สัมมาສາติ สัมมาສາമාදี สัทธาพละ วิริยพละ สดิพละ สมาธิพละ ปัญญาพละ หิริพละ ໂອตตปปะລະ ອໂລກ ອໂທະ ອໂມහະ ອນກິຫາລາ ອພຍາປາທະ (สัมมาทิฏฐิ ທີ່ໄຕ ໂອຕตັບປະ) ກາຍປັລສທີ ຈິຕຕັບລສທີ ກາຍປັລສທີ ກາຍລທາ ຈິຕລທາ ກາຍມທາ ຈິຕມມທາ ກາຍກັມມໍຄູງຕາ ຈິຕກັມມໍຄູງຕາ ກາຍປາຄູງຕາ ຈິຕປາຄູງຕາ ກາຍຫຼາຍຕາ ກາຍຊຸກຕາ ຈິຕຊຸກຕາ ສົດ ສັນບ້າຂໍ້ມະ ສົມຄະ ວິປສສນາ ປັກະ ອວິກເຂປະ ມືນສັຍນັ້ນ ພຣະນາມຫຼາມທີ່ອີງຈາຕັຍເກີດຂຶ້ນແນ້ວື້ນໄດ ມືອູ່ໃນສັຍນັ້ນ .

ສກារໜ້າສາມາດເຫັນວ່າ ธรรมเป็นกุศล

[๑] ພັສະ ມືນສັຍນັ້ນ ເປັນ ใจ

ກາරກະທບ ກິຮິຍາທີ່ກະທບ ກິຮິຍາທີ່ຄຸກຕ້ອງ ຄວາມຄຸກຕ້ອງ ໃນສັຍນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂ້ອວ່າ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ผัสสะมีในสมัยนั้น .

[๑๙] เวทนา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความสบายนทางใจ ความสุขทางใจ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งโนวิญญาณธาตุที่สมกัน
ความเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจโตสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข
อันเกิดแต่เจโตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เวทนา มีในสมัยนั้น .

๑๑. เกิดร่วมกับโสมนัสเวทนา ๒. ประกอบด้วยปัญญา

[๒๐] สัญญา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การจำ กิริยาที่จำ ความจำ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า สัญญา มีในสมัยนั้น .

[๒๑] เจตนา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด อันเกิดแต่สัมผัสแห่งโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า เจตนา มีในสมัยนั้น .

[๒๒] จิต มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

จิต มโน มนัส หทัย ปัณฑร ๑- มโน มนตนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขั้นร์
มโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า จิตมีในสมัยนั้น .

[๒๓] วิตก มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตระกูล ความตระกูลอย่างแรง ความจำ ความที่จิตแบบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิตแบบสนิท
อยู่ในอารมณ์ ความแยกอิจฉาขึ้นสู่อารมณ์ สัมมาลังกับปะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิตกมีในสมัยนั้น .

[๒๔] วิจาร มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตระวง ความพิจารณา ความตามพิจารณา ความเข้าไปพิจารณา ความที่จิตสืบต่อ
อารมณ์ ความที่จิตเพ่งอารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิจารมีในสมัยนั้น .

[๒๕] ปีติ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความอึมใจ ความปราโมทย์ ความยินดียิ่ง ความบันเทิง ความร่าเริง ความรื่นเริง
ความปลื้มใจ ความตื่นเต้น ความที่จิตซึ่งชุมบินดี ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ปีติมีในสมัยนั้น .

[๒๖] สุข มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความสบายนทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจโต-

สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจโตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า

สุขมีในสมัยนั้น .

[๒๗] เอกัคคตา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความจำร่องอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปเปล่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ สัมมาสมาธิ

ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เอกัคคตา มีในสมัยนั้น .

๑๒. ธรรมชาติที่ผ่องใส

[๒๘] สัทธินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ครรชรา กิริยาที่ชื่อ ความปองใจชื่อ ความเลือมใจยิ่ง ครรชรา อินทรีย์คือครรชรา
สัทธาพละ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัทธินทรีย์มีในสมัยนั้น .

[๒๙] วิริยินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การประรักความเพียรทางใจ ความขะมักเขมั้น ความบากบ้น ความตั้งหน้า ความพยายาม
ความอุดสาหะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความหนื้น ความก้าวไปอย่างไม่หักดิบ ความ
ไม่ทอดถึงนั้นทะ ความไม่ทอดถึงระหว ความประดับประดงระหว วิริยะ อินทรีย์คือวิริยะ
วิริยะพละ สัมมาภายาม ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิริยินทรีย์ในสมัยนั้น .

[๓๐] สดินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

สดิ ความตามระลึก ความหวานระลึก สดิ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่เลือนลอຍ
ความไม่เลิม สดิ อินทรีย์คือสดิ สดิพละ สัมมาสดิ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สดินทรีย์
มีในสมัยนั้น .

[๓๑] ปัญญาณทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความจำร่องอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปเปล่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ อินทรีย์คือสมาธิ สมาธิพละ สัมมาสมาธิ

ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สมาธินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๒] ปัญญาณทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด
ความรู้และแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปักรัก ปัญญา อินทรีย์คือปัญญา
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่าง คือ ปัญญา แสงสว่าง
คือ ปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
สัมมาทิฏฐิ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ปัญญาทริยมีในสมัยนั้น .

[๓๒] ม尼โนทริย มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

จิต มโน มาเนส หทัย ปันทร มโน มนayeตนะ อินทรีย คือ มโน วิญญาณ
วิญญาณขันธ์ โนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า มนิโนทริยมีในสมัยนั้น .

[๓๓] โสมนัสสินทริย มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความสนายทางใจ ความสขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจโต-
*สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุขอัน เกิดแต่เจโตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
โสมนัสสินทริย มีในสมัยนั้น .

[๓๔] ชีวิตินทริย มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

อาบ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ความเป็นอยู่ ชีวิตินทริยของนามธรรมนั้นๆ ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า ชีวิตินทริยมีในสมัยนั้น .

[๓๕] สัมมาทิฏฐิ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ด้วยอุปนิธ
รู้แจ้ง ความค้นคิด ความไคร่ควรัญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปักกิ่ง ปัญญา ปัญญาทริย
ปัญญาพะ ปัญญาเหมือนคาดตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่าง
คือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม
ความเห็นชอบ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัมมาทิฏฐิ มีในสมัยนั้น .

[๓๖] สัมมาสังกัปปะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตรึก ความตระกูลอย่างแรง ความดาริ ความที่จิตแบบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิต
แบบสนใจอยู่ในอารมณ์ ความยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ ความดาริขอบ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สัมมาสังกัปปะ มีในสมัยนั้น .

[๓๗] สัมมาวายามะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การปรารถความเพียรทางใจ ความจะมักเข้มนั้น ความบากบั้น ความตึงหน้า ความพยายาม
ความอุดสานะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความ
ไม่ทอดทิ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธาระ ความประดับประดงธาระ วิริยะ วิริยินทริย วิริยผละ
ความพยายามขอบ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัมมาวายามะ มีในสมัยนั้น .

[๓๘] สัมมาสติ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

สติ ความตามระลึก ความหานระลึก สติ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่เลื่อนลอย
ความไม่เลิ่ม สติ สตินทริย สติผละ ความระลึกขอบ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัมมา^๑
สติ มีในสมัยนั้น

[๓๙] สัมมาสามาธิ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นคงอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มชาวนแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบสามาธินทริย สามาธิผละ ความตั้งใจขอบ
ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัมมาสามาธิ มีในสมัยนั้น .

[๔๐] สัทธาผละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ครรชรา กิริยาที่ชื่อ กิริยาที่ปลงใจชื่อ ความเลื่อมใสยิ่ง ครรชรา สัทธินทริย กำลังคือ^๒
ครรชรา ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัทธาผละ มีในสมัยนั้น .

[๔๑] วิริยผละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การปรารถความเพียรทางใจ ความจะมักเข้มนั้น ความบากบั้น ความตึงหน้า ความพยายาม
ความอุดสานะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความ
ไม่ทอดทิ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธาระ ความประดับประดงธาระ วิริยะ วิริยินทริย กำลังคือ^๒
วิริยะ สัมมาวายามะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิริยผละ มีในสมัยนั้น .

[๔๒] สติผละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

สติ ความตามระลึก ความหานระลึก สติ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่
เลื่อนลอย ความไม่เลิ่ม สติ สตินทริย กำลังคือสติ สัมมาสติ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สติผละ มีในสมัยนั้น .

[๔๓] สามาธิผละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มชาวนแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สามาธินทริย กำลังคือสามาธิ สัมมาสามาธิ
ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สามาธิผละ มีในสมัยนั้น .

[๔๔] ปัญญาผละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ด้วยอุปนิธ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความรู้แจ่มแจ้ง ความคิดค้น ความไครครวญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปั้ก ปัญญา ปัญญินทร์
กำลังคือปัญญา ปัญญาเหมือนศัตตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่าง
คือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ
ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น ปัญญาพละ มีในสมัยนี้ .

[๔๕] หิริพละ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

กิริยาที่ละอายต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิ่งที่น่าลามอาย กิริยาที่ละอายต่อการประกอบ
อกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น หิริพละ มีในสมัยนี้ .

[๔๖] โถตปปพละ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

กิริยาที่เกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิ่งที่น่าลามอาย กิริยาที่เกรงกลัวต่อการ
ประกอบอกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น โถตปปพละ มีในสมัยนี้ .

[๔๗] อโโลกะ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

การไม่โลก กิริยาที่ไม่โลก ความไม่โลก การไม่กำหนด ภาระที่ไม่กำหนด ความไม่
กำหนด ความไม่เพ่งเลึง คุณลักษณะคืออโโลกะ ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น อโโลกะ มีในสมัยนี้ .

[๔๘] อโหส มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

การไม่คิดประทุร้าย กิริยาที่ไม่คิดประทุร้าย ความไม่คิดประทุร้าย ความไม่พยายาม
ความไม่คิดเบียดเบียน คุณลักษณะคืออโหส ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น อโหส มีในสมัยนี้ .

[๔๙] อโนหะ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาระที่ฉลาด ภาระที่รู้จะเอียด ความ
รู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความไครครวญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปั้ก ปัญญา ปัญญินทร์
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศัตตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือ^ก
ปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ
คุณลักษณะคือ อโนหะ ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น อโนหะ มีในสมัยนี้ .

[๕๐] อนกิชณา มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

การไม่โลก กิริยาที่ไม่โลก ความไม่โลก การไม่กำหนด ภาระที่ไม่กำหนด ความไม่
กำหนด ความไม่เพ่งเลึง คุณลักษณะคืออโโลกะ ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น อนกิชณา มีในสมัยนี้ .

[๕๑] อัพยาปต มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

การไม่คิดประทุร้าย กิริยาที่ไม่คิดประทุร้าย ความไม่คิดประทุร้าย ความไม่พยายาม
ความไม่คิดเบียดเบียน คุณลักษณะคืออโหส ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น อัพยาปต มีในสมัย
นี้ .

[๕๒] สัมมาทิฏฐิ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาระที่ฉลาด ภาระที่รู้จะเอียด
ความรู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความไครครวญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปั้ก ปัญญา ปัญญินทร์
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศัตตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือ^ก
ปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม ความ
เห็นชอบ ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น สัมมาทิฏฐิ มีในสมัยนี้ .

[๕๓] หิริ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

กิริยาที่ละอายต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิ่งที่น่าลามอาย กิริยาที่ละอายต่อการประกอบ
อกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น หิริ มีในสมัยนี้ .

[๕๔] โถตตปปะ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

กิริยาที่เกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิ่งที่น่าลามอาย กิริยาที่เกรงกลัวต่อการ
ประกอบอกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น โถตตปปะ มีในสมัยนี้ .

[๕๕] กาญปัสสทธิ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

การลงบ ลงบระจับ กิริยาที่ลงบระจับ ความลงบระจับแห่งเท่านาขันธ์ สัญญาขันธ์
สังฆารขันธ์ ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น กาญปัสสทธิ มีในสมัยนี้ .

[๕๖] จิตตปัสสทธิ มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

การลงบ ลงบระจับ กิริยาที่ลงบระจับ ความลงบระจับแห่งเท่านาขันธ์ สัญญา
วิญญาณขันธ์ ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น จิตตปัสสทธิ มีในสมัยนี้ .

[๕๗] กาญลหุต มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

ความเบา ความรวดเร็ว ความไม่เชื่องชา ความไม่กระด้าง แห่งเท่านาขันธ์ สัญญา
ขันธ์ สังฆารขันธ์ ในสมัยนี้ อันได นี้เช่น กาญลหุต มีในสมัยนี้ .

[๕๘] จิตตอลหุต มีในสมัยนี้ เป็น:inline?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความเบา ความรวดเร็ว ความไม่เชื่องชา ความไม่กระด้าง แห่งวิญญาณขั้นธรัตน์ ใน
สมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า จิตตลอด มีในสมัยนี้.

[๔๙] กายมุททา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความอ่อน ภาวะที่อ่อน ความไม่กักขะ ความไม่แข็ง แห่งเทาทนาขั้นธรัตน์ สัญญาขั้นธรัตน์
สังฆารขั้นธรัตน์ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า กายมุททา มีในสมัยนี้.

[๕๐] จิตมุททา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความอ่อน ภาวะที่อ่อน ความไม่กักขะ ความไม่แข็ง แห่งวิญญาณขั้นธรัตน์ ในสมัย
นี้ อันได นี้ชื่อว่า จิตมุททา มีในสมัยนี้.

[๕๑] กายกัมมัญญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

กิริยาที่ควรแก่การงาน ความควรแก่การงาน ภาวะที่ควรแก่การงาน แห่งเทาทนาขั้นธรัตน์
สัญญาขั้นธรัตน์ สังฆารขั้นธรัตน์ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า กายกัมมัญญา มีในสมัยนี้.

[๕๒] จิตกัมมัญญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

กิริยาที่ควรแก่การงาน ความควรแก่การงาน ภาวะที่ควรแก่การงาน แห่งวิญญาณขั้นธรัตน์
ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า จิตกัมมัญญา มีในสมัยนี้.

[๕๓] กายปัคคุณญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

กิริยาที่คล่องแคล่ว ความคล่องแคล่ว ภาวะที่คล่องแคล่ว แห่งเทาทนาขั้นธรัตน์ สัญญาขั้นธรัตน์
สังฆารขั้นธรัตน์ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า กายปัคคุณญา มีในสมัยนี้.

[๕๔] จิตปัคคุณญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

กิริยาที่คล่องแคลewis ความคล่องแคลewis ภาวะที่คล่องแคลewis แห่งวิญญาณขั้นธรัตน์ ใน
สมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า จิตปัคคุณญา มีในสมัยนี้.

[๕๕] กายชักตา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความตรง กิริยาที่ตรง ความไม่គด ความไม่โถง ความไม่เม่อ แห่งเทาทนาขั้นธรัตน์
สัญญาขั้นธรัตน์ สังฆารขั้นธรัตน์ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า กายชักตา มีในสมัยนี้.

[๕๖] จิตชักตา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความตรง กิริยาที่ตรง ความไม่គด ความไม่โถง ความไม่เม่อ แห่งวิญญาณขั้นธรัตน์ ใน
สมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า จิตชักตา มีในสมัยนี้.

[๕๗] สด มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

สด ความตามระลึก ความเห็นระลึก สด กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่
เลือนลอย ความไม่ลืม สด สดตินทรีย์ สดพละ สดมาสดติ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า
สด มีในสมัยนี้.

[๕๘] ลัมปชัญญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด
ความรู้และแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูรัก ปัญญา ปัญญินทรีย์
ปัญพละ ปัญญาเหมือนคาดตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความลวงดึงดีปัญญา แสงสว่างดี
ปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม ลัมมาทิภูมิ
ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า ลัมปชัญญา มีในสมัยนี้.

[๕๙] สมณะ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ล่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มเฟือยแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ล่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ ลัมมาสมานะ
ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า สมณะ มีในสมัยนี้.

[๖๐] วิปัสสนา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด
ความรู้และแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูรัก ปัญญา ปัญญินทรีย์
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนคาดตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความลวงดึงดีปัญญา แสงสว่างดี
ปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม ลัมมาทิภูมิ
ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า วิปัสสนา มีในสมัยนี้.

[๖๑] ปัคคานะ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

การประรักษาระบบที่ดี ความของมักเข้มนั้น ความบางก้นนั้น ความตั้งหน้า ความพยายาม
ความอุดสาหะ ความทันทัน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่หักโ�ย ความ
ไม่ทดสอบทั้งลัพธ์ ความไม่ทดสอบทั้งธรร ความประดับประดาของธรร วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยพละ
ลัมมาวยามะ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า ปัคคานะ มีในสมัยนี้.

[๖๒] อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดั่งอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ถ่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ถ่ายไป ความสงบ สมารินทรี สมาริพล สมามาสาธิ
ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น .

[๗๓] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น สภาพธรรมเหล่านี้
ซึ่งชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล

ปทภาษนีย์ จบ
ปฐมนภavar จบ
โกกรูราสวาร

[๗๔] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ รากต ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๘ ภานเมืองค ๕
มารคเมืองค ๕ พล ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ เวทนา ๑ สัญญา ๑ เจตนา ๑ จิต ๑ เวทนาขันธ์ ๑
สัญญาขันธ์ ๑ สังขารขันธ์ ๑ วิญญาณขันธ์ ๑ หมายตนะ ๑ มนีทรี ๑ โนวิญญาณรากต ๑
ชั้นหมายตนะ ๑ ธรรมรากต ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ใน
สมัยนั้น .

สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล

[๗๕] ขันธ์ ๔ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?
เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ .

เวทนาขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?
ความสนับทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สนับยเป็นสุขอันเกิดแต่เจโต-
*สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สนับยเป็นสุขอันเกิดแต่เจโตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
เวทนาขันธ์ มีในสมัยนั้น .

สัญญาขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การจำ กิริยาที่จำ ความจำ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัญญาขันธ์ มีในสมัยนั้น .
สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?
ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร ปีติ เอกกัคคตา สันนิทรี วิริยินทรี สดินทรี
สมารินทรี ปัญญินทรี ชีวิตินทรี สัมมาทิภูติ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวายณะ สัมมาสติ
สัมมาสาธิ สัทธาพะ วิริยพะ สดิพะ สมาริพะ ปัญญพะ หิริพะ โถตตปปะ
อโถะ อโถะ อโมะ อนกิชชา อพยาປาทะ สัมมาทิภูติ หิริ โถตตปปะ กายปัสสทะ
จิตตปัสสทะ กายลหุต้า จิตตลหุต้า กายมุทุต้า จิตตมุทุต้า กายกัมมัญญาต้า จิตตกัมมัญญาต้า
กายปักคุณญาต้า จิตตปักคุณญาต้า กายบุกต้า จิตตบุกต้า สติ สัมปชัญญะ สมณะ วิปัสสนา
ปัจจนะ อวิ不肯ะ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนาขันธ์
สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น .

วิญญาณขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต โน นานัส หทัย ปัณฑร โน หมายตนะ มนีทรี วิญญาณ วิญญาณขันธ์
โนวิญญาณรากตที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิญญาณขันธ์ มีในสมัยนั้น .

สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งชื่อว่า ขันธ์ ๔ มีในสมัยนั้น .

[๗๖] อายตนะ ๒ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

หมายตนะ ชั้นหมายตนะ
หมายตนะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?
จิต โน นานัส หทัย ปัณฑร โน หมายตนะ มนีทรี วิญญาณ วิญญาณขันธ์
โนวิญญาณรากตที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า หมายตนะ มีในสมัยนั้น .

ชั้นหมายตนะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ นี้ชื่อว่า ชั้นหมายตนะ มีในสมัยนั้น .
สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งชื่อว่า อายตนะ ๒ มีในสมัยนั้น .

[๗๗] รากต ๒ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

โนวิญญาณรากต ธรรมรากต
โนวิญญาณรากต มีในสมัยนั้น เป็นไหน?
จิต โน นานัส หทัย ปัณฑร โน หมายตนะ มนีทรี วิญญาณ วิญญาณขันธ์
โนวิญญาณรากตที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า โนวิญญาณรากต มีในสมัยนั้น .

ธรรมรากต มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ นี้ชื่อว่า ธรรมรากต มีในสมัยนั้น .

สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งชื่อว่า รากต ๒ มีในสมัยนั้น .

[๗๘] อาหาร ๓ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ผัสสาหาร โนวิญญาณอาหาร วิญญาณอาหาร
ผัสสาหาร มีในสมัยนั้น เป็นไหน?
ความถูกต้อง อาการที่ถูกต้อง กิริยาที่ถูกต้อง ภาวะที่ถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได
นี้ชื่อว่า ผัสสาหาร มีในสมัยนั้น .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
มโนสัญเจตนาหาร มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด สมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า มโนสัญเจตนาหาร มีใน
สมัยนั้น .

วิญญาณนาหาร มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

จิต มโน มาเนส หทัย ปัณฑร มโน นายดันะ มโนนทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์
มโนวิญญาณราตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิญญาณนาหาร มีในสมัยนั้น .

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อาหาร ๓ มีในสมัยนั้น .

[๗๙] อินทรีย์ ๘ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

สัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สตินทรีย์ สมานิทรีย์ ปัญญินทรีย์ มโนนทรีย์ โสมนัสสิน-
*ทรีย์ ชีวิตินทรีย์ .

สัทธินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

ครรพา กิริยาที่เชือ ความปลงใจเชือ ความเลื่อมใสยิ่ง ครรพา อินทรีย์ คือครรพา
สัทธาพลด ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัทธินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

วิริยินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

การประรากความเพียรทางใจ ความขณะมักเข้ม ความบากบี้ ความตั้งหน้า ความ
พยายาม ความอุตสาหะ ความทุนทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย
ความไม่ท้อดึงดันทะ ความไม่ท้อดึงธระ ความประดับประดองธระ วิริยะ อินทรีย์คือวิริยะ
วิริยพลด สัมมาวายามะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิริยินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

สตินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

สติ ความตามระลึก ความหวานระลึก สติ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่
เลือนลอย ความไม่ลืม สติ อินทรีย์คือสติ สติพลด สัมมาสติ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สตินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

สมานิทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ล่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มซานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่เสียไป ความสงบ อินทรีย์คือสมานิ สมานิพลด
สัมมาสมานิ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สมานิทรีย์ มีในสมัยนั้น .

ปัญญินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ขัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด
ความรู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ขัด ปัญญาเหมือนปัจจักร ปัญญา อินทรีย์คือปัญญา
ปัญญาพลด ปัญญาเหมือนคาดตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือ
ปัญญา ปัญญาเหมือนประทิป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ
ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ปัญญินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

มโนนทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

จิต มโน มาเนส หทัย ปัณฑร มโน นายดันะ อินทรีย์คือโน วิญญาณ
วิญญาณขันธ์ มโนวิญญาณราตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า มโนนทรีย์ มีในสมัยนั้น .

โสมนัสสินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

ความสนับทางใจ ความสขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สนับเป็นสขอันเกิดแต่เจโต-
*สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สนับเป็นสุขอันเกิดแต่เจโตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
โสมนัสสินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่
ความประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิต ของนามธรรมนั้นๆ ใน
สมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อินทรีย์ ๘ มีในสมัยนั้น .

[๘๐] ผ่านมีองค์ ๕ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกคคตตา

วิตก มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

ความตรึก ความตรึกอย่างแรง ความดำริ ความที่จิตแนบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิต
แนบสนิทอยู่ในอารมณ์ ความยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ สัมมาสังกัปปะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
วิตก มีในสมัยนั้น .

วิจาร มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

ความตระวง ความพิจารณา ความตามพิจารณา ความเข้าไปพิจารณา ความที่จิตสืบต่อ
อารมณ์ ความที่จิตเพ่งอารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิจาร มีในสมัยนั้น .

ปีติ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความอิ่มใจ ความปราโมทย์ ความยินดี ความบันเทิง ความร่าเริง ความรื่นเริง
ความปลื้มใจ ความตื่นเต้น ความที่จิตขึ้นชุมยินดี ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า ปีติ มีในสมัยนั้น .

สุข มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนับททางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอรມณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่ใจ โต-
* สัมผัส กิริยาเสวยอรມณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่ใจ สัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า
สุข มีในสมัยนั้น .

ເອກົດຕາ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ความตึงอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟຸງຫານแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ ສັນມາສາມາຊີ
ໃນສັບຍັນນີ້ อันได นี้ซึ่งວ่า ເອກົດຕາ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສາວචະມານີ່ ນີ້ຊື່ວ່າ ລານມີໂຈງຄົດ ພົມ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

[๔๑] ມຣຄມົງຄົດ ພົມ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ສັນມາທິຖູພີ ສັນມາສັງກັປະ ສັນມາວາຍາມະ ສັນມາສັດ ສັນມາສາມາຊີ .

ສັນມາທິຖູພີ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ປັບປຸງ ກິරියາທີ່ຮູ້ຊັດ ຄວາມຈິຈ່າຍ ຄວາມເລືອກສຽງ ຄວາມວິຈັບຮຽນ ຄວາມກໍາຫັດໝາຍ
ຄວາມເຂົ້າໄປກໍາຫັດ ຄວາມເຂົ້າໄປກໍາຫັດເດັ່ນພະ ກາວະທຶນ ກາວະທຶນລາດ ກາວະທຶນເອີ້ດ ຄວາມຮັ້ງ
ແຈ່ນແຈ້ງ ຄວາມຄັນຄິດ ຄວາມໄກ່ຮ່າງຮູ້ຊັດ ປັບປຸງແໜ່ອນແຜ່ນດິນ ປັບປຸງເຄົ່າງທໍາລາຍກິລະ
ປັບປຸງເຄົ່າງທໍານຳທ່າງ ຄວາມເຫັນແລ້ວ ຄວາມຮູ້ຊັດ ປັບປຸງແໜ່ອນປັກຸງ ປັບປຸງ ປັບປຸງທີ່ປັບປຸງ ປັບປຸງພະລະ
ປັບປຸງແໜ່ອນຄາດຕາ ປັບປຸງແໜ່ອນປະລາດ ຄວາມສ່ວາງຄືອປັບປຸງ ແສ່ວ່າງຄືອປັບປຸງ ປັບປຸງ
ແໜ່ອນປະຕິປັບປຸງ ປັບປຸງແໜ່ອນດວງແກ້ວ ຄວາມໄໝ່ຫລັງ ຄວາມວິຈັບຮຽນ ຄວາມເຫັນຂອນ ໃນສັບຍັນນີ້
ອັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ສັນມາທິຖູພີ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສັນມາສັງກັປະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມຕຽກ ຄວາມຕຽກອ່າຍາງແຮງ ຄວາມດໍາລັງ ຄວາມທີ່ຈິຕແນບອຸຍືໃນອາຮມণ໌ ຄວາມທີ່ຈິຕ
ແນບສັນທຶນຢູ່ໃນອາຮມণ໌ ຄວາມຍົກຈິຕຂຶ້ນສູ່ອາຮມণ໌ ຄວາມດໍາລັງຂອນ ໃນສັບຍັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ
ສັນມາສັງກັປະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສັນມາວາຍາມະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ກາປປາກຄວາມເພີຍຮາທາງໃຈ ຄວາມຂະມັກເຂົ້ານ ຄວາມບາກນັນ ຄວາມຕັ້ງໜ້າ ຄວາມພາຍາມ
ຄວາມອຸດສາຫະ ຄວາມທັນທານ ຄວາມເຂັ້ມແຂງ ຄວາມໜັ້ນ ຄວາມກ້າວໄປອ່າຍ່າໄໝ່ຫ້ອດຍ ຄວາມ
ໄໝ່ຫ້ອດທີ່ຈັນທະ ຄວາມໄໝ່ຫ້ອດທີ່ຮະ ຄວາມປະຕິປະປະຄອງຮະຮະ ວິວິຍະ ວິວິຍິນທີ່ຮຽຍ ວິວິຍິພະ
ຄວາມພາຍາມຂອບໃນສັບຍັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ສັນມາວາຍາມະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສັນມາສັດ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ສັດ ຄວາມຕາມະລຶກ ຄວາມຫານະລຶກ ສັດ ກິරියາທີ່ຮຶກ ຄວາມທຮງຈໍາ ຄວາມໄໝ່ເລືອນລອຍ
ຄວາມໄໝ່ເລື່ມ ສັດ ສົດຕິນທີ່ຮຽຍ ສັດ ພະລະ ຄວາມຮຶກຂອນ ໃນສັບຍັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ສັນມາສັດ
ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສັນມາສາມາຊີ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມຕັ້ງໜູ່ແກ່ງຈິຕ ຄວາມດໍາຮັງໜູ່ແກ່ງຈິຕ ຄວາມມັ້ນອູ່ແກ່ງຈິຕ ຄວາມໄໝ່ສ່າຍໄປແກ່ງຈິຕ
ຄວາມໄໝ່ຫຸ້ນທີ່ຈັນທະ ຄວາມທີ່ຈິຕໄໝ່ສ່າຍໄປ ຄວາມສັບແກ່ງຈິຕ ສາມັກິນທີ່ຮຽຍ ສາມັກິພະ ຄວາມ
ດັ່ງຈິຕໄ້ຂອນ ໃນສັບຍັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ສັນມາສາມາຊີ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສາວචະມານີ່ ນີ້ຊື່ວ່າ ມຣຄມົງຄົດ ພົມ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

[๔๒] ພະ ๗ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ສັຫຫາພະ ວິວິພະ ສັດພະ ສາມັກິພະ ປັບປຸງພະ ທີ່ຮີພະ ໂອດຕັບປັບພະ .

ສັຫຫາພະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ກວ່າຫາ ກິරියາທີ່ເຂົ້າ ຄວາມປັບປຸງໃຈເຂົ້າ ຄວາມເລື່ອນໄລຍື່ງ ກວ່າຫາ ສັຫຫິນທີ່ຮຽຍ ກໍາລັງ
ຄືອກວ່າຫາ ໃນສັບຍັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ສັຫຫາພະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ວິວິພະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ກາປປາກຄວາມເພີຍຮາທາງໃຈ ຄວາມຂະມັກເຂົ້ານ ຄວາມບາກນັນ ຄວາມຕັ້ງໜ້າ ຄວາມພາຍາມ
ຄວາມອຸດສາຫະ ຄວາມທັນທານ ຄວາມເຂັ້ມແຂງ ຄວາມໜັ້ນ ຄວາມກ້າວໄປອ່າຍ່າໄໝ່ຫ້ອດຍ ຄວາມ
ໄໝ່ຫ້ອດທີ່ຈັນທະ ຄວາມໄໝ່ຫ້ອດທີ່ຮະ ຄວາມປະຕິປະປະຄອງຮະຮະ ວິວິຍະ ວິວິຍິນທີ່ຮຽຍ ກໍາລັງຄືວິວິຍະ
ສັນມາວາຍາມະ ໃນສັບຍັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ວິວິພະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສັດພະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ສັດ ຄວາມຕາມະລຶກ ຄວາມຫານະລຶກ ສັດ ກິරියາທີ່ຮຶກ ຄວາມທຮງຈໍາ ຄວາມໄໝ່ເລືອນລອຍ
ຄວາມໄໝ່ເລື່ມ ສັດ ສົດຕິນທີ່ຮຽຍ ສັດ ພະລະ ຄວາມຮຶກຂອນ ມີໃນສັບຍັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ສັດພະ
ມີໃນສັບຍັນນີ້ .

ສາມັກິພະ ມີໃນສັບຍັນນີ້ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມຕັ້ງໜູ່ແກ່ງຈິຕ ຄວາມດໍາຮັງໜູ່ແກ່ງຈິຕ ຄວາມມັ້ນອູ່ແກ່ງຈິຕ ຄວາມໄໝ່ສ່າຍໄປແກ່ງຈິຕ
ຄວາມໄໝ່ຫຸ້ນທີ່ຈັນທະ ຄວາມທີ່ຈິຕໄໝ່ສ່າຍໄປ ຄວາມສັບແກ່ງຈິຕ ສາມັກິນທີ່ຮຽຍ ສັນມາສາມາຊີ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สามีพะ ມีในสมัยนั้น .

ปัญญาพะ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้จะเอียง ความ
รู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูรัก ปัญญา ปัญญินทรีย์ กำลัง
คือปัญญา ปัญญาเหมือนคตารา ปัญญาเหมือนปราสาท ความลับคือปัญญา แสงลับคือปัญญา
ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก่ๆ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า ปัญญาพะ มีในสมัยนั้น .

หิริพะ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

กิริยาที่ละอายต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิสที่น่าละอาย กิริยาที่ละอายต่อการประกอบ
อกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า หิริพะ มีในสมัยนั้น .

โถตตปปพะ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

กิริยาที่เกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิสที่น่าเกรงกลัว กิริยาที่เกรงกลัวต่อการ
ประกอบอกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า โถตตปปพะ มีในสมัยนั้น .

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า พะ ๗ มีในสมัยนั้น .

[๘๓] เหตุ ๓ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

อโภกะ อโภสະ อโมะ .

อโภกะ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

การไม่โลภ กิริยาที่ไม่โลภ ความไม่โลภ การไม่กำหนด กิริยาที่ไม่กำหนด ความ
ไม่กำหนด ความไม่เพ่งเลิง กุศลमุลคือความไม่โลภ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อโภกะ
มีในสมัยนั้น .

อโภสະ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

การไม่คิดประทุร้าย กิริยาที่ไม่คิดประทุร้าย ความไม่คิดประทุร้าย ความไม่พยายาม
ความไม่คิดเบียบยิบ กุศลมุลคือความไม่คิดประทุร้าย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อโภสະ
มีในสมัยนั้น .

อโมะ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้จะเอียง ความ
รู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูรัก ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาพะ
ปัญญาเหมือนคตารา ปัญญาเหมือนปราสาท ความลับคือปัญญา แสงลับคือปัญญา ปัญญา
เหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก่ๆ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ กุศลมุลคือ^{*}
อโมะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อโมะ มีในสมัยนั้น .

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า เหตุ ๓ มีในสมัยนั้น .

[๘๔] ผัสสะ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

การกระหนบ กิริยาที่กระหนบ อาการที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
ผัสสะ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๘๕] เวทนา ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

ความสบายนาง ความสบายนาง ความเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจトイ-
*สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจトイสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
เวทนา ๑ มีในสมัยนั้น .

[๘๖] สัญญา ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

การจำ กิริยาที่จำ ความจำ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัญญา ๑ มีในสมัยนั้น .

[๘๗] เจตนา ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เจตนา ๑ มีในสมัยนั้น .

[๘๘] จิต ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

จิต มโน มนัส หทัย ปัล kre Mno manaytan Mneniinthery wiyuyaya wiuyuyaxnac
มโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า จิต ๑ มีในสมัยนั้น .

[๘๙] เวทนาขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

ความสบายนาง ความสบายนาง ความเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจトイ-
*สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายน เป็นสุข อันเกิดแต่เจトイสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
เวทนาขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๐] สัญญาขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

การจำ กิริยาที่จำ ความจำ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัญญาขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๑] สังขารขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไอน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
ผู้สละ เจตนา วิตก วิจาร ปีติ เอกกัคคตา สัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สดินทรีย์
สมารินทรีย์ ปัญญาทรีย์ ชีวิตินทรีย์ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกับปะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ
สัมมาสมาธิ สัทธาพะ วิริยพะ สดิพะ สมารินพะ ปัญญาพะ หิริพะ โtotตปปพะ
อโลกะ อโโหละ อโนหะ อนกิชชา อพยาปะทะ สัมมาทิฏฐิ หิริ โtotตปปะ กายบลลังก์
จิตตัสลัพธ์ กายลหุต้า กายมุหุต้า จิตตุมหุต้า กายกัมมัคญูต้า จิตตากัมมัคญูต้า
กายป่าคุณูต้า จิตตป่าคุณูต้า กายชุกต้า สดิ สัมปชัญญะ สมณะ วิปสนา
ปักคานะ อวิเคราะห์ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม่อื่นได เว้นเท่านาขันธ์ สัญญาขันธ์
วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้เชื่อว่า สังฆารขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๒] วิญญาณขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มนโน มนัสส หทัย ปัณฑะ มนโน มนายตนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์
มนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันใด นี้เชื่อว่า วิญญาณขันธ์ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๓] มนายตนะ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มนโน มนัสส หทัย ปัณฑะ มนโน มนายตนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์
มนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันใด นี้เชื่อว่า มนายตนะ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๔] มนินทรีย์ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มนโน มนัสส หทัย ปัณฑะ มนโน มนายตนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์
มนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันใด นี้เชื่อว่า มนินทรีย์ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๕] มนโนวิญญาณธาตุ ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มนโน มนัสส ฯลฯ มนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันใด นี้เชื่อว่า
มนโนวิญญาณธาตุ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๖] ชั้มมายตนะ ๑ มีในสมัยนั้นเป็นไหน?

เทบทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังฆารขันธ์ นี้เชื่อว่า ชั้มมายตนะ ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๗] ธรรมชาต ๑ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

เทบทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังฆารขันธ์ นี้เชื่อว่า ธรรมชาต ๑ มีในสมัยนั้น .

[๙๘] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม่อื่นได มีอยู่ในสมัยนั้น
สภาวะธรรมเหล่านี้เชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

โกญจารสavaraj จบ

สัญญาตัวร

[๙๙] ก ธรรม ขันธ์ อายตนะ ธาตุ อาหาร อินทรีย์ ณา มරรค พะ เหต
ผัลละ เทบทนา สัญญา เจตนา จิต เทบทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังฆารขันธ์ วิญญาณขันธ์
มนายตนะ มนินทรีย์ มนโนวิญญาณธาตุ ชั้มมายตนะ ธรรมชาต ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม่อื่นได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้เชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

[๑๐๐] ธรรม มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

เทบทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังฆารขันธ์ วิญญาณขันธ์ เหล่านี้เชื่อว่า ธรรม มีในสมัยนั้น .

[๑๐๑] ขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

เทบทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังฆารขันธ์ วิญญาณขันธ์ เหล่านี้เชื่อว่า ขันธ์มีในสมัยนั้น .

[๑๐๒] อายตนะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

มนายตนะ ชั้มมายตนะ เหล่านี้เชื่อว่า อายตนะ มีในสมัยนั้น .

[๑๐๓] ธาตุ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

มนโนวิญญาณธาตุ ธรรมชาต เหล่านี้เชื่อว่า ธาตุ มีในสมัยนั้น .

[๑๐๔] อาหาร มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ผัลลสาหาร มนโนสัญญาตนาหาร วิญญาณอาหาร เหล่านี้เชื่อว่า อาหาร มีในสมัยนั้น .

[๑๐๕] อินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

สัทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ สดินทรีย์ สมารินทรีย์ ปัญญาทรีย์ มนินทรีย์ โสมมนัสสินทรีย์
ชีวิตินทรีย์ เหล่านี้เชื่อว่า อินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๑๐๖] ณา ມีในสมัยนั้น เป็นไหน?

วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกกัคคตา นี้เชื่อว่า ณา ມีในสมัยนั้น .

[๑๐๗] มරรค มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกับปะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ นี้เชื่อว่า มරรค
ມีในสมัยนั้น .

[๑๐๘] พะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

สัทธาพะ วิริยพะ สดิพะ สมารินพะ ปัญญาพะ หิริพะ โtotตปปพะ
เหล่านี้เชื่อว่า พะ มีในสมัยนั้น .

[๑๐๙] เหตุ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อโภภะ อโถสะ อโมหะ เหลานี้ชื่อว่า เหตุ มีในสมัยนั้น .

- [๑๐] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า ผัสสะ มีในสมัยนั้น .
[๑๑] เวทนา มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า เวทนา มีในสมัยนั้น .
[๑๒] สัญญา มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า สัญญา มีในสมัยนั้น .
[๑๓] เจตนา มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า เจตนา มีในสมัยนั้น .
[๑๔] จิต มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า จิต มีในสมัยนั้น .
[๑๕] เวทนาขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า เวทนาขันธ์ มีในสมัยนั้น .
[๑๖] สัญญาขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า สัญญาขันธ์ มีในสมัยนั้น .
[๑๗] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น .
[๑๘] วิญญาณขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า วิญญาณขันธ์ มีในสมัยนั้น .
[๑๙] มนยาตนะ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า มนยาตนะ มีในสมัยนั้น .
[๒๐] มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น .
[๒๑] มนโนวิญญาณธาตุ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ฯลฯ นี้ชื่อว่า มนโนวิญญาณธาตุ
มีในสมัยนั้น .

[๒๒] อัมมายาตนะ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ นี้ชื่อว่า อัมมายาตนะ มีในสมัยนั้น .

[๒๓] ธรรมชาตุ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ นี้ชื่อว่า ธรรมชาตุ มีในสมัยนั้น .

[๒๔] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

สัญญาตัวร จบ

จิตดวงที่ ๑ จบ

จิตดวงที่ ๒

[๒๕] ธรรมเป็นกุคล เป็นไวน ?

gamma จารกุคลจิต สรรคตด้วยโสมนัส สัมปยตด้วยญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ
มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือปราการอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ
อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๒ จบ

จิตดวงที่ ๓

[๒๖] ธรรมเป็นกุคล เป็นไวน ?

gamma จารกุคลจิต สรรคตด้วยโสมนัส วิปปยตจากญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ
มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือปราการอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้น ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา
เจตนา จิต วิตก วิจาร ปิติ สุข เอกกคคตา สทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ ลตินทรีย์ สามิбинทรีย์
มนินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ สัมมาสังกปปะ สัมมาวารายะ สัมมาสติ สัมมาสามาชี
สัทธาพละ วิริยพละ สดิพละ สามิพละ หิริพละ โอตตัปปพละ อโภภะ อโถสะ อนกิษณา
อัพยาปะห หิริ โอตตัปปะ กายปัสสทธิ จิตตปัสสทธิ กายลหุต้า จิตตลหุต้า กายมหุต้า
จิตตมหุต้า กายกัมมัญญาต้า จิตตกัมมัญญาต้า กายปากัญญาต้า จิตตปากัญญาต้า กายบุกต้า จิตตบุกต้า
สดิ สมะ ปัคคานะ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด
มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๒๗] กີขันธ ๔ อายตนะ ๒ ธาตุ ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๗ ภานมีองค ๔ มรรค

มีองค ๔ พล ๖ เหตุ ๒ ผัสสะ ๑ ฯลฯ อัมมายาตนะ ๑ ธรรมชาตุ ๑ มีในสมัยนั้น หรือ

นามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

[๒๘] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน ?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร ปิติ เอกกคคตา สทธินทรีย์ วิริยินทรีย์ ลตินทรีย์
สามิбинทรีย์ ชีวิตินทรีย์ สัมมาสังกปปะ สัมมาวารายะ สัมมาสติ สัมมาสามาชี สัทธาพละ
วิริยพละ สดิพละ หิริพละ โอตตัปปพละ อโภภะ อโถสะ อนกิษณา อัพยาปะห
หิริ โอตตัปปะ กายปัสสทธิ จิตตปัสสทธิ กายลหุต้า จิตตลหุต้า กายมหุต้า จิตตมหุต้า^๑
กายกัมมัญญาต้า จิตตกัมมัญญาต้า กายปากัญญาต้า จิตตปากัญญาต้า กายบุกต้า จิตตบุกต้า
สดิ สมะ ปัคคานะ อวิ不肯ะ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น เว้น
เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จิตดวงที่ ๓ จบ

จิตดวงที่ ๔

[๑๒๙] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

ความว่าธรรมกุศล สรรคตด้วยโสมนัส วิปปตจากญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ
มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือปราภารามณ์ไดๆ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ
อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๔ จบ

จิตดวงที่ ๕

[๑๓๐] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

ความว่าธรรมกุศล สรรคตด้วยอุเบกษา สัมปยตด้วยญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ หรือมีเสียง
เป็นอารมณ์ มีกลิ่นเป็นอารมณ์ มีรูสเป็นอารมณ์ มีโภคจักษุพะเป็นอารมณ์ มีธรรมเป็นอารมณ์
หรือปราภารามณ์ไดๆ เกิดขึ้น ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร
อุเบกษา เอกคัคตตา สัทธินทร์ วิริยินทร์ ลดินทร์ ลงมินทร์ ปัญญินทร์ มนินทร์
อุเบกขินทร์ ชีวิตินทร์ ลัมมาทิภูริ สัมมาสังกัปปะ สัมมารายามะ สัมมาลัติ สัมมาສามາชี
ลัทธพละ วิริยพละ สดิพละ ลงมิชพละ ปัญญาพละ หริพละ โอตตัปปพละ อโลกา อโลลา
อโมหะ อนกิชณา อพยาป่าทะ สัมมาทิภูริ หริ โอตตัปปะ กายปัสสัทธิ จิตตปัสสัทธิ
กายลหุต้า จิตตลหุต้า กายมุหุต้า จิตตมุหุต้า กายกัมมัญญาต้า จิตตกัมมัญญาต้า กายป่าคุณญาต้า
จิตตป่าคุณญาต้า กายชุกต้า จิตตชุกต้า สติ สัมปชัญญา สมะ วิปัสสนา ปัคค่า หะ อวิเคราะห์
มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได มืออยู่ในสมัยนั้น

ลภภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

[๑๓๑] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นโวน?

การกระทบ กิริยาที่กระทบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้องในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
ผัสสะ มีในสมัยนั้น

เวทนา มีในสมัยนั้น เป็นโวน?

ความสนับยทางใจก็ไม่ใช ความไม่สนับยทางใจก็ไม่ใช อันเกิดแต่สัมผัสแห่งโนวิญญาณ
ชาติที่สมกัน ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่
ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เวทนา มีในสมัยนั้น ฯลฯ

อุเบกษา มีในสมัยนั้น เป็นโวน?

ความสนับยทางใจก็ไม่ใช ความไม่สนับยทางใจก็ไม่ใช ความเสวยอารมณ์ ที่ไม่ทุกข์ไม่
สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า อุเบกขินทร์ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได

มืออยู่ในสมัยนั้น

ลภภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

[๑๓๒] กิขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ราตุ ๒ อาหาร ๓ อินทร์ ๘ ภานมีองค์ ๔

มารคเมืองค์ ๔ พล ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ

ธัมมายตนะ ๑ ธรรมราตุ ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได
มืออยู่ในสมัยนั้น

ลภภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๓๓] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นโวน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคัคตตา สัทธินทร์ วิริยินทร์ ลดินทร์ ลงมินทร์
ปัญญินทร์ ชีวิตินทร์ สัมมาทิภูริ สัมมาสังกัปปะ สัมมารายามะ สัมมาลัติ สัมมาສามาชี
ลัทธพละ วิริยพละ สดิพละ ลงมิชพละ ปัญญาพละ หริพละ โอตตัปปพละ อโลกา
อโลลา อโมหะ อนกิชณา อพยาป่าทะ สัมมาทิภูริ หริ โอตตัปปะ กายปัสสัทธิ จิตตปัสสัทธิ
กายลหุต้า จิตตลหุต้า กายมุหุต้า จิตตมุหุต้า กายกัมมัญญาต้า จิตตกัมมัญญาต้า กายป่าคุณญาต้า
จิตตป่าคุณญาต้า กายชุกต้า จิตตชุกต้า สติ สัมปชัญญา สมะ วิปัสสนา ปัคค่า
อวิเคราะห์ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได มืออยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์
วิญญาณขันธ์ นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๕ จบ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์

จิตดวงที่ ๖

[๓๔] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

gamma จิตต์ สหคตด้วยอุเบกษา สัมปุญตด้วยญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรม เป็นอารมณ์ หรือปราการอารมณ์ไดๆ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๗

[๓๕] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

gamma จิตต์ สหคตด้วยอุเบกษา วิปปุยตจากญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรม เป็นอารมณ์ หรือปราการอารมณ์ไดๆ เกิดขึ้นในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร อุเบกษา เอกคคตตา สทธินทรี วิริยินทรี สดินทรี さまินทรี มนินทรี อุเบกขินทรี ชีวิตินทรี สัมมาสังกัปปะ สัมมาภายามะ สัมมาสติ สัมมาสามาธิ สัทธาพละ วิริยพละ สดิพละ samaiphal หิริพละ โถตตปปพละ อโลภะ อโโภ อนกิชณา อัพยาปะทะ หิริ โถตตปปะ กายปัสสทวิ จิตปัสสทวิ กายลหุต้า จิตต์ลหุต้า กายมหุต้า จิตต์มหุต้า กายกัมมัมญูต้า จิตต์กัมมัมญูต้า กายป่าคุณยูต้า จิตต์ป่าคุณยูต้า กายชกต้า จิตต์ชกต้า สดิ สมะ ปัคคานะ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่ อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีนได มีอยู่ในสมัยนั้น .

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๓๖] กิขันธ์ ๔ อายตัน ๒ ราตุ ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๗ ภานมีองค์ ๔

มารคเมืองค์ ๔ พละ ๖ เหตุ ๒ ผัสสะ ฯลฯ อัมมายตัน ๑ ธรรมราตุ ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีนได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๓๗] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นโวน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตตา สทธินทรี วิริยินทรี สดินทรี มนินทรี ชีวิตินทรี สัมมาสังกัปปะ สัมมาภายามะ สัมมาสติ สัมมาสามาธิ สัทธาพละ วิริยพละ สดิพละ หิริพละ โถตตปปพละ อโลภะ อโโภ อนกิชณา อัพยาปะทะ หิริ โถตตปปะ กายปัสสทวิ จิตต์ปัสสทวิ กายลหุต้า จิตต์ลหุต้า จิตต์มหุต้า กายกัมมัมญูต้า จิตต์กัมมัมญูต้า กายป่าคุณยูต้า จิตต์ป่าคุณยูต้า กายชกต้า จิตต์ชกต้า สดิ สมะ ปัคคานะ อวิเคราะห์ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีนได มีอยู่ ในสมัยนั้น เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๘

[๓๘] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

gamma จิตต์ สหคตด้วยอุเบกษา วิปปุยตจากญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรม เป็นอารมณ์ หรือปราการอารมณ์ไดๆ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๙

gamma กรรมทางกุศลจิต ๔ จบ

ทุติยภานวาร จบ

รูปวารกุศล กสิณ ภาน

จตุกนัย

[๓๙] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โยคาวรบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจากกุศลธรรม ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ ประกอบด้วย วิตก วิจาร มีปีติและ สุขอันเกิดแต่ไว้กอย ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

[๔๐] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โยคาวรบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุทุติยภานที่มีปฐวิกสิณเป็น อารมณ์ ภายในผ่องใส เพราะวิตกภารสงบ จิตถึงความเป็นธรรมชาติ ผุดขึ้นดวงเดียว

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ไม่มีวิตรกวิจาร มีแต่ปิติและสุขอันเกิดจากสามาธิ อยู่ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา
เจตนา จิต ปิติ สุข เอกคคตตา สัทธินทริย วิริยินทริย สดินทริย sama vinthriy ปัญญินทริย
มนินทริย โสมนัลสินทริย ชีวิตินทริย สัมมาทิภูติ สัมมาภายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเคราะห์
มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๔๖] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ราตุ ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๘ ภานมี องค์ ๓
มารคเมือง ๕ พละ ๓ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ ชั้นมาดนะ ๑ ธรรมชาตุ ๑ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๔๗] สังขารขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น เป็นไนน?

ผัสสะ เจตนา ปิติ เอกคคตตา สัทธินทริย วิริยินทริย สดินทริย sama vinthriy
ปัญญินทริย ชีวิตินทริย สัมมาทิภูติ สัมมาภายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเคราะห์ หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนารขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์
นี้ซึ่งว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๔๘] ธรรมเป็นกุศล เป็นไนน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ เพระคลายปิติได้อีกด้วย จึงเป็น
ผู้พึงโดยอุปนิธิ มีสติสัมปชักขัญญาอยู่ และเสวยสุขด้วยนามกาย พะอริยะทั้งหลาย ย่อมกล่าว
สรรเสริญบุคคลนั้นว่า เป็นผู้พึงโดยอุปนิธิ มีสติอยู่เป็นสุข ดังนี้ เพราะฉานได บรรลุตติยาณ
นั้น ที่มีปฐวิกลิณเป็นอารมณ์ อยู่ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต สุข
เอกคคตตา สัทธินทริย วิริยินทริย สดินทริย sama vinthriy ปัญญินทริย มนินทริย
โสมนัลสินทริย ชีวิตินทริย สัมมาทิภูติ สัมมาภายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๔๙] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ราตุ ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๘ ภานมีองค์ ๒
มารคเมือง ๕ พละ ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ ชั้นมาดนะ ๑ ธรรมชาตุ ๑ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๕๐] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไนน?

ผัสสะ เจตนา เอกคคตตา สัทธินทริย วิริยินทริย สดินทริย ปัญญินทริย
ชีวิตินทริย สัมมาทิภูติ สัมมาภายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเคราะห์ หรือนามธรรมที่อิงอาศัย
เกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนารขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ นี้ซึ่งว่า
สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล .

[๑๕๑] ธรรมเป็นกุศล เป็นไนน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุจตุคามานที่มีปฐวิกลิณเป็น
อารมณ์ ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพระละสุขและทกข์ได เพระโลมเนสแล่โถมนเนสตับสนิทใน
ก่อน มีสติบิรุสหี้เพระอบกษาอยู่ ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต อุเบกขา
เอกคคตตา สัทธินทริย วิริยินทริย สดินทริย sama vinthriy ปัญญินทริย มนินทริย
อุเบกขันทริย ชีวิตินทริย สัมมาทิภูติ สัมมาภายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๕๒] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ราตุ ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๘ ภานมีองค์ ๒

มารคเมือง ๕ พละ ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ ชั้นมาดนะ ๑ ธรรมชาตุ ๑ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๕๓] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไนน?

ผัสสะ เจตนา เอกคคตตา สัทธินทริย วิริยินทริย สดินทริย sama vinthriy
ปัญญินทริย ชีวิตินทริย สัมมาทิภูติ สัมมาภายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเคราะห์ หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกนิด มีอยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนารขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์
นี้ซึ่งว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล .

จตุกนัย จบ

ปัญจกนัย

[๑๕๔] ธรรมเป็นกุศล เป็นไนน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
โภคาวจรบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สงจักจากอุตสาหกรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวิกลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๑๕๐] ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โภคาวจรบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุทุติยภานที่มีปฐวิกลิณเป็น
อารมณ์ ไม่มีวิตก มีแต่ไวจาร ปีติ สุข เอกคคตตา สัทธินทรี วิริยินทรี ลตินทรี
สัญญา เจตนา จิต วิจาร ปีติ สุข เอกคคตตา สัทธินทรี วิริยินทรี ลตินทรี
สมาธินทรี ปัญญินทรี มนินทรี โสมนัลสินทรี ชีวิตินทรี สัมมาทิฏฐิ สัมมาวายามะ ฯลฯ
ปัคคายะ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

[๑๕๑] กิขันธ์ ๔ อายุต้น ๒ ราศี ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๘ ภานมีองค์ ๔
มารคเมืองค์ ๔ พลัง ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ ชั้นมาดูน ๑ ธรรมราตร ๑ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

[๑๕๒] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ผัสสะ เจตนา วิจาร ปีติ เอกคคตตา สัทธินทรี วิริยินทรี ลตินทรี สมาธินทรี
ปัญญินทรี ชีวิตินทรี สัมมาทิฏฐิ สัมมาวายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเชปะ หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ นี้ชื่อว่า
สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๑๕๓] ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โภคาวจรบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุตติยภาน ที่มีปฐวิกลิณ
เป็นอารมณ์ ภายในผ่องใส เพาะวิตกไวจารสบบ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ เททนา สัญญา
เจตนา จิต ปีติ สุข เอกคคตตา สัทธินทรี วิริยินทรี ลตินทรี สมาธินทรี
ปัญญินทรี มนินทรี โสมนัลสินทรี ชีวิตินทรี สัมมาทิฏฐิ สัมมาวายามะ ฯลฯ ปัคคายะ
อวิเชปะ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

[๑๕๔] กิขันธ์ ๔ อายุต้น ๒ ราศี ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๘ ภานมีองค์ ๓
มารคเมืองค์ ๔ พลัง ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ ชั้นมาดูน ๑ ธรรมราตร ๑ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๑๕๕] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ผัสสะ เจตนา ปีติ เอกคคตตา สัทธินทรี วิริยินทรี ลตินทรี สมาธินทรี
ปัญญินทรี ชีวิตินทรี สัมมาทิฏฐิ สัมมาวายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเชปะ หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์
นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๑๕๖] ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โภคาวจรบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ เพระคลายปีติได อึกด้วย ฯลฯ
บรรลุตตตุตภานที่มีปฐวิกลิณเป็นอารมณ์อยู่ในสมัยได ผัสสะ เททนา สัญญา เจตนา จิต
สุข เอกคคตตา สัทธินทรี วิริยินทรี ลตินทรี ปัญญินทรี มนินทรี
โสมนัลสินทรี ชีวิตินทรี สัมมาทิฏฐิ สัมมาวายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

[๑๕๗] กิขันธ์ ๔ อายุต้น ๒ ราศี ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๘ ภานมีองค์ ๒

มารคเมืองค์ ๔ พลัง ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ ชั้นมาดูน ๑ ธรรมราตร ๑ มีในสมัยนั้น
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล ฯลฯ

[๑๕๘] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ผัสสะ เจตนา เอกคคตตา สัทธินทรี วิริยินทรี ลตินทรี สมาธินทรี
ปัญญินทรี ชีวิตินทรี สัมมาทิฏฐิ สัมมาวายามะ ฯลฯ ปัคคายะ อวิเชปะ หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อีกไม่ได มีอยู่ในสมัยนั้น เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์
นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมมหาณี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๑๕๙] ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุปัญจมานาที่มีปฐวิกสิณเป็น
อารมณ์ ไม่ว่าทุกข์ไม่มีสุข เพาะะลงและทกข์ได้ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ เวทาน
สัญญา เจตนา จิต อุเบกษา เอกัคคตา สัทธินทร์ วิริยินทร์ สดินทร์ さまิโนทร์
ปัญญาทร์ มโนทร์ อุปากชนทร์ ชีวิตินทร์ สัมมาทิฎฐิ สัมมาวยามะ ฯลฯ ปีศาจ
อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อ่อนได มีอยู่ในสมัยนี้

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๐] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ รัตต ๒ อาหาร ๓ อินทร์ ๔ ภานเมือง ๒
มารคเมือง ๔ พล ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ ชั้นมาดะ ๑ ธรรมชาติ ๑ มีในสมัยนี้
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อ่อนได มีอยู่ในสมัยนี้

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ

[๑๑] สังขารขันธ์ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ผัสสะ เจตนา เอกัคคตา สัทธินทร์ วิริยินทร์ สดินทร์ さまิโนทร์
ปัญญาทร์ ชีวิตินทร์ สัมมาทิฎฐิ สัมมาวยามะ ฯลฯ ปีศาจ อวิเคราะห์ หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อ่อนได มีอยู่ในสมัยนี้ เว้นเวลาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์
นี้ซึ่งอ่าว สังขารขันธ์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

ปัญจกนัย จบ

ปฏิปทา ๔

[๑๒] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจัจกรรม ลังคณปกรณ์ ธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัญจมานาที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ เป็น ทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ
อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

[๑๓] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจัจกรรม ลังคณปกรณ์ ธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัญจมานาที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ เป็น ทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ
อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

[๑๔] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจัจกรรม ลังคณปกรณ์ ธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัญจมานาที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ เป็น สุขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ
อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

[๑๕] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจัจกรรม ลังคณปกรณ์ ธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัญจมานาที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ เป็น สุขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ
อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

[๑๖] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุทุติยมาน ฯลฯ บรรลุ-
๕ ตติยมาน ฯลฯ บรรลุจตุตติยมาน ฯลฯ บรรลุปัญจมานาที่มีปฐวิกสิณ
เป็นอารมณ์ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ ที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ เป็นทุกข-
๕ ปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ ที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ เป็นสุขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ ที่มี
ปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ เป็นสุขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์
มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

ปฏิปทา ๔ จบ

อารมณ์ ๔

[๑๗] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจัจกรรม ลังคณปกรณ์ ธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัญจมานาที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ มีกำลังน้อย มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ
อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

[๑๘] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวิกิลิณ เป็นอารมณ์ เป็นทุกขานปถุปทาขีปปากัญญา
มีกำลังมาก มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ วิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโลง?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ลงด้จากการ สังจากอกศุลธรรม ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมถานที่มีปฐวิกลิณเป็นอารมณ์ เป็นทุกขปฏิปทาขึปภาคภูมิ ยุ่ มีกำลังมาก มีอารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิชปะ มีในสมัยนี้ ฯลฯ สภาธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นกศล .

[๓๙] ມາຮມເປັນກຸສລ ເປັນໄຊ

จราบคคล เจริญมรรคปถกิปทาเพื่อเข้าถึง

ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมধานที่มีปรัชญาลิสต์เป็นอารมณ์ เป็นสุขากฎีกษาทันชาติภูมิ มีกำลังน้อย มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារនគរមនេលានី ឱ្យថា នគរមជូនកុត្តិ .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

ไยกาวรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุปภวี สั่งจากการ สั่งจากอุคตธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวักลิณเป็นภารมณ์ เป็นสุขปฏิปทาทันชาภิญญา
มีกำลังน้อย มีภารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิกเขีป มีในสมัยนี้ ฯลฯ

ສກារມරມແລ້ນີ ຂໍອວ່າ ມຣມເປັນກຸສລ .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโน?

ไยกาวรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าสู่รุปภูมิ สั่งจากการ สั่งจากอุคตธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปัจจวกสิ่นเป็นอารมณ์ เป็นสุขปฏิปทาทันชาภิญญา
มีกำลังมาก มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

ສກារនគរមនេលានិ ឱ្យថា នគរមជីនកុត្តិ .

ปั๊กคูล เป็นไนน?

ไยกาวรบุคคล เจริญมรณดปภีปท่าเพื่อเข้ากิรภูมิ สังจัดจากการ ลั้งจากอกบุคคลธรรม ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปีรักวิถีสิ่นเป็นอารมณ์ เป็นสุขากภีปท่าทันชาภิญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

ສກារອຮມແລ້ວນີ້ ຂໍອວ່າ ອຮມເປັນກຸຄລ .

๑๗๕] នរោមបើ

ไยกาวรบคคล เจริญมารคปีปีพากเพื่อเข้าสิ่งรุ่งปฏิสูติ ลงจากกุศลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมধานที่มีปีรักวิถีสิ่นเป็นอารมณ์ เป็นสุขปีปีพากปฏิญา
มีกำลังน้อย มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារនគរមលោនី ឱ្យថា នគរមបៀនកត្តល .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

ไยกาวรบุคคล เจริญมรณดปภีพท่าเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังฆจากการ สังฆจากอุคตธรรม ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวีกสิณเป็นอารมณ์ เป็นสุขากภีพท่าขึปภาคิณญา มีกำลังน้อย มีอารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ วิกเขป มีในสมัยนี้ ฯลฯ

ສກារនគរមនេលានី ឱ្យថា នគរមជូនក្នុង .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโน?

ไยกาวรบคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าสู่รุปภูมิ สังฆจากการ สังจากอกุศลธรรม ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมฐานที่มีปฐวิกิลิณเป็นอารมณ์ เป็นสุขปฏิปทาขึปภาคิญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ อุบัติสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเศษะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สรการธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโน?

จราบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึง
สัมมา涅槃 ให้ได้โดยเร็วที่สุด

ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัจฉณานที่มีปฏิรูกิลิณเป็นอารมณ์ เป็นสุขากฎิปทาขึปภาคัญญา
มีกำลังมาก มีอารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิชชะ มีในสมัยนี้ ฯลฯ
สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล .

[๑๗] ธรรมเป็นกุศล เป็นใน?

โดยการบุคคล เจริญมารดาปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุปภูมิ บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน
ฯลฯ บรรลุจตุติยภาน ฯลฯ บรรลุปัจฉณาน ฯลฯ บรรลุปัจฉณาน ที่มีปฏิรูกิลิณเป็นอารมณ์
เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา มีกำลังน้อย มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ
เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา มีกำลังน้อย มีอารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ
เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์เล็กน้อย ฯลฯ
เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ
เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์ไฟบุลย์ ฯลฯ

ສກារនគរមល់នឹងថា នគរមតិត្រូវបានកសាង .

ແຈກມານອ່າງລະ ១៦ ឧប

[๑๗] ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมารคปีปีพานเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ลังดจากการ ลังดจากอุคลธรรม ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัญญาที่มีอาภากลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีเดชโขกลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีวายกลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีนิลกลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีปีตอกลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีโลหิตอกลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีโอหาตอกลิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ อัญในสมัยได ผ้าสระ ฯลฯ อาภีเขปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាជรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

กสิณ ๙ แจกอย่างละ ๑๖

อกิจภายใน

[๑๗] ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยการบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าสู่รูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัษณญาณรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบจำกันนั้น ลังดจากการ สังจากอกุคลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมถาน ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิชชะปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារនគរមល់នឹងថា នគរមបើកកសល .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยการบุคคล เจริญธรรมปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรูปภายใน
เห็นรูปภายนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบงำรูปนั้น บรรลุทุกฝ่าย ฯลฯ บรรลุ
ศรัทธา ฯลฯ บรรลุจิตต์ถ้วน ฯลฯ บรรลุปฐมฝ่าย ฯลฯ บรรลุปัญจมฝ่าย ฯลฯ อยู่ใน
สมัยได ผู้สร้าง ฯลฯ อาวุโสเชปะ ภูมิในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាដharmaเหล่านี้ชี้อว่า dharmaเป็นกุศล .

ភ្លើងពាហ៍ ៤

[๑๙] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภายใน
เห็นรูปภายนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจไว้ จะรู้จะเห็นครอบบารูปนั้น ลังดจากการ สั่งจากอกตุลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมผล岸 เป็นทุกขปฏิปทาทันภัยลัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารัฐธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกษล .

នរោមបើងការណ៍ បើងໄន?

โดยการบุคคล เจริญรักปรีปทาเพื่อเข้าสู่รูปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรูปกาลใน
เห็นรูปกาลนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบบารูปนั้น สังจัจกาม ลั้ดจากอกคลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทากาปรีปทาขิปภาคัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
วิเศษประ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាសหธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรูปกาภัยใน
เห็นรูปกาภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจไว้ จะรู้จะเห็นครอบบารูปนั้น สังจักจการ ลัษณะจากอกคลธรรม
ทึ้งหลาляетัว บรรลุปฐมสถาน เป็นสุขากฎปฏิปทาทันหากิญญา ฯลฯ อุยในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิ不肯ปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສາງອຮຽມແລ້ວນີ້ຂຶ້ນວ່າ ອຮຽມເປັນການ.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยการบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภายนอกที่เกิดน้อย ดังใจว่า จะรู้จะเห็นครอบงำรูปนั้น สังจักการ สังจักจากอุตสาหกรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นสุขากฎีปทาขึปากิณญา ฯลฯ อุปในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ วิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាឧธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรุปกาภัยใน
เห็นรุปกาภัยนอกที่เล็กน้อย ด้วยใจว่า จะรู้จะเห็นครอบจำกันนั้น บรรลุทุกติยาณ
ฯลฯ บรรลุตติยาณ ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัจจุณภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันชาติยญา
ฯลฯ เป็นทุกขปฏิปทาขัปปากិรិยญา ฯลฯ เป็นสุขปฏิปทาทันชาติยญา ฯลฯ เป็นสุขปฏิปทา-

*ขีปปาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได้ผัสสะ ฯลฯ อวิกเขเป มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារມරرم່ານໍ້ານີ້ຂໍວ້າ ມຽມເປັນກຸກລ .

ปภ.ปท.๔ จบ

อารมณ์ ๒

「๑๙๐」 ธรรมเป็นกศล เป็นไน?

โดยการบุคคล เจริญมารดปูนีป่าเพื่อเข้าสู่รูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบงำรูปนั้น สังจักจาก ลัญญาในรูปภัย
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปูนีป่า มีกำลังน้อย มีความโน้มเล็กน้อย ฯลฯ อุบัติในสมัยได้ผัสสะ ฯลฯ
อวิกาเซงะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារនគរមល់នឹងថា នគរមបើកកសាលា .

ธรรมเป็นกษัตริย์ เป็นไนน?

โดยควรบุคคล เจริญมารถปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรูปภายนอก ให้เป็นรูปภายนอกที่เลิกน้อย ตั้งใจไว้ จะรู้จะเห็นครอบบ่ารูปนั้น สังจักจาม ลั้ดจากอกกุศลธรรม ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน มีกำลังมาก มีอารมณ์เลิกน้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ วิกขเป ร์ มในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាដารมณ์เหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล

ธรรมเป็นกษล เป็นไน?

ໂພຄາວຈະບຸດຄລ ເຈີນມຽນຄປກິປາເພື່ອເຂົ້າຄົງຮູ່ປັກນີ້ ໄນມີບົງການສັງຄາໃນຮູ່ປາຍໃນ
ເທິ່ງຮູ່ປາຍນອກທີ່ເລີກນ້ອຍ ດັ່ງໄວ່ຈະຮັ້ງເຫັນຄວບກຳຮູ່ປັກນີ້ ບຣາລຸທິຍຄານ ລາຍ ບຣາລຸທິຍຄານ
ລາຍ ບຣາລຸຈຸຕຸຕຄານ ລາຍ ບຣາລຸປົມຄານ ລາຍ ບຣາລຸປົມຄານ ມີກຳລັງນ້ອຍ ມີອານຸມັດ
ເລີກນ້ອຍ ລາຍ ມີກຳລັງມາກ ມີອານຸມັດເລີກນ້ອຍ ລາຍ ອູ້ໃນສົມໝັດ ຜັສະ ລາຍ ອົກເຂັປະ
ມີໃນສົມໝັດ ລາຍ

ສາງອົງຮມ່ານລ່ານີ້ເຊື່ອວ່າ ອົງຮມເປັນກົດ.

ຄະນະ ປະເທດ ຂອງ ປະຊາທິປະໄຕ

๕. จัดกิจกรรมฯ ร่วมกับ

[๑๗๖] និរវប្បធម៌កម្លែងពីបាន?

[๑๙] ช่องเป็นทุกสิ่ง เป็นเนน:
 โยคาวรบุคคล เจริญมรคปูรีปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภัยใน
 เห็นรูปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบนำรูปนั้น สังจักการ สังจักจากอคุลธรรม
 ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทอกขากปูรีปทาทันราภิญญา มีกำลังอยู่ มีอารมณ์
 เล็กน้อย ๆ ฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ๆ ฯ ลิขิเทาฯ ฯ นี้ในสมัยนั้น ฯ

ສភាគវរម្មអេឡាំងីរុវា វរម្មកិនកម្ម -

ສາງມົກເລີດແນບປະຕິບ ຮຽນເປົ້າໃຈຄວາມເປົ້າໃຈ?

โดยการบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบจำรูปนั้น แล้วจากความ ลัญญาในรูปภัยใน
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทกขากฎีกาทันราภิญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์
เล็กน้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผู้ลัษณะ ฯลฯ อวิชเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສາງອຽມແລ້ວນີ້ໜີ້ວ່າ ອຽມເປັນກາງ.

ธรรมเป็นกษัตริย์ เป็นไช?

โดยการบุคคล เจริญมารคปฎิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัษณญาณรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบกำราบันน์ สังดจากการ สังดจากอคติธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขปฎิปทาขึปภาคิญาณ มีกำลังน้อย มีอารมณ์เล็ก
น้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສາງຮຽນແຈ້ງໜີ້ວ່າ ອົບມືກອງ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภายใน เทืนรูปภายนอกที่เล็กน้อย ด้วยใจว่า จะรู้จะเห็นครอบงำรูปนั้น ลังดจากการ สั่งจากอกคล ธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขปฏิปทาปากิจลัญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์ เล็กน้อย ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิริเวะ ภัยในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាសหธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยความรุ่นคุณ เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ในเมืองบริกรรมสัญญาในรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครองกำราบันนั้น สั่งจากการ สั่งจากออกศูลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปุณณาม เป็นสุขาปฏิปทาทันราภิญญา มีกำลังน้อย มีอารมณ์เล็กน้อย
ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผู้สละ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាដารมณ์เหล่านั้นชี้อ้วว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรุปภัยใน
เห็นรุปภัยนอกที่เลิกน้อย ตั้นใจไว้ จะรู้จะเห็นครบถ้วนนั้น สังจักจการ สังจากอกุศลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัมมาน เป็นสุขปฏิปทาทันราภิญญา มีกำลังมาก มีอารมณ์เลิกน้อย
ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ ฝืนสมัยนั้น ฯลฯ

สภารัฐมเหล่านี้ชื่อว่า รัฐเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

ໂຍດຈາວຈະບຸຄຸລ ເຈີນຢູ່ມຽນຮອບປັກິປາເພື່ອເຂົ້າຄົງຮູ່ປັກິມີໄນມີບົງການສັງຄູາໃນຮູ່ປາກຍໃນ
ເທິ່ງຮູ່ປາກຍນອກທີ່ເລີກນ້ອຍ ຕັ້ງຈາວ ຈະຮູ່ຈະເຫັນຄວບຈຳຮູ່ປັນນີ້ ສັງຈາກການ ລັດຈາກອົກສລວຮອມ
ທັງໝາຍແລ້ວ ບරລຸປົມງານ ເປັນສຸຫະປັກິປາຂີປັກິຄູ່ງາມ ມີກຳລັ້ນນ້ອຍ ມີອານຸມົດເລີກນ້ອຍ
ໜາຍ ອູ່ໃນສົມບົດ ຜໍສະລະ ໜາຍ ອົກເຊີເປັນ ມີໃນສົມຍັນນີ້ ໜາຍ

ສກារອរມແລ້ວນີ້ຂໍ້ວ່າ ອຽມເປັນກຄລ .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรุปภัยใน
เห็นรุปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้นใจไว้ จะรู้จะเห็นครบถ้วนนั้น สังจักจากการ สังจากอกศลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปัมมาน เป็นสุขาปฏิปทาขึ้นปกิรุณฯ มีกำลังมาก มีอามณ์เล็กน้อย
ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ ฝืนสมัยนั้น ฯลฯ

สภารัฐมเหล่านี้ชื่อว่า รัฐเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยการบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภัยในเห็นรูปภัยนอกที่เล็กน้อย ตั้งใจไว้ จะรู้จะเห็นครบถ้วน บรรลุทุกภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุตตฤกษภาน ฯลฯ บรรลุไ trovareภาน ฯลฯ บรรลุป้อมภาน

เป็นทุกษาปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังน้อย	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
เป็นทุกษาปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังมาก	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
เป็นทุกษาปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังน้อย	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
เป็นทุกษาปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังมาก	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
เป็นสุขบปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังน้อย	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
เป็นสุขบปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังมาก	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
เป็นสุขบปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังน้อย	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
เป็นสุขบปฎิปทาหันรากิญญา	มีกำลังมาก	มีอารมณ์เล็กน้อย	ฯลฯ
อยู่ในสมัยนี้ได้ ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ			

สภាឧธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกคล .

ແກ່ມານອິນໄລ ລົງ

[๑๙๒] ພັນການ ເປັນໄດ້?

โดยความรับคุณ เจริญมารดาป้าปีพิทເພື່ອເຂົ້າສົ່ງປັກນີ້ ໄນເມີນບົກຮຽມສ້າງຢ້າງໃນ
ເຫັນຮູ່ປາຍນອກທີ່ເລີກນ້ອຍ ມີສິ້ານໍາຫຼືອສີ່ມາງ ຕັ້ງໃຈວ່າ ຈະຮູ່ຈະເຫັນຄວບຈຳຮັບນັ້ນ ສັດຈາກການ
ສັດຈາກອກຕະຫຼາມທັງໝາຍແລ້ວ ບරລຸປົມສູນມານ ລາຍ ຍູ້ໃນສັນຍິດ ຜັສສະ ລາຍ ອົກເຂປະ
ມີໃນສັນຍິນນັ້ນ ລາຍ

สภាឧธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกคล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรปภ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภายนอกที่เล็กน้อย มีสิงงานหรือสีไม่งาม ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบกำราปันน บรรลุ-

*ทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุจตุตติภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมมีปิกุลที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
บรรลุปัญญาณ ฯลฯ อยู่ในสมัยได้ผัสสะ ฯลฯ วิจิชชะ ฝืนสมัยนั้น ฯลฯ
สภาพธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นกตุล .

อกิจการต้นะแม่นีก็แจกอย่างละ ๔

[๑๙๓] ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

สภាដารมณ์เหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยการบุกคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุภภิ ไม่บริกรรมสัญญาในรุภภัยใน
เห็นรุภภัยนอกที่ไปบุลย์ ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบงำรุปนั้น บรรลุทธิษามา ฯลฯ บรรลุ-

* ຕົດຕະພານ ລາຍ ບຣາລຈຕຸຕະພານ ລາຍ ບຣາລປ່ຽນມານ ລາຍ ບຣາລປ່ຽນມານ ລາຍ ອູ້ໃນສັນຍິດ
ຜົສສະ ລາຍ ວິກເຂປະ ມີໃນສັນຍິນ໌ ລາຍ

ສກារມරມເຫຼັນນີ້ຂໍອວ່າ ມරມເປັນກຄລ .

ปฎิปทา ๔

[๑๙] ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัญญาในรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่ไฟบลย์ ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบจำกันนั้น ลังดจากการ สั่งจากออกศตวรรษ
ทึ้งหลายแล้ว บรรลุปฐมาน เป็นทุกขปฏิปทาทันราชกิจลัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อิกเบงปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารัฐมเหล่านี้ชื่อว่า รัฐมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุคคล เจริญมรรคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรูปภายนอกที่ให้รูปภายนอกที่ไม่เป็นธรรมตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบจำกันนั่น สังจักการ สังจักจากอคุณธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมสถาน เป็นเทกขปฏิปทาขึปภาคภูมิฯ ฯ อยู่ในสมัยได

ដៃសស់ ឬទៅ វិកឈប់ នឹងមួយន័ំ ឬ

ສກារនរມແຫລ້ນີ້ຂໍອວ່າ ນັ

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?
โดยควรบุคคล เจริญมรรคปถีปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมสัญญาในรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่ไปบุญลุย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบจำกันนั้น ลงจัดการ สั่งจากอกุศลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมถาน เป็นสุขาปถีปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
คริกาฯไป มีในสมัยเนิน ฯลฯ

ສກារອរມແລ້ວນີ້ຂຶ້ນວ່າ ອຣມໄປໃນຄວບ -

សារមនុសនេល្ផែខ្លួនរបស់ខ្លួន

จารุวรรณเบนกุตต์ บีบี เบน เนน :
โภคาวจวนบุคล เจริญมรรคปถวิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริกรรมลัษฎญาในรูปภัยใน
เห็นรูปภัยนอกที่ไฟบลลย์ ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบจำกันนั่น สังจักจากการ สัมภาษณ์จากคลอร์รม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมสถาน เป็นสุขาปถวิปทาขิปปากิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวินัยฯ ปีบีบันสนับเบนฯ ฯลฯ

ສະກວາຮຽນແລ້ວເຈົ້າວ່າ ຮຽນໄປໂຄສລ

ស្ថាបន្ទាមលេខ និងវាតា
ទទួលបានដើរណា?

โดยการจับคุกคูล เจริญมารคปภีปท่าเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ ไม่มีบริการรอมลัญญาในรูปภายนอกนักที่ไปบุญลั่ย ตั้งใจว่า จะรู้จะเห็นครอบกำราปันน์ ทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตุติยภาน ฯลฯ บรรลุตตตุภาน ฯลฯ บรรลุตตตตุภาน ฯลฯ บรรลุปักษุภาน ฯลฯ ปีบหกภาน ฯลฯ ปีบหกภาน ฯลฯ

*ทันราภิญญา ฯลฯ เป็นทุกษาป្រีพท้าขึ้นปราบกิจภูมิฯ ฯลฯ เป็นสหายป្រឹកปេជ្រិញ ฯลฯ วิจิราฯ ปីនសម្បូរ ฯลฯ

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ລາວ ດັວຍເຫຼວມ ພັນຍາ ດັວຍເຫຼວມ ສັນຕະພາບ ຖະໜານ ສັນຕະພາບ ຖະໜານ ສັນຕະພາບ ຖະໜານ

សារមន្ត្រមនេល ឱ្យមាន មន្ត្រមបែងក្រុត .
កិច្ចការ គឺថាគ ឬ

ມັງກອນທີ່ໄດ້ ຈົບ

สาระน่ารู้

[๑๔] ธรรมเป็นกุศล เป็นเโน?

�ิດຈາວຈັບຄຸລໍ ເຈົ້າຢູ່ນໍາຮັບກົບທາເພື່ອເຂົາຄົງຮູບກຸມ ໂມມບໍາກາຣມສະຫຼຸງໃນຮູບກາຍ ໃນ
ເຫັນຮູບກາຍອັກທີໄປບຸນລູ່ ຕັ້ງໃຈວ່າ ຈະຮູ້ຈະເຫັນຄຽວນໍາງໆຮັບປັນນີ້ ສັດຈາກການ ສັດຈາກອົກສລ໌ຮ່າມ
ທັງໝາຍເລົ້າ ບ້າຮລຸ່ມສູນຄານ ມີກຳລັງນໍອຍ ມີມາຮມນີ້ໄປບຸນລູ່ ລາຍ ອູ້ໃນສັນຍິດ ຜັສະ ລາຍ
ອົກເປັນປະ ມີໃນສັນຍິນນີ້ ລາຍ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ฯลฯ บรรลุปฐมধาน ฯลฯ บรรลุจตุตถধานนั้น ที่สหรถต ด้วยกรุณา อยู่ในสมัยได ผัสสะ
ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจากกรรม ลังคณปกรณ์
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมধาน ที่สหรถตด้วยมุทิตา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ
มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุทุติยধาน ฯลฯ บรรลุตติยধาน
ฯลฯ บรรลุปฐมধาน ฯลฯ บรรลุจตุตถধานนั้น ที่สหรถตด้วยมุทิตา อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุจตุตถধาน ที่สหรถตด้วย
อุเบกขา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

พระมหาวิหารধาน ๔ แจกอย่างละ ๑๖

อสุกภาน ๑๐

[๑๙๑] ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจากกรรม ลังคณปกรณ์
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมধาน ที่สหรถตด้วยอุทธมາตถกสัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจากกรรม ลังคณปกรณ์
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมধาน ที่สหรถตด้วยวินิลอกสัญญา ฯลฯ ที่สหรถตด้วยวิพพกสัญญา
ฯลฯ ที่สหรถตด้วยวิชติกสัญญา ฯลฯ ที่สหรถตด้วยวิบากขัยติกสัญญา ฯลฯ ที่สหรถตด้วย
วิกขิตติกสัญญา ฯลฯ ที่สหรถตด้วยหตวิกขิตติกสัญญา ฯลฯ ที่สหรถตด้วยโลหิติกสัญญา ฯลฯ
ที่สหรถตด้วยปุ่ฟากสัญญา ฯลฯ ที่สหรถตด้วยอภูจิikkสัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

อสุกภานแจกอย่างละ ๑๖

รูปประจำกุศล จบ

อรุปประจำกุศล

อรุปภาน ๕

[๑๙๒] ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงรูปสัญญาโดย
ประการทั้งปวง เพราะความดับไปแห่งปฏิชลักษณ์ เพราะไม่มีผลการซึ่งนานัตตสัญญา จึงบรรลุ
จตุตถধาน อันสหรถตด้วยอาการานัณจายตันสัญญาสหรถตด้วยอุเบกขา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข
 เพราะละสุขและทุกข์ได เพราะโสมนัสและโหมนัสดับสนนิทในก่อน มีสติบริสุทธิ์ เพราะอุเบกขา
 อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงอาการานัณจายตัน
โดยประการทั้งปวง จึงบรรลุจตุตถধาน อันสหรถตด้วยวิญญาณัญญาจายตันสัญญา สหรถตด้วย
อุเบกขา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงวิญญาณัญญาจายตัน
โดยประการทั้งปวง จึงบรรลุจตุตถধาน อันสหรถตด้วยจากิญจัญญาจายตันสัญญา สหรถตด้วย
อุเบกขา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
โดยคำจารบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพาะก้าวลงจากญาณด้วยตัวเอง
โดยประการทั้งปวง จึงบรรลุจดุลความ อันสหชาตด้วยเนราสัญญาณลั้นสัญญาณ สหชาต
ด้วยอุเบกษาไม่มีทักษิโนมีสุข ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

อรุปทาน ๔ แจกอย่างละ ๑๖
อรุปจารกุศล จบ

เตกุเมิกกุศลธรรม ๓ ประเภท
กามาจารกุศล

[๑๙๓] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

กามาจารกุศลจิต สหชาตด้วยโสมนัส สัมปุตด้วยญาณ เกิดขึ้นเป็นอย่างต่ำ ฯลฯ
เป็นอย่างกลาง ฯลฯ เป็นอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ เป็น
จิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างกลาง
ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง
ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง
ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

กามาจารกุศลจิต สหชาตด้วยโสมนัส สัมปุตด้วยญาณ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ
สหชาตด้วยโสมนัส วิปปยุตจากญาณ เกิดขึ้น ฯลฯ สหชาตด้วยโสมนัส วิปปยุตจากญาณ
เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ สหชาตด้วยอุเบกษา สัมปุตด้วยญาณ เกิดขึ้น ฯลฯ สหชาต
ด้วยอุเบกษา สัมปุตด้วยญาณ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ สหชาตด้วยอุเบกษา วิปปยุตจาก
ญาณ เกิดขึ้น ฯลฯ สหชาตด้วยอุเบกษา วิปปยุตจากญาณ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง เป็นอย่างต่ำ
ฯลฯ เป็นอย่างกลาง ฯลฯ เป็นอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ
เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี
อย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี
อย่างประณีต ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี
อย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

กามาจารกุศล จบ

รุปจารกุศล

[๑๙๔] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โดยคำจารบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุปภูมิ สงจจากกาม สงจจากกุศลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ เป็นอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นอย่างกลาง ฯลฯ
เป็นอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ
เป็นวิมังสาธิบดี ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็น
ฉันทาริบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็น
วิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ
เป็นจิตตาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ
เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โดยคำจารบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรุปภูมิ บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน
ฯลฯ บรรลุจดุลความ ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ
เป็นอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นอย่างกลาง ฯลฯ เป็นอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็น
วิริยาธิบดี ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็น
ฉันทาริบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ
เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ
เป็นวิมังสาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ
เป็นวิมังสาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

รุปจารกุศล จบ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

อรุปาวารกุคล

[๑๙๕] ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โดยการburnกุคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงรูปสัญญาโดยประการทั้งปวง เพราะความเด็บไปแห่งปฏิปทาสัญญา เพราะไม่เนสิการซึ่งนานัตตสัญญา จึงบรรลุจดตقطามา อันสหครอบด้วยอาการานั้นอยู่อย่างตันสัญญา ไม่มีทักษ์ไม่มีสุข เพราะละสุขและทกข์ได้ เพราะโสมนัสและโถมนลัตนิทในก่อน มีสติบริสุทธิ์ เพราะอเบกษา เป็นอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุคล .

ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โดยการburnกุคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงอาการานั้นอยู่อย่างตันโดยประการทั้งปวง จึงบรรลุจดตقطามา อันสหครอบด้วยอาการานั้นอยู่อย่างตันสัญญา ไม่มีทักษ์ไม่มีสุข ฯลฯ เป็นอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นอย่างกลาง ฯลฯ เป็นอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิ肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุคล .

ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โดยการburnกุคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงวิญญาณอยู่อย่างตันโดยประการทั้งปวง จึงบรรลุจดตقطามา อันสหครอบด้วยอาการานั้นอยู่อย่างตันสัญญา ไม่มีทักษ์ไม่มีสุข ฯลฯ เป็นอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นอย่างกลาง ฯลฯ เป็นอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิ肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุคล .

ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โดยการburnกุคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงอาการานั้นอยู่อย่างตันโดยประการทั้งปวง จึงบรรลุจดตقطามา อันสหครอบด้วยอาการานั้นอยู่อย่างตันสัญญา ไม่มีทักษ์ไม่มีสุข ฯลฯ เป็นอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นอย่างกลาง ฯลฯ เป็นอย่างประณีต ฯลฯ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี ฯลฯ เป็นฉันทาริบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างต่ำ ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างกลาง ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดีอย่างประณีต อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิ肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุคล .

อรุปาวารกุคล จบ

โลกุตตระกุคลจิต

มารคจิตดวงที่ ๑

[๑๙๖] ธรรมเป็นกุคล เป็นไน?

โดยการburnกุคล เจริญมานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฐี เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น สัจจากอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุขปฏิปทาทันราภิญญา ประกอบด้วยวิตก วิจาร มปีติและสุขอันเกิดเดไวมาก อยู่ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร ปิติ สุข เอกคัคตา สหอินทรีย์ วิริยินทรีย์ สตินทรีย์ -samaอินทรีย์ ปัญญินทรีย์ มโนอินทรีย์ โสมนลสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อนัญญาตัญญส-

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

* สามติดนทรีย์ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกปปะ สัมมาจาจ่า สัมมากัมมดตะ สัมมาอาชีวะ
สัมมาวยามะ สัมมาสติ สัมมาสมาริ สัทธาพละ วิริยพละ สติพละ สมาธิพละ ปัญญาพละ
หิริพละ โottoตัปปะ พละ อโลภะ อโโหะ อโมহะ อันกิขณา อัพยาປາທະ สัมมาทิฏฐิ หิริ
ໂottoตัปปะ กาຍປ්ලස්තහි ຈิตຕປ්ලස්තහි กาຍລහා ຈິຕລහා ກາຍມුතා ຈິຕມුතා
ກາຍກົມມັງຄູຕາ ຈິຕກົມມັງຄູຕາ ກາຍປາຄູງຄູຕາ ຈິຕປາຄູງຄູຕາ ກາຍຊຸກຕາ ຈິຕຊຸກຕາ ສົດ
ສັນປ້ອງຄູຕະ ສົມຄະ ວິປໍລສະນາ ປົກຄະ ອົກເຂປະ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ຮີອນາມຫຼາມທີ່ອີງຈາກຕັບ
ເກີດຂຶ້ນແວ້ນໃດ ມີຍືໃນສັມຍັນນັ້ນ

ສກາວຫຼາມແລ້ນນີ້ຂໍ້ວ່າ ຮົມເປັນກຄລ

[๑๙๗] ຜັສສະ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ກາງກະທບ ກົມຍາທີ່ກະທບ ກົມຍາທີ່ຄຸກຕ້ອງ ຄວາມຄຸກຕ້ອງ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ
ຜັສສະ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ.

[๑๙๘] ເວທາ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຄວາມສຳບາຍທາງໃຈ ຄວາມສຸຂທາງໃຈ ອັນເກີດແຕ່ສັມຜັສແໜ່ງໂນວິຫຼຸງຄານຮາຕຸທີ່ສົມກັນ ຄວາມ
ເສຍເວາມຄົນທີ່ສຳບາຍເປັນສຸຂອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັມຜັສ ກົມຍາເສຍເວາມຄົນທີ່ສຳບາຍເປັນສຸຂອັນເກີດແຕ່
ເຈໂຕສັມຜັສ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ເວທາ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๑๙๙] ສັງຄູ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ກາງຈໍາ ກົມຍາທີ່ຈໍາ ຄວາມຈໍາ ອັນເກີດແຕ່ສັມຜັສແໜ່ງໂນວິຫຼຸງຄານຮາຕຸທີ່ສົມກັນ ໃນສັມຍັນນັ້ນ
ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ສັງຄູ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๐] ເຈຕາ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ກາງຄົດ ກົມຍາທີ່ຄົດ ຄວາມຄົດ ອັນເກີດແຕ່ສັມຜັສແໜ່ງໂນວິຫຼຸງຄານຮາຕຸທີ່ສົມກັນ ໃນສັມຍັນນັ້ນ
ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ເຈຕາ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๑] ຈິຕ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຈິຕ ມໂນ ມານັສ ແຫ່ຍ ປັບທາຣ ມໂນ ມານຍັດນະ ມີນິນທຽຍ ວິຫຼຸງຄານ ວິຫຼຸງຄານຂັ້ນໜີ
ມໂນວິຫຼຸງຄານຮາຕຸທີ່ສົມກັນ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ຈິຕ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๒] ວິຕກ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຄວາມຕຽກ ຄວາມຕຽກອ່າຍ່າງແຮງ ຄວາມດໍາວັນ ຄວາມທີ່ຈິຕແນບອຸປະກອດ ຄວາມທີ່ຈິຕ
ແນບສົນທອຍໃນເວາມຄົນ ຄວາມຍກຈົ້ນສູ່ເວາມຄົນ ສັມມາສັງກັປະ ອັນເປັນອົງຄົດແໜ່ງມරຄ
ນັບເນື່ອງໃນມරຄ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ວິຕກ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๓] ວິຈາර ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຄວາມຕຽອງ ຄວາມພິຈາລະນາ ຄວາມຕາມພິຈາລະນາ ຄວາມເຂົ້າໄປພິຈາລະນາ ຄວາມທີ່ຈິຕສົບຕ່ວ
ເວາມຄົນ ຄວາມທີ່ຈິຕເພື່ອເວາມຄົນ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ວິຈາර ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๔] ປຶ້ດ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຄວາມອື່ນໃຈ ຄວາມປ່ານໂທຍ່າ ຄວາມຍືນດີຍືງ ຄວາມບັນທຶກ ຄວາມຮ່າງເຮັງ ຄວາມຮົ່ວເຮັງ
ຄວາມປັບປຸງໃຈ ຄວາມຕື່ນແຕ່ນ ຄວາມທີ່ຈິຕ້ນໝາຍືນດີ ປຶ້ດສັມໂພໜົມຄົດ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ
ນີ້ຂໍ້ວ່າ ປຶ້ດ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๕] ສຸຂ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຄວາມສຳບາຍທາງໃຈ ຄວາມສຸຂທາງໃຈ ຄວາມເສຍເວາມຄົນທີ່ສຳບາຍເປັນສຸຂອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕ
ສັມຜັສ ກົມຍາເສຍເວາມຄົນທີ່ເປັນສຸຂ ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັມຜັສ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ
ສຸຂ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๖] ເອກຄົດຕາ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຄວາມຕັ້ງອູ່ແໜ່ງຈິຕ ຄວາມດໍາຮອບອູ່ແໜ່ງຈິຕ ຄວາມມັ້ນອູ່ແໜ່ງຈິຕ ຄວາມໄໝສ່າຍໄປແໜ່ງຈິຕ
ຄວາມໄໝຝຶ່ງໜ້າແໜ່ງຈິຕ ກາງະທີ່ຈິຕ ໄມ່ໄປ ຄວາມສົບ ສົມມາທຽຍ ສົມມາທີ່ສົມມາ
ສົມມາທີ່ສົມ ໂພໜົມຄົດ ເປັນອົງຄົດແໜ່ງມරຄ ນັບເນື່ອງໃນມරຄ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ເອກຄົດຕາ
ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๗] ສັກົນທຽຍ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຄັກຫາ ກົມຍາທີ່ຂໍ້ວ່າ ຄວາມປົງໄຈຂໍ້ວ່າ ຄວາມເລື່ອມໄລຍືງ ຄັກຫາ ອິນທຽຍຄົວຄັກຫາ
ສັກຫາພະ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂໍ້ວ່າ ສັກົນທຽຍ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๘] ວິວິຍິນທຽຍ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ກາປປາກຄວາມເພີຍທາງໃຈ ຄວາມຂະມັກເຂັ້ມນ ຄວາມນາກນັ້ນ ຄວາມຕັ້ງໜ້າ ຄວາມພຍາຍາມ
ຄວາມອຸດສາຫະ ຄວາມຫຼາກທານ ຄວາມເຂັ້ມແຂງ ຄວາມໜ່ານ ຄວາມກ້າວໄປຢ່າງໄມ່ທັດລອຍ ຄວາມໄໝ
ທອດທີ່ຈັນທະ ຄວາມໄໝທອດທີ່ຮູຮະ ຄວາມປະປັບປຸງຄອງຮູຮະ ວິວິຍະ ອິນທຽຍຄົວວິວິຍະ ວິວິຍພະ
ສັມມາຍາມະ ວິວິຍສັມໂພໜົມຄົດອັນເປັນອົງຄົດແໜ່ງມරຄ ນັບເນື່ອງໃນມරຄ ໃນສັມຍັນນັ້ນ ອັນໄດ
ນີ້ຂໍ້ວ່າ ວິວິຍິນທຽຍ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ .

[๒๐๙] ສົດທຽຍ ມີໃນສັມຍັນນັ້ນ ເປັນໄລນ?

ສົດ ຄວາມຕາມຮະລິກ ຄວາມຫຼາກຮະລິກ ສົດ ກົມຍາທີ່ຮະລິກ ຄວາມທຮງຈໍາ ຄວາມໄໝ
ເລື່ອລອຍ ຄວາມໄໝລືມ ສົດ ອິນທຽຍຄົວສົດ ສົດພະ ສົມມາສຕີ ສົດສັມໂພໜົມຄົດ ອັນເປັນ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
องค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สมิทธิรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๑๐] สมิทธิรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดารงอยู่แห่งจิต ความมั่นแห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มเฟือยแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ อินทรีย์คือสมารี สมิทธิพละ ลัมมาสามารี
สมิทธิสัมโพชผลงค์ อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สมิทธิรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๑๑] ปัญญาที่รู้จัก ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่นิลดาด ภาวะที่รู้จะเอียด
ความรู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนเปลวไฟ ปัญญา อินทรีย์คือปัญญา
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา
ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม ลัมมาทิภูรี
ธรรมวิจัยลัมโพชผลงค์ อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
ปัญญาที่รู้จัก มีในสมัยนั้น .

[๒๑๒] มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

จิต มโน มนัส หทัย ปันثارะ มโน มนายนะ อินทรีย์คือมโน วิญญาณ
วิญญาณขันธ์ มโนวิญญาณธาตุที่ลอกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า มนินทรีย์
มีในสมัยนั้น .

[๒๑๓] โสมนัสลินทรีย์ ในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความสนายทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สบายนี่เป็นสุขอันเกิดแต่ใจ โสดมัสด
กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายนี่เป็นสุขอันเกิดแต่ใจ โสดมัสด ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า โสมนัสลินทรีย์
มีในสมัยนั้น .

[๒๑๔] ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

อายุ ความดารงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิตของนามธรรมนั้นๆ ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๑๕] อนัญญาตัญญาสามิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่นิลดาด ความรู้แจ่มแจ้ง
ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทาง
ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนเปลวไฟ ปัญญา ปัญญาที่รู้ ปัญญาพละ ปัญญาเหมือน
ศัลตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป
ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม ลัมมาทิภูรี ธรรมวิจัยลัมโพชผลงค์
อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค เพื่อรู้ธรรมที่ยังไม่เคยรู้ เพื่อเห็นธรรมที่ยังไม่เคยเห็น
เพื่อบรลธรรมที่ยังไม่เคยบรรลุ เพื่อทราบธรรมที่ยังไม่เคยทราบ เพื่อทำให้แจ้งธรรมที่ยังไม่เคย
ทำให้แจ้งนั้นๆ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อนัญญาตัญญาสามิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๑๖] ลัมมาทิภูรี มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่นิลดาด ภาวะที่รู้จะเอียด ความ
รู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนเปลวไฟ ปัญญา ปัญญาที่รู้ ปัญญา
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา
ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัย ลัมมาทิภูรี ธรรมวิจัย-

*สัมโพชผลงค์ อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ลัมมาทิภูรี
มีในสมัยนั้น .

[๒๑๗] ลัมมาสังกปะ ไม่ในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตรึก ความตรึกอย่างแรง ความดาริ ความที่จิตแนบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิต
แนบสนิทอยู่ในอารมณ์ ความยักจิตขึ้นสู่อารมณ์ ความดาริขอบ อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่อง
ในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ลัมมาสังกปะ ไม่ในสมัยนั้น .

[๒๑๘] ลัมมาวาจา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การงด การเว้น การเลิกลະ เจตนาเครื่องเว้น การไม่ทำ การไม่ประกอบ การไม่
ล่วงละเมิด การไม่ล้าเขต การกำจัดต้นเหtruวีทุริต ๔ วาจาขอบ อันเป็นองค์แห่งมรรค
นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ลัมมาวาจา มีในสมัยนั้น .

[๒๑๙] ลัมมากัมมันตะ ไม่ในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การงด การเว้น การเลิกลະ เจตนาเครื่องเว้น การไม่ทำ การไม่ประกอบ การไม่

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ล่วงละเมิด การไม่ล้าเขต การกำจัดดันเหตุกายทุจริต ๓ การงานชอบ อันเป็นองค์แห่งมรรค
นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัมมาภิมัตตะ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๐] สัมมาอาชีวะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การดัด การวัน การเลิกล้าง เจตนาเครื่องวัน การไม่ทำ การไม่ประกอบ การไม่
ล่วงละเมิด การไม่ล้าเขต การกำจัดดันเหตุภิกษาชีพ การเลี้ยงชีพชอบ อันเป็นองค์แห่งมรรค
นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัมมาอาชีวะ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๑] สัมมาภิมานะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การประรักความเพียรทางใจ ความขณะมักเข้มนั้น ความบางบาน ความตั้งหน้า ความพยายาม
ความอุดสาหะ ความทุกทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความ
ไม่ทอดทึ้งฉันทะ ความไม่ทอดทึ้งธาระ ความประดับประดงธุระ วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยพล
ความพยายามของ วิริยสัมโพชมงคล อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได
นี้ชื่อว่า สัมมาภิมานะ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๒] สัมมาสติ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

สติ ความตามระลึก ความหวานระลึก กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่เลือนลoyer
ความไม่เลิม สติ สถิตินทรีย์ สติพละ ความระลึกชอบ สติสัมโพชมงคล อันเป็นองค์แห่งมรรค
นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัมมาสติ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๓] สัมมาสมาธิ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นคงแห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มชานแห่งจิต ภาวะที่ติดไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ ความตั้งใจชอบ
สมาธิสัมโพชมงคล อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สัมมาสมาธิ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๔] สัทธาพละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ศรัทธา กิริยาที่เชื่อกิริยาที่ปลงใจเชือ ความเลื่อมใสยิ่ง ศรัทธา สัทธินทรีย์ กำลัง^๑
คือศรัทธา ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัทธาพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๕] วิริยพละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การประรักความเพียรทางใจ ความขณะมักเข้มนั้น ความบางบาน ความตั้งหน้า ความพยายาม
ความอุดสาหะ ความทุกทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความ
ไม่ทอดทึ้งฉันทะ ความไม่ทอดทึ้งธาระ ความประดับประดงธุระ วิริยะ วิริยินทรีย์ กำลังคือ^๒
ความเพียร สัมมาภิมานะ วิริยสัมโพชมงคล อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า วิริยพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๖] สติพละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

สติ ความตามระลึก ความหวานระลึก สติ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่เลือนลoyer
ความไม่เลิม สติ สถิตินทรีย์ กำลังคือสติ ความระลึกชอบ สติสัมโพชมงคล อันเป็นองค์แห่งมรรค
นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สติพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๗] สมาธิพละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นคงแห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มชานแห่งจิต ภาวะที่ติดไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ กำลังคือสมาธิ สัมมาสมาธิ
สมาธิสัมโพชมงคล อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สมาธิพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๘] ปัญญาพละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ซัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ตลาด ภาวะที่รู้จะเอียด ความ
รู้แจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแพนเดิน ปัญญาเป็นเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเป็นเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ซัด ปัญญาเหมือนปั้ก ปัญญา ปัญญินทรีย์
กำลังคือปัญญา ปัญญาเหมือนคาดรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความลวงคือปัญญา แสงสว่าง
คือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม
สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจัยสัมโพชมงคล อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค มีในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า ปัญญาพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๒๙] หิริพละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

กิริยาที่ละอายต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิสท์ที่น่าละอาย กิริยาที่ละอายต่อการประกอบ
อกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า หิริพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๐] โถตตปปะ พละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

กิริยาที่เกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นลิสท์ที่น่าเกรงกลัว กิริยาที่ไม่ประกอบอกุศล
บาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า โถตตปปะ พละ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๑] อโโลกะ พละ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การไม่โลภ กิริยาที่ไม่โลภ ความที่ไม่โลภ การไม่กำหนด กิริยาที่ไม่กำหนด ความ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ไม่กำหนด ความไม่เพงเลึง กุศลमูลคือโโลภะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า โโลภะ
มีในสมัยนั้น .

[๒๓๒] อโທະ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การไม่คิดประทุร้าย กิริยาที่ไม่คิดประทุร้าย ความไม่คิดประทุร้าย ความไม่เพยานาท
ความไม่คิดเบียดเบียน กุศลമูลคืออโທະ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อโທະ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๓] อโมะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่นิลاد ภาวะที่รู้แล้วอี้ด ความ
รู้เเจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูถัก ปัญญา ปัญญินทรี
ปัญญาผล ปัญญาเหมือนคนตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือ
ปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก่ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ
ธรรมวิจัยสัมโพชผลงค อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
อโมะ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๔] อนกิขณา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การไม่โลภ กิริยาที่ไม่โลภ ความไม่โลภ ความไม่กำหนด กิริยาที่ไม่กำหนด กิริยาที่
ไม่กำหนด ความไม่กำหนด ความไม่เพงเลิง กุศลമูลคือโโลภะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
อนกิขณา มีในสมัยนั้น .

[๒๓๕] อัพยาປาทะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การไม่คิดประทุร้าย กิริยาที่ไม่คิดประทุร้าย ความไม่คิดประทุร้าย ความไม่เพยานาท
ความไม่คิดเบียดเบียน กุศลമูลคือโโลภะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อัพยาປาทะ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๖] สัมมาทิฏฐิ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่นิลاد ภาวะที่รู้แล้วอี้ด ความ
รู้เเจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูถัก ปัญญา ปัญญินทรี ปัญญาผล
ปัญญาเหมือนคนตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญา
เหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก่ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจัยสัมโพชผลงค อันเป็นองค์แห่งมรรค นับเนื่องในมรรค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สัมมาทิฏฐิ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๗] หิริ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

กิริยาที่ละอายต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นสิ่งที่น่าละอาย กิริยาที่ละอายต่อการประกอบ
อกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า หิริ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๘] โถตตปปะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

กิริยาที่เกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นสิ่งที่น่าเกรงกลัว กิริยาที่เกรงกลัวต่อการ
ประกอบอกุศลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า โถตตปปะ มีในสมัยนั้น .

[๒๓๙] กายปัสสาวะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การลงบ การลงบระรับ กิริยาที่ลงบ กิริยาที่ลงบระรับ ความลงบระรับแห่งวิญญาณขันธ์
สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ปัสสาวะสัมโพชผลงค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า กายปัสสาวะ
มีในสมัยนั้น .

[๒๔๐] จิตตปัสสาวะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การลงบ การลงบระรับ กิริยาที่ลงบ กิริยาที่ลงบระรับ ความลงบระรับแห่งวิญญาณขันธ์
ปัสสาวะสัมโพชผลงค ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า จิตตปัสสาวะ มีในสมัยนั้น .

[๒๔๑] กายลดหดา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความเบา ความรวดเร็ว ความไม่เชื่องชา ความไม่หนัก แห่งเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์
สังขารขันธ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า กายลดหดา มีในสมัยนั้น .

[๒๔๒] จิตตลดหดา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความเบา ความรวดเร็ว ความไม่เชื่องชา ความไม่หนัก แห่งวิญญาณขันธ์ ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า จิตตลดหดา มีในสมัยนั้น .

[๒๔๓] กายมุทดา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความอ่อน ภาวะที่อ่อน ความไม่แข็ง ความไม่กระด้าง แห่งเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์
สังขารขันธ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า กายมุทดา มีในสมัยนั้น .

[๒๔๔] จิตตมุทดา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความอ่อน ภาวะที่อ่อน ความไม่แข็ง ความไม่กระด้าง แห่งวิญญาณขันธ์ ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า จิตตมุทดา มีในสมัยนั้น .

[๒๔๕] กายกัมมัญญาต มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปีกรถ

กิริยาที่ควรแก่การงาน ความควรแก่การงาน ภาวะที่ควรแก่การงาน แห่งเทนาขันธ์
สัญญาขันธ์ สัมสารขันธ์ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า กายกัมมัญญา มีในสมัยนี้ .

[๒๔๙] จิตตอกัมมัญญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

กิริยาที่ควรแก่การงาน ความควรแก่การงาน ภาวะที่ควรแก่การงาน แห่งวิญญาณขันธ์
ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า จิตตอกัมมัญญา มีในสมัยนี้ .

[๒๕๐] กายปากัมมัญญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

กิริยาที่คล่องแคล่ว ความคล่องแคล่ว ภาวะที่คล่องแคล่ว แห่งเทนาขันธ์ สัญญาขันธ์
สัมสารขันธ์ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า กายปากัมมัญญา มีในสมัยนี้ .

[๒๕๑] จิตตปากัมมัญญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

กิริยาที่คล่องแคล่ว ความคล่องแคล่ว ภาวะที่คล่องแคล่ว แห่งวิญญาณขันธ์ ในสมัยนี้
อันได นี้ชื่อว่า จิตตปากัมมัญญา มีในสมัยนี้ .

[๒๕๒] กายบุขกตา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความตรง กิริยาที่ตรง ความไม่คด ความไม่โค้ง ความไม่งอ แห่งเทนาขันธ์
สัญญาขันธ์ สัมสารขันธ์ ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า กายบุขกตา มีในสมัยนี้ .

[๒๕๓] จิตตบุขกตา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความตรง กิริยาที่ตรง ความไม่คด ความไม่โค้ง ความไม่งอ แห่งวิญญาณขันธ์
ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า จิตตบุขกตา มีในสมัยนี้ .

[๒๕๔] สติ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

สติ ความตามระลึก ความหวานระลึก สติ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่เลือนลoyer
ความไม่หลงลืม สติ สถินทรีย์ สถิพละ ความระลึกชอบ สถิสัมโพชณงค์ อันเป็นองค์แห่งมารค
นับเนื่องในมารค ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า สติ มีในสมัยนี้ .

[๒๕๕] สัมปชัญญา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้จะเอียด ความ
รู้แจ้งแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องเรืองนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูรัก ปัญญา ปัญญันทรีย์
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความล่วงคือปัญญา แสงสว่าง
คือปัญญา ปัญญาเหมือนประทิป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม
สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจัยสัมโพชณงค์ อันเป็นองค์แห่งมารค นับเนื่องในมารค ในสมัยนี้
อันได นี้ชื่อว่า สัมปชัญญา มีในสมัยนี้ .

[๒๕๖] สม堪ะ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นคงแห่งจิต ความไม่สายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มชาแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่สายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ ความตั้งใจชอบ
สมาธิสัมโพชณงค์ อันเป็นองค์แห่งมารค นับเนื่องในมารค ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า
สม堪ะ มีในสมัยนี้ .

[๒๕๗] วิปัสสนา มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้จะเอียด ความ
รู้แจ้งแจ้ง ความค้นคิด ความโครงสร้าง ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องเรืองนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปูรัก ปัญญา ปัญญันทรีย์ ปัญญาพละ
ปัญญาเหมือนศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความล่วงคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญา
เหมือนประทิป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจัย–
*สัมโพชณงค์ อันเป็นองค์แห่งมารค นับเนื่องในมารค ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า วิปัสสนา
มีในสมัยนี้ .

[๒๕๘] ปัคคะ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

การประรักษาระบบที่ดี ความระมัดระวัง ความบากบั้น ความตั้งหน้า ความพยายาม
ความอดทน ความทันท่วง ความเข้มแข็ง ความหนัก ความก้าวไปอย่างไม่หักโ�ย ความ
ไม่ทอดทิ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธาระ ความประดับประดงธุระ วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยพละ
สัมมาภิบาล วิริยสัมโพชณงค์ อันเป็นองค์แห่งมารค นับเนื่องในมารค ในสมัยนี้ อันได
นี้ ชื่อว่า ปัคคะ มีในสมัยนี้ .

[๒๕๙] อวิกขาปะ มีในสมัยนี้ เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นคงแห่งจิต ความไม่สายไปแห่งจิต
ความไม่ฟุ่มชาแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่สายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ สัมมาสมาธิ
สมาธิสัมโพชณงค์ อันเป็นองค์แห่งมารค นับเนื่องในมารค ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า
อวิกขาปะ มีในสมัยนี้ .

[๒๖๐] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได มีอยู่ในสมัยนี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๒๕๘] ก็ขันธ์ ๔ อาทตย ๒ ราก ๒ อาหาร ๓ อินทรีย ๙ ภานเมือง ๕ มารค
เมือง ๔ พล ๗ เหตุ ๓ ผัสสะ ๑ เวทนา ๑ สัญญา ๑ เจตนา ๑ จิต ๑ เวทนาขันธ์ ๑
สัญญาขันธ์ ๑ สัขาราชขันธ์ ๑ วิญญาณขันธ์ ๑ นายนทรีย ๑ มโนวิญญาณราก ๑
ชั้มมายดนะ ๑ ธรรมราก ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได มีในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๒๕๙] สัขาราชขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน ?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร ปิติ เอกกัคคตา สัทธิชินทรีย วิริยินทรีย สดินทรีย
สมารินทรีย ปัญญินทรีย ชีวิตินทรีย อนัญญาตัญญสามีตินทรีย สัมมาทิภูติ สัมมาลังกับปะ
สัมมาเจา สัมมาภัมมแตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาภาระะ สัมมาສติ สัมมาສมาธิ สัทธาพละ
วิริยพละ สติพละ สามีพละ ปัญญพละ หิริพละ โถตับปะพละ อโลกา อะโภส อะโนหะ
อนกิชนา อัพยาปะทะ สัมมาทิภูติ หิริโถตับปะ กายปัสสทวิ จิตปัสสทวิ กายลหุต
จิตตหุต กายมุทุต จิตตมุทุต กายกัมมมัญญาต จิตตากัมมัญญาต กายปัคคัญญาต จิตตปัคคัญญาต
กายบุพต จิตตบุพต สติ สัมปชัญญะ สมณะ วิปัสสนา ปักค่าหะ อวิกิเขปะ หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได เวลาเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มอยู่ในสมัยนั้น นี้
ชื่อว่า สัขาราชขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

มหานัย ๒๐

สุทธิกปฏิปทา

[๒๖๐] ธรรมเป็นกุคล เป็นไฉน ?

โดยความรับคดล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำ ไปสุนิพพาน
เพื่อละทิภูติ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น สงจจากการ สังจากอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิกิเขปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๒๖๑] ธรรมเป็นกุคล เป็นไฉน ?

โดยความรับคดล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำ ไปสุนิพพาน
เพื่อละทิภูติ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น สงจจากการ สังจากอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน เป็นสุขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิกิเขปะ มีในสมัย
นั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๒๖๒] ธรรมเป็นกุคล เป็นไฉน ?

โดยความรับคดล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำ ไปสุนิพพาน
เพื่อละทิภูติ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น สงจจากการ สังจากอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน เป็นสุขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิกิเขปะ มีใน
สมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๒๖๓] ธรรมเป็นกุคล เป็นไฉน ?

โดยความรับคดล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำ ไปสุนิพพาน
เพื่อละทิภูติ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น สงจจากการ สังจากอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ
ปฐมภาน เป็นสุขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิกิเขปะ มีใน
สมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

[๒๖๔] ธรรมเป็นกุคล เป็นไฉน ?

โดยความรับคดล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำ ไปสุนิพพาน
เพื่อละทิภูติ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น บรรลุตดิษภาน ฯลฯ บรรลุตติษภาน ฯลฯ บรรลุจตุตตภาน
บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัจจุณภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ เป็นทุกขปฏิปทา-
* ชิปปากิญญา ฯลฯ เป็นสุขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ เป็นสุขปฏิปทาชิปปากิญญา ฯลฯ อยู่ใน
สมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิกิเขปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

สุทธิกปฏิปทา จบ .

สัญญา

[๒๖๕] ธรรมเป็นกุคล เป็นไฉน ?

โดยความรับคดล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำ ไปสุนิพพาน
เพื่อละทิภูติ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น สงจจากการ สังจากอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ
ปฐมภาน ชนิดสัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิกิเขปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์

ສກារມරມເຫຼຸ້ນນີ້ ຂໍອວ່າ ມරມເປັນກຄລ .

ธรรมเป็นกสล เป็นไน?

โดยควรบดคอก เจริญผ่านเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโภคนำไปสู่นิพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุจตุติภาน บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัจจุบัน ชนิดสัญญาตະ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อาวิเชปะ มีในสมัยนี้ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นกเคล.

សម្បាត់ ៗ

สุญญตมลกปฏิปทา

[๒๖๖] ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรบุกคล เจริญปานเป็นโลกตระ วันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิภูมิ เพื่อบรรลุภูมิเบื้องตน สร้างจากการ สังดจำกอกคุลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดสุขุมุตต เป็นทุกขากฎีกาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ おりわけประ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាជธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกษล เป็นไวน?

โดยควรบังคับ จึงริบภานเป็นโลกตั้งแต่ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิภูมิ เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สัจจากาล ลังดจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดสูงสุด เป็นทุกขากฎีกปฏิภาณปภาคิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อาวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាដharmaเหล่านี้ ชื่อว่า dharmaเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยความรุ่นคุณ เจริญมานเป็นโลกตระ วันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำไปสู่
นิพพาน เพื่อละทิฐิ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น สั้นจากการ ลงดจำกอกคลธรรมทั้งหลายแล้ว
บรรลุปฐมมาน ชนิดสุขวิญญา เป็นสุขปฏิปทาท่านภารกิจญา ฯลฯ อุปในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเศษประ มีอยู่ในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโทษ?

โดยควรรับคดเจริญปานเป็นโลกตระอันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพานเพื่อละทิภูมิเพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สังดจากการ สังดจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ปาน ชนิดสัญญา เป็นสุขาปฐมทักษิปภาคัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิชเชปะ
มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាជรรมเหล่านี้ ชี้อว่า จรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

ມີຄວາມສັບສົນທີ່ກຳນົດໃຫຍ້

หลานี ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศ

18 | Page

อปปนหตະ

สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ภัย

ธรรมเป็นกุล เป็นไน?
โดยควรบดคล เจริญผ่านเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุจตุคามา
ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัญญาภาน ชนิดอัปปันธิตะ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ

ກເບປະ ມືນສມຍນັ້ນ ພລາ

หลักนี้ ชื่อว่า ธรรม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

อัปปันนิหิตมูลกปฏิปทา

[๒๖๘] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โดยความรับคดล เจริญผ่านเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภุณิเบื้องต้น สัจจากิจกรรม สงัดจากอกคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดอัปปันนิหิตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โดยความรับคดล เจริญผ่านเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภุณิเบื้องต้น สัจจากิจกรรม สงัดจากอกคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดอัปปันนิหิตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โดยความรับคดล เจริญผ่านเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภุณิเบื้องต้น สัจจากิจกรรม สงัดจากอกคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดอัปปันนิหิตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โดยความรับคดล เจริญผ่านเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภุณิเบื้องต้น บรรลุทุกติบภาน ฯลฯ บรรลุตตตต-

* ภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัญจมภาน ชนิดอัปปันนิหิตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชา-

* กิญญา ฯลฯ ชนิดอัปปันนิหิตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ ชนิดอัปปันนิหิตะ เป็น ทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ ชนิดอัปปันนิหิตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

อัปปันนิหิตมูลกปฏิปทา จบ .

[๒๖๙] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โดยความรับคดล เจริญมารคเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสติปฐานเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสัมปัปทานเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญอิทธิบาทเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญอินทรีย์เป็น โลกตระ ฯลฯ เจริญพละเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญไฟชองค์เป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสัจจะ เป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสุมนะเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญธรรมเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญขันธ์ เป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญอ้ายตนะเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญราตุเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญ อาหารเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญผัสสะเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญเทวนาเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญ สัญญาเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญเจตนาเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญจิตเป็นโลกตระ อันเป็น เครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภุณิเบื้องต้น สัจจากิจกรรม สงัดจากอกคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ใน สมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

มหานัย ๒๐ จบ .

อธิบดี

[๒๗๐] ธรรมเป็นกุศล เป็นโวน?

โดยความรับคดล เจริญผ่านเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภุณิเบื้องต้น สัจจากิจกรรม สงัดจากอกคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน เป็นฉันทาธิบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ลภาระธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ
ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญภานเป็นโลกตตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ
บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ เป็นจิตตา-

*ธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเชปะ ฯลฯ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภาระธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ
ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญธรรมเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญสติปัญญาเป็นโลกตตระ ฯลฯ
เจริญสัมปปโนบานเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญอิทธิบภาพเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญอินทรีย์เป็น
โลกตตระ ฯลฯ เจริญพละเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญโพชณ์เป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญสัจจะ^๒
เป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญสมณะเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญธรรมเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญขันธ์
เป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญอายตนะเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญราตเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญ
อาหารเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญผัสสะเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญเทนาเป็นโลกตตระ ฯลฯ
เจริญสัญญาเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญเจตนาเป็นโลกตตระ ฯลฯ เจริญจิตเป็นโลกตตระ ฯลฯ
อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภูมิเบื้องต้น ลังจากการ
ลังจากการอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยาธิบดี ฯลฯ
เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได
ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภาระธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ
อธิบดี จบ
มรรคจิตดวงที่ ๑ จบ

มรรคจิตดวงที่ ๒

[๒๗๑] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญภานเป็นโลกตตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลก นำไปสู่นิพพาน
เพื่อบรรลภูมิที่ ๒ เพื่อบรเทากรรมราคะและพยาบาทให้เบาบางลง ลังจากการ กุศลธรรม
ธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อัญญินทรีย์ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภาระธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ
มรรคจิตดวงที่ ๒ จบ

มรรคจิตดวงที่ ๓

[๒๗๒] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญภานเป็นโลกตตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลก นำไปสู่นิพพาน
เพื่อบรรลภูมิที่ ๓ เพื่อละการราคะและพยาบาทไม่ให้มีเหลือ ลังจากการ กุศลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ มีอยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อัญญินทรีย์ ฯลฯ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภาระธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ
มรรคจิตดวงที่ ๓ จบ

มรรคจิตดวงที่ ๔

[๒๗๓] ธรรมเป็นกุศล เป็นไฉน?

โภคธรรมบุคคล เจริญภานเป็นโลกตตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโลก นำไปสู่นิพพาน
เพื่อบรรลภูมิที่ ๔ เพื่อละรุปร้าระ อรุปร้าระ มาณะ อุทัจจะ และอวิชชา ไม่ให้มีเหลือ
ลังจากการ ลังจากการ กุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ
อัญญินทรีย์ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภาระธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล ฯลฯ
อัญญินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย
ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้จะเอียด
ความรู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความคร่อมราญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส
ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปั้ก ปัญญา ปัญญา อัญญินทรีย์
ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างเหมือนปัญญา ความสว่าง
คือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจัยสมโพชัมค์ อันเป็นองค์แห่งมารค นับเนื่องในมารค
เพื่อรู้ธรรมที่รู้แล้ว เพื่อเห็นธรรมที่เห็นแล้ว เพื่อบรรลธรรมที่บรรลุแล้ว เพื่อทราบธรรมที่ทราบ
แล้ว เพื่อทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ทำให้แจ้งแล้ว ในสมัยนี้ อันได นี้ชื่อว่า อัญญินทรีย์ มีใน
สมัยนั้น ฯลฯ นี้ชื่อว่า อวิภิขปะ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มี
อยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาดี ชื่อว่า ธรรมเป็นอกคล
มารคจิตดาวที่ ๔ จบ.
โลกุตตราภุคลจิต จบ.

อกุคลธรรม
อกุคลจิต ๑๒

จิตดาวที่ ๑
ปทภาษนี

[๒๗๕] ธรรมเป็นอกคล เป็นไหน?

อกุคลจิต สหคตด้วยโสมนัส สัมปยตด้วยทิฏฐิ มีรูปเป็นอารมณ์ หรือมีเสียงเป็น
อารมณ์ มีกลิ่นเป็นอารมณ์ มีรสเป็นอารมณ์ มีโภคจัพพะเป็นอารมณ์ มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือ
ประกายอารมณ์ได เกิดขึ้น ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร ปิติ
สุข เอกคตตา วิริยินทรีย์ สมາอินทรีย์ มีนิทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มีจชาทิฏฐิ
มีจชาสังคปปะ มีจชาภัยมาะ มีจชาสมารธิ วิริยผละ สมາอิพละ อหิริกผละ อโนตตปปผละ
โลกะ โมะ อกิชชา มีจชาทิฏฐิ อหิริกะ อโนตตปปะ สมะ ปักคะ อกิขะปะ มีใน
สมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาดี ชื่อว่า ธรรมเป็นอกคล .

[๒๗๖] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การกระพบ กิริยาที่กระพบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
ผัสสะ มีในสมัยนั้น .

[๒๗๗] เวทนา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนายทางใจ ความสุขทางใจ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งโนวิญญาณธาตุที่สมกัน
ความเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุขอันเกิดแต่เจตโสมนัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุขอันเกิด
แต่เจตโสมนัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เวทนา มีในสมัยนั้น .

[๒๗๘] สัญญา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การจำ กิริยาจำ ความจำ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น
อันได นี้ชื่อว่า สัญญา มีในสมัยนั้น .

[๒๗๙] เจตนา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด อันเกิดแต่สัมผัสแห่งโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัย
นั้น อันได นี้ชื่อว่า เจตนา มีในสมัยนั้น .

[๒๘๐] จิต มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มน มนัส หทัย ปัณฑะ มน มนายนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์
มนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า จิต มีในสมัยนั้น .

[๒๘๑] วิตก มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตระกูล ความตระกูลอย่างแรง ความดำริ ความที่จิตแบบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิตแบบ
สนใจอยู่ในอารมณ์ ความยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ มีจชาสังคปปะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิตก
มีในสมัยนั้น .

[๒๘๒] วิจาร มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตระง ความพิจารณา ความตามพิจารณา ความเข้าไปพิจารณา ความที่จิตลืมต่อ
อารมณ์ ความที่จิตเพ่งดูอารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิจาร มีในสมัยนั้น .

[๒๘๓] ปิติ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความอึมใจ ความปราโมทย์ ความยินดียิ่ง ความบันเทิง ความร่าเริง ความรื่นเริง
ความปลื้มใจ ความตื่นเต้น ความที่จิตขึ้นชุมยินดี ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ปิติ มีใน
สมัยนั้น .

[๒๘๔] สุข มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนายทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อันเกิดแต่เจตโ
สัมผัส กิริยาที่เสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุขอันเกิดแต่เจตโสมนัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
สุข มีในสมัยนั้น .

[๒๘๕] เอกคตตา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่สำคัญไปแห่งจิต

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่สายไป ความสงบ สมานธิรรย์ สามิพละ มิจฉาสามิ
ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า เอกคดตา มีในสมัยนั้น .

[๒๘๙] วิริยันทรรย์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

การประรากความเพียรทางใจ ความขณะมักเขมัน ความบากบ้น ความตึงหน้า ความพยายาม
ความอุดสาหะ ความทวนทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่
ทอดทึ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธรรย์ วิริยะ อินทรรย์คือวิริยะ วิริยพละ
มิจฉาวายมาะ ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า วิริยันทรรย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๐] สมานธิรรย์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ความตึงอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่สายไปแห่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่สายไป ความสงบ อินทรรย์คือสมานธิ สามิพละ มิจฉา
สามิ ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า สมานธิรรย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๑] มนิหรรย์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

จิต มโน มาเนส หทัย ปัณฑะ มโน มาเนยตนะ อินทรรย์คือโนวิญญาณ วิญญาณขันธ์
มโนวิญญาณธาตุที่ลงกัน ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า มนิหรรย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๒] โสมนัสสินทรรย์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ความสนายทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อันเกิดแต่เจโต
ลัมพัล กิริยาที่เสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุขอันเกิดแต่เจโตลัมพัล ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า
โสมนัสสินทรรย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๓] ชีวิตตนทรรย์ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

อาบ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการสืบเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรรย์คือชีวิต ของนามธรรมนั้นๆ ในสมัยนั้น
อันได นี้เชื่อว่า ชีวิตตนทรรย์ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๔] มิจฉาทิกูฐิ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ทิกูฐิ ความเห็นไปข้างทิกูฐิ ปัชชูคือทิกูฐิ กันดารคือทิกูฐิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อ
ลัมมาทิกูฐิ ความเห็นแปรแห่งทิกูฐิ สัญญาณคือทิกูฐิ ความยึดถือ ความยึดมั่น ความตึงมั่น
ความถือผิด ทางชัว ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะเป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส
ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า มิจฉาทิกูฐิ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๕] มิจฉาสังกัปปะ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ความตรีก ความตรีกอย่างแรง ความดำริ ความที่จิตแบบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิตแบบ
สนใจอยู่ในอารมณ์ ความยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ ความดำริพิด ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า มิจฉา
สังกัปปะ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๖] มิจฉาสามิ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

การประรากความเพียรทางใจ ความขณะมักเขมัน ความบากบ้น ความตึงหน้า ความพยายาม
ความอุดสาหะ ความทวนทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวหน้าไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่
ทอดทึ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธรรย์ วิริยะ วิริยันทรรย์ วิริยพละ
ความพยายามพิด ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า มิจฉาวายมาะ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๗] มิจฉาสามิ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ความตึงอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่สายไปแห่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่สายไป ความสงบ สมานธิรรย์ สามิพละ ความตึงใจพิด
ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า มิจฉาสามิ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๘] วิริยพละ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

การประรากความเพียรทางใจ ความขณะมักเขมัน ความบากบ้น ความตึงหน้า ความพยายาม
ความอุดสาหะ ความทวนทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวหน้าไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่
ทอดทึ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธรรย์ วิริยะ วิริยันทรรย์ กำลังคือ
วิริยะ มิจฉาวายมาะ ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า วิริยพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๙] สามิพละ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

ความตึงอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่สายไปแห่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่สายไป ความสงบ สมานธิรรย์ กำลังคือสามิ สามิพละ
มิจฉาสามิ ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า สามิพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๑] อหิริกพละ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

กิริยาที่ไม่ละเอียดต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นสิ่งที่น่าละอาย กิริยาที่ไม่ละเอียดต่อการ
ประกอบกุศลบำบัดธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า อหิริกพละ มีในสมัยนั้น .

[๒๙๒] อโนตัปปพละ มีในสมัยนั้น เป็นไน?

กิริยาที่ไม่เกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นสิ่งที่น่าเกรงกลัว กิริยาที่ไม่เกรงกลัวต่อ
การประกอบกุศลบำบัดธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้เชื่อว่า อโนตัปปพละ มีใน
สมัยนั้น .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๒๙๗] โลกะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

การโลก กิริยาที่โลก ความโลก การกำหนดนัก กิริยาที่กำหนดนัก ความกำหนด
ความเพ่งเลึง อกุคลมุลคือโลกะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า โลกะ มีในสมัยนั้น .

[๓๐๐] โมะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ความไม่รู้ ความไม่เห็น ความไม่ตระสูร ความไม่รู้โดยสมควร ความไม่รู้ตามความ
เป็นจริง ความไม่แหงตลอด ความไม่ถือเอาให้ถูกต้อง ความไม่เบ่งลงโดยรอบรอบ ความไม่
พินิจ ความไม่พิจารณา ความไม่กระทำให้ประจักษ์ ความทราบปัญญา ความโน้มเอลา ความไม่
รู้ขัด ความหลง ความลุ่มหลง ความหลงให้หล วิชา โอมคืออิทธิชา โยคคืออิทธิชา
อนุสัยคืออิทธิชา ปริญฐานคืออิทธิชา ลิมคืออิทธิชา อกุคลมุลคือโมะ ในสมัยนั้น อันได
นี้ชื่อว่า โมะ มีในสมัยนั้น .

[๓๐๑] อภิชญา มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

การโลก กิริยาที่โลก ความโลก การกำหนดนัก กิริยาที่กำหนด ความกำหนดนัก
ความเพ่งเลึง อกุคลมุลคือโลกะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อภิชญา มีในสมัยนั้น .

[๓๐๒] มิจฉาทิภูริ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ทิภูริ ความเห็นไปข้างทิภูริ ป้าชญาคือทิภูริ กันดารคือทิภูริ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อ
รั้มมาทิภูริ ความเห็นแปรแห่งทิภูริ สัญญาชนคือทิภูริ ความยึดถือ ความยึดมั่น ความตั้งมั่น
ความเกื้อผิด ทางซ้าย ทางขวา พากเสียงที่ผิด ลักษณะเป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส
ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า มิจฉาทิภูริ มีในสมัยนั้น .

[๓๐๓] อหิริกะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

กิริยาที่ไม่ละอายต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นสิ่งที่น่าละอาย กิริยาที่ไม่ละอายต่อการ
ประกอบอุคคลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อหิริกะ มีในสมัยนั้น .

[๓๐๔] อโนตัปปะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

กิริยาที่ไม่เกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตอันเป็นสิ่งที่น่าเกรงกลัว กิริยาที่ไม่เกรงกลัวต่อ
การประกอบอุคคลบาปธรรมทั้งหลาย ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อโนตัปปะ มีในสมัยนั้น .

[๓๐๕] สมกะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปเปล่งจิต
ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ มิจฉาสามาธิ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สมกะ มีใน
สมัยนั้น .

[๓๐๖] ปักคานะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

การประรากความเพียรทางใจ ความของมักเขมั่น ความบางบัน ความตั้งหน้า ความ
พยาภยาม ความอุตสาหะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย
ความไม่ท้อถอย ความไม่ท้อถอย ความประดับประดาอธาระ วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริย-
*พละ มิจฉายามะ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ปักคานะ มีในสมัยนั้น .

[๓๐๗] อวิกเขปะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปเปล่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ มิจฉาสามาธิ
ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อวิกเขปะ มีในสมัยนั้น .

[๓๐๘] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อืนได มีอยู่ในสมัยนั้น

ลภาวดีธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุคล .

[๓๐๙] กีขันธ์ ๔ อายุตนะ ๒ ราต ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๔ ภานมีองค์ ๔ มรรค
มีองค์ ๔ พละ ๔ เหตุ ๒ ผัสสะ ๑ ฯลฯ อัมมายตนะ ๑ ธรรมราต ๑ มีในสมัยนั้น หรือ
นามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อืนได มีอยู่ในสมัยนั้น .

ลภาวดีธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุคล .

[๓๑๐] สังฆารัตน์ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร ปีติ เอกกัคคตา วิริยินทรีย์ สมาธินทรีย์ ชีวิตินทรีย์
มิจฉาทิภูริ มิจฉาสังกัปปะ มิจฉายามะ มิจฉาสามาธิ วิริยพละ สมาธิพละ อหิริกะ
อโนตัปปะ โลกะ โมะ อภิชญา มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อืนได เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณ-

*ขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ชื่อว่า สังฆารัตน์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ลภาวดีธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุคล .

จิตดวงที่ ๒

[๓๑๑] ธรรมเป็นอกุคล เป็น:inline?

อกุคลจิต สรรคตัวบโสมนัส สัมปบุตต์ตัวบโสมนัส ทิภูริ มีรูปเป็นธรรมณ์ ฯลฯ มีธรรมเป็น
ธรรมณ์ หรือปราการธรรมณ์ใดๆ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่ง ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิกเขปะ มี
ในสมัยนั้น ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกคล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๓

[๓๒๙] ธรรมเป็นอกคล เป็นไนน?

อกคลจิต สหารดด้วยโสมนัส วิปปยตจากทิภูริ มีรูปเป็นอารมณ์ หรือมีเสียงเป็นอารมณ์ มีกลิ่นเป็นอารมณ์ มีรสเป็นอารมณ์ มีโภคจัพพะเป็นอารมณ์ มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือปราการอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้น ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกคคตตา วิริยินทรีย์ สมาธินทรีย์ มนินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มีจชาสังกับปะ มีจชาวยามะ มีจชาasmai วิริยพละ สมาธิพละ หทิริกพละ ໂອตตปปพละ ໂລກະ ໂມහະ อภิชฌາ หทิริกะ ອໂນຕັປປະ ສມຄະ ປັກຄະ ອວິກເຂປະ ມືອຍຸໃນສັນຍັນ ທ້ອນາມธรรม ທີ່ອີງາຕີເກີດຂຶ້ນແນ້ວອືນ ດີ ມືອຍຸໃນສັນຍັນ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกคล ฯลฯ

[๓๓๐] ກີ້ຂັ້ນຮີ ๔ ອາຍຕະ ๒ ອາຫາຕ ๒ ອາຫາර ๓ ອິນທຽບ ๕ ດານເນົາງຄ ๔ ມຣຄ ມົອງຄ ๓ ພລະ ๔ ເຫດ ๒ ຜັສະ ๑ ລາ ລັມມາຍຕະ ๑ ວັດມາກົດ ໜີໃນສັນຍັນ ທ້ອນາມธรรมທີ່ອີງາຕີເກີດຂຶ້ນແນ້ວອືນ ດີ ມືອຍຸໃນສັນຍັນ

สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกคล ฯลฯ

[๓๔๙] ສັງຂາຮັບນີ້ ມີໃນສັນຍັນ ເປັນໄຈນ?

ຜັສະ ເຈັນ ວິວັດ ປີຕີ ເກັກຄຕາ ວິຣີຍິນທຽບ ສາມາຫີນທຽບ ທີ່ວິຕິນທຽບ ມີຈຳສັງກັປປະ ມີຈຳຍາຍາມະ ມີຈຳສາມາຫີ ວິຣີຍິພລະ ສາມາຫີພລະ ອທິຣີກພລະ ໂລກະ ໂມහະ ອົກືຈໍາ ອທິຣີກະ ອໂນຕັປປະ ສມຄະ ບັກຄະ ອວິກເຂປະ ທ້ອນາມธรรมທີ່ອີງາຕີເກີດຂຶ້ນ ແນ້ວອືນ ໄດ້ ເວັນເວທນາຂັ້ນ ສັນຍູ້ຂັ້ນ ວິຊູ້ສັນຍູ້ຂັ້ນ ມືອຍຸໃນສັນຍັນ ນີ້ ชື້ວາ ສັງຂາຮັບນີ້ ມີໃນສັນຍັນ ລາ ລາ

สภารธรรมเหล่านี้ ชື້ວາ ธรรมเป็นอกคล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๔

[๓๕๙] ธรรมเป็นอกคล เป็นໄຈນ?

อกคลจิต สหารดด้วยโสมนัส วิปปยตจากทิภูริ มีรูปเป็นอารมณ์ ລາ ມີธรรมเป็นอารมณ์ ທ້ອງປະກາດການມີໄດ ເກີດຂຶ້ນ ໂດຍມີການຊັກຈຸ ໃນສັນຍ ໄດ້ ຜັສະ ລາ ລາ ອວິກເຂປະ ມີໃນສັນຍັນ ລາ ລາ

สภารธรรมเหล่านี้ ชື້ວາ ธรรมเป็นอกคล ฯลฯ

จิตดวงที่ ๕

[๓๖๙] ธรรมเป็นอกคล เป็นໄຈນ?

อกคลจิต สหารดด้วยອເບກຂາ ສັນປູດດ້ວຍທີ່ວິຖຸ ມີຮູບປະກາດການມີໄດ ທ້ອງປະກາດການມີໄດ ເກີດຂຶ້ນ ໃນສັນຍ ໄດ້ ຜັສະ ເວັນ ເວັນ ສັນຍັນ ມີໃນສັນຍັນ ລາ ລາ ອວິກເຂປະ ມີຈຳທີ່ວິຖຸ ອທິຣີກະ ອໂນຕັປປະ ສມຄະ ບັກຄະ ອວິກເຂປະ ມີໃນສັນຍັນ ລາ ລາ

สภารธรรมเหล่านี้ ชື້ວາ ธรรมเป็นอกคล .

[๓๗๙] ຜັສະ ມີໃນສັນຍັນ ເປັນໄຈນ?

ກາງກະບບ ກີ່ຽຍາທີ່ກະບບ ກີ່ຽຍາທີ່ຖຸກຕ້ອງ ຄວາມຄຸກຕ້ອງ ໃນສັນຍັນ ອັນ ໄດ້ ນີ້ ชື້ວາ ຜັສະ ມີໃນສັນຍັນ .

ເວທනາ ມີໃນສັນຍັນ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມສັນຍາທາງໃຈກີ່ໄມ້ໃໝ່ ຄວາມໄມ້ສັນຍາທາງໃຈກີ່ໄມ້ໃໝ່ ອັນເກີດແຕ່ສັນຜັສແໜ່ງໂນວິຊູ້ສັນຍາ - *ຮັດທີ່ສົມກັນ ຄວາມເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັນຜັສ ກີ່ຽຍາເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ໄນສຸຂ ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັນຜັສ ໃນສັນຍັນ ອັນ ໄດ້ ນີ້ ชື້ວາ ເວທනາ ມີໃນສັນຍັນ ລາ ລາ

ອເບກຂາ ມີໃນສັນຍັນ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມສັນຍາທາງໃຈກີ່ໄມ້ໃໝ່ ຄວາມໄມ້ສັນຍາທາງໃຈກີ່ໄມ້ໃໝ່ ຄວາມເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັນຜັສ ກີ່ຽຍາເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັນຜັສ ກີ່ຽຍາເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ອັນ ໄດ້ ນີ້ ชື້ວາ ອເບກຂາ ມີໃນສັນຍັນ ລາ ລາ

ອຸປະກິນທີ່ວິຖຸ ມີໃນສັນຍັນ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມສັນຍາທາງໃຈກີ່ໄມ້ໃໝ່ ຄວາມໄມ້ສັນຍາທາງໃຈກີ່ໄມ້ໃໝ່ ຄວາມເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັນຜັສ ກີ່ຽຍາເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັນຜັສ ກີ່ຽຍາເສາຍອາຮມັນທີ່ໄມ້ທຸກໆໄມ້ສຸຂ ອັນ ໄດ້ ນີ້ ชື້ວາ ອຸປະກິນທີ່ວິຖຸ ມີໃນສັນຍັນ ລາ ລາ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได มีอยู่ในสมัยนั้น
สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล .

[๓๘] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ชาติ ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๕ ภานมีองค์ ๔ มารค
มีองค์ ๔ พล ๔ เหต ๒ ผัสสะ ๑ ฯลฯ สัมมาภตนะ ๑ ธรรมชาติ ๑ มีในสมัยนั้น หรือ
นามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ

[๓๙] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตตา วิริยินทรีย์ สมาธินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มิจฉาทิกูฐิ
มิจฉาสังกับปะ มิจฉายามะ มิจฉาสามาธิ วิริยพละ สมาธิพละ อหิริกพละ อโนตตปปะ
โลกะ โมะ อกิชณา มิจฉาทิกูฐิ อหิริกะ อโนตตปปะ สมกะ ปักค่าหะ อวิเคราะหะ หรือ
นามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได เว้นแนวทางขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น
นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ

จิตดาวที่ ๖

[๓๙๐] ธรรมเป็นอกุศล เป็นไฉน?

อกุศลจิต สหารดตัวยอบกษา สัมปยตด้วยทิกูฐิ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรมเป็น
เป็นอารมณ์ หรือประภาการณ์ใดๆ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่น ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะหะ
มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ

จิตดาวที่ ๗

[๓๙๑] ธรรมเป็นอกุศล เป็นไฉน?

อกุศลจิต สหารดตัวยอบกษา วิปปยตจากทิกูฐิ มีรูปเป็นอารมณ์ หรือมีเสียงเป็น
อารมณ์ มีกลิ่นเป็นอารมณ์ มีรสเป็นอารมณ์ มีโภภูริพพะเป็นอารมณ์ มีธรรมเป็นอารมณ์
หรือประภาการณ์ใดๆ เกิดขึ้น ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร
ยอบกษา เอกคคตตา วิริยินทรีย์ สมาธินทรีย์ ม尼ินทรีย์ อุปக欣ทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มิจฉาสังกับปะ
มิจฉายามะ มิจฉาสามาธิ วิริยพละ สมาธิพละ อหิริกพละ อโนตตปปะ โลกะ โมะ
อกิชณา อหิริกะ อโนตตปปะ สมกะ ปักค่าหะ อวิเคราะหะ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรม
ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ

[๓๙๒] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ชาติ ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๕ ภานมีองค์ ๔ มารค
มีองค์ ๔ พล ๔ เหต ๒ ผัสสะ ๑ ฯลฯ สัมมาภตนะ ๑ ธรรมชาติ ๑ มีในสมัยนั้น หรือ
นามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ

[๓๙๓] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตตา วิริยินทรีย์ สมาธินทรีย์ ชีวิตินทรีย์
มิจฉาสังกับปะ มิจฉายามะ มิจฉาสามาธิ วิริยพละ สมาธิพละ อหิริกพละ อโนตตปปะ
โลกะ โมะ อกิชณา อหิริกะ อโนตตปปะ สมกะ ปักค่าหะ อวิเคราะหะ หรือนามธรรมที่
อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได เว้นแนวทางขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ชื่อว่า
สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล .

จิตดาวที่ ๘

[๓๙๔] ธรรมเป็นอกุศล เป็นไฉน?

อกุศลจิต สหารดตัวยอบกษา วิปปยตจากทิกูฐิ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรมเป็น
อารมณ์ หรือประภาการณ์ใดๆ เกิดขึ้นโดยมีการซักจุ่น ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะหะ
มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ

จิตดาวที่ ๙

[๓๙๕] ธรรมเป็นอกุศล เป็นไฉน?

อกุศลจิต สหารดตัวย้อมนัส สัมปยตด้วยปภิมະ มีรูปเป็นอารมณ์ หรือมีเสียงเป็น
อารมณ์ มีกลิ่นเป็นอารมณ์ มีรสเป็นอารมณ์ มีโภภูริพพะเป็นอารมณ์ มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือ
ประภาการณ์ใดๆ เกิดขึ้น ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร
ทุกๆ เอกคคตตา วิริยินทรีย์ สมาธินทรีย์ ม尼ินทรีย์ โถมนัสสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มิจฉาสังกับปะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
มีจลาจลามะ มิจฉาสมาชิ วิริยพละ สมາธิพละ อหิริกพละ อโนตตปปพละ โถส โมแหะ
พยาປาทะ อหิริกะ อโนตตปปะ สมะ ปัคคายะ อวิกເຂປະ ມີໃນສັຍນິ້ນ ທຣີອນາມຫຣົມ
ທີ່ອີງຄັຍເກີດຂຶ້ນແມ່ວັນໄດ ມີອູ້ໃນສັຍນິ້ນ

ສກາວຫຣມແລ້ານີ້ ຂຶ້ວ່າ ຫຣມເປັນອຸຄລ .

[๓๒๖] ຜັສະ ມີໃນສັຍນິ້ນ ເປັນໄຈນ?

ກາຮຽກຮ່າບ ກິຣີຍາທີ່ກະຮ່າບ ກິຣີຍາທີ່ຄຸກຕ້ອງ ຄວາມຄຸກຕ້ອງ ໃນສັຍນິ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂຶ້ວ່າ
ຜັສະ ມີໃນສັຍນິ້ນ .

ເຫັນາ ມີໃນສັຍນິ້ນ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມໄມ່ສັບຍາທາງໃຈ ຄວາມທຸກໝ່າທາງໃຈ ອັນເກີດແຕ່ສັມຜັສແຫ່ງມໂນວິຫຼຸງໝາຍຫຣາຕທີ່ສົມກັນ
ຄວາມເສຍວ່າຄວາມຄົນທີ່ໄມ່ສັບຍາເປັນທຸກໝ່າອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັມຜັສ ກິຣີຍາເສຍວ່າຄວາມຄົນທີ່ໄມ່ສັບຍາເປັນທຸກໝ່າ
ອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັມຜັສ ໃນສັຍນິ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂຶ້ວ່າ ເຫັນາ ມີໃນສັຍນິ້ນ ໍລະ

ທຸກໝ່າ ມີໃນສັຍນິ້ນ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມໄມ່ສັບຍາທາງໃຈ ຄວາມທຸກໝ່າທາງໃຈ ຄວາມເສຍວ່າຄວາມຄົນທີ່ໄມ່ສັບຍາເປັນທຸກໝ່າອັນເກີດແຕ່
ເຈໂຕສັມຜັສ ກິຣີຍາເສຍວ່າຄວາມຄົນທີ່ໄມ່ສັບຍາເປັນທຸກໝ່າອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັມຜັສ ໃນສັຍນິ້ນ ອັນໄດ

ນີ້ຂຶ້ວ່າ ໂທນັດສືນທຽບ ມີໃນສັຍນິ້ນ ໍລະ

ໂທສ ມີໃນສັຍນິ້ນ ເປັນໄຈນ?

ຄວາມໄມ່ສັບຍາທາງໃຈ ຄວາມທຸກໝ່າທາງໃຈ ຄວາມເສຍວ່າຄວາມຄົນທີ່ໄມ່ສັບຍາເປັນທຸກໝ່າອັນເກີດແຕ່
ເຈໂຕສັມຜັສ ກິຣີຍາເສຍວ່າຄວາມຄົນທີ່ໄມ່ສັບຍາເປັນທຸກໝ່າອັນເກີດແຕ່ເຈໂຕສັມຜັສ ໃນສັຍນິ້ນ ອັນໄດ

ນີ້ຂຶ້ວ່າ ໂທນັດສືນທຽບ ມີໃນສັຍນິ້ນ ໍລະ

ໂທສ ມີໃນສັຍນິ້ນ ເປັນໄຈນ?

ກາຮົດປະຫຼຸງຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່ກົດປະຫຼຸງຮ້າຍ ດາວໂຫຼນ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່
ກົດປະຫຼຸງຮ້າຍ ດາວໂຫຼນ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ
ແໜ່ງໜີແໜ່ງຈີດ ໃນສັຍນິ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂຶ້ວ່າ ໂທສ ມີໃນສັຍນິ້ນ ໍລະ

ພຍາປາທະ ມີໃນສັຍນິ້ນ ເປັນໄຈນ?

ກາຮົດປະຫຼຸງຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່ກົດປະຫຼຸງຮ້າຍ ດາວໂຫຼນ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່
ກົດປະຫຼຸງຮ້າຍ ດາວໂຫຼນ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ ດົກປະຫຼຸງຮ້າຍ
ແໜ່ງໜີແໜ່ງຈີດ ໃນສັຍນິ້ນ ອັນໄດ ນີ້ຂຶ້ວ່າ ພຍາປາທະ ມີໃນສັຍນິ້ນ ໍລະ

ຫຣີອນາມຫຣົມທີ່ອີງຄັຍເກີດຂຶ້ນແມ່ວັນໄດ ມີອູ້ໃນສັຍນິ້ນ

ສກາວຫຣມແລ້ານີ້ ຂຶ້ວ່າ ຫຣມເປັນອຸຄລ .

[๓๒๗] ກີ້ນໜີ້ ៤ ອາຍຕະ ២ ອາດຖ ២ ອາຫາຣ ៣ ອິນທຽບ ៥ ວານມີອົງຄ ៤ ມරດ
ມີອົງຄ ៣ ພລະ ៤ ເທດ ២ ຜັສະ ១ ໍລະ ອັມມາຍຕະ ១ ວຣມຫຣາຕ ១ ມີໃນສັຍນິ້ນ ທຣີ່
ນາມຫຣມທີ່ອີງຄັຍເກີດຂຶ້ນແມ່ວັນໄດ ມີອູ້ໃນສັຍນິ້ນ

ສກາວຫຣມແລ້ານີ້ ຂຶ້ວ່າ ຫຣມເປັນອຸຄລ ໍລະ

[๓๒๘] ສັງຫຼັບໜີ້ ມີໃນສັຍນິ້ນ ເປັນໄຈນ?

ຜັສະ ເຈຕານ ວິຕກ ວິຈາර ເອກັດຕາ ວິຣີຍິນທຽບ ສາມວິນທຽບ ຊົວິດິນທຽບ ມີຈາສັງກັປະ
ມີຈາຈາຍາມະ ມີຈາສົມາຊີ ວິຣີຍິພລະ ສາມວິພລະ ອິກິກພລະ ອິນຕັປປພລະ ໂທສ ໂມහະ
ພຍາປາທະ ອິກິກພລະ ອິນຕັປປພລະ ສົມະ ປັກທະ ອິກິກພລະ ອິນຕັປປພລະ ໂທສ ໂມහະ
ແມ່ວັນໄດ ເວັນເຫັນຫຼັນ ສັງຫຼັບໜີ້ ວິຫຼຸງໝາຍຫຼັນ ມີອູ້ໃນສັຍນິ້ນ ນີ້ຂຶ້ວ່າ ສັງຫຼັບໜີ້
ມີໃນສັຍນິ້ນ ໍລະ

ສກາວຫຣມແລ້ານີ້ ຂຶ້ວ່າ ຫຣມເປັນອຸຄລ .

ຈົດຕາວທີ່ ១០

[๓๒๙] ຫຣມເປັນອຸຄລ ເປັນໄຈນ?

ອຸຄລ ຈົດ ສ່າຫວັດ ດ້ວຍໂທນັດ ສັມປຸດ ດ້ວຍປົງປົງ ມີຮູບເປັນຄວາມຄົນ ໍລະ ມີຫຣມເປັນ
ຄວາມຄົນ ທຣີ່ປ່າກວາມຄົນ ໄດ້ ເກີດຂຶ້ນ ໃນສັຍໄດ ຜັສະ ເຫັນາ ສັງຫຼັບໜີ້ ເຈຕານ ຈົດ ວິຕກ
ວິຈາර ເອກັດຕາ ວິຣີຍິນທຽບ ມີນິນທຽບ ອຸປະກິບຫທຽບ ຊົວິດິນທຽບ ມີຈາສັງກັປະ
ມີຈາຈາຍາມະ ວິຣີຍິພລະ ອິກິກພລະ ອິນຕັປປພລະ ວິຈິກຈາ ໂມහະ ອິກິກພລະ ອິນຕັປປພລະ
ປັກທະ ອິກິກພລະ ມີໃນສັຍນິ້ນ ທຣີ່ຫຣມທີ່ອີງຄັຍເກີດຂຶ້ນແມ່ວັນໄດ ມີອູ້ໃນສັຍນິ້ນ

ສກາວຫຣມແລ້ານີ້ ຂຶ້ວ່າ ຫຣມເປັນອຸຄລ .

ຈົດຕາວທີ່ ១១

[๓๓០] ຫຣມເປັນອຸຄລ ເປັນໄຈນ?

ອຸຄລ ຈົດ ສ່າຫວັດ ດ້ວຍອຸເບກຂາ ສັມປຸດ ດ້ວຍວິຈິກຈາ ມີຮູບເປັນຄວາມຄົນ ທຣີ່ມີເລີຍ
ເປັນຄວາມຄົນ ມີກິລິນເປັນຄວາມຄົນ ມີຮັສເປັນຄວາມຄົນ ມີໂກງຈູ້ພພະເປັນຄວາມຄົນ ມີຫຣມເປັນ
ຄວາມຄົນ ທຣີ່ປ່າກວາມຄົນ ໄດ້ ເກີດຂຶ້ນ ໃນສັຍໄດ ຜັສະ ເຫັນາ ສັງຫຼັບໜີ້ ເຈຕານ ຈົດ
ວິຕກ ວິຈາර ເອກັດຕາ ວິຣີຍິນທຽບ ມີນິນທຽບ ອຸປະກິບຫທຽບ ຊົວິດິນທຽບ ມີຈາສັງກັປະ
ມີຈາຈາຍາມະ ວິຣີຍິພລະ ອິກິກພລະ ອິນຕັປປພລະ ວິຈິກຈາ ໂມහະ ອິກິກພລະ ອິນຕັປປພລະ
ປັກທະ ອິກິກພລະ ມີໃນສັຍນິ້ນ ທຣີ່ຫຣມທີ່ອີງຄັຍເກີດຂຶ້ນແມ່ວັນໄດ ມີອູ້ໃນສັຍນິ້ນ

ສກາວຫຣມແລ້ານີ້ ຂຶ້ວ່າ ຫຣມເປັນອຸຄລ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๓๓๑] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

การกระทบ กิริยาที่กระทบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
ผัสสะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ເອກັດຕາ ມີໃນສມයັນນີ້ ເປັນໄລນ?

ຄວາມຕຶງອ່ຍແໜ່ງຈົດ ໃນສມයັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ເອກັດຕາ ມີໃນສມයັນນີ້ ฯລ່າ

ວິຈິກິຈຈາ ມີໃນສມයັນນີ້ ເປັນໄລນ

ກາຮເຄລືອບແຄລງ ກິຣີຍາທີ່ເຄລືອບແຄລງ ຄວາມເຄລືອບແຄລງ ຄວາມຄົດເຫັນໄປຕ່າງໆ ນານາ

ຄວາມຕຶດສິນອາຮມັດໄມ້ໄດ ຄວາມເຫັນເປັນສອງແ່ງ ຄວາມເຫັນແໜ້ອນທາງສອງແພວ່ງ ຄວາມສັບສັນ
ຄວາມໄໝສາມາດຈະຄືອເຂົາໂດຍສ່ວນເດືອນໄດ ຄວາມຄົດສ່າຍໄປ ຄວາມຄົດພວ່າໄປ ຄວາມໄໝສາມາດ

ຈະບໍ່ຢັ້ງລົງຄືອເຂົາເປັນຍຸດໄດ ຄວາມກະຕັ້ງແໜ່ງຈົດ ຄວາມລັງເລົຈໃຈ ໃນສມයັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ

ວິຈິກິຈຈາ ມີໃນສມයັນນີ້ ฯລ່າ

ຫົວໜານອາຮມທີ່ອີງອາຄີຍເກີດຂຶ້ນແມ່ອື່ນໄດ ມີອູ້ໃນສມයັນນີ້

ສກາວອາຮມແລ້ວນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ .

[๓๓๒] ກີ້ຂັ້ນຮົ່ງ ອາຍຕະນະ ໂຮມ ອາຫາຮ ຕ ອິນທີ່ຮົ່ງ ພານມືອງຄົ່ງ ດ ມຽນ

ມືອງຄົ່ງ ໂພະ ຕ ເຫດ ອ ຜັສະ ອ ລ່າ ຂັ້ນມາຍຕະນະ ອ ອາຮມອາຫາຮ ອ ຫົວໜານອາຮມທີ່

ອີງອາຄີຍເກີດຂຶ້ນແມ່ອື່ນໄດ ມີອູ້ໃນສມයັນນີ້

ສກາວອາຮມແລ້ວນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ ฯລ່າ

[๓๓๓] ສັງຫຼວງຂັ້ນຮົ່ງ ມີໃນສມයັນນີ້ ເປັນໄລນ?

ຜັສະ ເຈຕາ ວິຈາර ເອກັດຕາ ວິຮີຍິນທີ່ຮົ່ງ ຂີວິຕິນທີ່ຮົ່ງ ມີຈາສັງກັປປ

ມີຈາວາຍາມະ ວິຮີຍິພລະ ອທິກພລະ ອໂນຕັດປັປລະ ວິຈິກິຈຈາ ໂມ່ທະ ອທິກະ ອໂນຕັດປັປ

ປັກຄະ ຫົວໜານອາຮມທີ່ອີງອາຄີຍເກີດຂຶ້ນແມ່ອື່ນໄດ ເວັນເວທນາຂັ້ນຮົ່ງ ສັງຫຼວງຂັ້ນຮົ່ງ ວິຫຼຸງຄູານຂັ້ນຮົ່ງ

ມີອູ້ໃນສມයັນນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ສັງຫຼວງຂັ້ນຮົ່ງ ມີໃນສມයັນນີ້ ฯລ່າ

ສກາວອາຮມແລ້ວນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ .

ຈົດຕາວທີ່ ๑๙

[๓๓๔] ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ ເປັນໄລນ?

ອຸກຸຄລຈົດ ສຫຽດຕັດ້ວຍອຸເບັກຂາ ສັ້ນປູກຕົວທີ່ອຸ້ຈະ ມີຮູປປັບອາຮມັດ ອົງມີເສີຍ

ເປັນອາຮມັດ ມີກຳລິນເປັນອາຮມັດ ມີຮັສເປັນອາຮມັດ ມີໂພງຮູ້ພະເປັນອາຮມັດ ມີອາຮມເປັນອາຮມັດ

ຫົວໜານອາຮມທີ່ອີງອາຄີຍເກີດຂຶ້ນແມ່ອື່ນໄດ ເກີດຂຶ້ນ ໃນສມයັນ ຜັສະ ເວັນເວທນາ ສັງຫຼວງ

ເຈຕາ ວິຈາර ເອກັດຕາ ວິຮີຍິນທີ່ຮົ່ງ ສາມີ້ນທີ່ຮົ່ງ ອເປັກຂົນທີ່ຮົ່ງ ຂີວິຕິນທີ່ຮົ່ງ ມີຈາສັງກັປປ

ມີຈາວາຍາມະ ມີຈາສາມາວີ ວິຮີຍິພລະ ສາມີ້ພົລະ ອທິກພລະ ອໂນຕັດປັປລະ ອຸ້ຈະ ໂມ່ທະ

ອທິກະ ອໂນຕັດປັປະ ສມຄະ ປັກຄະ ອົກເຂປະ ມີໃນສມයັນນີ້ ຫົວໜານອາຮມທີ່ອີງອາຄີຍ

ເກີດຂຶ້ນແມ່ອື່ນໄດ ມີອູ້ໃນສມයັນນີ້

ສກາວອາຮມແລ້ວນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ .

[๓๓๕] ຜັສະ ມີໃນສມයັນນີ້ ເປັນໄລນ?

ກາຮກະບັນ ກິຣີຍາທີ່ກະບັນ ກິຣີຍາທີ່ຄືກົດຕັ້ງ ຄວາມຄືກົດຕັ້ງ ໃນສມයັນນີ້ อັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ

ຜັສະ ມີໃນສມයັນນີ້ ฯລ່າ

ອຸ້ຈະ ມີໃນສມයັນນີ້ ເປັນໄລນ?

ຄວາມຝັ້ງໝາງແໜ່ງຈົດ ຄວາມໄໝສົນແໜ່ງຈົດ ຄວາມວຸນວາຍໃຈ ຄວາມພລານແໜ່ງຈົດ ໃນສມයັນນີ້

ອັນໄດ ນີ້ຊື່ວ່າ ອຸ້ຈະ ມີໃນສມයັນນີ້ ฯລ່າ

ຫົວໜານອາຮມທີ່ອີງອາຄີຍເກີດຂຶ້ນແມ່ອື່ນໄດ ມີອູ້ໃນສມයັນນີ້

ສກາວອາຮມແລ້ວນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ ฯລ່າ

[๓๓๖] ກີ້ຂັ້ນຮົ່ງ ອາຍຕະນະ ໂຮມ ອາຫາຮ ຕ ອິນທີ່ຮົ່ງ ພານມືອງຄົ່ງ ດ ມຽນ

ມືອງຄົ່ງ ໂພະ ຕ ເຫດ ອ ຜັສະ ອ ລ່າ ຂັ້ນມາຍຕະນະ ອ ອາຮມອາຫາຮ ອ ຫົວໜານອາຮມທີ່

ອີງອາຄີຍເກີດຂຶ້ນແມ່ອື່ນໄດ ມີອູ້ໃນສມයັນນີ້

ສກາວອາຮມແລ້ວນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ ฯລ່າ

[๓๓๗] ສັງຫຼວງຂັ້ນຮົ່ງ ມີໃນສມයັນນີ້ ເປັນໄລນ?

ຜັສະ ເຈຕາ ວິຈາර ເອກັດຕາ ວິຮີຍິນທີ່ຮົ່ງ ຂີວິຕິນທີ່ຮົ່ງ ມີຈາສັງກັປປ

ມີຈາວາຍາມະ ມີຈາສາມາວີ ວິຮີຍິພລະ ສາມີ້ພົລະ ອທິກພລະ ອໂນຕັດປັປລະ ອຸ້ຈະ ໂມ່ທະ

ອທິກະ ອໂນຕັດປັປະ ສມຄະ ປັກຄະ ອົກເຂປະ ມີໃນສມයັນນີ້ ເວັນເວທນາຂັ້ນຮົ່ງ ສັງຫຼວງ

ຂັ້ນຮົ່ງ ສັງຫຼວງຂັ້ນຮົ່ງ ວິຫຼຸງຄູານຂັ້ນຮົ່ງ ມີໃນສມයັນນີ້ ฯລ່າ

ສກາວອາຮມແລ້ວນີ້ ນີ້ຊື່ວ່າ ອາຮມເປັນອຸກຸຄລ .

ອຸກຸຄລຈົດ ໂບ ໂບ

ອັພຍາກຕອຮມ

ກາມາຈຈົວບາກ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

วิญญาณ ๕ ที่เป็นกุศลวิบาก

[๓๓๙] ธรรมเป็นอพยากฤต เป็น:inline?

จักขวิญญาณเป็นวิบาก สหารดตัวยอเบกขา มีรูปเป็นอารมณ์ กิດขึ้นเพระกามาจากรุตกรรมอันได้กระทำไว้แล้ว ได้สั่งสมไว้แล้ว ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต อุเบกขา เอกคัคตตา มนินทรีย์ อเปกขินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรม ที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอพยากฤต .

[๓๔๐] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

การกระทบ กิริยาที่กระทบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า ผัสสะ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๐] เวทนา มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ความสนับทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับทางใจก็ไม่ใช่ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งจักษุ-

*วิญญาณธาตุที่สมกัน ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า เวทนา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๑] สัญญา มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

การจำ กิริยาที่จำ ความจำ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งจักขวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า สัญญา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๒] เจตนา มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด อันเกิดแต่สัมผัสแห่งจักขวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า เจตนา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๓] จิต มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

จิต โน manus หทัย ปัลพระ โน มนต์ยันะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์ จักขวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า จิต มีในสมัยนั้น .

[๓๔๔] อุเบกขา มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ความสนับทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับทางใจก็ไม่ใช่ ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า อุเบกขา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๕] เอกคัคตตา มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า เอกคัคตตา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๖] มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

จิต โน manus หทัย ปัลพระ โน มนต์ยันะ อินทรีย์คือโน วิญญาณ วิญญาณขันธ์ จักขวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๗] อเปกขินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ความสนับทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับทางใจก็ไม่ใช่ ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า อเปกขินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๘] ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่ลับเน่องกันอยู่ ความประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิตินทรีย์คือชีวิต ของนามธรรมนั่นๆ ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๙] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอพยากฤต .

[๓๕๐] กิขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ราต ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ จักข-

*วิญญาณธาตุ ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมชาต ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอพยากฤต ฯลฯ

[๓๕๑] สัขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็น:inline?

ผัสสะ เจตนา เอกคัคตตา ชีวิตินทรีย์ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได เว้น เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่ว่า สัขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอพยากฤต .

[๓๕๒] ธรรมเป็นอพยากฤต เป็น:inline?

โสดวิญญาณอันเป็นวิบาก สหารดตัวยอเบกขา มีเสียงเป็นอารมณ์กิດขึ้น ฯลฯ

มนต์วิญญาณอันเป็นวิบาก สหารดตัวยอเบกขา มีกลิ่นเป็นอารมณ์กิດขึ้น ฯลฯ

ชีวาวิญญาณอันเป็นวิบาก สหารดตัวยอเบกขา มีรสเป็นอารมณ์กิດขึ้น ฯลฯ

กายวิญญาณอันเป็นวิบาก สหารดตัวยอเบกขา มีโภภรรุพะเป็นอารมณ์กิດขึ้น

เพรากามาจารกุลกรรมอันได้ทำไว้แล้ว ได้สั่งสมไว้แล้ว ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
เจตนา จิต สุข เอกคคตตา มโนธรรมรีย์ ชีวิตนทรีย์ มโนสมัยนัน หรือนามธรรม
ท่องอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได มีอยู่ในสมัยนัน

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๓๕๓] ผัสสะ มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

การกระพบ กิริยาที่กระพบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนัน อันได นี้ซึ่งว่า
ผัสสะ มโนสมัยนัน .

[๓๕๔] เวทนา มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

ความสนายทางกาย ความสุขทางกาย อันเกิดแต่สัมผัสแห่งกายวิญญาณธาตุที่สมกัน
ความเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อันเกิดแต่กายสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อัน
เกิดแต่กายสัมผัส ในสมัยนัน อันได นี้ซึ่งว่า เวทนา มโนสมัยนัน .

[๓๕๕] สัญญา มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

การจำ กิริยาที่จำ ความคิด อันเกิดแต่สัมผัสแห่งกายวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนัน
อันได นี้ซึ่งว่า เจตนา มโนสมัยนัน .

[๓๕๖] เจตนา มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด อันเกิดแต่สัมผัสแห่งกายวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนัน
อันได นี้ซึ่งว่า เจตนา มโนสมัยนัน .

[๓๕๗] จิต มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

จิต มโน manaส หทัย ปัณฑะ มโน มนหายตนะ มโนธรรมรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์
กายวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนัน อันได นี้ซึ่งว่า จิต มโนสมัยนัน .

[๓๕๘] สุข มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

ความสนายทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อันเกิดแต่กาย
สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อันเกิดแต่กายสัมผัส ในสมัยนัน อันได นี้ซึ่งว่า
สุข มโนสมัยนัน .

[๓๕๙] เอกคคตตา มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต สมัยนัน อันได นี้ซึ่งว่า เอกคคตตา มโนสมัยนัน .

[๓๖๐] มโนธรรมรีย์ มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

จิต มโน manaส หทัย ปัณฑะ มโน มนหายตนะ อินทรีย์คือโนวิญญาณ วิญญาณขันธ์
กายวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนัน อันได นี้ซึ่งว่า มโนธรรมรีย์ มโนสมัยนัน .

[๓๖๑] สุขินทรีย์ มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

ความสนายทางกาย ความสุขทางกาย ความเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อันเกิดแต่กาย
สัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สนายเป็นสุข อันเกิดแต่กายสัมผัส ในสมัยนัน อันได นี้ซึ่งว่า
สุขินทรีย์ มโนสมัยนัน .

[๓๖๒] ชีวิตนทรีย์ มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่ลืมเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิต ของนามธรรมนั่นๆ ในสมัยนัน
อันได นี้ซึ่งว่า ชีวิตนทรีย์ มโนสมัยนัน .

[๓๖๓] หรือนามธรรมที่ท่องอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได มีอยู่ในสมัยนัน

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๓๖๔] กีขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ราต ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ

กายวิญญาณธาตุ ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมชาต ๑ มโนสมัยนัน หรือนามธรรมที่ท่องอาศัยเกิดขึ้น
แม้อื่นได มีอยู่ในสมัยนัน

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต ฯลฯ

[๓๖๕] สังขารขันธ์ มโนสมัยนัน เป็นไฉน?

ผัสสะ เจตนา เอกคคตตา ชีวิตนทรีย์ หรือนามธรรมที่ท่องอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได เว้น
เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนัน นี้ซึ่งว่า สังขารขันธ์ มโนสมัยนัน ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

วิญญาณ ๕ ที่เป็นกุศลวิบาก จบ

มโนราต เป็นกุศลวิบาก

[๓๖๖] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไฉน?

มโนราต อันเป็นวิบาก สรรคตด้วยอเบกขา มรุปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มโนโภจจัพพะเป็น
อารมณ์ หรือปรารภอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้น เพาะกายกรรมจักกรรมอันไดทำไวแล้ว ไดลังสมไว
แล้ว ในสมัยได ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร อุเบกขา เอกคคตตา
มโนธรรมรีย์ อุปกัชโนธรรมรีย์ ชีวิตนธรรมรีย์ มโนสมัยนัน หรือนามธรรมที่ท่องอาศัยเกิดขึ้นแม้อื่นได
มีอยู่ในสมัยนัน

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๓๖๗] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

การกระทบ กิริยาที่กระทบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ผัสสะ มีในสมัยนั้น.

[๓๘] เวทนา มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

ความสนับย่างทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับย่างทางใจก็ไม่ใช่ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งมโนรاث ที่สมกัน ความเสวยอารมณ์ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เวทนา มีในสมัยนั้น .

[๓๙] สัญญา มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

การจำ กิริยาที่จำ ความจำ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งมโนรاثที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัญญา มีในสมัยนั้น .

[๓๑] เจตนา มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด อันเกิดแต่สัมผัสแห่งมโนรاثที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เจตนา มีในสมัยนั้น .

[๓๒] จิต มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

จิต มนโน มนัส หทัย ปัลพระ มนโน มนายนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขันธ์ มนโนรاثที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า จิต มีในสมัยนั้น .

[๓๓] วิตก มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

ความตรึก ความพิจารณา ความตามพิจารณา ความเข้าไปพิจารณา ความที่จิตสืบต่อ อารมณ์ ความที่จิตเพ่งอารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิตก มีในสมัยนั้น .

[๓๔] อเบกษา มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

ความสนับย่างทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับย่างทางใจก็ไม่ใช่ ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อเบกษา มีในสมัยนั้น .

[๓๕] เอกคคตา มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เอกคคตา มีในสมัยนั้น .

[๓๖] มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

จิต มนโน มนัส หทัย ปัลพระ มนโน มนายนะ อินทรีย์คือมนโน วิญญาณ วิญญาณขันธ์ มนโนรاثที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๗] อเปกขินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

ความสนับย่างทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับย่างทางใจก็ไม่ใช่ ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโถสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อเปกขินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๘] ชีวิตตนทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

อาย ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิต ของนามธรรมนั้นๆ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ชีวิตตนทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๙] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อ่อนได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๓๔๐] กิขันธ์ ๔ อายุตนะ ๒ ราก ๒ อหารา ๓ อินทรีย์ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ มนโนรاث ๑ ชั้มหายตนะ ๑ ธรรมรاث ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อ่อนได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต ฯลฯ

[๓๔๑] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไอลน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตา ชีวิตตนทรีย์ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้น แม้อ่อนได เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ชื่อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

มนโนรاثที่เป็นกุศลวิบาก จบ

มนโนวิญญาณรاثที่เป็นกุศลวิบาก

สหารดตด้วยโสมนัส

[๓๔๒] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไอลน?

มนโนวิญญาณรاثอันวิบาก สหารดตด้วยโสมนัส มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรมเป็น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อารมณ์ หรือประภาภารามณ์ไดๆ เกิดขึ้น เพราะภารามณ์อันได้ทำไว้แล้ว ได้สั่งสม
ไว้แล้ว ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิจาร ปีติ สน เอกคคตา-
มนินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได
มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอพยากฤต .

[๓๔๗] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การกระพบ กิริยาที่ถูกกระพบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได
นี้ซึ่งว่า ผัสสะ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๘] เวทนา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนับย่างทางใจ ความสุขทางใจ อันเกิดแต่สัมผัสมโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ความ
เสวยอารมณ์ที่สบายเป็นสุข อันเกิดแต่เจโตตั้งผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายเป็นสุข อันเกิด
แต่เจโตตั้งผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า เวทนา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๙] สัญญา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การจำ กิริยาจำ ความจำ อันเกิดแต่สัมผัสมแห่งโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัย
นั้น อันได นี้ซึ่งว่า เจตนา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๖] จิต มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มโน มนัส หทัย ปัณฑะ มโน มนายตนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณ-

*ขันธ์ มโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า จิต มีในสมัยนั้น .

[๓๔๙] วิตก มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตรึก ความตรึกอย่างแรง ความด้ำริ ความที่จิตแอบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิต
แอบสนิทอยู่ในอารมณ์ ความยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า วิตก มีใน
สมัยนั้น .

[๓๔๙] วิจาร มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความต่อง ความพิจารณา ความตามพิจารณา ความเข้าไปพิจารณา ความที่จิตลืบต่อ
อารมณ์ ความที่จิตเพ่งอารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า วิจาร มีในสมัยนั้น .

[๓๔๐] ปีติ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความอึมใจ ความปราโมทย์ ความยินดียิ่ง ความบันเทิง ความร่าเริง ความรื่นเริง
ความปลื้มใจ ความตื่นเต้น ความที่จิตขึ้นชมยินดี ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า ปีติ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๑] สน มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนับย่างทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สบายเป็นสุข อันเกิดแต่
เจโตตั้งผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายเป็นสุข อันเกิดแต่เจโตตั้งผัส ในสมัยนั้น อันได
นี้ซึ่งว่า สน มีในสมัยนั้น .

[๓๔๒] เอกคคตา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า เอกคคตา มีในสมัยนั้น .

[๓๔๓] มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มโน มนัส หทัย ปัณฑะ มโน มนายตนะ อินทรีย์คิลอมโน วิญญาณ
วิญญาณขันธ์ มโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๔] โสมนัสสินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนับย่างทางใจ ความสุขทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่สบายเป็นสุข อันเกิดแต่เจโต
ตั้งผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่สบายเป็นสุข อันเกิดแต่เจโตตั้งผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ซึ่งว่า
โสมนัสสินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๕] ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

อาบ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่ลับเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิต ของนามธรรมนั้นๆ ในสมัยนั้น อันได
นี้ซึ่งว่า ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น .

[๓๔๖] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอพยากฤต .

[๓๔๗] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ราก ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ มโน
วิญญาณธาตุ ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมธาตุ ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้
อันได มีอยู่ในสมัยนั้น .

สภารธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอพยากฤต ฯลฯ

[๓๔๘] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้นเป็นไหน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร ปีติ เอกคคตา ชีวิตินทรีย์ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ขึ้นเมื่อวันใด เว้นเวลาหน้าขึ้นชั่ววัน วิญญาณขึ้นชั่ววัน มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ชื่อว่า สิงหารขึ้นชั่ววันในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอพยากฤต。
มนโนวิญญาณธาตุที่เป็นกุศลวินิบาກ สมรรถด้วยอุเบกษา

มโนวิญญาณธาตุที่เป็นกุศลวินิบาກ
สมรรถด้วยอุเบกษา

[๓๙๗] ธรรมเป็นอพยากฤต เป็นไหน?

มนโนวิญญาณธาตุ อันเป็นวินิบาກ สมรรถด้วยอุเบกษา มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรม เป็นอารมณ์ หรือประการอารมณ์ใดๆ ก็ได้ขึ้น เพระกรรมจารกุศลกรรมอันได้ทำไว้แล้ว ได้สั่ง สมไว้แล้ว ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร อุเบกษา เอกคัคตา มนินทรีย์ อุปகิธนทรีย์ ชีวิตตนทรีย์ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อวันใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอพยากฤต.

[๔๐๐] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การกระทบ กิริยาที่กระทบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ผัสสะ มีในสมัยนั้น.

[๔๐๑] เวทนา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนับทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับทางใจก็ไม่ใช่ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งมนโนวิญญาณ ธาตุที่สมกัน ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโสดัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโสดัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เวทนา มีในสมัยนั้น.

[๔๐๒] สัญญา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การจำ กิริยาที่จำ ความจำ อันเกิดแต่สัมผัสแห่งมนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า สัญญา มีในสมัยนั้น.

[๔๐๓] เจตนา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การคิด กิริยาที่คิด ความคิด อันเกิดแต่สัมผัสแห่งมนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เจตนา มีในสมัยนั้น.

[๔๐๔] จิต มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มโน manus หทัย ปัลพระ มโน มนายนะ มนินทรีย์ วิญญาณ วิญญาณขั้นชั่ว มนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า จิต มีในสมัยนั้น.

[๔๐๕] วิตก มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตรึก ความตรึกอย่างแรง ความจำ ความที่จิตแบบอยู่ในอารมณ์ ความที่จิตแบบ สนิทอยู่ในอารมณ์ ความยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิตก มีในสมัยนั้น.

[๔๐๖] วิจาร มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตระวง ความพิจารณา ความตามพิจารณา ความเข้าไปพิจารณา ความที่จิตสืบต่อ อารมณ์ ความที่จิตเพ่งอารมณ์ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า วิจาร มีในสมัยนั้น.

[๔๐๗] อุเบกษา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนับทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับทางใจก็ไม่ใช่ ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโสดัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโสดัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อุเบกษา มีในสมัยนั้น.

[๔๐๘] เอกคัคตา มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า เอกคัคตา มีในสมัยนั้น.

[๔๐๙] มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

จิต มโน manus หทัย ปัลพระ มโน มนายนะ อินทรีย์คือมโน วิญญาณ วิญญาณขั้นชั่ว มนโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า มนินทรีย์ มีในสมัยนั้น.

[๔๑๐] อุปกิธนทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความสนับทางใจก็ไม่ใช่ ความไม่สนับทางใจก็ไม่ใช่ ความเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโสดัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่ทุกข์ไม่สุข อันเกิดแต่เจตโสดัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อุปกิธนทรีย์ มีในสมัยนั้น.

[๔๑๑] ชีวิตตนทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

อาบ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิต ของนามธรรมนั้นๆ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ชีวิตตนทรีย์ มีในสมัยนั้น.

[๔๑๒] หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อวันใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอพยากฤต.

[๔๑๓] ก็ขั้นชั่ว อาบ ความดำรงอยู่ ชีวิต อินทรีย์ ผัสสะ ๑ ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
มนโนวิญญาณธาตุ ๑ ชั้นมา�ตนะ ๑ ธรรมธาตุ ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้น
แม้อื่นใด มีในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นอัพยากฤต . ฯลฯ

[๔๔] สังฆารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไวน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคัດตา ชีวิตินทรี หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้น
แม้อื่นใด เว้นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ซึ่งอ่าว สังฆารขันธ์
มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นอัพยากฤต .

มนโนวิญญาณธาตุที่เป็นกุศลวินากสหารดตัวยอเบกษา จบ

มหาวินาก ๙

[๔๕] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไวน?

มนโนวิญญาณธาตุอันเป็นวินาก สหารดตัวยอโลมนัส สัมปบุตด้วยญาณ มีรูปเป็นอาرمณ
ฯลฯ มีธรรมเป็นอาرمณ หรือประการอาرمณใดๆ เกิดขึ้น ฯลฯ สหารดตัวยอโลมนัส สัมปบุต-
*ด้วยญาณ . . . เกิดขึ้น โดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ สหารดตัวยอโลมนัส วิปปยุตจากญาณ . . . เกิดขึ้น ฯลฯ
สหารดตัวยอโลมนัส วิปปยุตจากญาณ . . . เกิดขึ้น โดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ สหารดตัวยอเบกษา
สัมปบุตด้วยญาณ . . . เกิดขึ้น ฯลฯ สหารดตัวยอเบกษา สัมปบุตด้วยญาณ . . . เกิดขึ้น โดยมีการ
ซักจุ่ง ฯลฯ สหารดตัวยอเบกษา วิปปยุตจากญาณ . . . เกิดขึ้น โดยมีการซักจุ่ง เพราะกรรมมาจาร
กุศลกรรมอันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชขะปะ มีใน
สมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๖] อัพยากตมูล คือ อโโลกะ ฯลฯ อัพยากตมูล คือ อโโทละ ฯลฯ อัพยากตมูล
คือ อโมแหะ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นอัพยากฤต .

มหาวินาก ๙ จบ

รูปวิจารวินาก

[๔๗] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไวน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ สังจักจากกรรม สังจักจอกุศลธรรม
ทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวิกลิณเป็นอาرمณ ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ
อวิเชขะปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล

โภคธรรมบุคคล สังจักจากกรรม สังจักจอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภานที่มีปฐวี-
*กุณเป็นอาرمณ ฯลฯ อันเป็นวินาก เพราะรูปวิจารกุศลกรรม อันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้
แล้ว นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชขะปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นอัพยากฤต .

ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไวน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงรูปภูมิ บรรลุทติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน
ฯลฯ บรรลุจตุตภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภานที่มีปฐวิกลิณเป็นอาرمณ
อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชขะปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกุศล .

โภคธรรมบุคคล บรรลุปฐมภานที่มีปฐวิกลิณเป็นอาرمณ ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพราะ
ละเอษและทุกข์ได ฯลฯ อันเป็นวินาก เพราะรูปวิจารกุศลกรรม อันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว
นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชขะปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นอัพยากฤต ฯลฯ

รูปวิจารวินาก จบ

อรุปวิจารวินาก

[๔๘] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไวน?

โภคธรรมบุคคล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพราะก้าวล่วงรูปสัญญาโดยประการ
ทั้งปวง เพราะความดับไปแห่งปฏิวิชสัญญา เพราะไม่มนสิการ ซึ่งนานัตสัญญา จึงบรรลุ
จตุตภาน อันสหารดตัวยอากาสานัญญาดันสัญญา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพราะละเอษและทุกข์ได
ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชขะปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว
ธรรมเป็นกุศล .

โภคธรรมบุคคล เพราะก้าวล่วงรูปสัญญาโดยประการทั้งปวง เพราะความดับไปแห่ง
ปฏิวิชสัญญา เพราะไม่มนสิการซึ่งนานัตสัญญา จึงบรรลุจตุตภาน อันสหารดตัวยอากา-

*สานัญญาดันสัญญา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพราะละเอษและทุกข์ได ฯลฯ อันเป็นวินาก เพราะ
อรุปวิจารกุศลกรรม อันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น

สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๗] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

โดยความรับคดล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพาะก้าวล่วงอาการานั้นจายตนะ โดยประการทึ่งปวง จึงบรรลุจตุตติภาน อันสหารคตด้วยวิญญาณจัญชาตินลัญญา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพาะละสุขละทุกข์ได้ ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

โดยความรับคดล เพราะก้าวล่วงอาการานั้นจายตนะโดยประการทึ่งปวง จึงบรรลุจตุตติภาน อันสหารคตด้วยวิญญาณจัญชาตินลัญญา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพาะละสุขละทุกข์ได้ ฯลฯ อัน เป็นวิบาก เพราะอุปปาวาจกคตกรรมอันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๘] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

โดยความรับคดล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพาะก้าวล่วงอาการานั้นจายตนะ โดยประการทึ่งปวง จึงบรรลุจตุตติภาน อันสหารคตด้วยวิญญาณจัญชาตินลัญญา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพาะละสุขละทุกข์ได้ ฯลฯ อัน เป็นวิบาก เพราะอุปปาวาจกคตกรรมอันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

โดยความรับคดล เพราะก้าวล่วงวิญญาณจัญชาตินลัญญา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพาะละสุขละทุกข์ได้ ฯลฯ อัน เป็นวิบาก เพราะอุปปาวาจกคตกรรมอันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๙] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

โดยความรับคดล เจริญมารคปฏิปทาเพื่อเข้าถึงอรุปภูมิ เพาะก้าวล่วงอาการานั้นจายตนะ โดยประการทึ่งปวง จึงบรรลุจตุตติภาน อันสหารคตด้วยเนวานลัญญานาสัญญาณจัญชาตินลัญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

โดยความรับคดล เพราะก้าวล่วงอาการานั้นจายตนะโดยประการทึ่งปวง จึงบรรลุจตุตติภาน อันสหารคตด้วยเนวานลัญญานาสัญญาณจัญชาตินลัญญา ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพาะละสุขละทุกข์ได้ ฯลฯ อัน เป็นวิบาก เพราะอุปปาวาจกคตกรรม อันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

อรุปวารวินิบาล จบ .

โภกุตตรวินิบาล
วินิบาลแห่งมารคจิตติวงศ์ที่ ๑

มหานั้นย ๒๐

สุทธิกปฏิปทา

[๔๒] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

โดยความรับคดล เจริญณาเป็นโภกุตตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโภกน้ำไปสุนิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภภูมิเบื้องต้น สังจัจกกรรม สังจัจกอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีใน สมัยนั้น ฯลฯ สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

โดยความรับคดล สังจัจกกรรม สังจัจกอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิด สัญญา เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อันเป็นวินิบาล เพราะกุคลภานเป็นโภกุตตระอัน ได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อัญญินทรีย์ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีใน สมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๓] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

โดยความรับคดล เจริญณาเป็นโภกุตตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโภกน้ำไปสุนิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภภูมิเบื้องต้น สังจัจกกรรม สังจัจกอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีใน สมัยนั้น ฯลฯ สภารมเมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุคล .

โดยความรับคดล สังจัจกกรรม สังจัจกอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิด อโนมิตตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อันเป็นวินิบาล เพราะกุคลภานเป็นโภกุตตระอัน ได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อัญญินทรีย์ ฯลฯ อวิ不肯ะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
มีในสมัยนั้น ฯ

ສກារອຮມແລ້ວນີ້ ຂໍອວ່າ ອຮມເປັນອັພຍາກຖຸ.

[๔๗๔] ธรรมเป็นอัพยากถุ เป็นไฉน?

โดยความรุนแรง เจริญปานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโภคนำไปสู่นิพาน เพื่อละทิฐิ เปื่อยบรรลุภูมิเบื้องตน แล้วจากการ สังคากุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันภิกษุญา ฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯ ลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น
ฯ ลฯ สามารถเหลานี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกศล .

โดยการบุคคล ลงด้วยความ สมัจจากรากศัลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน
ชนิดอัปถัมภิตะ เป็นทักษะปฏิปทาทันรากัญญา ฯลฯ อันเป็นนิบาก เพาะ rage กตัญานเป็น
โลกตระอันได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยได้ผัสสะ ฯลฯ ปัญญันทรี ฯลฯ
อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากถต.

「๔๒๕】 វរម เป็น อัพยากร ต เป็น ใจ?

โดยการบุคคล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกน้ำไปสู่นิพพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุจตุตภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัญญาภาน เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได้ ดังนี้ ภาค ฯลฯ ชนิดสกุลอะตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ดังนี้ วิเวก ฯลฯ เป็นทุกข-

***ปฏิปทาทันราชกิจญาณ** ดังนี้ กศล ฯลฯ ชนิดอนิมิตตะ เป็นทุกษาปฏิปทาทันราชกิจญาณ ดังนี้ วิบาก ฯลฯ เป็นทุกษาปฏิปทาทันราชกิจญาณ ดังนี้ กศล ฯลฯ ชนิดอปปันพิตตะ เป็นทุกษาปฏิปทา-

*ท่านราภิญญา ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារອຮມແລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຮມເປັນອັພຍາກຖາ.

[๔๗๖] ธรรมเป็นอัพยากรถ เป็นใจ?

โดยการบูรณาการ เจริญ draconian เป็นโลกดุร้าย อันเป็นเครื่องอุดก ไปจากโลกน่าไปสู่นิพพาน เพื่อหลีกภัย เพื่อบรรลุภารมีเบื้องต้น ลังดจากการ สั่งจากอุตสาหกรรมทึ่งหลายแล้ว บรรลุปัจฉณิท เป็นทักษะปฏิปักษ์ป้ากิญญา ฯลฯ เป็นสุขปฏิปักษ์ท้านราชกิญญา ฯลฯ เป็นสุขปฏิปักษ์ป้ากิญญา ฯลฯ บรรลุทุกภาระ ฯลฯ บรรลุดิษณาน ฯลฯ บรรลุจตุคามา ฯลฯ บรรลุปัจฉณิท ฯลฯ บรรลุปัจฉณิท ฯลฯ เป็นสุขปฏิปักษ์ป้ากิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดสุญญตะ เป็นสุขปฏิปักษ์ป้ากิญญา ดังนี้ วิบาก ฯลฯ เป็นสุขปฏิปักษ์ป้ากิญญา ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอนิมิตตะ เป็นสุขปฏิปักษ์ป้ากิญญา ดังนี้ วิบาก ฯลฯ เป็นสุขปฏิปักษ์ป้ากิญญา ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอับปัปติทิตะ เป็นสุขปฏิปักษ์ป้ากิญญา ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ อาวิเชปะ มโนสัมยันน์ ฯลฯ

ສາງອະນຸມັດນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນອັພຍາກຄູ.

สหพัฒน์ฯ

નિર્ભયાસિક જીવ

สหวิธีสัญญาด้วย
[๔๗๑] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไน?
โดยการบุคคล เจริญตามเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสูนิพพาน
เพื่อละเอียดสุข เพื่อบรรลุภูมิเบื้องตน ลัษณะจากการ สั่งจากอุคโลธรรมทึ่งหลาบแล้ว บรรลุ
ปรมณาน ชนิดสัญญาด้วย ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

រាននេះ ឯុទ្ធម៌ពេល សែនសោ ឬការខែប៉ែ មាន
ស្ថាបនិត្យបានឡើងដី ឱ្យគោរព និងប៉ូលីវេលូត

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ฯ ขึ้นแล้ว

[๔๙] ธรรมเป็นอปยิกกติ เป็น เนิน
โภคภารบดคล เจริญปานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสุนิพพาน
เพื่อถือทิฐิ เพื่อบรรลภมิเนื่องต้น สัจจากิจกรรมทึ้งหลายแล้ว บรรลุปรม-

* ការ បណ្ឌិតសមរុច្ចោម ទូទាត់ ឬនៃសម្បួល ដែលមានការងារ និងការងារ នៃការងារ និងការងារ

โดยความเห็นวิบาก เพระภาคลามาเป็นโลกตระอันได้ทำไว้แล้ว ได้เงริญไว้

แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผู้สังฆ ฯลฯ อวิภูเบปะ มี

ธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
ปฐมภาน ชนิดสัญญาตະ ฯລາ อยູในສັນຍິດ ຜໍສະ ฯລາ ອົກເຂປະ ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ
ສກារທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນກຸຄລ .

ໂຍຄາຈົບຄຸລ ສັດຈາກການ ສັດຈາກອຸຄລທຣມທັງໝາຍແລ້ວ ບຣາລປູມພານ ງົດ
ອັປປົດທີຕະ ฯລາ ວັນເປັນວິບາກ ເພຣະກຸຄລພານເປັນໂລກຕະ ວັນໄດ້ທໍາໄວແລ້ວ ໄດ້ເຈົ້າໄວ
ແລ້ວນັ້ນແລ ອູຢືນສັນຍິດ ຜໍສະ ฯລາ ອົກເຂປະ ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ

ສກາວທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ .

[๔๓๐] ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ ເປັນໄວນ?

ໂຍຄາຈົບຄຸລ ເຈົ້າໄວນເປັນໂລກຕະ ວັນເປັນເຄື່ອງອກໄປຈາກໂລກນໍາໄປສຸນິພພານ
ເພື່ອລະທິກູສີ ເພົ່ອບຣລຸກມີເບື້ອງຕົນ ບຣາລຸດທີຍພານ ฯລາ ບຣາລຸດທີຍພານ ฯລາ ບຣາລຸຈົດຕົມພານ
ฯລາ ບຣາລປູມພານ ฯລາ ບຣາລປູມພານ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ฯລາ ງົດສັນຍິດ ດັ່ງນີ້ ວິບາກ ฯລາ ງົດສັນຍິດ ດັ່ງນີ້ ກຸຄລ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ດັ່ງນີ້ ວິບາກ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ດັ່ງນີ້ ກຸຄລ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ฯລາ ອົກເຂປະ ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ

ສກາວທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ .

ສຸທົກສັນຍິດ ຈບ .

ສັນຍິດປົງປົກທາ

[๔๓๑] ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ ເປັນໄວນ?

ໂຍຄາຈົບຄຸລ ເຈົ້າໄວນເປັນໂລກຕະ ວັນເປັນເຄື່ອງອກໄປຈາກໂລກນໍາໄປສຸນິພພານ
ເພື່ອລະທິກູສີ ເພົ່ອບຣລຸກມີເບື້ອງຕົນ ສັດຈາກການ ສັດຈາກອຸຄລທຣມທັງໝາຍແລ້ວ ບຣາລ
ປູມພານ ງົດສັນຍິດ ເປັນທຸກຂາປົງປົກທາທັນຮາກີຍູ້ຢາ ฯລາ ອູຢືນສັນຍິດ ຜໍສະ ฯລາ
ອົກເຂປະ ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ ສກາວທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນກຸຄລ .

ໂຍຄາຈົບຄຸລ ສັດຈາກການ ສັດຈາກອຸຄລທຣມທັງໝາຍແລ້ວ ບຣາລປູມພານ ງົດ
ສັນຍິດ ເປັນທຸກຂາປົງປົກທາທັນຮາກີຍູ້ຢາ ฯລາ ວັນເປັນວິບາກ ເພຣະກຸຄລພານເປັນໂລກຕະ
ວັນໄດ້ທໍາໄວແລ້ວ ໄດ້ເຈົ້າໄວແລ້ວນັ້ນແລ ອູຢືນສັນຍິດ ຜໍສະ ฯລາ ອົກເຂປະ ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ

ສກາວທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ .

[๔๓๒] ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ ເປັນໄວນ?

ໂຍຄາຈົບຄຸລ ເຈົ້າໄວນເປັນໂລກຕະ ວັນເປັນເຄື່ອງອກໄປຈາກໂລກນໍາໄປສຸນິພພານ
ເພື່ອລະທິກູສີ ເພົ່ອບຣລຸກມີເບື້ອງຕົນ ສັດຈາກການ ສັດຈາກອຸຄລທຣມທັງໝາຍແລ້ວ ບຣາລປູມ-
* ດັ່ງນີ້ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ ສກາວທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນກຸຄລ .

ໂຍຄາຈົບຄຸລ ສັດຈາກການ ສັດຈາກອຸຄລທຣມທັງໝາຍແລ້ວ ບຣາລປູມພານ ງົດ
ອັປປົດທີຕະ ເປັນທຸກຂາປົງປົກທາທັນຮາກີຍູ້ຢາ ฯລາ ວັນເປັນວິບາກ ເພຣະກຸຄລພານເປັນໂລກຕະ
ວັນໄດ້ທໍາໄວແລ້ວ ໄດ້ເຈົ້າໄວແລ້ວນັ້ນແລ ອູຢືນສັນຍິດ ຜໍສະ ฯລາ ອົກເຂປະ ມີໃນສັນຍິນ
ນັ້ນ ฯລາ

ສກາວທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ .

[๔๓๓] ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ ເປັນໄວນ?

ໂຍຄາຈົບຄຸລ ເຈົ້າໄວນເປັນໂລກຕະ ວັນເປັນເຄື່ອງອກໄປຈາກໂລກນໍາໄປສຸນິພພານ
ເພື່ອລະທິກູສີ ເພົ່ອບຣລຸກມີເບື້ອງຕົນບຣາລທີຍພານ ฯລາ ບຣາລຸດທີຍພານ ฯລາ ບຣາລຸຈົດຕົມພານ ฯລາ
ບຣາລປູມພານ ฯລາ ບຣາລປູມພານ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
* ທັນຮາກີຍູ້ຢາ ດັ່ງນີ້ ວິບາກ ฯລາ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ ທີ່ນີ້ ກຸຄລ
ມີໃນສັນຍິນ ฯລາ

ສກາວທຣມແຫລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ .

[๔๓๔] ອຣມເປັນອັພຍາກຖຸ ເປັນໄວນ?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
โดยควรบุคคล เจริญধานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไประจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภมิเบื้องต้น สงจักการ สงจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน ชนิดสัญญา ๒ เป็นทุกขปฏิปทาขีปภาคิญญา ฯลฯ ชนิดสัญญา ๒ เป็นสุขปฏิปทาทันรา-
* กิญญา ฯลฯ ชนิดสัญญา ๒ เป็นสุขปฏิปทาขีปภาคิญญา ฯลฯ บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุ
ตติยภาน ฯลฯ บรรลุจตตภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัญจมภาน ชนิด สัญญา
เป็นสุขปฏิปทาขีปภาคิญญา ฯลฯ อญในสมัยได ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดสัญญา ๒ เป็นสุข-
* ปฏิปทาขีปภาคิญญา ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดสัญญา ๒ เป็นสุขปฏิปทาขีปภาคิญญา ดังนี้
กุศล ฯลฯ ชนิดอันมีตัต ๒ เป็นสุขปฏิปทาขีปภาคิญญา ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดสัญญา ๒
เป็นสุขปฏิปทาขีปภาคิญญา ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอปปิหิต ๒ เป็นสุขปฏิปทาขีปภาคิญญา
ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

สัญญาปฏิปทา จบ .

สหิกอปปันหิตะ

[๔๓๙] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นไหน?

โดยควรบุคคล เจริญধานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไประจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภมิเบื้องต้น สงจักการ สงจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน ชนิดอปปันหิต ๒ อญในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

โดยควรบุคคล สงจักการ สงจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิด
อปปันหิต ๒ อันเป็นวิบาก เพราะกุศลภานอันเป็นโลกุตระอันไดทำไวแล้ว ไดเจริญไวแล้ว
นั่นแล อญในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

[๔๔๐] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นไหน?

โดยควรบุคคล เจริญধานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไประจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภมิเบื้องต้น สงจักการ สงจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม
ภาน ชนิดอปปันหิต ๒ อญในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

โดยควรบุคคล สงจักการ สงจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิด
สัญญา ๒ อันเป็นวิบาก เพราะกุศลภานเป็นโลกุตระ อันไดทำไวแล้ว ไดเจริญไวแล้ว
นั่นแล อญในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

[๔๔๑] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นไหน?

โดยควรบุคคล เจริญধานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไประจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภมิเบื้องต้น บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุจตตภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน
บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัญจมภาน ชนิดอปปันหิต ๒ อญในสมัยได ดังนี้ กุศล ฯลฯ
ชนิดอปปันหิต ๒ ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดอปปันหิต ๒ ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอันมีต ๒ ดังนี้
วิบาก ฯลฯ ชนิดอปปันหิต ๒ ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดสัญญา ๒ ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ
อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

สหิกอปปันหิตะ จบ .

อปปันหิตปฏิปทา

[๔๔๒] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นไหน?

โดยควรบุคคล เจริญধานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไประจากโลกนำไปสู่
นิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลภมิเบื้องต้น สงจักการ สงจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว
บรรลุปฐมภาน ชนิดอปปันหิต ๒ เป็นทุกขปฏิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อญในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิกุลที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
อวิ不肯派 มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภาพธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นกคล .

ໄບຄារវរបគគល សັດຈາກການ ສັດຈາກອກຄວລວຮຽມທັງໝາຍແລ້ວ ບරຣລປຸນຄານ
ໜົດອັປປັນທີຕະ ເປັນທຸກຂາປົງປັກທັນຮາກີ່ຢູ່ຢາ ລະ ອັນເປັນວິບາກ ເພຣະກຸດຄານເປັນ
ໂລກຕະຕະອັນໄດ້ທຳໄວແລ້ວ ໄດ້ເຈົ້າຢູ່ໄວແລ້ວນັ້ນແລ ຂອງໃນສັມຍໄດ ຜັສະ ລາ ວິກເຊປະ
ມື່ໄນສັມຍໜັ້ນ ລາງ

ສກារອរມແລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ອຣມເປັນອັພຍາກຄູຕ.

[๔๑] วาระมเป็นอพยากถต เป็นใจ?

โดยการรวมคดี เจริญภานเป็นโลกตระ ขันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สั่งจากการ ลงจ้างจากกุศลธรรมทึ้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดอุปปัตติทัศ เป็นทอกขากฎีกษาทันชาติภูษา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเชชปะ มในสมัยนั้น ฯลฯ ลภานเป็นกุศล .

โดยการบุคคล สั่งจากการ สั่งจากอุตสาหกรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปัจมาน ชนิด
อนิมิตะ เป็นทุกข้าปฎิปทาทันชาภิญญา ฯลฯ อันเป็นวินิจฉัย เพาะะกตลดามาเป็นโลกตระ^ร
อันได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิชเชป ภูในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นอัพยากถุต .

[๔๔๒] ธรรมเป็นอพยากฤต เป็นใจ?
โภคธรรมบุคคล เจริญধานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อละเอทิภูวี เพื่อบรรลุภมิเบื้องตน สั่งด้วยความ ลังดจากอุคคลธรรมทึ้งหลายแล้ว บรรลุ
ปรมณาน ชนิดอัปปันธิตะ เป็นทุกขากวีปท้าทันชาติภูว่า ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิจิญาৎ ไม่ในสมัยนั้น ฯลฯ

ສາງອຮຽມແຈ້ນ ຂີວ່າ ອຮຽມເປັນກາຄລ.

ສາງອົຮມ່ອຈຳນີ້ ຂໍອວ່າ ອົຮມເປັນອັພຍາກຄູ

「ឡេតុ」 និរវម្យបើកដាក់បានដែលត្រូវបានដោយខ្លួន?

โดยการจับคู่ เริ่มภูมานเป็นใบกอตระ อันเป็นเครื่องออก ไปจากโภกนำไปสู่พิพาน เพื่อละเอียด เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุจตุติภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัจจุบันภาน ชนิดอัปปณิพิตะ เป็นทุกขากปฎิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อภิในสมัยได ดังนี้ ก תוכל ฯลฯ ชนิดอัปปณิพิตะ เป็นทุกขากปฎิปทาทันราภิญญา ดังนี้ วินาก ฯลฯ ชนิดอัปปณิพิตะ เป็นทุกขากปฎิปทาทันราภิญญา ดังนี้ ก תוכל ฯลฯ ชนิดอนิมิตะ เป็นทุกขาก-

*ปฏิปิಠາທັນຮາກີ່ຢູ່ ດັ່ງນີ້ ວິບາກ ແລະ ຂົດອັປປິກທີຕະ ເປັນທຸກຂາປົກປິປາທັນຮາກີ່ຢູ່ ດັ່ງນີ້
ກຄລ ແລະ ຂົດສຸກີ່ຢູ່ ເປັນທຸກຂາປົກປິປາທັນຮາກີ່ຢູ່ ດັ່ງນີ້ ວິບາກ ຜັສະ ແລະ ອົກເຂປະ
ມືໃນສັນຍັ້ນ ແລະ

ສກារວົງຮ່າມເລຳນີ້ ຂໍອວ່າ ຮ່ານມເປັນອັພຍາກຄຸຕ.

「డడಡ」 ఇర్రమినెనుంచాగుతున్నాడు.

โดยการจารุสี หรือจารุลายเป็นโลกลูกตระ ลันเป็นเครื่องออกอากาศไปจากโลกน้ำไปสู่นิพพาน เพื่อส่องทิศภูมิ เพื่อบรรลุภูมิเมืองต้น สังจักรกาม สังจักรกุศลธรรมหั้งหลาภัยแล้ว บรรลุ ประมาณ ชนิดอ้วป่าภูมิใช้ เป็นบทกวีในทวัตถุที่น่ารักน่าเอากา ฯลฯ ชนิดอ้วป่าภูมิใช้ เป็นบทกวี-

***ปฏิปิಠາທັນຮາກີ່ມູງ** ລາ ຂົດອັບປັນທີຕະ ເປັນສຸຂາປົງປັກທີ່ປັກີ່ມູງ ລາ ບຣລຸທຸດີຄານ ລາ ບຣລຸທຸດີຄານ ລາ ບຣລຸຈຸຕຸດຄານ ລາ ບຣລຸປົງມູນຄານ ລາ ບຣລຸປົງມູນຄານ ຂົດອັບປັນທີຕະ ເປັນສຸຂາປົງປັກທີ່ປັກີ່ມູງ ລາ ອູ້ໃນສັນຍິດ ດັ່ງນີ້ ກົດ ລາ ຂົດອັບປັນທີຕະ ເປັນສຸຂາໂກ້ໄກຫຼັງໄປວິຊີຄານ ລາ ລັ້ງນີ້ ວິເກາ ລາ ຂົດລັ້ງໄປວິຊີຕະ ເປັນສຸຂາໂກ້ໄກຫຼັງໄປວິຊ

*กิจญา ดังนี้ กศล ฯลฯ ชนิดอนิมิตตะ เป็นสุขปภิพาทขิปปากิจญา ดังนี้ วินาท ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ เป็นสุขปภิพาทขิปปากิจญา ดังนี้ กศล ฯลฯ ชนิดสุญตະ เป็นสุขปภิ-

ปathaขีปภาคิณณา ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ อวิก夷ปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារລົມແລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ລົມເປັນອັພຍາດຕ.

อัปปันธิศภิกษา จุน.

[ຮູບຮ່ານ] ຂອງລົມເປົ້າພະຍາກອດ ເປົ້າໄຈນ?

โดยการบุคคล เจริญมารคเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสติปัญญาเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสัมปปดาห์เป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญอิทธิบาทเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญโพธิมงคลเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสังฆะเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสมณะเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญธรรมะเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญขันรรเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญญาติBOSEเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญราตาเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญอาหารเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญผัสสะเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญเวทนาเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญสักกะโนเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญแจตนามาเป็นโลกตระ ฯลฯ เจริญอเจิດเป็นโลกตระ อัน

พระ ไตรปิฎกเล่มที่ ๓๙ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์ เป็นเครื่องของไปจากโลกน้ำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฐ្យิ เพื่อบรรลภมิเบื้องต้น สร้างจากการ สังจักขอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมดาน เป็นทุกขปภิปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ใน สมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนี้ ฯลฯ สภาราธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นกุศล .

ໂຍດວາຈະນຸກຄລ ສັດຈາກກາມ ສັດຈາກອກຄລວຽມທີ່ໜ້າລາຍເລື້ອ ບຣາລຸປົມພານ ຂົນດ
ສຸມຢູ່ຕະ ລາຍ ຂົນດອນນິມີຕະ ລາຍ ຂົນດີປັບປຸດທີ່ຕະ ເປັນທຸກຂາປົງປາທ້ານຮາກີຢູ່ ລາຍ ອັນເປັນ
ວິນາກ ເພຣະກຸຄລວຽມແປ່ນໂລກຕະຮະອັນໄດ້ທໍາໄວເລື້ອ ໄດ້ເຈົ້າຢູ່ໄວເລັ້ນນັ້ນແລ້ວ ອູ້ໃນສັນຍິດ
ຜົສສະ ລາຍ ອົກເບີເປະ ມີໃນສັນຍິນນັ້ນ ລາຍ

ສກារនរមល់នឹងថា នរមបើនូយករត ទលេ

มหานี้ย ๒๐ จบ.

[๔๙] ธรรมเป็นอพยากถุต เป็นไน?

โดยควรบุคคล เจริญผ่านเป็นโภกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโภกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละเอียด เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สำนักจากการ สังจักจากอุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปรมาน เป็นทุกขภัยปีทาทันราภัยญา เป็นเนินทางอีกดี ฯลฯ อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อกใจเขยเปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภาราธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นกตศ .

โดยความรุนแรง สังdamจากภัยธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิดสูญเสีย เป็นทุกขานปีติท่านราภิณญา เป็นฉันทางวิบัติ ฯลฯ อันเป็นวิบาก เพราะภัยธรรม เป็นโลกุตระอันได้ทำไวแล้ว ได้เจริญไวแล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ วิเคราะห์ปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาราธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากถุ.

[๔๔๗] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไฉน?

โดยควรจะนับถือ เจริญถือเป็นโลกุตตะรัตน์ เป็นเครื่องออกอากาศนำไปสู่นิพพาน เพื่อละเอียดเพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สัมคิดจากการ สังจัดจากอุคตธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปรมณาน เป็นทุกขากวีปีทาทันชาภิญญา เป็นเนียนทางธิบดี ฯลฯ อุยในสมัยได้ ผัสสะ ฯลฯ อวิภิเษกประ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ໂຢຄວາຈນຸບຄຸລ ສັດຈາກການ ສັດຈາກອຸປະນົມຮ່ວມທັງໝາຍແລ້ວ ບຽນລຸ່ມມານ ຂົນດ ອິນີມຕະ ເປັນທຸກໆພາກປຶກພາກທັນຮາກຍືງຢາ ເປັນລັນທາອິບດີ ລາຍ ອັນເປັນວິບາກ ເພຣະກຸດມານ ເປັນໂລກຖະຮະວັນ ໄດ້ທຳໄວແລ້ວ ໄດ້ເຈົ້າຢູ່ໄວແລ້ວນັ້ນແລ ອູ້ໃນສມັຍໄດ ຜັສະ ລາຍ ວົກຂປະ ມີໃນສມັຍນັ້ນ ລາຍ

ສກារនគរមនេលានី ឱ្យថា នគរមជូនិត្យការណ៍ .

[๔๔] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นใจ?

โดยการบูรณาคุณ เจริญพาณเป็นโลกตั่งรำ อันเป็นเครื่องออกอภิญญาจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อหลีกภัย เพื่อบรรลภภัยเบื้องตน สัจจากาล ลังจากอกุศลธรรมทึ้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน เป็นทุกขภัยท้าทันภัยภูษา เป็นจันทร์บิดี ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อาิกเนะปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ 曙光ธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล .

โดยการบุคคล สั่งจากการ สังฆากอกร่วมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิด อัปปaliหริจะ เป็นทุกขากฎีกปทางนาริกัญญา เป็นฉันทริบดี ฯลฯ อันเป็นวิบาก เพราะกุศล ภานเป็นโลกตระอันได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อกิเบะ เป มีในสมัยหนึ่งๆ

ສກារវរມແລ້ວນັ້ນ ຂໍອວ່າ ວຽກແຕ່ງມີຄວາມສະເໜີ

「အန္တာ」 သုရေမပေါ်ခဲ့ပါ၏။

โดยการรวมคดี เจริญภานเป็นโนํกตุระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกน่าไปสูนิพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภารมีเบื้องต้น บรรลุทุติยภาน ฯลฯ บรรลุตติยภาน ฯลฯ บรรลุตตุภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัจจุบันภาน เป็นทุกขากฎีปทาทันราชิกัญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อัญในสมัยได ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดสัญญาตະ เป็นทุกขากฎีปทาทันราชิกัญญา เป็น ฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ฯลฯ เป็นทุกขากฎีปทาทันราชิกัญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กศล ฯลฯ ชนิดอนมิตรตະ เป็นทุกขากฎีปทาทันราชิกัญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วินาقو ฯลฯ เป็นทุกขาก-

ปีปีกษาทันราภิญญา เป็นนักพากย์เดี่ยว ดังนี้ กฤษดา ฯลฯ ชนิดอัปปันทิตะ เป็นทุกภาษาปีปีกษา-พันเรื่องอิสานฯ เป็นอัชญาสินธุ อันนี้ วินาgar ผู้สร้าง ฯลฯ บริษัทฯ ปีบันสันเจนฯ ฯลฯ

អំពីរដ្ឋមន្ត្រីបេណុលទៅបាន និងការផលិត នូវការបង់ប្រាក់ នៃសេវាដែលបានបង្ហាញ

「ຮອດ」 ອົງຮມເປົ້າກັບພາກຄູຕະຫຼາດ ແລ້ວໄດ້

[๔๘] នរោមបេនីយធម្ម ការពារមេន នេះ:
ការុញទូទៅ តើវិអូមានរីន តូកចុចចុច គីនរីន តុ

ເບີໂທກາງ ບົງກວາພ ເຮັດວຽກ ໂນດາເຕັມເຖິງກວາງ ລະບົບກວາງຂອງພົມບັນຍາ ເພື່ອພົມພວກ
ເພື່ອສະຫຼຸງ ເພື່ອປະລົງມົນບົງກວາງ ສັດຈະການກມ ສັດຈະການຄະລາວຮຽມງ່າງໜ້າແລ້ວ ບາຮັດປຸງມີ
ຫຼັກວິຊາ ເປົ້າໃຫຍ່ຂອງວາງໄລ ພົມບັນຍາ ເປົ້າໃຫຍ່ຫວັງວິຊີ ຂອງວາງ ເປົ້າໃຫຍ່ຫວັງວິຊີໄປວິຊາວິຊາວາງໄລ

“แผน เป็นท่าทางปฏิบัติที่มีความเรียบง่าย เป็นแผนที่เรียบง่าย เป็นสุข หมายความว่าเป็น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์

ຕົກລົງມານ ລະ ບຣລຸຈຸຕຸດມານ ລະ ບຣລຸປົມມານ ລະ ບຣລຸປ້ອມມານ ເປັນສຸຂາ-

* ภูมิทัศน์ป่ากิ่วญา เป็นจังหวัดที่ ฯลฯ อยู่ในสมัยได้ ดังนี้ กุคล ฯลฯ ชนิดสัญญาณ เป็นสุขาปภิพาตป่ากิ่วญา เป็นจังหวัดที่ ดังนี้ วิบาก ฯลฯ เป็นสุขาปภิพาตป่ากิ่วญา เป็นจังหวัดที่ ดังนี้ กุคล ฯลฯ ชนิดอนุมิตต์ เป็นสุขาปภิพาตป่ากิ่วญา เป็นจังหวัดที่ ดังนี้ วิบาก ฯลฯ เป็นสุขาปภิพาตป่ากิ่วญา เป็นจังหวัดที่ ดังนี้ กุคล ฯลฯ ชนิด อัปปันพิตต์ เป็นสุขาปภิพาตป่ากิ่วญา เป็นจังหวัดที่ ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ วิเกเบปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារជរມແລ້ນີ້ ຂໍອວ່າ ຜຣມເປັນອັພຍາກຖາ.

[๔๕๑] ธรรมเป็นอัพยากร เป็นไหน?

โภคภาระนักศึกษา เป็นภาระที่สำคัญมาก แต่ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ดำเนินการลดภาระนักศึกษาลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาระนักศึกษาลดลงเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ดำเนินการลดภาระนักศึกษาลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาระนักศึกษาลดลงเป็นอย่างมาก

ໂບຄວາງຮຸບຄວດ ສັນດາການ ສັນດາກອກຄວດຮ່ວມທັງໝາຍແລ້ວ ບຣລູປ່ມໍານາ ຂົດສູງຢູ່ຕະ ເປັນພັນທາເຊີບດີ ລະ ວັນເປັນວິນາກ ເພຣະກຸດລວານເປັນໂລກຕະຮະວັນ ໄດ້ທຳໄວ້ແລ້ວ ໄດ້ຈ່ຽວີໄວ້ແລ້ວ ນັ້ນແລ້ວ ອີຢືນໃນສົມມັງໄດ້ ຜັສສະ ລະ ອົກເຂປະ ມີໃນສົມມັນນີ້ ລະ

ສກារវិរមលោនី ថា វិរមបានអូពយកត .

「డిట్‌ల్‌」 వర్రమించి ప్రయాగిక్త బేస్‌ఐన్?

โดยการบูรณาการ เจริญพาณเป็นโลกตระหง่าน เป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สงัดจากการ สังจักกะศูลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปรมภาน ชนิดสัญญาต์ เป็นฉันทารัตน์ ฯลฯ อุยในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิริขะปะ มีใน สมัยนั้น ฯลฯ สามารถหล่อล่างนี้ ที่อ่าว ธรรมเป็นนากศูล .

โดยการบังคับ สั่งจากการ สั่งจากอุตสาหกรรมที่ห่วงใยแล้ว บรรลุปัจจุบัน ชนิด
อนิมิตตะ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อันเป็นวิบาก เพราะกุศลมานเป็นโลกตระ อันได้ทำไว้แล้ว
ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສາງອົບຮ່ວມເກົ່ານີ້ ຂໍອວ່າ ອົບຮ່ວມເປັນອັພາກຄູ.

「ແຮງ」 ອົງຮມເປັນອັພຍາກຄູ ເປັນໄຈນ?

โดยการบุคคล เจริญพาณเป็นโภกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สัنجากกาม ลังดจำกอกศุลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปรมาน ชนิดสัญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ วิเศษประ มีใน สมัยนั้น ฯลฯ สภาวะธรรมแหล่งนี้ ที่อ่าว ธรรมปฏิบัติ

โดยการบุคคล สั่งจากการ สังจากบุคคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิดอัปถินทิตะ เป็นจันทร์ชิบดี ฯลฯ อันเป็นวิบาก เพราะบุคคลภานเป็นโภคตระอันได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยๆ ใจ ผู้สังคุก ฯลฯ อวิกาเบปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារອរມແລ້ວນີ້ ຂຶ້ວ່າ ອຽມເປົ້າຄັ້ງເປົກກູດ -

「ຮູບນີ້ ອີຣມເປົ້າໄດ້ພາກຄອງ ເປົ້າໃຈນີ້?

โดยการจับคลิป เริ่มเป็นไปตามนี้:
[ดู] ช่วงเป็นไปตามนี้:

เพื่อจะให้ภัย เพื่อบรรลุภัยเบื้องต้น บรรลุทุติยภัย ฯลฯ บรรลุตติยภัย ฯลฯ บรรลุจตุติภัย ฯลฯ บรรลุปฐมภัย ฯลฯ บรรลุปัจจุบัน ชนิดสัญญาตະ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อญี่ใน สัญญาตະ ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดสัญญาตະ เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดสัญญาตະ เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอนิมิตตະ เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิด สัญญาตະ เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอปปณิธิตະ เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ อวิ不肯ะ มีในสัญญานี้ ฯลฯ

สภารัฐมเหล่านี้ ชื่อว่า รัฐเป็นอัพยากถ.

「๔๕๕】 វរម เป็น อพยากถต เป็น ใจ?

โดยการบุกเบิก เจริญภานเป็นโลกตระ ขันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สัตว์จากการ สงจดจากอุคุลธรรมทึ้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดสัญญาตุ เป็นทอกข้าปีปีทาทันเจริญภูมิ เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผู้สร้าง ยลุ อาภิเบะบ ภูมิในสมัยนั้น ยลุ 曙光ธรรมเหล่านี้ที่อ่าว ธรรมเป็นปกศต .

โดยการบุคคล ลั่งด้จากการ สร้างจากอุดมธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิด สัญญา เป็นทุกขปีศาจทันชาติสุข เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อันเป็นวิบาก เพาะภุคภาน อันเป็นโภคตระอัน ไดทำไวแล้ว ไดเริญไวแล้วนั้นแล อยุในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ اوิกเขเป มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារລ្វរមលោកនឹងក្នុងការបង្កើតរាជរដ្ឋបាល

[ຮັບ] ອົບມາເປີນຄັ້ງພາກອຸດ ເປີນໄລຍ?

โดยความเห็นชอบของท่านเห็น:

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๙ อกิจกรรมปีปุกที่ ๑ ธรรมลังคคลีปกรณ์
เพื่อละทิฐี เพื่อบรรลภมีเบื้องต้น สั่งจากการ สั่งจากอคุณธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน
ชนิดสัญญาตະ เป็นทกข้าปภิปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาธิบดี ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อกิจเขเปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ ลักษณะธรรมเหล่านี้ ชี้ว่า ธรรมเป็นกุศล .

ໂຍດຈະບຸດຄລ ສັດຈາກການ ສົງຈາກອກຄລຮ່ວມທັງໝາຍແລ້ວ ບරາລຸປູມຄານ ຜິດ
ອນນີມຕະ ເປັນທຸກຂາປົງປັກທັນຈາກີ່ຢູ່ ເປັນລັນທາເຮີບດີ ລາຍ ວັນເປົ້ນວິບາກ ເພຣະຄານວັນ
ເປັນໂຄກຕະຮະວັນ ໄດ້ທຳໄວ້ແລ້ວ ໄດ້ເຈີ່ຍໄວ້ແລ້ວນັ້ນແລ້ວ ອູ່ໃນສົມຍືດ ຜັສະ ລາຍ ອົກເຂປະ
ມີໃນສົມຍືນ້ນ ລາຍ

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๕๗] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นใจ?

โดยการบุคคล เจริญพาณเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกใบจากโลกน้ำไปสู่
นิพพาน เพื่อหลีกภัย เพื่อบรรลภมิเมืองตัน ลังดจำกัด สัจจากรุกธรรมทั้งหลาย
แล้ว บรรลุปฐมภาน ชนิดสูงยุติ เป็นทุกขปริปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ
อยู่ในสมัยได้ ผัสสะ ฯลฯ อวิเชปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ ลภารธารมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรม
เป็นเกศคล .

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า ธรรมเป็นอัพยาคต.

[๔๔] ธรรมเป็นอัพยากร เป็นใจ?

โดยการบูรณาการ เจริญภานเป็นโลกตระวันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อหลีกภัยเพื่อบรรลุภภัยเบื้องตน บรรลุที่ดียานฯ ฯ บรรลุที่ดียานฯ ฯ บรรลุที่ดียานฯ ฯ บรรลุปรมณานฯ ฯ บรรลุปัจจุณามา ชนิดสุขุมตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา เป็นฉันทาริบดีฯ อยู่ในสมัยใด ดังนี้ กุคลฯ ชนิดสุขุมตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบากฯ ชนิดสุขุมตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กุคลฯ ชนิดสุขุมตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบากฯ ชนิดสุขุมตะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กุคลฯ ชนิดอัปปันพิทีะ เป็นทุกขปฏิปทาทันชาภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบากผัสสะฯ ฯ อาภิเชปะ มีในสมัยนั้นฯ

ສກារនគរមល់នឹង ឱ្យថា នគរមតិត្រូវបានអនុញ្ញាត .

[๔๕๙] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นใจ?

โยคิวารุนคคล เจริญถ่านเป็นโลกตตระ อันเป็นเครื่องออกอากาศไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละเอทิฎีเพื่อบรรลุภูมิเบื้องตน สั่งจากการม สั่งจากอุคตรธรรมทึ้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-
* ภาน ชนิดสัญญาต เป็นทุกขปฏิปทาขิปปากิญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ ชนิดสัญญาต เป็นสุขปฏิปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ ชนิดสัญญาต เป็นสุขปฏิปทาขิปปากิญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ บรรลุตดิษณา ฯลฯ บรรลุตดิษณา ฯลฯ บรรลุจตตคณ ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ชนิดสัญญาต เป็นสุขปฏิปทาขิปปากิญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อัญในสมัยได ดังนี้ กศุ ฯลฯ ชนิดสัญญาต เป็นสุขปฏิปทาขิปปากิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดสัญญาต เป็นสุขปฏิปทาขิปปากิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดอนิมิตตะ เป็นสุขปฏิปทาขิปปากิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กศุ ฯลฯ ชนิดสัญญาต เป็นสุขปฏิปทาขิปปากิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ วิคิเวป มนโนในสมัยเน้น ฯลฯ

ສກារនូវរោមលេខាន់ ឱ្យក្បាត់ នូវរោមពីនឹងតុកដំបូងទៅ

[๕๘๙] និរវមបៀនអីពាយករណ បៀនឈុន?

「ดูดี」 ชื่อเมืองที่อยู่ทางภาคใต้ เช่นนั้น。
โดยการบุกครุ เจริญภานเป็นโภกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน
เพื่อละทิภูมิ เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สงจักจากการ ลังดจำกอกคลธธรรมทึ้งหลายแล้ว บรรล
ปรมภาน ชนิดอัปปันทิตะ เป็นพันทាតิบดิ ฯลฯ อุปในสมัยได้ พัสดุ ฯลฯ อวิเชเป
มีเนล้มยนน ฯลฯ สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุล .

โดยการบุคคล สั่งจากการ สั่งจากการออกกฎหมายที่เหล่าบรรลุปฐมภาน ชนิด อัปปกรณ์ที่จะ เป็นฉันทางธิเบต ฯลฯ อันเป็นวินิจฉัย เพาะรากุลสถานอันเป็นโลกตระอันได้ทำ ไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผู้สัง ฯลฯ วิกเขปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

ສກារລទ្ធផលនេះ ឱ្យវិភាគថា រត្តមន្ត្របានអំពីការរាយការណ៍ .

[๔๖๑] วาระมเป็นอพยากถต เป็นไน?

โดยการบุกคล เจริญสถานเป็นโภคตระ อันเป็นเครื่องออกป่าจากโลกนำไปสูนิพพาน เพื่อละเอทิฐิ เพื่อบรรลภมีเบื้องตน สัจจากราก สัจจากรากศธารมทั้งหลายแล้ว บรรล

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลั้งคณีปกรณ์
ปรมณาน ชนิดอปปันธิตะ เป็นนันทาริบดี ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเกเขปะ
มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งอ่าว ธรรมเป็นกคล.

โดยความรับคุณ ลังด้วยความ สัมฤทธิ์จากอกคุณธรรมที่งดงามแล้ว บรรลุปฐมภาน
ชนิดอันมีตระเป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อันเป็นวินาที เพาะกายผลานเป็นโภคตระ อันได้ทำไว
แล้ว ได้เจริญไว้แล้ว นั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิชชนาปะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภាឧර្តមលោនី ឱ្យថា វរ្តមបើកចុច.

[๔๖๒] วาระมเป็นอพยากถต เป็นไน?

โดยควรจะนับถือ เจริญถ่านเป็นโลกตั้งแต่ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละเอียดวิจัย เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น ลังดจากการ ลังดจากการออกศีรษะทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปรมาน ชนิดอุปปัตติทั้ง เป็นจันทร์ธนี ฯลฯ อยู่ในสมัยได้ พัฒนา ฯลฯ วิเคราะห์ มโนในสมัยนั้น ฯลฯ สภาพธรรมเหล่านี้ ข้อว่า ธรรมเป็นศีล .

โดยการบุคคล สั่งจัดการก่อคดีธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปัณณิชย์
ชนิดสูงสุด เป็นฉันทาริบดี นุ่ง อันเป็นวิบาก เพราะทุกคลาสแล้วเป็นโภคตระอันได้ทำไว
แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล้ว อยู่ในสมัยใด ผู้สอน นุ่ง อภิญญาปะ มีในสมัยหนึ่น นุ่ง

สภាឧธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากถ.

「ឡុន」 ទរមមើនអីមាកត្រ មើនឡូន?

โดยควรบุคลากรที่มีภารกิจเป็นโลกตระหง่านเป็นเครื่องออกไปจากโลกน่าไปสู่นิพพานเพื่อละทิฐูเพื่อบรรลุภูมิเบื้องตนบรรลุตดิยานฯ บรรลุตดิยานฯ บรรลุตตตดิยานฯ บรรลุปัญมณานฯ บรรลุปัญมณานฯ ชนิดอัปปันพิทิตะ เป็นฉันทาริบดีฯ อยู่ในสมัยได้ดังนี้ กุศลฯ ชนิดอัปปันพิทิตะ เป็นฉันทาริบดีฯ ดังนี้ วิบากฯ ชนิดอัปปันพิทิตะ เป็นฉันทาริบดีฯ ดังนี้ กุศลฯ ชนิดสัญญูตะ เป็นฉันทาริบดีฯ ดังนี้ วิบาก ผัสสะฯ ฯลฯ อาทิเช่น มีในสมัยนั้นฯ

สภารัฐธรรมเหล่านี้ ชี้อว่า รัฐธรรมเป็นอันพยากรณ์.

「๔๖๔〕 ธรรมเป็นอัพยากรถ เป็นไน?

โดยการบุกคล เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องของไปจากโลกน้ำไปสู่นิพพาน เพื่อละเอียด เพื่อบรรลภมีเบื้องตน สงจากกรรม สังคากอกุศลธรรมหั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดอัปปันโนหิตะ เป็นบทขาปฎิปทาทันราภิญญา เป็นจันทรารិตី ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อาทิเช่น ไม่ในสมัยนั้น ฯลฯ ลภารธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นกุศล .

ໂຢຄວາງຈະບຸດຄລ ສັນດັບການ ສົງດາງກອກຄລວຽມທີ່ໜ້າຫຍາເລຬວ ບຣລປຸມຄານ
ໜິດອັປປົມທີ່ຕະ ເປັນທຸກໆຂາງປົງປັກທັນຮາກີຄູ່ງຢ້າ ເປັນພັນທາອີບດີ ລາຍ ຂັ້ນປັບປຸງ
ກອກຄລຄານເປັນໂລກຕຸດຕະວັນ ໄດ້ທໍາໄວ້ແລ້ວ ໄດ້ເຈົ້າຢືນໄວ້ແລ້ວນັ້ນແລ ອູ້ໃນສັນຍິດ ຜົສສະ ລາຍ
ອົກເນັນນະ ມີໃນສັນຍິດນັ້ນ ລາຍ

ສາງອຮຽມແຈ້ນນີ້ ຂໍອວ່າ ອຮຽມເປັນອັພຍາກຄູ.

「ແຈ້ງ】 ອົງຮມເປັນອັພຍາກຄູຕ ເປັນໄວ່?

โดยการจับคอก เจริญภานเป็นโภกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโภกนำไปสุนพาน เพื่อลงทะเบียน เพื่อบรรลุภูมิเบื้องตน สงจักกากม สังจัจกอกุคลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดอัปปณิติ谛 เป็นทุกขปาฏิทางรากภูมิ เป็นเจ้นทางธิบดี ฯลฯ อุยในสมัยได ผู้สอน ฯลฯ อาทิเช่น ภูมิสุมัณฑ์นน ฯลฯ สภาธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นนาคค.

โดยการบุคคล ลั่นจากการ สั่นจากกอคูลธรรมทึ้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน
ชนิดอนิมิตตะ เป็นทุกษาปฏิปทาทันราภิญญา เป็นลันทารีบดี ฯลฯ อันเป็นวินาท เพาะกุคลภาน
เป็นโลกตระอัน ได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อาทิเช่นปะ
มีโนสมัยหนึ่ง ฯลฯ

ສກារວົງຮ່າມເລຳນີ້ ຂໍອວ່າ ຮຽມເປັນອັພຍາກຄູຕ .

「๕๖๖〕 ธรรมเป็นอัพยากรต เป็นไนน?

โดยการบูรณาคุณ เจริญภานเป็นโภกตระ อันเป็นเครื่องอุปกาลนำไปสู่นิพพาน เพื่อละเอียด เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สงัดจากการ สังดจากอกุคุลธรรมทึ่งหลาภแล้ว บรรลุ ปฐมภาน ชนิดอุปปันธิติช เป็นทุกขากปีกป่าหันราภิญญา เป็นจันทร์อิทธิ ฯลฯ อุยในสมัยได ผู้สร้าง ฯลฯ อาภิเษน ฝันลมมั่นน ฯลฯ สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นนักคุณ .

โดยควรบดคล ลส์ดจากการ สังเคราะห์ก่อคลรวมทั้งหลายแล้ว บรรลุปัจฉามา ชนิด
สัญญาต ะ เป็นทุกษาป กีปทาทันราภิญญา เป็นลัณฑารธินดี ฯลฯ อันเป็นวิบาก เพาะภกคลมา เป็น
โลกตระอันได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ اوวิเขบะ มีใน
สมัยนั้น ฯลฯ

ສາງອະນຸມແກ່ນີ້ ຂໍອວ່າ ອະນຸມເປັນອັພຍາກຄູ.

「ឡាតាំង」 និរនមជ្ជកម្មសារតុលាបាយ តើអ្វី?

โดยการบังคับ เจริญภานเป็นโลกตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสู่นิพพาน เพื่อละทิฐิ เพื่อบรรลุภมิเบื้องตน บรรลุทติยภาน ฯลฯ บรรลุทติยภาน ฯลฯ บรรลุจตุกัมภาน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัญจภาน ชนิดอัปปันธิตะ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา
เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ อยู่ในสมัยได้ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ เป็นทุกขากฎีปทา-

*ทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา
เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอนโนมิตตะ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี
ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้
กุศล ฯลฯ ชนิดสัญญาตະ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ผัสสะ
ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

[๔๖๘] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญภานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสุนิพพาน
เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สังจัก(COMMUNION) ของกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุ
ปฐมภาน ชนิดอัปปันธิตะ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ
เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา
เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ บรรลุทุกภาน ฯลฯ บรรลุลุติภาน ฯลฯ บรรลุจตุภาน ฯลฯ
บรรลุปฐมภาน ฯลฯ บรรลุปัญจภาน ชนิดอัปปันธิตะ เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา เป็น
ฉันทาริบดี ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี
ดังนี้ วิบาก ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้
กุศล ฯลฯ ชนิดอนโนมิตตะ เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ฯลฯ
ชนิดอัปปันธิตะ เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ กุศล ฯลฯ ชนิดสัญญาตະ
เป็นสุขากฎีปทาทันราภิญญา เป็นฉันทาริบดี ดังนี้ วิบาก ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์
มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

[๔๖๙] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญสารคามเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญสติปัญญาเป็นโลกุตระ ฯลฯ
เจริญสัมมปราวaneเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญอิทธิบั�าเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญอินทรีย์เป็น^๑
โลกุตระ ฯลฯ เจริญพละเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญโพษังค์เป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญสังจะ^๒
เป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญสมกະเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญธรรมเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญขันธ์^๓
เป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญอายตนะเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญราตุเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญอาหาร
เป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญผัสสะเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญเวทนาเป็นโลกุตระ ฯลฯ
เจริญสัญญาเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญเจตนาเป็นโลกุตระ ฯลฯ เจริญจิตเป็นโลกุตระ^๔
อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสุนิพพาน เพื่อละทิฏฐิ เพื่อบรรลุภูมิเบื้องต้น สังจัก(COMMUNION)
ของกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา เป็น^๕
ฉันทาริบดี ฯลฯ อยู่ในสมัยได้ ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล.

โภคธรรมบุคคล สังจัก(COMMUNION) ของกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน
ชนิดสัญญาตະ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา ฯลฯ ชนิดอนโนมิตตะ ฯลฯ ชนิดอัปปันธิตะ
เป็นฉันทาริบดี ฯลฯ เป็นวิริยะริบดี ฯลฯ เป็นจิตตาธิบดี ฯลฯ เป็นวิมังสาธิบดี อันเป็น^๖
วิบาก เพาะกายกุศลจิตเป็นโลกุตระอันได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยได
ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

วิบากแห่งมรรคจิตดวงที่ ๑ จบ

วิบากแห่งมรรคจิตดวงที่ ๒ ดวงที่ ๓ และดวงที่ ๔

[๔๗๐] ธรรมเป็นอัพยากรุต เป็นไหน?

โภคธรรมบุคคล เจริญภานเป็นโลกุตระ อันเป็นเครื่องออกไปจากโลกนำไปสุนิพพาน
เพื่อบรรลุภูมิที่ ๒ เพื่อความเมบานางแห่งการราคะและพยาบาท ฯลฯ เพื่อบรรลุภูมิที่ ๓ เพื่อ
ละการราคะและพยาบาทไม่ให้มีเหลือ ฯลฯ เพื่อบรรลุภูมิที่ ๔ เพื่อละรูประคະ อรุประคະ
มานะ อหังจจะ และอวิชช ไม่ให้มีเหลือ สังจัก(COMMUNION) ของกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว
บรรลุปฐมภาน เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อัญญาตาวิทรีย์
ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นกุศล.

โภคธรรมบุคคล สังจัก(COMMUNION) ของกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐมภาน
ชนิดสัญญาตະ เป็นทุกขากฎีปทาทันราภิญญา ฯลฯ อันเป็นวิบาก เพาะกายกุศลจิตเป็นโลกุตระ^๗
อันได้ทำไว้แล้ว ได้เจริญไว้แล้วนั้นแล อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อัญญาตาวิทรีย์ ฯลฯ
อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئื่นได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากรุต.

[๔๗๑] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
การกระทบ กิริยาที่กระทบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
ผัสสะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

อัญญาตาวินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความรู้ทั่ว ความรู้ชัด กิริยาที่รู้ชัด ซึ่งธรรมทั้งหลายที่รู้ทั่วถึงแล้วนั้นๆ ความวิจัย
ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนด
เฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้สึกอย่างดี ความรู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความใจรุกราน
ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ชัด
ปัญญาเหมือนปฏิกูล ปัญญา ปัญญาที่รู้ ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนคนตรา ปัญญาเหมือน
ปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาเหมือนประทิป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว
ความไม่แหลม ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจัยสัมโพชชัมคงค์ อันเป็นองค์แห่งมรรค
นับน่องในเรศ ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า อัญญาตาวินทรีย์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ หรือ
นามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาเสน่ห์ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

โลกตระวิบาก จบ

อกศลวิบากอัพยากฤต

[๔๗๒] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไฉน?

จักวิญญาณเป็นวิบาก สรรคตด้วยอุเบกษา มีรูปเป็นอารมณ์เกิดขึ้น ฯลฯ
โสดวิญญาณเป็นวิบาก สรรคตด้วยอุเบกษา มีเสียงเป็นอารมณ์เกิดขึ้น ฯลฯ
ฆาตวิญญาณเป็นวิบาก สรรคตด้วยอุเบกษา มีกลิ่นเป็นอารมณ์เกิดขึ้น ฯลฯ
ชีวหายวิญญาณเป็นวิบาก สรรคตด้วยอุเบกษา มีรสเป็นอารมณ์เกิดขึ้น ฯลฯ
กายวิญญาณเป็นวิบาก สรรคตด้วยทกข์ มีโภภรรพะเป็นอารมณ์เกิดขึ้น เพราะ
อกุศลกรรมอันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว้แล้ว ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา
จิต ทุกข์ เอกคคตตา มนินทรีย์ ทุกขินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่
อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมมหาเสน่ห์ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๗๓] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

การกระทบ กิริยาที่กระทบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า
ผัสสะ มีในสมัยนั้น .

ເວທนา มีในสมัยนั้น เป็นไฉน?

ความไม่สบายทางกาย ความทุกข์ทางกาย อันเกิดแต่สัมผัสแห่งกายวิญญาณธาตุที่สมกัน
ความเสวยอารมณ์ที่ไม่สบายเป็นทุกข์ อันเกิดแต่กายสัมผัสกิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่สบายเป็นทุกข์
อันเกิดแต่กายสัมผัส ในสมัยนั้น อันได นี้ชื่อว่า ເວທนา ມີໃນສະບັບນີ້ ฯລ່າ

ทุกข์ ມີໃນສະບັບນີ້ เป็นไฉน?

ความไม่สบายทางกาย ความทุกข์ทางกาย ความเสวยอารมณ์ที่ไม่สบายเป็นทุกข์
อันเกิดแต่กายสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่สบายเป็นทุกข์ อันเกิดแต่กายสัมผัส ในสมัยนີ້
อันได นີ້ชົວວ່າ ทุກข່ ມີໃນສະບັບນີ້ ฯລ່າ

ທุกขินทรีย์ ມີໃນສະບັບນີ້ เป็นไฉน?

ความไม่สบายทางกาย ความทุกข์ทางกาย ความเสวยอารมณ์ที่ไม่สบายเป็นทุกข์ อันเกิด
แต่กายสัมผัส กิริยาเสวยอารมณ์ที่ไม่สบายเป็นทุกข์ อันเกิดแต่กายสัมผัส ในสมัยนີ້ อันได
ນີ້ชົວວ່າ ทุกขินทรีย์ ມີໃນສະບັບນີ້ ฯລ່າ

หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อใด มีอยู่ในสมัยนີ້

สภารมมหาเสน่ห์ ชื่อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๗๔] ກີ້ຂັ້ນຮໍ ۴ ອາຍຕະ ۲ ບັດຖຸ ໨ ອາຫາຣ ۳ ອິນທີຣີ ۳ ຜັສະ ۱ ฯລ່າ

ກາຍວິຍົງຍານຮາດ ۱ ອັມມາຍຕະ ۳ ອາຮົມຮາດ ۱ ມີໃນສະບັບນີ້ ບໍ່ໄດ້ອາຫາມຮຽມທີ່ອີງອາຫາຍເກີດ
ແນ້ວື້ນໄດ້ ມີอยู่ໃນສະບັບນີ້

ສภารมมหาเสน่ห์ ชົວວ່າ ธรรมเป็นอัพยากฤต ฯລ່າ

[๔๗๕] ສັງຫຼາຂັ້ນຮໍ ມີໃນສະບັບນີ້ เป็นไฉน?

ຜັສະ ເຈຕະນາ ເອກັກຕາ ປຶວິຕິນທີຣີ ບໍ່ໄດ້ອາຫາມຮຽມທີ່ອີງອາຫາຍເກີດ
ແນ້ວເວທนาຂັ້ນຮໍ ສັງຫຼາຂັ້ນຮໍ ວິຍົງຍານຂັ້ນຮໍ ມີอยู่ໃນສະບັບນີ້ ນີ້ຈົວວ່າ ສັງຫຼາຂັ້ນຮໍ
ມີໃນສະບັບນີ້ ฯລ່າ

ສภารมมหาเสน่ห์ ຈົວວ່າ ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๗๖] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไฉน?

ມໂນຮາດ ເປັນວິບາກ สรรคตด้วยอุเบກษา ມີรູປເປັນອາຮມ໌ ฯລ່າ ມີໂພງຮັບພະເປັນ
ອາຮມ໌ ບໍ່ໄດ້ປະກາວອາຮມ໌ໄດ້ ເກີດຂຶ້ນ ເພຣະອົກສລ່ຽມ ອັດໄທ້ວາໄວ້ແລ້ວ ໄດ້ສັງສມໄວ້ແລ້ວ
ໃນສະບັບຜັສະ ເວທนา ສັງຫຼາ ເຈຕະນາ ຈິຕ ວິຕກ ວິຈາර ອຸບັກຕາ ມນິນທີຣີ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อุปகนิหนเรีย ชีวิตินหนเรีย มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได มีอยู่ใน
สมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๗๖] ก็ขันธ ๔ อายตนะ ๒ ชาต ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ
มโนชาต ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมชาต ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได
มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๗๗] สังขารขันธ มีในสมัยนั้น เป็นไนน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตตา ชีวิตินหนเรีย หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้น เมื่อئินได
เว้นแนวทางขันธ สัญญาณขันธ วิญญาณขันธ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ ซึ่ว่า สังขารขันธ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๗๘] ธรรมเป็นอัพยากรกุต เป็นไนน?

โนวิญญาณชาต เป็นวินิษฐ สรรคตด้วยอุเบกษา มีรูปเป็นอารมณ ฯลฯ มีธรรม
เป็นอารมณ หรือประการอารมณ ใดๆ เกิดขึ้น เพราะอุคคลกรรม อันได้ทำไว้แล้ว ได้สังสมไว
แล้ว ในสมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร อุเบกษา เอกคคตตา
มนินทรี อุปกนิหนเรีย ชีวิตินหนเรีย มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได
มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๗๙] ก็ขันธ ๔ อายตนะ ๒ ชาต ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ

มโนวิญญาณชาต ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมชาต ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิด
ขึ้นเมื่อئินได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๘๐] สังขารขันธ มีในสมัยนั้น เป็นไนน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตตา ชีวิตินหนเรีย หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได
เว้นแนวทางขันธ สัญญาณขันธ วิญญาณขันธ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ ซึ่ว่า สังขารขันธ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

อุคคลวินิษฐ อัพยากรกุต จบ .

กามาวจารกิริยา

[๔๘๑] ธรรมเป็นอัพยากรกุต เป็นไนน?

มโนชาต เป็นกิริยา ไม่ใช่กุคล ไม่ใช่กุคล และไม่ใช่กรรมวินิษฐ สรรคตด้วย
อุเบกษา มีรูปเป็นอารมณ ฯลฯ มีไฟฟ้าและไฟฟ้าเป็นอารมณ หรือประการอารมณ ใดๆ เกิดขึ้น ใน
สมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร อุเบกษา เอกคคตตา มนินทรี
อุปกนิหนเรีย ชีวิตินหนเรีย มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได มีอยู่ใน
สมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๘๒] ก็ขันธ ๔ อายตนะ ๒ ชาต ๒ อาหาร ๓ อินทรี ๓ ผัสสะ ๑ ฯลฯ

มโนชาต ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมชาต ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นเมื่อئินได
มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๘๓] สังขารขันธ มีในสมัยนั้น เป็นไนน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตตา ชีวิตินหนเรีย หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้น
เมื่อئินได เว้นแนวทางขันธ สัญญาณขันธ วิญญาณขันธ มีอยู่ในสมัยนั้น นี้ ซึ่ว่า สังขารขันธ
มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๘๔] ธรรมเป็นอัพยากรกุต เป็นไนน?

มโนวิญญาณชาต เป็นกิริยา ไม่ใช่กุคล และไม่ใช่กรรมวินิษฐ สรรคต
ด้วยโสมนัส มีรูปเป็นอารมณ ฯลฯ มีธรรมเป็นอารมณ หรือประการอารมณ ใดๆ เกิดขึ้น ใน
สมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร ปีติ สน เอกคคตตา วิริยินทรี
ลงมาอินทรี มเนินทรี โสมนัสลินทรี ชีวิตินหนเรีย มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัย
เกิดขึ้นเมื่อئินได มีอยู่ในสมัยนั้น

สภารมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นอัพยากรกุต .

[๔๘๕] ผัสสะ มีในสมัยนั้น เป็นไนน?

การกระพบ กิริยาที่กระพบ กิริยาที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ในสมัยนั้น อันได นี้ ซึ่ว่า

ผัสสะ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

เอกคคตตา มีในสมัยนั้น เป็นไนน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ถ่ายไปแห่งจิต
ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตถ่ายไป ความสงบ สมາธินทรีย์ สมาริพะ ในสมัยนั้น
อันใด นี้ข้อว่า เอกคคตตา มีในสมัยนั้น ฯลฯ

วิริยันทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

การประรากความเพียรทางใจ ความขณะมักเข้ม ความบากบ้น ความตึงหน้า ความพยาาม ความอุตสาหะ ความท่านทาน ความเข้มแข็ง ความหม่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่ทอดทิ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคงธุระ วิริยะ อินทรีย์คือวิริยะ วิริยพะ ในสมัยนั้น อันใด นี้ข้อว่า วิริยันทรีย์ มีในสมัยนั้น .

สมາธินทรีย์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ถ่ายไปแห่งจิต ความไม่ฟังชานแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ถ่ายไป ความสงบ อินทรีย์คือสมารี สมาริพะ ในสมัยนั้น อันใด นี้ข้อว่า สมາธินทรีย์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๗] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ชาติ ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๕ ผัสสะ ๑ ฯลฯ
มนโภวิญญาณชาติ ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมชาติ ๑ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้น
แม้อันใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต ฯลฯ

[๔๘] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร ปีติ เอกคคตตา วิริยันทรีย์ สมາธินทรีย์ ชีวิตินทรีย์
หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันใด เว้นเวลาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ใน
สมัยนั้น นี้ข้อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต ฯลฯ

[๔๙] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

มนโภวิญญาณชาติ เป็นกิริยา ไม่ใช่กคล ไม่ใช่อกคล และไม่ใช่กรรมวิบาก สรรคต
ด้วยอุเบกษา มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือประการอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้น ใน
สมัยใด ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจาร อุเบกษา เอกคคตตา วิริยันทรีย์
สมารี สมาริพะ มีนิทรีย์ อุปกิริย์ ชีวิตินทรีย์ มีในสมัยนั้น หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิด
ขึ้นแม้อันใด มีอยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๖] ก็ขันธ์ ๔ อายตนะ ๒ ชาติ ๒ อาหาร ๓ อินทรีย์ ๕ ผัสสะ ๑ ฯลฯ
มนโภวิญญาณชาติ ๑ อัมมายตนะ ๑ ธรรมชาติ ๑ หรือนามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันใด มี
อยู่ในสมัยนั้น

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต ฯลฯ

[๔๗] สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น เป็นไหน?

ผัสสะ เจตนา วิตก วิจาร เอกคคตตา วิริยันทรีย์ สมາธินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ หรือ
นามธรรมที่อิงอาศัยเกิดขึ้นแม้อันใด เว้นเวลาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มีอยู่ในสมัยนั้น
นี้ข้อว่า สังขารขันธ์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๘] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

มนโภวิญญาณชาติ เป็นกิริยา ไม่ใช่กคล ไม่ใช่อกคล และไม่ใช่กรรมวิบาก สรรคต
ด้วยโสมนัส สัมปบุตด้วยญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือประการอารมณ์
ใดๆ เกิดขึ้น ฯลฯ สรรคตด้วยโสมนัส สัมปบุตด้วยญาณ . . . เกิดขึ้น โดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ สรรคต
ด้วยโสมนัส วิปปยตจากญาณ . . . เกิดขึ้น ฯลฯ สรรคตด้วยโสมนัส วิปปยตจากญาณ . . .
เกิดขึ้น โดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ สรรคตด้วยอุเบกษา สัมปบุตด้วยญาณ . . . เกิดขึ้น ฯลฯ สรรคต
ด้วยอุเบกษา สัมปบุตด้วยญาณ . . . เกิดขึ้น โดยมีการซักจุ่ง ฯลฯ สรรคตด้วยอุเบกษา วิปปยต
จากญาณ . . . เกิดขึ้น ฯลฯ สรรคตด้วยอุเบกษา วิปปยตจากญาณ . . . เกิดขึ้น โดยมีการซักจุ่ง^๑
ในสมัยใด ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

[๔๙] อัพยากตมูล คือ อโโลกะ ฯลฯ อัพยากตมูล คือ อโโภส ฯลฯ อัพยากตมูล
คือ อโมะ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นอัพยากฤต .

กามาจารกิริยา จบ .

รูปวารกิริยา

[๔๔] ธรรมเป็นอัพยากฤต เป็นไหน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
พระชีณาสพ เจริญรูปวาระภาน เป็นกิริยา ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่กรรม
วิบาก แต่เป็นทิฏฐิธรรมสุขวิหาร สังจากกรรม สังจากอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว บรรลุปฐม-

* ผ่านที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต ฯลฯ

[๔๙๕] ธรรมเป็นอัพยາกฤต เป็นไหน?

พระชีณาสพ เจริญรูปวาระภาน เป็นกิริยา ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่กรรมวิบาก
บรรลุทุกจิต ฯลฯ บรรลุจตุคามา ฯลฯ บรรลุปฐมจิต ฯลฯ บรรลุปฐมภาน ฯลฯ
บรรลุปัญจมภานที่มีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มี
ในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต ฯลฯ
รูปวารกิริยา จบ.

อรุปวารกิริยา

[๔๙๖] ธรรมเป็นอัพยາกฤต เป็นไหน?

พระชีณาสพ เจริญอรุปวาระภาน เป็นกิริยา ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่กรรมวิบาก
แต่เป็นทิฏฐิธรรมสุขวิหาร เพาะก้าวล่างรูปสัญญาโดยประการทั้งปวง เพาะความดับไปแห่ง
ปฏิชลัญญา เพาะไม่มนสิการซึ่งนานัตดลัญญา จึงบรรลุจตุคามา อันสหគตด้วยอาการสามัญ-

* จานสลัญญา ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข เพราะละสุขละทุกข์ได ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ
อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต .

[๔๙๗] ธรรมเป็นอัพยາกฤต เป็นไหน?

พระชีณาสพ เจริญอรุปวาระภาน เป็นกิริยา ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่กรรม
วิบาก แต่เป็นทิฏฐิธรรมสุขวิหาร เพาะก้าวล่างอาการสามัญจายตนะ ได้โดยประการทั้งปวง จึง
บรรลุจตุคามา อันสหគตด้วยวิญญาณสัญญาจายตนะสัญญา ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข เพราะละสุขละ
ทุกข์ได ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต .

[๔๙๘] ธรรมเป็นอัพยາกฤต เป็นไหน?

พระชีณาสพ เจริญอรุปวาระภาน เป็นกิริยา ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่กรรมวิบาก
แต่เป็นทิฏฐิธรรมสุขวิหาร เพาะก้าวล่างวิญญาณสัญญาจายตนะ ได้โดยประการทั้งปวง จึงบรรลุจตุค-

* ผ่าน อันสหគตด้วยอาทัญจัญญาจายตนะสัญญา ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข เพราะละสุขละทุกข์ได ฯลฯ
อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต .

[๔๙๙] ธรรมเป็นอัพยາกฤต เป็นไหน?

พระชีณาสพ เจริญอรุปวาระภาน เป็นกิริยา ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่กรรม
วิบาก แต่เป็นทิฏฐิธรรมสุขวิหาร เพาะก้าวล่างอาทัญจัญญาจายตนะ ได้โดยประการทั้งปวง จึง
บรรลุจตุคามา อันสหគตด้วยแหนลัญญาลัญญาจายตนะสัญญา ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข เพราะ
ละสุข ละทุกข์ได ฯลฯ อยู่ในสมัยได ผัสสะ ฯลฯ อวิเคราะห์ มีในสมัยนั้น ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต .

[๕๐๐] อัพยາกมูล คือ อโโลภะ ฯลฯ อัพยາกมูล คือ อโທະ ฯลฯ อัพยາกมูล

คือ อโมะ ฯลฯ

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต .

อรุปวารกิริยา จบ .

จิตตบุปตักษณ์ จบ .

รูปกัณฑ์

[๕๐๑] ธรรมเป็นอัพยາกฤต เป็นไหน?

วิบากแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรม เป็นกามาวาร เป็นรูปวาระ เป็นอรุปวาระ เป็น
โลกตระ ได้แก่เท่านาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ธรรมเหล่านี้เป็นกิริยา
ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่กรรมวิบาก รูปทั้งหมด และอสังขตธาต

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอัพยາกฤต .

[๕๐๒] บรรดาธรรมเป็นอัพยາกฤต รูปทั้งหมด เป็นไหน? มหาภูรูป ๔ และรูปที่
อาศัยมหากูรูป ๔ นั้น นี่เรียกว่า รูปทั้งหมด .

มาติกา

เอกกามาติกา

[๕๐๓] รูปทั้งหมด ไม่ใช่เหตุ ไม่มีเหตุ วิปปยตจากเหต เป็นไปกับด้วยปัจจัย
เป็นสังขตธรรม เป็นรูปธรรม เป็นโลกิยะธรรม เป็นอารมณ์ของอาสวะ เป็นอารมณ์ของ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
สัญโภชน์ เป็นอารมณ์ของคันถะ เป็นอารมณ์ของโอมะ เป็นอารมณ์ของโยคะ เป็นอารมณ์
ของนิวรณ์ เป็นอารมณ์ของปรามาส เป็นอารมณ์ของอปทาน เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็น
อพยากธรรม ไม่มีอารมณ์ ไม่ใช่เจตสิก วิปปบุตจากจิต ไม่ใช่วิบาก และไม่ใช่ธรรมเป็นเหตุ
แห่งวินิาก ไม่เคราะห์มองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส ไม่ใช่ธรรมเมื่อทั้งวิตกทั้งวิจาร ไม่ใช่ธรรม
ไม่มีวิตก แต่วิจาร ไม่มีทั้งวิตกวิจาร ไม่ใช่ธรรมที่สหารดตัวยับติด ไม่ใช่ธรรมที่สหารด
ด้วยสุข ไม่ใช่ธรรมที่สหารดด้วยอุเบกษา อันโลดสถาปัตติมรรค และมรรคเบื้องบน ๓ ประทาน ไม่เป็นเหตุให้
ประทาน ไม่มีสัมปยตตเหตุอันโลดสถาปัตติมรรคและมรรคเบื้องบน ๓ ประทาน ไม่เป็นเหตุให้
จดปฏิสนธิและไม่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นของเสกขบคคลและไม่เป็นของเสกขบคคล
เป็นปริตรธรรม เป็นกามาจารธรรม ไม่ใชรูปจารธรรม ไม่ใชอรูปจารธรรม เป็นปริยาปัน-

* ธรรม ไม่ใช่ปริยาปันธรรม เป็นอนิยตธรรม เป็นอนิยานิกธรรม เป็นปัจจุปันธรรม อัน
วิญญาณ ๖ พึงรู้ ในเที่ยง อันชารครอบจำแล้ว

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวด ๑ อย่างนี้ .

เอกสารมาติการ จบ .

ทุกมาติการ

[๔๐๔] ลงเคราะห์รูปเป็นหมวด ๒

รูปเป็นอปทาน [อปทานรูป] ก็มี รูปเป็นอนุปทานก็มี

รูปเป็นอปทานนั่น ๑- ก็มี รูปเป็นอนุปทานนั่นก็มี

รูปเป็นอปทานนุปทานนิยะ ๒- ก็มี รูปเป็นอนุปทานนุปทานนิยะก็มี

รูปเป็นสนิทสสนะ ๓- ก็มี รูปเป็นอนิทสสนะก็มี

รูปเป็นลับปภิยะ ๔- ก็มี รูปเป็นอับปภิยะก็มี

รูปเป็นอินทรียกมี รูปไม่เป็นอินทรียกมี

รูปเป็นเมฆกุตกมี รูปไม่เป็นเมฆกุตกมี

รูปเป็นวิญญาณติกมี รูปไม่เป็นวิญญาณติกมี

รูปเป็นจิตสมญาฐานกมี รูปไม่เป็นจิตสมญาฐานกมี

รูปเป็นจิตตสหก ๕- ก็มี รูปไม่เป็นจิตตสหกมี

รูปเป็นจิตตานปริวัติกมี รูปไม่เป็นจิตตานปริวัติกมี

รูปเป็นกายในกมี รูปเป็นกายนอกกมี

รูปเทียนกมี รูปละอียดกมี

รูปโกลกมี รูปโกลกมี

รูปเป็นที่อาศัยเกิดของจักขุสัมผัสกมี รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของจักขุสัมผัสกมี

รูปเป็นที่อาศัยเกิดของเวทนา อันเกิดแต่จักขุสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ ของ

เจตนา ฯลฯ ของจักขุวิญญาณกมี รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของจักขุวิญญาณกมี

รูปเป็นที่อาศัยเกิดของโถสัมผัส ฯลฯ ของหวานสัมผัส ฯลฯ ของชีว่าหางสัมผัส ฯลฯ

ของกายสัมผัสกมี รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของกายสัมผัสกมี

รูปเป็นที่อาศัยเกิดของเวทนา อันเกิดแต่กายสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ ของ

เจตนา ฯลฯ ของกายวิญญาณกมี รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของกายวิญญาณกมี

รูปเป็นอารมณ์ของจักขุสัมผัสกมี รูปไม่เป็นอารมณ์ของจักขุสัมผัสกมี

๑๑. ดูคำแปล หน้า ๑๖ ๒. ดูคำแปล หน้า ๒

๑๓. ดูคำแปล หน้า ๖ ๔. ดูคำแปล หน้า ๗

๑๕. ดูคำแปล หน้า ๑๕

รูปเป็นอารมณ์ของเวทนา อันเกิดแต่จักขุสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ ของเจตนา ฯลฯ

ของจักขุวิญญาณกมี รูปไม่เป็นอารมณ์ของจักขุวิญญาณกมี

รูปเป็นอารมณ์ของโถสัมผัส ฯลฯ ของหวานสัมผัส ฯลฯ ของชีว่าหางสัมผัส ฯลฯ ของ

กายสัมผัสกมี รูปไม่เป็นอารมณ์ของกายสัมผัสกมี

รูปเป็นอารมณ์ของเวทนา อันเกิดแต่กายสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ ของเจตนา ฯลฯ

ของกายวิญญาณกมี รูปไม่เป็นอารมณ์ของกายวิญญาณกมี

รูปเป็นจักขายตนะกมี รูปไม่เป็นจักขายตนะกมี

รูปเป็นโลடายตนะกมี รูปไม่เป็นโลடายตนะกมี

รูปเป็นนานายตนะ ฯลฯ เป็นชีวายตนะ ฯลฯ เป็นกายายตนะกมี รูปไม่เป็นกายายตนะ

กมี

รูปเป็นรูปายตนะกมี รูปไม่เป็นรูปายตนะกมี

รูปเป็นลัทธายตนะ ฯลฯ เป็นคันธยาตนะ ฯลฯ เป็นรษายตนะ ฯลฯ เป็นโพธิรัพพา-

* ยตนะกมี รูปไม่เป็นโพธิรัพพายตนะกมี

รูปเป็นจักขากาติกมี รูปไม่เป็นจักขากาติกมี

รูปเป็นโลตราชตุ ฯลฯ เป็นชาวนราชตุ ฯลฯ เป็นชีว่าหราชตุ ฯลฯ เป็นกายราชติกมี รูป

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ไม่เป็นกายชาติก็มี

รูปเป็นรูปชาติก็มี รูปไม่เป็นรูปชาติก็มี

รูปเป็นลักษณะชาติ ฯลฯ เป็นคันธาราต ฯลฯ เป็นรากชาต ฯลฯ เป็นโภภรัพชาติก็มี

รูปไม่เป็นโภภรัพชาติก็มี

รูปเป็นจักษุทรีย์ก็มี รูปไม่เป็นจักษุทรีย์ก็มี

รูปเป็นโสตินทรีย์ ฯลฯ เป็นชานินทรีย์ ฯลฯ เป็นชាធินทรีย์ ฯลฯ เป็นกาบินทรีย์ก็มี

รูปไม่เป็นกาบินทรีย์ก็มี

รูปเป็นอิตถินทรีย์ก็มี

รูปไม่เป็นอิตถินทรีย์ก็มี

รูปเป็นชีวิตินทรีย์ก็มี

รูปไม่เป็นชีวิตินทรีย์ก็มี

รูปเป็นกายวิญญาณติก็มี

รูปไม่เป็นกายวิญญาณติก็มี

รูปเป็นวิจิญญาณติก็มี

รูปไม่เป็นวิจิญญาณติก็มี

รูปเป็นอากาศชาติก็มี

รูปไม่เป็นอากาศชาติก็มี

รูปเป็นอา娑婆ชาติก็มี

รูปไม่เป็นอา娑婆ชาติก็มี

รูปเป็นรูปหลักก็มี

รูปไม่เป็นรูปหลักก็มี

รูปเป็นรูปมุทtagก็มี

รูปไม่เป็นรูปมุทtagก็มี

รูปเป็นรูปกัมมัญญาติก็มี

รูปไม่เป็นรูปกัมมัญญาติก็มี

รูปเป็นรูปอุปยะก็มี

รูปไม่เป็นรูปอุปยะก็มี

รูปเป็นรูปสันตติก็มี

รูปไม่เป็นรูปสันตติก็มี

รูปเป็นรูปชรติก็มี

รูปไม่เป็นรูปชรติก็มี

รูปเป็นรูปอนิจจาติก็มี

รูปไม่เป็นรูปอนิจจาติก็มี

รูปเป็นรูปกพพิการหารก็มี

รูปไม่เป็นรูปกพพิการหารก็มี

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๒ อย่างนี้。

ทุกมาติKA จบ .

ติกมาติKA

[๔๐๕] ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๓

รูปกายในเป็นอุปatha, รูปกายนอกที่เป็นอุปathaก็มี, ที่เป็นอนปathaก็มี

รูปกายในเป็นอุปathaที่นั่น, รูปกายนอกที่เป็นอุปathaที่นั่นก็มี, ที่เป็นอนปathaที่นั่นก็มี

รูปกายในเป็นอุปathaที่นี่, รูปกายนอกที่เป็นอุปathaที่นี่ก็มี ที่เป็น

อนปathaที่นี่ก็มี

รูปกายในเป็นอนทั้สนะ, รูปกายนอกที่เป็นอนทั้สนะก็มี, ที่เป็นอนทั้สนะก็มี

รูปกายในเป็นลับปีঁঘং, รูปกายนอกที่เป็นลับปีঁঘংก็มี, ที่เป็นลับปีঁঘংก็มี

รูปกายในเป็นอินทรีযং, รูปกายนอกที่เป็นอินทรีযংกি, ที่ไม่เป็นอินทรีযংกি

รูปกายในไม่เป็นมหากรূ, รูปกายนอกที่เป็นมหากรূกি, ที่ไม่เป็นมหากรূกি

รูปกายในไม่เป็นวิญญาন্ত, รูปกายนอกที่เป็นวิญญาন্তกি, ที่ไม่เป็นวิญญาন্তกি

รูปกายในไม่เป็นจิตตสมৃฐาน, รูปกายนอกที่เป็นจิตตสมৃฐานกি, ที่ไม่เป็นจิตต-

* สมৃฐานกি

รูปกายในไม่เป็นจิตตสมৃ, รูปกายนอกที่เป็นจิตตสมৃกি, ที่ไม่เป็นจิตตสมৃกি

รูปกายในไม่เป็นจิตตานุปริวতি, รูปกายนอกที่เป็นจิตตานุปริวติกি, ที่ไม่เป็นจิตต-

* นุปริวติกি

รูปกายในหมาย, รูปกายนอกที่หมายกि, ที่ละเอียดกি

รูปกายในอยู่ไกล, รูปกายนอกที่อยู่ไกลกি, ที่อยู่ไกลกি

รูปกายนอกไม่เป็นที่อาทัยเกิดของจักขสัมผัส, รูปกายในเป็นที่อาทัยเกิดของจักขสัมผัส

กি, ไม่เป็นที่อาทัยเกิดของจักขสัมผัสกি

รูปกายนอกไม่เป็นที่อาทัยเกิดของเวทนา อันเกิดแต่จักขสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ

ของเจตนา ฯลฯ ของจักขวิญญาณ, รูปกายในเป็นที่อาทัยเกิดของจักขวิญญาณกि, ไม่เป็นที่

อาทัยเกิดของจักขวิญญาณกি

รูปกายนอกไม่เป็นที่อาทัยเกิดของโลตสัมผัส ฯลฯ ของงานลัมผัส ฯลฯ ของชีวaha

ลัมผัส ฯลฯ ของกายลัมผัส, รูปกายในเป็นที่อาทัยเกิดของกายลัมผัสกি, ไม่เป็นที่อาทัยเกิด

ของกายลัมผัสกि

รูปกายนอกไม่เป็นที่อาทัยเกิดของเวทนา อันเกิดแต่กายลัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ

ของเจตนา ฯลฯ ของกายวิญญาณ, รูปกายในเป็นที่อาทัยเกิดของกายวิญญาณกি ไม่เป็นที่

อาทัยเกิดของกายวิญญาณกि

รูปกายในไม่เป็นอารมณ์ของจักขสัมผัส, รูปกายนอกที่เป็นอารมณ์ของจักขสัมผัสกि,

ที่ไม่เป็นอารมณ์ของจักขสัมผัสกि

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
รูปภายในไม่เป็นอารมณ์ของเวทนา อันเกิดแต่จักษณ์สัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ
ของเจตนา ฯลฯ ของจักษุวิญญาณ, รูปภายนอกที่เป็นอารมณ์ของจักษุวิญญาณก็มี, ที่ไม่เป็น^๑
อารมณ์ของจักษุวิญญาณก็มี

รูปภายในไม่เป็นอารมณ์ของโสตสัมผัส ฯลฯ ของงานสัมผัส ฯลฯ ของชีวahaสัมผัส ฯลฯ
ของกายสัมผัส, รูปภายนอกที่เป็นอารมณ์ของกายสัมผัสก็มี, ที่ไม่เป็นอารมณ์ของกาย
สัมผัสก็มี

รูปภายในไม่เป็นอารมณ์ของเวทนา อันเกิดแต่กายสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ
ของเจตนา ฯลฯ ของกายวิญญาณ, รูปภายนอกที่เป็นอารมณ์ของกายวิญญาณก็มี, ที่ไม่เป็น^๒
อารมณ์ของกายวิญญาณก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นจักษยตนะ, รูปภายในที่เป็นจักษยตนะก็มี, ที่ไม่เป็นจักษยตนะก็มี
รูปภายนอกไม่เป็นโถธาตุนะ ฯลฯ ไม่เป็นชาวยตนะ ฯลฯ ไม่เป็นชีวายตนะ ฯลฯ

ไม่เป็นกายyatนะ, รูปภายนอกที่เป็นกายyatนะก็มี, ที่ไม่เป็นกายyatนะก็มี
รูปภายนอกไม่เป็นรูปายตนะ, รูปภายนอกที่เป็นรูปายตนะก็มี, ที่ไม่เป็นรูปายตนะก็มี
รูปภายนอกไม่เป็นลัทธายตนะ ฯลฯ ไม่เป็นคันธายตนะ ฯลฯ ไม่เป็นရลâyตนะ ฯลฯ

ไม่เป็นໂຄງຮັພພາຍตนะ, รูปภายนอกที่เป็นໂຄງຮັພພາຍตนะก็มี, ที่ไม่เป็นໂຄງຮັພພາຍตนะก็มี
รูปภายนอกไม่เป็นจักขจรата, รูปภายนอกที่เป็นจักขจรataก็มี, ที่ไม่เป็นจักขจรataก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นโถธาตุ ฯลฯ ไม่เป็นชาวนาธาตุ ฯลฯ ไม่เป็นชีวนาธาตุ ฯลฯ
ไม่เป็นกายชาต, รูปภายนอกที่เป็นกายชาตก็มี, ที่ไม่เป็นกายชาตก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นรูปชาต, รูปภายนอกที่เป็นรูปชาตก็มี, ที่ไม่เป็นรูปชาตก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นลัทธชาต ฯลฯ ไม่เป็นคันธชาต ฯลฯ ไม่เป็นရลazaต ฯลฯ ไม่เป็น^๓
ໂຄງຮັພພชาต, รูปภายนอกที่เป็นໂຄງຮັພພชาตก็มี, ที่ไม่เป็นໂຄງຮັພພชาตก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นจักขุนทรีย, รูปภายนอกที่เป็นจักขุนทรียก็มี, ที่ไม่เป็นจักขุนทรียก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นສัต宦ทรีย ฯลฯ ไม่เป็นមานินทรีย ฯลฯ ไม่เป็นชាត宦ทรีย ฯลฯ

ไม่เป็นกายຍິນທຣີຍ, รูปภายนอกที่เป็นกายຍິນທຣີຍก็มี, ที่ไม่เป็นกายຍິນທຣີຍก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นອືດຄົນທຣີຍ, รูปภายนอกที่เป็นອືດຄົນທຣີຍก็มี, ที่ไม่เป็นອືດຄົນທຣີຍก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นປະລິສິນທຣີຍ, รูปภายนอกที่เป็นປະລິສິນທຣີຍก็มี, ที่ไม่เป็นປະລິສິນທຣີຍก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นໜົວດິນທຣີຍ, รูปภายนอกที่เป็นໜົວດິນທຣີຍก็มี, ที่ไม่เป็นໜົວດິນທຣີຍก็มี

รูปภายนอกไม่เป็นກາຍວິຫຼຸງໝັດ, รูปภายนอกที่เป็นກາຍວິຫຼຸງໝັດก็มี, ที่ไม่เป็นກາຍວິຫຼຸງໝັດກ็มี

รูปภายนอกไม่เป็นຈົວວິຫຼຸງໝັດ, รูปภายนอกที่เป็นຈົວວິຫຼຸງໝັດก็มี, ที่ไม่เป็นຈົວວິຫຼຸງໝັດກ็มี

รูปภายนอกไม่เป็นອາກສາຫາ, รูปภายนอกที่เป็นອາກສາຫາก็มี, ที่ไม่เป็นອາກສາຫາກ็มี

รูปภายนอกไม่เป็นອາໂປ່າຫາ, รูปภายนอกที่เป็นອາໂປ່າຫາก็มี, ที่ไม่เป็นອາໂປ່າຫາກ็มี

รูปภายนอกไม่เป็นຮູບລຸຫາ, รูปภายนอกที่เป็นຮູບລຸຫາກ็มี, ที่ไม่เป็นຮູບລຸຫາກ็มี

ຮູບພາຍໃນໄມ້ເປັນຮູບມຸຫາ, ຮູບພາຍໃນທີ່ເປັນຮູບມຸຫາກົມ, ທີ່ໄມ້ເປັນຮູບມຸຫາກົມ

ຮູບພາຍໃນໄມ້ເປັນຮູບກັນມັງງານ, ຮູບພາຍໃນທີ່ເປັນຮູບກັນມັງງານກົມ, ທີ່ໄມ້ເປັນຮູບ

ກັນມັງງານກົມ

ຮູບພາຍໃນໄມ້ເປັນຮູບປຸຈຍະ, ຮູບພາຍໃນທີ່ເປັນຮູບປຸຈຍະກົມ, ທີ່ໄມ້ເປັນຮູບປຸຈຍະກົມ

ຮູບພາຍໃນໄມ້ເປັນຮູບສັນຕິ, ຮູບພາຍໃນທີ່ເປັນຮູບສັນຕິກົມ, ທີ່ໄມ້ເປັນຮູບສັນຕິກົມ

ຮູບພາຍໃນໄມ້ເປັນຮູບປະຕາ, ຮູບພາຍໃນທີ່ເປັນຮູບປະຕາກົມ, ທີ່ໄມ້ເປັນຮູບປະຕາກົມ

ຮູບພາຍໃນໄມ້ເປັນຮູບປອນຈົຈາ, ຮູບພາຍໃນທີ່ເປັນຮູບປອນຈົຈາກົມ, ທີ່ໄມ້ເປັນຮູບປອນຈົຈາກົມ

ຮູບພາຍໃນໄມ້ເປັນກົພິພິກາຫາຫາ, ຮູບພາຍໃນທີ່ເປັນກົພິພິກາຫາຫາກົມ, ທີ່ໄມ້ເປັນ

ກົພິພິກາຫາຫາກົມ

ສົງເຄຣະໜູປປັບປຸງແມ່ນມາດລະ ๓ ອ່າງໆນີ້.

ຕືກມາຕິກາ ຈະ.

ຈົດກມາຕິກາ

[๕๐] ສົງເຄຣະໜູປປັບປຸງແມ່ນມາດລະ ๔

ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ເປັນອຸປາຫນະກົມ, ທີ່ເປັນອຸປາຫນະກົມ, ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ເປັນ
ອຸປາຫນະກົມ, ທີ່ເປັນອຸປາຫນະກົມ

ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ເປັນອຸປາຫນຸປາຫານິຍະກົມ, ທີ່ເປັນອຸປາຫນຸປາຫານິຍະກົມ, ຮູບເປັນ
ອຸປາຫາ ທີ່ເປັນອຸປາຫນຸປາຫານິຍະກົມ, ທີ່ເປັນອຸປາຫນຸປາຫານິຍະກົມ

ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ເປັນສັບປະຕິມະກົມ, ທີ່ເປັນອັບປະຕິມະກົມ, ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ເປັນສັບປະຕິມະ

ກົມ, ທີ່ເປັນອັບປະຕິມະກົມ, ທີ່ລະເອີຍດົກມື, ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ລະເອີຍດົກມື

ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ອູ້ໄກລົກມື, ທີ່ອູ້ໄກລົກມື, ຮູບເປັນອຸປາຫາ ທີ່ອູ້ໄກລົກມື ທີ່ອູ້ໄກລົກມື

ຮູບເປັນອຸປາຫນະ ທີ່ເປັນສົນທີສັນະກົມ, ທີ່ເປັນອົນທີສັນະກົມ, ຮູບເປັນອຸປາຫນະ

ທີ່ເປັນສົນທີສັນະກົມ, ທີ່ເປັນອົນທີສັນະກົມ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
รูปเป็นอปตินนะ ที่เป็นสัปปภิวิชากมี, ที่เป็นอับปภิวิชากมี, รูปเป็นอนุปตินนะ ที่เป็น
ลับปภิวิชากมี, ที่เป็นอับปภิวิชากมี

รูปเป็นอปตินนะ ที่เป็นมหาภุกติกมี, ที่ไม่เป็นมหาภุกติกมี, รูปเป็นอนุปตินนะ ที่เป็น
มหาภุกติกมี, ที่ไม่เป็นมหาภุกติกมี

รูปเป็นอปตินนะ ที่หยาบกมี, ที่ละเอียดกมี, รูปเป็นอนุปตินนะ ที่หยาบกมี,
ที่ละเอียดกมี

รูปเป็นอปตินนะ ที่อยู่ไกลกมี, ที่อยู่ไกลกมี, รูปเป็นอนุปตินะ ที่อยู่ไกลกมี,
ที่อยู่ไกลกมี

รูปเป็นอปตินนุปทานิยะ ที่เป็นสนิทลัสนะกมี, ที่เป็นอนิทลัสนะกมี, รูปเป็น
อนุปตินนุปทานิยะ ที่เป็นสนิทลัสนะกมี, ที่เป็นอนิทลัสนะกมี

รูปเป็นอปตินนุปทานิยะ ที่เป็นสัปปภิวิชากมี, ที่เป็นอับปภิวิชากมี, รูปเป็น
อนุปตินนุปทานิยะ ที่เป็นสัปปภิวิชากมี, ที่เป็นอับปภิวิชากมี

รูปเป็นอปตินนุปทานิยะ ที่เป็นมหาภุกติกมี, ที่ไม่เป็นมหาภุกติกมี, รูปเป็น
อนุปตินนุปทานิยะ ที่เป็นมหาภุกติกมี, ที่ไม่เป็นมหาภุกติกมี

รูปเป็นอปตินนุปทานิยะ ที่หยาบกมี, ที่ละเอียดกมี, รูปเป็นอนุปตินนุปทานิยะ
ที่หยาบกมี, ที่ละเอียดกมี

รูปเป็นอปตินนุปทานิยะ ที่อยู่ไกลกมี, ที่อยู่ไกลกมี, รูปเป็นอนุปตินนุปทานิยะ
ที่อยู่ไกลกมี, ที่อยู่ไกลกมี

รูปกระทบได้ ที่เป็นอินทรียกมี, ที่ไม่เป็นอินทรียกมี, รูปกระทบไม่ได้ ที่เป็นอินทรีย
กมี, ที่ไม่เป็นอินทรียกมี

รูปกระทบได้ ที่เป็นมหาภุกติกมี, ที่ไม่เป็นมหาภุกติกมี, รูปกระทบไม่ได้ ที่เป็นมหาภุกติกมี,
ที่ไม่เป็นมหาภุกติกมี

รูปเป็นอินทรีย ที่หยาบกมี, ที่ละเอียดกมี, รูปไม่เป็นอินทรีย ที่หยาบกมี, ที่ละเอียดกมี
รูปเป็นอินทรีย ที่อยู่ไกลกมี, ที่อยู่ไกลกมี, รูปไม่เป็นอินทรีย ที่อยู่ไกลกมี, ที่อยู่ไกลกมี
รูปเป็นมหาภุกต ที่หยาบกมี, ที่ละเอียดกมี, รูปไม่เป็นมหาภุกต ที่หยาบกมี, ที่ละเอียดกมี
รูปเป็นมหาภุกต ที่อยู่ไกลกมี, ที่อยู่ไกลกมี, รูปไม่เป็นมหาภุกต ที่อยู่ไกลกมี, ที่อยู่ไกลกมี
รูปที่เห็นได้, รูปที่ฟังได้, รูปที่รู้ได้, รูปที่รู้แจ้งได้

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๔ อย่างนี้。

จดกหมายคำ จบ .

ปัญจกามาติกา

[๕๐๓] ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๕
ประวิชาตุ, อาโปรดตุ, เตชิราตุ, วาโยราตุ และรูปที่เป็นอุปatha
ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๕ อย่างนี้.

ปัญจกามาติกา จบ .

ฉักรกามาติกา

[๕๐๔] ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๖

รูปอันจักขุวิญญาณพึงรู้, รูปอันโลตวิญญาณพึงรู้, รูปอันนาวนิญญาณพึงรู้, รูปอันชิ瓦หา
วิญญาณพึงรู้, รูปอันกาบวิญญาณพึงรู้ รูปอันโนวิญญาณพึงรู้
ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๖ อย่างนี้.

ฉักรกามาติกา จบ .

สัตตตกามาติกา

[๕๐๕] ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๗

รูปอันจักขุวิญญาณพึงรู้, รูปอันโลตวิญญาณพึงรู้, รูปอันนาวนิญญาณพึงรู้, รูปอัน
ชิ瓦หัววิญญาณพึงรู้, รูปอันกาบวิญญาณพึงรู้, รูปอันโนวิญญาณพึงรู้, รูปอันโนวิญญาณชิวารุพึงรู้
ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๗ อย่างนี้.

สัตตตกามาติกา จบ .

อัฏฐรกามาติกา

[๕๐๖] ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๘

รูปอันจักขุวิญญาณพึงรู้, รูปอันโลตวิญญาณพึงรู้, รูปอันนาวนิญญาณพึงรู้, รูปอัน
ชิ瓦หัววิญญาณพึงรู้, รูปอันกาบวิญญาณพึงรู้ ที่มีสัมผัสเป็นสุขกมี, ที่มีสัมผัสเป็นทุกขกมี,
รูปอันโนวิญญาณชิวารุพึงรู้ รูปอันโนวิญญาณชิวารุพึงรู้

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๘ อย่างนี้.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
อัญชัญมาติกา จบ.

นากมาติกา

[๔๐] สงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๙

จักษุทรีย์, โสตินทรีย์, หวานินทรีย์, ชีวะนินทรีย์, กายินทรีย์, อิตถินทรีย์, ปริสินทรีย์,
ชีวิตินทรีย์, และรูปที่ไม่เป็นอันทรี

สงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๙ อย่างนี้.

นากมาติกา จบ .

ทสกมาติกา

[๔๑] สงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๑๐

จักษุทรีย์, โสตินทรีย์, หวานินทรีย์, ชีวะนินทรีย์, กายินทรีย์, อิตถินทรีย์, ปริสินทรีย์,
ชีวิตินทรีย์, รูปไม่เป็นอันทรีที่กระทบได้ก็มี, ที่กระทบไม่ได้ก็มี

สงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๑๐ อย่างนี้.

ทสกมาติกา จบ .

ເອກທສກມາຕິກາ

[๔๒] สงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๑๑

จักษุตนะ, โสตายตนะ, หวานายตนะ, ชีวหายตนะ, กายายตนะ, รูปายตนะ,
สัทธายตนะ, คันธายตนะ, รษายตนะ, ໂພງສັ້ພາຍຕະນະ, และรูปที่เป็นอนີທັສັນະ เป็น
ອັປປົງຈະ ແຕ່ນັບເນື່ອໃນອັມມາຍຕະນະ

สงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๑๑ อย่างนี้.

ເອກທສກມາຕິກາ จบ .

ມາຕິກາ จบ .

ຮູປວິກັດຕີ

ເອກນິເທດ

[๔๓] ຮູປທັງໝາດ ໄມໃຫ້ເຫດທັງນັນ ໄມມີເຫດທັງນັນ ວິປປີຕາງເຫດທັງນັນ ເປັນ
ໄປກັບດ້ວຍບັງຈຸບັນທັງນັນ ເປັນສັ່ງຂອດຮຽມທັງນັນ ເປັນຮູປລ໌ຮຽມທັງນັນ ເປັນ
ອາຮມັນຂອງອາສະທັງນັນ ເປັນອາຮມັນຂອງສັນພູມຂັ້ນທັງນັນ ເປັນອາຮມັນຂອງຈັນຄະທັງນັນ ເປັນ
ອາຮມັນຂອງໂອະະທັງນັນ ເປັນອາຮມັນຂອງໂຍຄະທັງນັນ ເປັນອາຮມັນຂອງນິວາຣຸນທັງນັນ ເປັນອາຮມັນ
ຂອງປ່າມາສທັງນັນ ເປັນອາຮມັນຂອງອຸປາຖານທັງນັນ ເປັນອາຮມັນຂອງສັງກິເລສທັງນັນ ເປັນ
ອັພຍາກຕະຮຽມທັງນັນ ໄມໃຫ້ເຈຕະສິກທັງນັນ ໄມໃຫ້ເຈຕະສິກທັງນັນ ໄມໃຫ້ວິບາກ
ແລະໄນ້ໃຫ້ຮຽມເປັນແຫດແໜ່ງວິບາກທັງນັນ ໄມໃກ່ຮ່າມອອງແຕ່ເປັນອາຮມັນຂອງສັງກິເລສທັງນັນ ໄມໃຫ້
ຮຽມເນີ້ນວິຕົກທັງວິຈາරທັງນັນ ໄມໃຫ້ຮຽມໄນ້ມີວິຕົກແຕ່ມີວິຈາරທັງນັນ ໄມໃຫ້ວິຕົກທັງວິຈາරທັງນັນ
ໄມ້ໃຫ້ຮຽມທີ່ສ່າຮຽດດ້ວຍປົດທັງນັນ ໄມໃຫ້ຮຽມທີ່ສ່າຮຽດດ້ວຍລຸ່ມທັງນັນ ໄມໃຫ້ຮຽມທີ່ສ່າຮຽດດ້ວຍ
ອັບກາທັງນັນ ອັນໄສຕາປັດຕິມຽດຕະແລມຽດຕະເບື້ອງບນ ๓ ໄມປະຫາດທັງນັນ ໄມມີສັນປົງຕະຫຼາດ
ອັນໄສຕາປັດຕິມຽດຕະແລມມຽດຕະເບື້ອງບນ ๓ ປະຫາດທັງນັນ ໄມເປັນແຫດໃ້ຈຸດິປົງສິນເຊີແລະໄມ້ເປັນ
ແຫດໃ້ຄືນປິພານທັງນັນ ເປັນຂອງເສກຂຸບຄຸລແລະໄມ້ເປັນຂອງເສກຂຸບຄຸລທັງນັນ ເປັນປິຣີຕະຮຽມ
ທັງນັນ ເປັນການວາຈຮຽມທັງນັນ ໄມໃຫ້ຮູປປ່າງຈະຮຽມທັງນັນ ໄມໃຫ້ຮູປປ່າງຈະຮຽມທັງນັນ ເປັນ
ປະຍາປັນຮຽມທັງນັນ ໄມໃຫ້ປະຍາປັນຮຽມທັງນັນ ເປັນອົງຫິຈະຮຽມທັງນັນ ເປັນນິຍານິກຮຽມ
ທັງນັນ ເປັນປັຈຈຸບັນຮຽມ ອັນວິຫຼຸງຢູ່ນັ້ນ ໄມເທິຍທັງນັນ ອັນຊາຄຣອບຈຳແລ້ວທັງນັນ

สงเคราะห์ຮູປເປັນหมวดละ ๑ อย่างนี้.

ເອກນິເທດ จบ .

ທຸກນິເທດ

ອຸປາຖາກຳນິຍ

[๔๔] ຮູປເປັນອຸປາ ນັນ ເປັນໄລນ?

ຈັກຂາຍຕະນະ ໂສຕາຍຕະນະ ຊານາຍຕະນະ ທຶກຂາຍຕະນະ ກາຍຍາຍຕະນະ ຮູປາຍຕະນະ ສັກຫາຍຕະນະ
ຄັນຮາຍຕະນະ ຮັສາຍຕະນະ ອິຕົນທີ່ຮຽຍ ປຸຣິສິນທີ່ຮຽຍ ທີ່ຮົວດິນທີ່ຮຽຍ ກາຍວິຫຼຸງຢູ່ຕີ ວິຫຼຸງຢູ່ຕີ ອາກາສຫາຕ
ຮູປລ່າຫາ ຮູປມຸຫາ ຮູປກັນມັກ່ງານ ຮູປອຸປະຍະ ຮູປສັນຕິ ຮູປຈົກຕາ ຮູປອັນຈົກຕາ ກພົງກາຮາກ

[๔๕] ຮູປທີ່ເຮັກວ່າ ຈັກຂາຍຕະນະ ນັນ ເປັນໄລນ?

ຈັກນິໄດ ເປັນປາຫຽວ ອາຄື່ມເຫກຸຕຽປັບ ๔ ນັບເນື່ອໃນອັຕກພາບ ເປັນສິ່ງທີ່ເຫັນໄມ້ໄດ້
ແຕ່ກະທບໄດ້, ສັຕົວນີ້ເຫັນແລ້ວ ທ້ອງເຫັນອໍຍ ທ້ອງຈັກເຫັນ ທ້ອງພຶກເຫັນ ທີ່ຈົງວັນເປັນສິ່ງທີ່ເຫັນໄດ້
ແລະກະທບໄດ້ ດ້ວຍຈັກນິໄດ ອັນເປັນສິ່ງທີ່ເຫັນໄມ້ໄດ້ ແຕ່ກະທບໄດ້, ນີ້ເຮັກວ່າ ຈັກຂັ້ງນັງ ຈັກຂາຍຕະນະ
ນັງ ຈັກຂຸຫາຕຸນັງ ຈັກຂຸຫາຕຸນັງ ໂກນັງ ຖວກນັງ ສຸມທຽບນັງ ປັນທະບູນ ເຊັນນັງ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปิกรณ์
วัตถุบ้าง เนตรบ้าง นัยนะบ้าง ฝังねบ้าง บ้านว่างบ้าง รูปหั้งนี่เรียกว่า จักขายตนะ
รปที่เรียกว่า จักขายตนะ นั่น เป็นไหน?

จักขุ่นได เป็นปลาทราย อาศัยมาหากครูป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นลึกลึกลึกลึกที่เห็นไม่ได้ แต่กระเทบได้, รูปอันเป็นลึกลึกที่เห็นได้และกระเทบได้ กระเทบแล้ว หรือกระเทบอยู่ หรือจักกระเทบ หรือพิงกระเทบ ที่จักขุ่นได อันเป็นลึกลึกที่เห็นไม่ได้ แต่กระเทบได้, นี่เรียกว่า จักบัวง จักขายตัน บัวง จักขุ่ราดบัวง จักขุ่นหรือบัวง โภกบัวง หวานบัวง สมุทรบัวง ปัลนหาระบัวง เขตบัวง วัดຄอกบัวง เนตรบัวง นัยนะบัวง ฝังเน็บบัวง บ้านว่างบัวง รูปทั้งนี้เรียกว่า จักขายตัน

รูปที่เรียกว่า จักขายต้นนั้น เป็นไน?
จักข์ได เป็นปลาทราย อาศัยหมากรอบ ๕ นับน่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได
แต่กระทนได, จักข์ได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทนได กระทนแล้ว หรือกระทนอยู่
หรือจักกระทน หรือพึงกระทน ทุรูปอันเป็นสิ่งที่เห็นได้จะกระทนได, นี่เรียกว่า จักขบ
จักขายต้นบ้าง จักขุราตบ้าง จักขุนทรีบ้าง โลกบ้าง หวานบ้าง สมุนไพรบ้าง

เขตบ້າງ ວັດທະນາງ ເນຕຣບ້າງ ນັຍນະບ້າງ ຝຶນນີ້ບ້າງ ບ້ານວ່າງບ້າງ ຮູປ່ທິ່ນເນື້ອເຮັດວ່າ ຈັກຂາຍຕະນະ .
ຮູປ່ທິ່ນເຮັດວ່າ ຈັກຂາຍຕະນະ ນີ້ ເປັນໄວນ ?
ຈັກໃດ ເປັນປາຫຽນ ອາຄີມໜາກຖຽບ ຕະຫຼາມ ນັ້ນເນື່ອງໃນອັດກາພ ເປັນລົງທີ່ເຫັນໄມ້ໄດ້
ແຕກຮະບປໄລ້ , ເພຣະວາອາຄີຍຈັກໃດ ຈັກຂຸ້ສັນຜັນປາກປາກປັບປາກປັບປຸງ ເກີດຂຶ້ນແລ້ວ ທີ່ເກີດຂຶ້ນອອຍໆ ທີ່ເຈັກເກີດຂຶ້ນ
ທີ່ເພີ້ງເກີດຂຶ້ນ ລາຍ່າ ເພຣະວາອາຄີຍຈັກໃດ ເວທນາ ອັນເກີດແຕ່ຈັກຂຸ້ສັນຜັນ ລາຍ່າ ສັນຍາ ລາຍ່າ
ເຈຕານ ລາຍ່າ ຈັກຂວິວຸ້ງຄູານປາກປາກປັບປາກປັບປຸງ ເກີດຂຶ້ນແລ້ວ ທີ່ເກີດຂຶ້ນອອຍໆ ທີ່ເຈັກເກີດຂຶ້ນ ລາຍ່າ
ເພຣະວາອາຄີຍຈັກໃດ ຈັກຂຸ້ສັນຜັນ ມີປັບປາກປັບປຸງ ເກີດຂຶ້ນແລ້ວ ທີ່ເກີດຂຶ້ນອອຍໆ ທີ່ເຈັກເກີດຂຶ້ນ
ທີ່ເພີ້ງເກີດຂຶ້ນ ລາຍ່າ ເພຣະວາອາຄີຍຈັກໃດ ເວທນາອັນເກີດແຕ່ຈັກຂຸ້ສັນຜັນ ລາຍ່າ ສັນຍາ ລາຍ່າ
ເຈຕານ ລາຍ່າ ຈັກຂວິວຸ້ງຄູານ ມີປັບປາກປັບປຸງ ເກີດຂຶ້ນແລ້ວ ທີ່ເກີດຂຶ້ນອອຍໆ ທີ່ເຈັກເກີດຂຶ້ນ
ທີ່ເພີ້ງເກີດຂຶ້ນ , ນີ້ເຮັດວ່າ ຈັກບ້າງ ຈັກຂາຍຕະນະບ້າງ ຈັກນະຫິຍ້ບ້າງ ໂກບ້າງ
ທາວາບ້າງ ສມທຣບ້າງ ປັນທຣບ້າງ ເຊຕບ້າງ ວັດທະນາ ເນຕຣບ້າງ ນັຍນະບ້າງ ຝຶນນີ້ບ້າງ
ບ້ານວ່າງບ້າງ ວິທີ່ນີ້ເຮັດວ່າ ຈັກຂາຍຕະນະ .

「๕๗】 รปท.เรียกว่า โสตัยตนะ นั้น เป็นไฉน?

โลตได เป็นปลาทวีป อาศัยหมู่กลุ่มๆ นับเนื่องในอัลตราพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได ลัตัวนี้ฟังแล้ว หรือฟังอยู่ หรือจักฟัง หรือพึ่งฟัง ซึ่งเสียงอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได ด้วยโลตได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได, นี่เรียกว่า โลตบ้าง โลต้ายตนบ้าง โลตธาตุบ้าง โลตินทรีย์บ้าง โลกบ้าง ทารวบบ้าง สมุทรบ้าง ปัลตระบ้าง เขตบ้าง วัตถุบ้าง ฝังนีบ้าง บ้านว่างบ้าง รูปหั้นนี รียกวา โลต้ายตน

รูปที่เรียกว่า โลตายตันะ นั้น เป็นไวน?

โลติด เป็นปลาทรุป อาศัยมหกตรุป ๔ นับเนื่องในลักษณะ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้
แต่กระหนบได้, เสียงอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระหนบได้ กระหนบแล้ว หรือกระหนบอยู่ หรือ
จักกระหนบ หรือพึงกระหนบ ที่โลติด อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระหนบได้, นี่เรียกว่า โลตบ้าง
โลตายตันะบ้าง โลตราชตันะบ้าง โลตินทรีย์บ้าง โลกบ้าง หวานบ้าง สมทรบ้าง ปัลมาระบ้าง
ເງື່ອຕ້າງໆ ວັດຄອງນິ້ງ ຜົນໜີ້ນິ້ງ ນັກນິ້ງນິ້ງ ລວມໃຫ້ນິ້ງ ຮົວໃຫ້ນິ້ງ ຮົວໃຫ້ນິ້ງ ຮົວໃຫ້ນິ້ງ ຮົວໃຫ້ນິ້ງ

รูปที่เรียกว่า โสตยาตนะ นั้น เป็นไฉน?
โสตได เป็นปลาทูป อาศัยมหากรูป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นลิสที่เห็นไม่ได
แต่กระบวนการได, โสตได อันเป็นลิสที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได กระบวนการแล้ว หรือกระบวนการอย
หรือจากการบุพเพิ่งกระบวนการ ที่เสียงอันเป็นลิสที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได, นี่เรียกว่า โสตบ้าง
โสตยาตนะบ้าง โสตชาตนะบ้าง โสตินทรีย์บ้าง โลกบ้าง ทวารบ้าง สมุธบ้าง ปัณฑะบ้าง
เจตบ้าง วัตถุบ้าง ฝีมือบ้าง บ้านบ้างบ้าง ราหูบ่มีเรียกว่า โสตยาตนะ

รูปที่เรียกว่า โลตายตนะ นั้น เป็นไหน?

โลตได เป็นปลาหารูป อาศัยมหากรรูป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นลิ้งที่เห็นไม่ได้ แต่กระแทบได้, เพราะอาศัยโลตได โลตสัมผัสประภากเสียง เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยโลตได เวทนาอันเกิดแต่โลตสัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ โลตวิญญาณประภากเสียง เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยโลตได โลตสัมผัส มีเสียงเป็นอารมณ์ เกิดขึ้นแล้ว หรือ เกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยโลตได เวทนาอันเกิดแต่โลต สัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ โลตวิญญาณ มีเสียงเป็นอารมณ์ เกิดขึ้นแล้ว หรือ เกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น, นี้เรียกว่า โลตบ้าง โลตยาตนะบ้าง โลตราชตบ้าง โลตินทรียบ้าง โลกบ้าง ทavarบ้าง สมทรบ้าง ปัลมาระบ้าง เขตบ้าง วัตคบ้าง ฝังนีบ้าง แก่นว่างบ้าง รากหึ้งนีรีบ้าง โลตายตนะ

「๕๔】 รปที่เรียกว่า ชายหาดต้นะ นั้น เป็นไหน?

จะนาได เป็นปลาทูรุ อาศัยเมหกุตรุ ๔ นั้นนึ่งในอัตถภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระนั้นได, สัตว์นี้ ดูมแล้ว หรือด้อมอย หรือจักดุม หรือพึงดุม ซึ่งกลืนอันเป็นสิ่งที่เห็น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคลปีกรรม
ไม่ได้ แต่กระทบได้ ด้วยมานะได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้, นี้เรียกว่า манะบัง
มานะตันะบัง หวานธาตุบัง มานินทรียบัง โลกบัง ทวารบัง สมุทรบัง ปัณฑะรบัง
เขตบัง วัตถุบัง ฝังนีบัง บ้านว่าบัง รูปทั้งนี้เรียกว่า มานะยตนะ

รูปที่เรียกว่า หมายตนะ นั้น เป็นไฉน?

จะนะได เป็นปลาทูรุ อาศัยมากตrup ๔ นับเนื่องในอัตราภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้, กลืนอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ กระทบแล้ว หรือกระหนอย หรือจักกระทบ หรือพึงกระทบ ที่จะนะได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้, นี่เรียกว่า จะนะบ้าง หมายความว่าบ้าง จะานาจดีบ้าง จะานินทรีย์บ้าง โลกบ้าง หวานบ้าง สมุทรบ้าง ปัลมทระบ้าง เขตบ้าง วัดบ้าง ฝังน้ำบ้าง บ้านว่างบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า หมายความ

รูปที่เรียกว่า หมายตนะ นั้น เป็นไฉ?

“ นานาได เป็นป้าหราป อาศัยมากترูป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได, นานาได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได กะทบแล้ว หรือกระทบอยู่ หรือจักกระทบ หรือพิงกระทบ ทีกิลินันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได, นี่เรียกว่า นานบ้าง นานายตนะบ้าง นานาตันบ้าง นานินทรีย์บ้าง โลกบ้าง ทวารบ้าง สมุทรบ้าง ปัลตระบ้าง เขตบ้าง วัดบ้าง ฝังนีบ้าง บ้านว่างบ้าง รบพั้นนี่เรียกว่า นานายตนะ . ”

รูปที่เรียกว่า หมายตันะ นั้น เป็นไฉน?

มานะได เป็นปลารหุร อาศัยมหากุรู ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได , เพราะอาศัยมานะได манสัมผัสประภากลิน เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัย มานะได เวทนาอันเกิดแต่ ามานสัมผัส ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ชานวิญญาณ ประภากลิน เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือ จักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยมานะได ามานสัมผัส มีกลินเป็นอารมณ์ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยมานะได เวทนาอันเกิดแต่ ามานสัมผัส ฯลฯ ลักษณะ ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ชานวิญญาณ มีกลินเป็นอารมณ์ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น , นี้เรียกว่า ชานะบัง หมายความว่า ชานะบัง ชานารถบัง มนินทรีย์บัง โกลบัง ทavarบัง สมุทรบัง ปัณฑะบัง เขตบัง วัตถุบัง ฝันนีบัง บ้านว่างบัง รปทั้งนี้เรียก หมายความว่า .

「๕๑๙〕 รูปที่เรียกว่า ชีวหายตันจะ นั้น เป็นไน?

ชีว่าได เป็นปลาหรูป อาศัยหมาตกรูป ๔ นัยเนื่องในอัศวภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได, สัตว์นี้ ลืมแล้ว หรือลืมอยู่ หรือจักลืม หรือพึงลืม ซึ่งรஸอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได ด้วยชีว่าได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได, นี่เรียกว่า ชีว่า บ้าง ชีวายบทนะบ้าง ชีวาราตรบ้าง ชีวหินหรือบ้าง โลกบ้าง ทวารบ้าง สมุทรบ้าง ปัณฑะ บ้าง เนทน้ำง วัตตน้ำง ฝังน้ำง มานวั่นน้ำง รูปทึ้งนี่เรียกว่า ชีวายตนะ

ว่าที่เรียกว่า 主义 หรือ นิติ?

ชีวหายตนะบ้าง ชีวหาราตรีบ้าง ชีวพินทรีย์บ้าง โลกบ้าง ทารบ้าง สมุทรบ้าง ปืนหระเงาบง เทตบง วัตถุบง ฝังนีบง บ้านว่างบง ริปั้งนีรีกว่า ชีวหายตนะ

ទីតាំងរបស់ខ្លួន និងការពិនិត្យរបស់ខ្លួន នឹងធ្វើឡើង?

ชีวะหาได เป็นปลาทูป อาศัยมหากาฏรูป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้, ชีวะหาได เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ กระทบแล้ว หรือกระทบอยู่ หรือจักกระทบ หรือพึงกระทบ ที่รัสลันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้, นี่เรียกว่า ชีวะ บัง ชีวะหยตนะบัง ชีวะหาดุบัง ชีวะพินทรยบัง โภบัง หารบัง สมุทรบัง ปันทะ บัง เขตบัง วัตถุบัง ฝุ่นบัง บานว่างบัง ราไห่มีรียกว่า ชีวะหยตนะ

“ເຫັນນີ້ ສະບຸກ ຜົນຍາກ ຜົນຍາກ ນ່ອງຮັບ
ຮູ້ທີ່ເຮືອກວ່າ ຂົວໝາຍແຜນະ ເນື້ນ ເປັນໄປວຸນ?

ชีว่าได เป็นปลาทูป อาศัยมหากาฬทูป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระหนบได เพราะอาศัยชีว่าได ชีว่าห้ามผัสประภารส เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยชีว่าได เวทนาอันเกิดแต่ชีว่าห้ามผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ชีวาวิญญาณ ประภารส เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยชีว่าได ชีว่าห้ามผัส มีรัสเป็นอารมณ์ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยชีว่าได เวทนาอันเกิดแต่ชีว่าห้ามผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ชีวาวิญญาณ มีรัสเป็นอารมณ์ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เกกว่า ชีว่าหัวงัว ชีวายตันะหัวงัว ชีว่า—

「๕๗〕 รายที่เรียกว่า ภูษะ眷哪 นั้น เป็นปีบ้าว?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
กายได เป็นปลาทูป อาศัยมหากุตุป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้
แต่กระบวนการได้, สัตว์นี้ ถูกต้องแล้ว หรือถูกต้องอยู่ หรือจักถูกต้อง หรือพึงถูกต้อง ซึ่งໂພງຟັພະ
อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้ ด้วยกายได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้, นี่
เรียกว่า กายบ้าง กายยัตนะบ้าง กายราตบ้าง กายินทรียบ้าง โลงบ้าง ทวารบ้าง สมุทรบ้าง
ปัณฑะบ้าง เขตบ้าง วัตถุบ้าง ฝังนีบ้าง บ้านว่างบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า กายยัตนะ

รูปที่เรียกว่า กายยัตนะ นั้น เป็น什么呢?

กายได เป็นปลาทูป อาศัยมหากุตุป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่
กระบวนการได้, ໂພງຟັພະ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้ กระบวนการแล้ว หรือกระบวนการอยู่ หรือ
จักรกระบวนการ หรือพึงกระบวนการ ที่กายได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้, นี่เรียกว่า กายบ้าง
กายยัตนะบ้าง กายราตบ้าง กายินทรียบ้าง โลงบ้าง ทวารบ้าง สมุทรบ้าง ปัณฑะบ้าง
เขตบ้าง วัตถุบ้าง ฝังนีบ้าง บ้านว่างบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า กายยัตนะ .

รูปที่เรียกว่า กายยัตนะ นั้น เป็น什么呢?

กายได เป็นปลาทูป อาศัยมหากุตุป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้
แต่กระบวนการได้, กายได เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้ กระบวนการแล้ว หรือกระบวนการอยู่ หรือ
จักรกระบวนการ หรือพึงกระบวนการ ที่ໂພງຟັພະ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้, นี่เรียกว่า
กายบ้าง กายยัตนะบ้าง กายราตบ้าง กายินทรียบ้าง โลงบ้าง ทวารบ้าง สมุทรบ้าง ปัณฑะ
บ้าง เขตบ้าง วัตถุบ้าง ฝังนีบ้าง บ้านว่างบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า กายยัตนะ

รูปที่เรียกว่า กายยัตนะ นั้น เป็น什么呢?

กายได เป็นปลาทูป อาศัยมหากุตุป ๔ นับเนื่องในอัตภาพ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้
แต่กระบวนการได้, เพราะอาศัยกายได กายล้มผัส ปราารักษໂພງຟັພະ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่
หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยกายได เวทนาอันเกิดแต่กายล้มผัส ฯลฯ
ສัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ กายวิญญาณ ปราารักษໂພງຟັພະ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือ
จักรเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะอาศัยกายได กายล้มผัส ມີໂພງຟັພະປັບອາມນີ້ ເກີດ
ขึ้นแล้ว หรือເກີດຂຶ້ນອຸ່ນ หรือຈັກເກີດຂຶ້ນ หรือພົງເກີດຂຶ້ນ ฯລວ່າ ເພື່ອກາຍວິຫຼາຍໝີ ໂພງຟັພະປັບອາມນີ້ ເກີດ
ຂຶ້ນແລ້ວ หรือເກີດຂຶ້ນອຸ່ນ หรือຈັກເກີດຂຶ້ນ หรือພົງເກີດຂຶ້ນ, ນີ້ເຮັດວຽກກາຍบ้าง กາຍยัตະบ้าง
ກາຍරາຕบ้าง ກາຍີນທຽຍบ้าง ໂໂກນັ້ນ ທວາຮັ້ນ ສມຸතຮັ້ນ ປັບປຸງ ເຂດບັ້ນ ວັດຖຸບັ້ນ
ຝັ້ງນັ້ນ ບັ້ນວ່າງນັ້ນ ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກກາຍຍັດນະ

[๕๒๑] รูปที่เรียกว่า รูปຍາຕະ นั้น เป็น什么呢?

รูปได เป็นສີ ຈະຍົມທາກຸຕຸປ ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไดແລະกระบวนการได ໄດ້ແກ ສີເຂົ້າຄຣາມ
ສີເໜືອງ ສີແດງ ສີບາວ ສີດຳ ສີຫົງສົບາຖ ສີຄຳລໍາ ສີເຂົ້າໄປໃນໆ ສີມ່ວງ ຍາວ ສັ້ນ ລະເອີດ
ໜຍານ ກລມ ຮີ ສີເໜືອມ ກົກເໜືອມ ແປດເໜືອມ ສົບທຸກເໜືອມ ລຸ່ມ ດອນ ເຈາ ແດດ
ແສງສ່ວັງ ມືດ ເມື່ອ ພມອກ ຄວານ ລະອອງ ແສງຈັນທີ ແສງວັດທີ ແສງດາວ ແສງກະຈກ
ແສງແກ້ວມໍ ແສງລັ້ນໍ ແສງມົກດາ ແສງແກ້ວໄພທຸຽຍ ແສງທອງ ແສງເຈີນ ອ້ອຽປຸມແມ້ອື່ນໄດ້
ເປັນສີ ຈະຍົມທາກຸຕຸປ ๔ เป็นสิ่งที่เห็นໄດແລະกระบวนการได ມືອຸ່ນ, ສັດວິນ ເທິງແລ້ວ ຫົວໜ້ອຍ່
ຫົວໜ້ອນ ອ້ອຽພົງເກີດ ຊົ່ງປັດໄດ ອັນເປັນສິ່ງທີ່ເທິງໄດ ແລະกระบวนการໄດ້ດ້ວຍຈັກນ ອັນເປັນສິ່ງທີ່
ເທິງໄດ ແຕ່กระบวนการໄດ, ນີ້ເຮັດວຽກ ຮູ່ປັ້ນ ຮູ່ປາຍຕະບັ້ນ ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ
ຮູ່ປາຍຕະ.

ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູ່ປາຍຕະ นັ້ນ เป็น什么呢?

ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ ຈະຍົມທາກຸຕຸປ ๔ เป็นสິ່ງທີ່ເທິງໄດແລະกระบวนการໄດ ໄດ້ແກ ສີເຂົ້າຄຣາມ
ສີເໜືອງ ສີແດງ ສີບາວ ສີດຳ ສີຫົງສົບາຖ ສີຄຳລໍາ ສີເຂົ້າໄປໃນໆ ສີມ່ວງ ຍາວ ສັ້ນ ລະເອີດ
ໜຍານ ກລມ ຮີ ສີເໜືອມ ກົກເໜືອມ ແປດເໜືອມ ສົບທຸກເໜືອມ ລຸ່ມ ດອນ ເຈາ ແດດ
ແສງສ່ວັງ ມືດ ເມື່ອ ພມອກ ຄວານ ລະອອງ ແສງຈັນທີ ແສງວັດທີ ແສງດາວ ແສງກະຈກ
ແສງແກ້ວມໍ ແສງລັ້ນໍ ແສງມົກດາ ແສງແກ້ວໄພທຸຽຍ ແສງທອງ ແສງເຈີນ ອ້ອຽປຸມແມ້ອື່ນໄດ້
ເປັນສີ ຈະຍົມທາກຸຕຸປ ๔ เป็นสິ່ງທີ່ເທິງໄດແລະกระบวนการໄດ ມືອຸ່ນ, ຈັກອັນເປັນສິ່ງທີ່ເທິງໄດ
ແຕ່กระบวนการໄດ ກາຍກົມແລ້ວ ຫົວໜ້ອນອຸ່ນ ຫົວໜ້ອນ ອັນເປັນສິ່ງທີ່ເທິງໄດ
ໜີ້ເຮັດວຽກ ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູ່ປາຍຕະບັ້ນ ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ
ຮູ່ປາຍຕະ.

ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູ່ປາຍຕະ นັ້ນ เป็น什么呢?

ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ ຈະຍົມທາກຸຕຸປ ๔ เป็นສິ່ງທີ່ເທິງໄດແລະกระบวนการໄດ ໄດ້ແກ ສີເຂົ້າຄຣາມ
ສີເໜືອງ ສີແດງ ສີບາວ ສີດຳ ສີຫົງສົບາຖ ສີຄຳລໍາ ສີເຂົ້າໄປໃນໆ ສີມ່ວງ ຍາວ ສັ້ນ ລະເອີດ
ໜຍານ ກລມ ຮີ ສີເໜືອມ ກົກເໜືອມ ແປດເໜືອມ ສົບທຸກເໜືອມ ລຸ່ມ ດອນ ເຈາ ແດດ
ແສງສ່ວັງ ມືດ ເມື່ອ ພມອກ ຄວານ ລະອອງ ແສງຈັນທີ ແສງວັດທີ ແສງດາວ ແສງກະຈກ
ແສງແກ້ວມໍ ແສງລັ້ນໍ ແສງມົກດາ ແສງແກ້ວໄພທຸຽຍ ແສງທອງ ແສງເຈີນ ອ້ອຽປຸມແມ້ອື່ນໄດ້
ເປັນສີ ຈະຍົມທາກຸຕຸປ ๔ เป็นສິ່ງທີ່ເທິງໄດແລະกระบวนการໄດ ມືອຸ່ນ, ຮູ່ປັ້ງນີ້ເຮັດວຽກ ອັນເປັນສິ່ງທີ່ເທິງໄດ
ແລະกระบวนการໄດ ກາຍກົມແລ້ວ ຫົວໜ້ອນອຸ່ນ ຫົວໜ້ອນ ອັນເປັນສິ່ງທີ່ເທິງໄດ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๙ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
ลังที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ นี้เรียกว่า รูปบาง รูปายตนะบ้าง รูปธาตุบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า
รูปยตนะ .

รูปที่เรียกว่า รูปายตนะ นั้น เป็นไฉน?

รูปได เป็นสี อาศัยมหากาตรูป ๔ เป็นสิ่งที่เห็น ได้และกระทบ ได้ ได้แก่ สีเขียวคราม สีเหลือง สีแดง สีขาว สีดำ สีหงส์บนา สีคล้ำ สีเขียวใบไม้ สีม่วง ยาน สัน ละอียด หยาบ กลม รี สีเหลี่ยม หกเหลี่ยม แปดเหลี่ยม สิบหกเหลี่ยม ลุม ตอน เก่า แดด แสงสว่าง มีด เมฆ หมอก ควัน ละออง แสงจันทร์ แสงอาทิตย์ แสงดาว แสงกระเจก แสงแก้มณี แสงสัมข์ แสงมุกด้า แสงแก้วไฟพุทธ์ แสงทอง แสงเงิน หรือรูปแม่อื่นใด เป็นสี อาศัยมหากาตรูป ๔ เป็นสิ่งที่เห็น ได้และกระทบ ได้ มืออยู่, เพราะประภารภูปได อาศัยจักขุ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรืออักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะประภารภูปได เวทนาอันเกิดแต่จักษณ์สัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ จักษุวิญญาณอาศัยจักขุ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรืออักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ จักษณ์สัมผัส มีรูปไดเป็นอารมณ์ อาศัยจักขุ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรืออักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เวทนาอันเกิดแต่ จักษณ์สัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ จักษุวิญญาณ มีรูปไดเป็นอารมณ์ อาศัยจักขุ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรืออักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น, นี้เรียกว่า รูปบ้าง รูปายตนะบ้าง รูปธาตบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปายตนะ.

「๕๒๒】 รปท.เรียกว่า สพท.อย่างไร นั้น เป็นไง?

เสียงได อาศัยมหานครรูป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได ได้แก่ เสียงกลอง เสียงตะโพน เสียงชัก เสียงบันเทา ฯลฯ เสียงขับร้อง เสียงประโภม เสียงกรีบ เสียงปรมมือ เสียงร้องของสัตว์ เสียงกระแทกน้ำของธาราต เสียงลม เสียงน้ำ เสียงมนุษย์ เสียงมองมนุษย์ หรือเสียงเมืองใด ซึ่งอาศัยมหานครรูป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได มือย, สัตว์นี้ ฟังแล้ว หรือฟังอยู่ หรือจักฟัง หรือพึงฟัง ซึ่งเสียงได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได ด้วยโสด อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได, นี่เรียกว่า สัทธบั้ง สัทธายตนะบั้ง สัทธาราดุบั้ง รูปทั้งนี้ รียกว่า สัทธายตนะ.

รูปที่เรียกว่า สัทธายตนะ นั้น เป็นไหน?

เสียงได อาศัยมหากาตรุป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได ได้แก่ เสียงกลอง เสียงตะโพน เสียงสัมข์ เสียงบันเทาฯร เสียงขับร้อง เสียงประโคม เสียงกรีบ เสียงปرانมือ เสียงร้องของสัตว์ เสียงกระทบก้นของรถ ฯ เสียงลม เสียงน้ำ เสียงมนุษย์ เสียงมองมนุษย์ หรือเสียงแม่อินได ซึ่งอาจยั่งมหากาตรุป ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได มืออยู่, โลต อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได กระทบแล้ว หรือกระทบอยู่ หรือจักกระทบ หรือพึง กระทบ ที่เสียงได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได, นี้เรียกว่า สัทธะบัง สัทธายตนะบัง สัทธาราดบัง รูปทั้งนี้เรียกว่า สัทธยตนะ.

รูปที่เรียกว่า สัทธายตนะ นั้น เป็นไหน?

เสียงได้ อาศัยมหากрутปัจฉด เป็นลิงที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ ได้แก่ เสียงกลอง เสียงตะโพน เสียงลังข์ เสียงบันไดware เสียงขับร้อง เสียงประโภม เสียงกรรับ เสียงปรมมือ เสียงร้องของสัตว์ เสียงกระแทกก้นของราชต เสียงลม เสียงน้ำ เสียงมนุษย์ เสียงมองมนุษย์ หรือเสียงแมลงน ได้ ซึ่งอาศัยมหากрутปัจฉด เป็นลิงที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ มืออยู่, เสียงได อันเป็นลิงที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ กระแทกแล้ว หรือกระแทบอยู่ หรือจัดกระแทบ หรือพิงกระแทบ ที่олос อันเป็นลิงที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้, นี้เรียกว่า สัทธะบាំង สัทธายตนะบាំง สัทธาំតបាំง รปทั้งนี้ เรียกว่า สัทธายตนะ.

รูปที่เรียกว่า สพทหายตัน นั้น เป็นไหน?

เสียงได้ อาศัยมหภาคตุรป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ ได้แก่ เสียงกลอง เสียงตะโพน เสียงสั่ง เสียงบันเทware เสียงขับร้อง เสียงพระโคม เสียงกรีบ เสียงปรบมือ เสียงร้องของผู้ตัว เสียงกระแทกก้นของราชต เสียงลม เสียงน้ำ เสียงมนุษย์ หรือเสียงเมืองใด ซึ่งอาศัยมหภาคตุรป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ มืออยู่, เพราะ ประการเสียงได้ โลตัสมณฑล อาศัยโลต ก็เดินขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึง เกิดขึ้น ฯลฯ เพราะประการเสียงได้ เวทนาอันเกิดแต่โลตัสมณฑล ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ โลตวิญญาณ อาศัยโลต ก็เดินขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ โลตัสมณฑล มีเสียงได้เป็นอารมณ์ อาศัยโลต ก็เดินขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เวทนาอันเกิดแต่โลตัสมณฑล ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ โลตวิญญาณ มีเสียงได้เป็นอารมณ์ อาศัยโลต ก็เดินขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น , นี่เรียกว่า สัทธะบัง สัทธายตนะบัง สัทธาราตบัง รูปทั้งนี้เรียกว่า สัทธายตนะ .

[๕๒๓] รูปที่เรียกว่า คันนายตันะ นั้น เป็นไฉน?

กลืนได้ อาศัยมหាផูรป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทำได้ ได้แก่ กลืนรากไม้ กลินแก่นไม้ กลินเปลือกไม้ กลินใบไม้ กลินดอกไม้ กลินผลไม้ กลินบด กลินแนว กลินหอม กลินหมีน หรือกลินแม่อันได้ ซึ่งอาศัยมหាផูรป ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทำได้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๕ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณปิกรณ์ มีอยู่, สัตว์นี้ ดมแล้ว หรือดมอยู่ หรือจัดดม หรือพิงดม ซึ่งกลิ่นใด อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ แต่กระทบได้ ด้วย mana อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้, นี่เรียกว่า คั่นระเบียง คั่นรยบตนะบ้าง คั่นธารตบ้าง รบพัหนี่เรียกว่า คั่นรยบทะ.

รูปที่เรียกว่า คันธารยานะ นั้น เป็นไฉน?

กลืนได้ อาศัยมหาภูรป์ ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้ ได้แก่ กลืนรากไม้ กลืนแก่นไม้ กลืนเปลือกไม้ กลืนใบไม้ กลืนดอกไม้ กลืนผลไม้ กลืนบุруд กลืนเน่า กลืนหอม กลืนเหม็น หรือกลืนแม่มื่นได้ ซึ่งอาศัยมหาภูรป์ ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้มืออยู่, นานะอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้กระบวนการแล้ว หรือกระบวนการอยู่ หรือจักษุกระบวนการ หรือพึงกระบวนการ ที่กลืนได้ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได้, นี่เรียกว่า คันธะบ้าง คันนายดันบ้าง คันธาราบ้าง รับทั้งนี้เรียกว่า คันนายดันนะ.

รูปที่เรียกว่า คันนายตัน นั้น เป็นไหน?

กลืนได อาศัยมาภูรป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทนได ได้แก่ กลินรากไม กลินแกนไม กลินเปลือกไม กลินใบไม กลินดอกไม กลินผลไม กลินบุด กลินเน่า กลินหอม กลินเหม็น หรือกลินแมءอื่นใด ซึ่งอาศัยมาภูรป ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทนได มืออย กลินได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทนได กระทนแล้ว หรือกระทนอย หรือจักระบท หรือพิงกระบท ที่มานะอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทนได นี้เรียกว่า คันระบัง คันสายตนะบัง คันธาราตบัง รปทั้งนี้เรียกว่า คันสายตนะ .

รูปที่เรียกว่า คันนายตันจะ นั่น เป็นไวน?

กลืนได อาศัยมหั瓜ตรป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม ได แต่กระหนบได ได้แก่ กลืนรากไม กลืนแก่นไม กลืนเปลือกไม กลืนใบไม กลืนดอกไม กลืนผลไม กลืนบุด กลืนเน่า กลืนหอม กลืนเหม็น หรือกลืนแม่อันได ซึ่งอาศัยมหั瓜ตรป ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม ได แต่กระหนบได มืออย เพราประปรากลินได งานสัมผัส อาศัยนาน เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราประปรากลินได เวทนาอันเกิดแต่นานสัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ งานวิญญาณ อาศัยนาน เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือ พึงเกิดขึ้น ฯลฯ งานสัมผัส มีกลืนไดเป็นอารมณ์ อาศัยนาน เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เวทนาอันเกิดแต่นานสัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ งานวิญญาณ มีกลืนไดเป็นอารมณ์ อาศัยนาน เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น นี่เรียกว่า คันจะบ้าง คันร้ายตนบ้าง คันร้าตนบ้าง รุพทั้งนี้เรียกว่า คันร้ายตนนะ .

[๕๒๔] รูปที่เรียกว่า ရဆยตนะ นั้น เป็นไฉ?

รัลได อาศัยมหกุตรป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได ได้แก่ รสรากไม้ รลสลำต้น รลสเปลือกไม้ รลสใบไม้ รลสดอกไม้ รลสผลไม้ เบรี้ยว หวาน ขม เพ็ค เค็ม ขื่น เปื่อย ฝาด อร่อย ไม่อร่อย หรือรสมะเมื่อinside ชีวิต อาศัยมหกุตรป ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได มืออยู่ สัตว์นี้ ล้มแล้ว หรือล้มอยู่ หรือจักล้ม หรือพิงล้ม ซึ่งรัลได อันเป็น สิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได ด้วยชีวิстваณเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระทบได, นี่เรียกว่า รลบ้าง รลยตนะบ้าง รลรأتบ้าง รپทึงนี่เรียกว่า รลยตนะ .

รูปที่เรียกว่า รายยัตนะ นั้น เป็นไวน?

รัลได อาศัยมหภาคตูป อ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได ได้แก่ บรรรากำโน้ม รัลลำดัน รัสเปลือกไม้ รัลใบไม้ รัลดอกไม้ รัลผลไม้ เปรี้ยว หวาน ขม เป็นเดือน ชื่น เปื่อย ฝาด อร่อย ไม่อร่อย หรือรสแม่นอินได ซึ่งอาศัยมหภาคตูป อ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได มีอยู่ ข้าหาอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได การบทแล้ว หรือกระบวนการอยู่ หรือจักรกระบวนการ หรือพึงกระบวนการ ที่รัลได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได แต่กระบวนการได นี่เรียกว่า รัลบันง รัลยตนะบันง รัลชาตบันง รูปทั้งนี้เรียกว่า รัลสาตนะ .

รวมทีเรียกว่า รษยาตนะ นั่น เป็นไงอน?

รัลได อาศัยมหากรุป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ ได้แก่ สรากำไน รัลลำตัน รัลเพลือกไม้ รัลใบไม้ รัลดอกไม้ รัลผลไม้ เปรี้ยว หวาน ขม เป็ด เค็ม ชื่น เปื่อย ฝาด อร่อย ไม่อร่อย หรือรสแม้วันใด ซึ่งอาศัยมหากรุป ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ มีอยู่ รัลได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ กระทบแล้ว หรือกระทบอยู่ หรือจักรกระทบ หรือพึงกระทบ ที่ชิวahanเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ นี่เรียกว่า รัลน้ำ รสาทเนะเงา รัลรากันเงา รากันนีรีกัว รสาทเนะ .

ຈະເຫັນວ່າ ຮສາຍໃຕ້ນະໜັງ ເປົນໄດ້ນ?

รัฐได้อาภัยมหากรุป ๔ เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ ได้แก่ สรากไม้ รัลตัน รัลเพล็กซ์ไม้ รัลไบไม้ รัลอดกันไม้ รัลผลไม้ เปรี้ยว หวาน ขม เม็ด เค็ม ขื่น เปื่อย ฝ่าด เผ็ด อร่อย ไม่อร่อย หรือรัลเมื่อันใด ซึ่งอาภัยมหากรุป ๔ อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้ มืออยู่, เพราะประการรัลได ชีวภาพสัมผัส อาภัยชีวภาพ ก็เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักกิดขึ้น หรือพึงกิดขึ้น ฯลฯ เพราะประการรัลได เวทนาอันเกิดแต่ชีวภาพสัมผัส ฯลฯ สักก้า ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ชีวภาพวิเคราะห์ ศาสตร์ชีวภาพ เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักกิดขึ้น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ ชีวหาสัมผัส มีรஸไดเป็นอารมณ์ อาศัยชีวหาได เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่
หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เวทนา อันเกิดแต่ชีวหาสัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ
เจตนา ฯลฯ ชีวหาวิญญาณ มีรஸไดเป็นอารมณ์ อาศัยชีวหา เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่
หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น, นี่เรียกว่า รสบ้าง รสชาตบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า
รสายตนะ.

[๕๒๕] รูปที่เรียกว่า อิตถินทรีย์ นั้น เป็นไฉน?

ทรงทราบหญิง เครื่องหมายรู้ว่าหญิง กิริยาหญิง อาการหญิง สภาพหญิง ภาวะหญิง
ของหญิง ประการใดด้วยเหตุใด รูปทั้งนี้เรียกว่า อิตถินทรีย์.

[๕๒๖] รูปที่เรียกว่า ปริสินทรีย์ นั้น เป็นไฉน?

ทรงทราบชาย เครื่องหมายรู้ว่าชาย กิริยาชาย อาการชาย สภาพชาย ภาวะชาย
ของชาย ปรากฏไดด้วยเหตุใด รูปทั้งนี้เรียกว่า ปริสินทรีย์.

[๕๒๗] รูปที่เรียกว่า ชีวิตินทรีย์ นั้น เป็นไฉน?

อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิต ของรูปธรรมนั้นๆ อันได รูป
ทั้งนี้เรียกว่า ชีวิตินทรีย์.

[๕๒๘] รูปที่เรียกว่า กายวิญญาติ นั้น เป็นไฉน?

ความเคร่งดึง กิริยาที่เคร่งดึงด้วยดี ความเคร่งดึงด้วยดี การแสดงให้รู้ความหมาย
กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ความแสดงให้รู้ความหมาย แห่งกายของบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศล
หรือมีจิตเป็นอกุศล หรือมีจิตเป็นอพยากฤต ก้าวไปอยู่ ถอยกลับอยู่ แลดูอยู่ เหลียวซ้ายแล
ขวาอยู่ คุ้เข้าอยู่ หรือเหยียดออกอยู่ อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า กายวิญญาติ

[๕๒๙] รูปที่เรียกว่า วจิวิญญาติ นั้น เป็นไฉน?

การพุด การบลั่งเวลา การเจรจา การกล่าว การป่าวร้อง การโน้มน้า วาจา วจิเกท
แห่งบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศล หรือมีจิตเป็นอกุศล หรือมีจิตเป็นอพยากฤต อันได นี่เรียกว่า วาจา,
การแสดงให้รู้ความหมาย กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ความแสดงให้รู้ความหมาย ด้วยวาจานั้น
อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า วาจิวิญญาติ .

[๕๓๐] รูปที่เรียกว่า อาการชาต นั้น เป็นไฉน?

อาการ ธรรมชาติอันนับว่าอาการ ความว่างเปล่า ธรรมชาติอันนับว่าความว่างเปล่า
ซึ่งว่าง ธรรมชาติอันนับว่าซึ่งว่าง อันมหาภูต รูป ๔ ไม่ถูกต้องแล้ว อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า
อาการชาต

[๕๓๑] รูปที่เรียกว่า รูปหลุต นั้น เป็นไฉน?

ความเบา ความรวดเร็ว ความไม่เชื่องช้า ความไม่หนัก แห่งรูป อันได รูปทั้งนี้
เรียกว่า รูปหลุต.

[๕๓๒] รูปที่เรียกว่า รูปมุทุต นั้น เป็นไฉน?

ความอ่อน ภาวะที่อ่อน ความไม่แข็ง ความไม่กระด้าง แห่งรูป อันได รูปทั้งนี้
เรียกว่า รูปมุทุต.

[๕๓๓] รูปที่เรียกว่า รูปกัมมัญญาต นั้น เป็นไฉน?

กิริยาที่ควรแก่การงาน ความควรแก่การงาน ภาวะที่ควรแก่การงาน แห่งรูป อันได
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปกัมมัญญาต.

[๕๓๔] รูปที่เรียกว่า รูปอปจยะ นั้น เป็นไฉน?

ความสั่งสมแห่งอายตนะทั้งหลาย อันได อันนั้น เป็นความเกิดแห่งรูป รูปทั้งนี้
เรียกว่า รูปอปจยะ.

[๕๓๕] รูปที่เรียกว่า รูปสันตติ นั้น เป็นไฉน?

ความเกิดแห่งรูป อันได อันนั้น เป็นความสืบต่อแห่งรูป รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปสันตติ.

[๕๓๖] รูปที่เรียกว่า รูปชรตา นั้น เป็นไฉน?

ความชรา ความคร่าคร่า ความมีฟันหลุด ความมีผอมหงอก ความมีหนังเหี่ยว ความ
เสื่อมอายุ ความหงอมแห่งอินทรีย์ แห่งรูป อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปชรตา.

[๕๓๗] รูปที่เรียกว่า รูปอนิจจตา นั้น เป็นไฉน?

ความลืมไป ความเสื่อมไป ความแตก ความทำลาย ความไม่เที่ยง ความอันตรธาน
แห่งรูป อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปอนิจจตา.

[๕๓๘] รูปที่เรียกว่า กพพิงการาหาร นั้น เป็นไฉน?

ข้าวสาค ขنمสด ขنمแห้ง ปลา เนื้อ นมสด นมสัม เนยไล เนยขัน น้ำมัน
น้ำมัน น้ำอ้อย หรือรูปเมื่อinside ไม้อยู่ อันเป็นของใส่ปาก ขอบเคี้ยว กลืนกิน อิ่มท้อง ของ
ลักษณะนั้นๆ ในชนบทไดๆ สัตว์ทั้งหลาย เลี้ยงชีวิตด้วยโกรza อันได รูปทั้งนี้ เรียกว่า
กพพิงการาหาร.

รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอปaha.

อปahaภาษานี้ จบ.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ปฐมภាមวาร ในรูปકันท์ ฉบับ .

[๕๓๙] รูปเป็นอนุปatha นั้น เป็นไหน?

โภภรรพพายตนะ อาปีชาต.

[๕๔๐] รูปที่เรียกว่า โภภรรพพายตนะ นั้น เป็นไหน?

ปฐวีชาต เตโชชาต วาโยชาต ที่แข็ง อ่อน ละเอียด หยาบ มีสัมผัสสบาย มีสัมผัสไม่สบาย หนัก เบา, สัตตนี ถูกต้องแล้ว หรือถูกต้องอยู่ หรือจักถูกต้อง หรือพึงถูกต้อง ซึ่งโภภรรพพะได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได ด้วยกายอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได, นี่เรียกว่า โภภรรพพะบ้าง โภภรรพพายตนะบ้าง โภภรรพพาราตบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า โภภรรพพายตนะ.

รูปที่เรียกว่า โภภรรพพายตนะ นั้น เป็นไหน?

ปฐวีชาต เตโชชาต วาโยชาต ที่แข็ง อ่อน ละเอียด หยาบ มีสัมผัสสบาย มีสัมผัสไม่สบาย หนัก เบา, กายอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได กระบวนการแล้ว หรือกระบวนการอยู่ หรือจักรกระบวนการ หรือพึงกระบวนการ ที่โภภรรพพะได อันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได, นี่เรียกว่า โภภรรพพะบ้าง โภภรรพพายตนะบ้าง โภภรรพพาราตบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า โภภรรพพายตนะ.

รูปที่เรียกว่า โภภรรพพายตนะ นั้น เป็นไหน?

ปฐวีชาต เตโชชาต วาโยชาต ที่แข็ง อ่อน ละเอียด หยาบ มีสัมผัสสบาย มีสัมผัสไม่สบาย หนัก เบา, โภภรรพพะได เป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได กระบวนการแล้ว หรือกระบวนการอยู่ หรือจักรกระบวนการ หรือพึงกระบวนการ ที่กายอันเป็นสิ่งที่เห็นไม่ได้ แต่กระบวนการได, นี่เรียกว่า โภภรรพพะบ้าง โภภรรพพายตนะบ้าง โภภรรพพาราตบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า โภภรรพพายตนะ.

รูปที่เรียกว่า โภภรรพพายตนะ นั้น เป็นไหน?

ปฐวีชาต เตโชชาต วาโยชาต ที่แข็ง อ่อน ละเอียด หยาบ มีสัมผัสสบาย มีสัมผัสไม่สบาย ไม่สบาย หนัก เบา, เพราะปราการโภภรรพพะได กายสัมผัสอាមหัยกาย เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้น อยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เพราะปราการโภภรรพพะได เวทนาอันเกิดแต่กายสัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ กายวิญญาณ อាមหัยกาย เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ กายสัมผัส มีโภภรรพพะไดเป็นอารมณ์ อាមหัยกาย เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น ฯลฯ เวทนาอันเกิดแต่กายสัมผัส ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ กายวิญญาณ มีโภภรรพพะไดเป็นอารมณ์ อាមหัยกาย เกิดขึ้นแล้ว หรือเกิดขึ้นอยู่ หรือจักเกิดขึ้น หรือพึงเกิดขึ้น, นี่เรียกว่า โภภรรพพะบ้าง โภภรรพพายตนะบ้าง โภภรรพพาราตบ้าง รูปทั้งนี้เรียกว่า โภภรรพพายตนะ .

[๕๔๑] รูปที่เรียกว่า อาปีชาต นั้น เป็นไหน?

ความเอื้อบาน ธรรมชาติที่อ่อนหวาน ความเหนียว ธรรมชาติที่เหนียว ธรรมชาติเครื่อง เก้ากนูรูป อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า อาปีชาต.

รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha.

[๕๔๒] รูปเป็นอุปทินนะ นั้น เป็นไหน?

จักษยตนะ โลடายตนะ นานายตนะ ชีวหายตนะ กายายตนะ อิตถินทรีย์ ปรุสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ หรือรูปแม่อื่นได มีอยู่ ได้แก่ รูปายตนะ คันร้ายตนะ ร้ายตนะ โภภรรพพายตนะ อาการสาต อาปีชาต รูปอุปยะ รูปสันตติ กพฟังการหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปทินนะ .

รูปเป็นอนุปatha นั้น เป็นไหน?

สทธายตนะ กายวิญญาณ วิจิญญาณ รูปหลุด รูปมุทุด รูปชราต รูปอนจตา หรือรูปแม่อื่นได มีอยู่ ได้แก่ รูปายตนะ คันร้ายตนะ ร้ายตนะ โภภรรพพะ- *ยตนะ อาการสาต อาปีชาต รูปอุปยะ รูปสันตติ กพฟังการหาร ที่กรรมมิไดแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha นั้น เป็นไหน?

[๕๔๓] รูปเป็นอุปทินนุปatha นั้น เป็นไหน?

จักษยตนะ ฯลฯ กายายตนะ อิตถินทรีย์ ปรุสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ หรือรูปแม่อื่นได มีอยู่ ได้แก่ รูปายตนะ คันร้ายตนะ ร้ายตนะ โภภรรพพายตนะ อาการสาต อาปีชาต รูปอุปยะ รูปสันตติ กพฟังการหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปทินนุปatha นั้น เป็นไหน?

รูปเป็นอนุปatha นั้น เป็นไหน?

สทธายตนะ กายวิญญาณ วิจิญญาณ รูปหลุด รูปมุทุด รูปชราต รูปอนจตา หรือรูปแม่อื่นได มีอยู่ ได้แก่ รูปายตนะ สทธายตนะ คันร้ายตนะ ร้ายตนะ โภภรรพพายตนะ อาการสาต อาปีชาต รูปอุปยะ รูปสันตติ กพฟังการหาร ที่กรรมมิไดแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha นั้น เป็นไหน?

[๕๔๔] รูปเป็นสนิทลัสนะ นั้น เป็นไหน?

รูปายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นสนิทลัสนะ .

รูปเป็นอนิทลัสนะ นั้น เป็นไหน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จักขายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนีทสสนะ .

[๕๔๔] รูปเป็นลับปฎิฆะ นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ โลटายตนะ นานายตนะ ชิวหายตนะ กาวยตนะ รูปายตนะ สัททายตนะ
คันนายตนะ ร毅力ตนะ ໂගງธพพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็น สับปฎิฆะ .

รูปเป็นอับปฎิฆะ นั้น เป็นไฉน?

อิตถินทรีย์ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอับปฎิฆะ .

[๕๔๕] รูปเป็นอินทรีย์ นั้น เป็นไฉน?

จักขุนทรีย์ โลตินทรีย์ นานินทรีย์ ชิวหินทรีย์ กายินทรีย์ อิตถินทรีย์ บุริสินทรีย์
ชีวิตินทรีย์ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอินทรีย์ .

รูปที่ไม่เป็นอินทรีย์ นั้น เป็นไฉน?

รูปายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอินทรีย์ .

[๕๔๖] รูปเป็นเมหากฎ นั้น เป็นไฉน?

ໂගງธพพายตนะ อาปोราต รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นเมหากฎ .

รูปไม่เป็นเมหากฎ นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นเมหากฎ .

[๕๔๗] รูปเป็นวิญญาติ นั้น เป็นไฉน?

กายวิญญาติ วจิวิญญาติ รูปนี่เรียกว่า รูปเป็นวิญญาติ .

รูปไม่เป็นวิญญาติ นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นวิญญาติ .

[๕๔๘] รูปเป็นจิตตสมภูฐาน นั้น เป็นไฉน?

กายวิญญาติ วจิวิญญาติ หรือรูปเมื่อainได มอยุ ที่เกิดแต่จิต มจิตเป็นเหตุ มจิตเป็น
สมภูฐาน ได้แก่รูปายตนะ สัททายตนะ คันนายตนะ ร毅力ตนะ ໂගງธพพายตนะ อาการสราต
อาปอราต รูปหลุด รูปมุทตา รูปก้มมัญญาต รูปอุปจยะ รูปสันตติ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้
เรียกว่า รูปเป็นจิตตสมภูฐาน .

รูปไม่เป็นจิตตสมภูฐาน นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ กาวยตนะ อิตถินทรีย์ บุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ รูปชรต้า รูปอนิจจา
หรือรูปเมื่อainได มอยุ ที่ไม่เกิดแต่จิต ไม่มจิตเป็นเหตุ ไม่มจิตเป็นสมภูฐาน ได้แก่รูปายตนะ
สัททายตนะ คันนายตนะ ร毅力ตนะ ໂගງธพพายตนะ อาการสราต อาปอราต รูปหลุด รูป
มุทตา รูปก้มมัญญาต รูปอุปจยะ รูปสันตติ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นจิต-
*สมภูฐาน .

[๕๔๙] รูปเป็นจิตตสหก นั้น เป็นไฉน?

กายวิญญาติ วจิวิญญาติ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นจิตตสหก .

รูปไม่เป็นจิตตสหก นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นจิตตสหก .

[๕๕๐] รูปเป็นจิตตสหก นั้น เป็นไฉน?

กายวิญญาติ วจิวิญญาติ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นจิตตสหก .

รูปไม่เป็นจิตตสหก นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นจิตตสหก .

[๕๕๑] รูปเป็นจิตตานุปริวัติ นั้น เป็นไฉน?

กายวิญญาติ วจิวิญญาติ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นจิตตานุปริวัติ .

รูปไม่เป็นจิตตานุปริวัติ นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นจิตตานุปริวัติ .

[๕๕๒] รูปเป็นกายใน นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ กาวยตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นกายใน .

รูปเป็นกายนอก นั้น เป็นไฉน?

รูปายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นกายนอก .

[๕๕๓] รูปหมาย นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ ໂගງธพพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปหมาย .

รูปะเอียด นั้น เป็นไฉน?

อิตถินทรีย์ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปะเอียด .

[๕๕๔] รูปไกล นั้น เป็นไฉน?

อิตถินทรีย์ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไกล .

รูปไกล นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ ฯลฯ ໂගງธพพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไกล .

[๕๕๕] รูปเป็นที่อาทัยเกิดของจักขุลัมผัส นั้น เป็นไฉน?

จักขายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นที่อาทัยเกิดของจักขุลัมผัส .

รูปไม่เป็นที่อาทัยเกิดของจักขุลัมผัส นั้น ไฉน?

โลटายตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นที่อาทัยเกิดของจักขุลัมผัส .

[๕๕๖] รูปเป็นที่อาทัยเกิดของเวทนา อันเกิดแต่จักขุลัมผัส ฯลฯ ของลัญญา ฯลฯ

ของเจตนา ฯลฯ ของจักขุวิญญาณ นั้น เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จักขายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นที่อาศัยเกิดของจักขวิญญาณ .

รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของจักขวิญญาณ นั้น เป็นใน?

โสตยาดนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของจักขวิญญาณ .

[๔๗] รูปเป็นที่อาศัยเกิดของโสตสัมผัส ฯลฯ ของงานสัมผัส ฯลฯ ของชีวaha
สัมผัส ฯลฯ ของกายสัมผัส นั้น เป็นใน?

กาญาตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นที่อาศัยเกิดของกายสัมผัส .

รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของกายสัมผัส นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของกายสัมผัส .

[๔๘] รูปเป็นที่อาศัยเกิดของเวทนาอันเกิดแต่กายสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ
ของเจตนา ฯลฯ ของกายวิญญาณ นั้น เป็นใน?

กาญาตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นที่อาศัยเกิดของกายวิญญาณ .

รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของกายวิญญาณ นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นที่อาศัยเกิดของกายวิญญาณ ,

[๔๙] รูปเป็นอารมณ์ของจักขสัมผัส นั้น เป็นใน?

รูปายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอารมณ์ของจักขสัมผัส .

รูปไม่เป็นอารมณ์ของจักขสัมผัส นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอารมณ์ของจักขสัมผัส .

[๕๐] รูปเป็นอารมณ์ของเวทนาอันเกิดแต่จักขสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ
ของเจตนา ฯลฯ ของจักขวิญญาณ นั้น เป็นใน?

รูปายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอารมณ์ของจักขวิญญาณ .

รูปไม่เป็นอารมณ์ของจักขวิญญาณ นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอารมณ์ของจักขวิญญาณ

[๕๑] รูปเป็นอารมณ์ของโสตสัมผัส ฯลฯ ของงานสัมผัส ฯลฯ ของชีวahaสัมผัส
ฯลฯ ของกายสัมผัส นั้น เป็นใน?

ໂගງັ້ພພາຍตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอารมณ์ของกายสัมผัส .

รูปไม่เป็นอารมณ์ของกายสัมผัส นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอารมณ์ของกายสัมผัส .

[๕๒] รูปเป็นอารมณ์ของเวทนาอันเกิดแต่กายสัมผัส ฯลฯ ของสัญญา ฯลฯ
ของเจตนา ฯลฯ ของกายวิญญาณ นั้น เป็นใน?

ໂගງັ້ພພາຍตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอารมณ์ของกายวิญญาณ .

รูปไม่เป็นอารมณ์ของกายวิญญาณ นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอารมณ์ของกายวิญญาณ .

[๕๓] รูปเป็นจักขายตนะ นั้น เป็นใน?

จักขไดเป็นປลතරุป อาศัยมหากрутุรุป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า จักขบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง ฯลฯ
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นจักขายตนะ .

รูปไม่เป็นจักขายตนะ นั้น เป็นใน?

โสตยาดนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นจักขายตนะ .

[๕๔] รูปเป็นโสตยาดนะ ฯลฯ เป็นຈານາຍตนะ ฯลฯ เป็นชාහයตนะ ฯลฯ
เป็นกายาตนะ นั้น เป็นใน?

กายไดเป็นປลතរุป อาศัยมหากрутุรุป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า กายบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นกายาตนะ .

รูปไม่เป็นกายาตนะ นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นกายาตนะ .

[๕๕] รูปเป็นรูปายตนะ นั้น เป็นใน?

รูปได เป็นສี อาศัยมหากрутุรุป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า รูปบ้าง รูปายตนะบ้าง รูปරາດบ้าง
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นรูปายตนะ .

รูปไม่เป็นรูปายตนะ นั้น เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นรูปายตนะ .

[๕๖] รูปเป็นລັທຫາຍຕະ ฯลฯ เป็นຄັນຮາຍຕະ ฯลฯ เป็นຮາສາຍຕະ ฯลฯ
ເປັນໂກງັ້ພພາຍຕະ ນັ້ນ ເປັນໃລນ?

ປຣວິຫາຕ ฯລ່າ ນີ້ເຮັດວາ ໂກງັ້ພພາຍຕະບັງ ໂກງັ້ພພາຍຕະບັງ ໂກງັ້ພພາຍຕະບັງ

ຮູບທັງນີ້ເຮັດວາ ຮູບປັນໂກງັ້ພພາຍຕະ .

ຮູບໄປແປນໂກງັ້ພພາຍຕະ ນັ້ນ ເປັນໃລນ?

ຈักขายตະ ฯລ່າ ກພພິງກາຮາຫາຣ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວາ ຮູບໄປແປນໂກງັ້ພພາຍຕະ .

[๕๗] ຮູບເປັນຈັກຂຫາຕ ນັ້ນ ເປັນໃລນ?

ຈักขายຕະ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວາ ຮູບເປັນຈັກຂຫາຕ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
รูปไม่เป็นจักษุราตุ นั้น เป็น:inline?

โสตาຍตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นจักษุราตุ .

[๕๖๘] รูปเป็นโสตราตุ ฯลฯ เป็นงานราตุ ฯลฯ เป็นชิ瓦ราตุ ฯลฯ
เป็นกายราตุ นั้น เป็น:inline?

กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นกายราตุ .

รูปไม่เป็นกายราตุ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นกายราตุ .

[๕๖๙] รูปเป็นรูปราตุ นั้น เป็น:inline?

รูปายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นรูปราตุ .

รูปไม่เป็นรูปราตุ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นรูปราตุ .

[๕๗๐] รูปเป็นลัทธราตุ ฯลฯ เป็นคันธราตุ ฯลฯ เป็นรสธราตุ ฯลฯ
เป็นโภภรรยาตุ เป็น:inline?

โภภรรยาตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นโภภรรยาตุ .

รูปไม่เป็นโภภรรยาตุ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นโภภรรยาตุ .

[๕๗๑] รูปเป็นจักขุนทรีย์ นั้น เป็น:inline?

จักนได เป็นปลาทูป อาศัยเมฆาภูตรูป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า จักบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นจักขุนทรีย์ .

รูปไม่เป็นจักขุนทรีย์ นั้น เป็น:inline?

โสตาຍตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นจักขุนทรีย์ .

[๕๗๒] รูปเป็นโลตินทรีย์ ฯลฯ เป็นนานินทรีย์ ฯลฯ เป็นชิวหินทรีย์ ฯลฯ
เป็นกายินทรีย์ ฯลฯ นั้น เป็น:inline?

กายได เป็นปลาทูป อาศัยเมฆาภูตรูป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า กายบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นกายินทรีย์ .

รูปไม่เป็นกายินทรีย์ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นกายินทรีย์ .

[๕๗๓] รูปเป็นอิตตินทรีย์ นั้น เป็น:inline?

ทรงดทรงหญิง เครื่องหมายให้รู้ว่าหญิง กิริยาหมาย อาการหญิง สภาพหญิง ภาวะหญิง
ของหญิง ปรากรูปได ด้วยเหตุใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอิตตินทรีย์ .

รูปไม่เป็นอิตตินทรีย์ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอิตตินทรีย์ .

[๕๗๔] รูปเป็นบุรีสินทรีย์ นั้น เป็น:inline?

ทรงดทรงชาย เครื่องหมายให้รู้ว่าชาย กิริยาชาย อาการชาย สภาพชาย ภาวะชาย
ของชาย ปรากรูปได ด้วยเหตุใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นบุรีสินทรีย์ .

รูปไม่เป็นบุรีสินทรีย์ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นบุรีสินทรีย์ .

[๕๗๕] รูปเป็นชีวิตินทรีย์ นั้น เป็น:inline?

อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่
ความประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์ คือชีวิตของรูปธรรมนั้นๆ อันได
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นชีวิตินทรีย์ .

รูปไม่เป็นชีวิตินทรีย์ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นชีวิตินทรีย์ .

[๕๗๖] รูปเป็นกายวิญญาณ นั้น เป็น:inline?

การเคร่งตึง กิริยาที่เคร่งตึงด้วยดี ความที่เคร่งตึงด้วยดี การแสดงให้รู้ความหมาย
กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ความแสดงให้รู้ความหมาย แห่งกายของบุคลผู้มีจิตเป็นกุศล
หรือมีจิตเป็นอกุศล หรือมีจิตเป็นอพยากฤต ก้าวไปอยู่ ถอยกลับอยู่ แลดูอยู่ เหลียวซ้ายแล
ขวาอยู่ คื้นเข้าอยู่ หรือเหยียดดออกอยู่ อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นกายวิญญาณ .

รูปไม่เป็นกายวิญญาณ นั้น เป็น:inline?

จักษุยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นกายวิญญาณ .

[๕๗๗] รูปเป็นเจวิญญาณ นั้น เป็น:inline?

การพูด การเบ่งเวลา การเจรจา การกล่าว การป่าวร้อง การโฆษณา วาจา วจีเกท
แห่งบุคลผู้มีจิตเป็นกุศล หรือมีจิตเป็นอกุศล หรือมีจิตเป็นอพยากฤต อันได นี้เรียกว่า วาจา ,
การแสดงให้รู้ความหมาย กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ความแสดงให้รู้ความหมายด้วยวาจานั้น
อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นเจวิญญาณ .

รูปไม่เป็นเจวิญญาณ นั้น เป็น:inline?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นเจวิญญติ .

[๔๗๙] รูปเป็นอากาศธาตุ นั้น เป็น:inline?

อากาศ ธรรมชาติอันนับว่าอากาศ ความว่างเปล่า ธรรมชาติอันนับว่าความว่างเปล่า
ช่องว่าง ธรรมชาติอันนับว่าช่องว่าง อันหมายถึง ไม่ถูกต้องแล้ว อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า
รูปเป็นอากาศธาตุ .

รูปไม่เป็นอากาศธาตุ นั้น เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอากาศธาตุ .

[๔๘๐] รูปเป็นอาปิราตุ นั้น เป็น:inline?

ความເບີນອານ ธรรมชาติທີ່ອົບອານ ความແໜຍວາ ธรรมชาติທີ່ແໜຍວາ ธรรมชาติເຄື່ອງ^{*}
ເກະກຸມຮູບ อันໃດ รูปທັງນີ້ເຮັດວຽກ รูปປິນາໂປຣາຕຸ .

รูปไม่เป็นอาปิราตุ นั้น เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร รูปທັງນີ້ເຮັດວຽກ รูปไม่เป็นอาปิราตุ .

[๔๘๑] รูปປິນຮູບພຸດທຸາ นີ້ เป็น:inline?

ความອ່ອນ ກວະທີ່ອ່ອນ ความໄມ່ແໜຶງ ความໄນ່ກະຕຳ ແທ່ງຮູບ อันໃດ ຮູບທັງນີ້
ເຮັດວຽກ ຮູບປິນຮູບພຸດທຸາ .

ຮູບไม่เป็นຮູບພຸດທຸາ นີ້ เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບໄມ່ປິນຮູບພຸດທຸາ .

[๔๘๒] ຮູບປິນຮູບກົມມັງຄູຕາ นີ້ เป็น:inline?

ກີຣີຢາທີ່ຄວາມແກ່ກາງຈານ ຄວາມຄວາມແກ່ກາງຈານ ກວະທີ່ຄວາມແກ່ກາງຈານ ແທ່ງຮູບ อันໃດ
ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບປິນຮູບກົມມັງຄູຕາ .

ຮູບໄມ່ປິນຮູບກົມມັງຄູຕາ นີ້ เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບໄມ່ປິນຮູບກົມມັງຄູຕາ .

[๔๘๓] ຮູບປິນຮູບອຸປະຍະ นີ້ เป็น:inline?

ຄວາມສັ່ນລົມແທ່ງອາຍຕະຫຼາຍ อັນໄດ อັນນັ້ນ ເປັນຄວາມເກີດແທ່ງຮູບນັ້ນ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ
ຮູບປິນຮູບອຸປະຍະ

ຮູບໄມ່ປິນຮູບອຸປະຍະ นີ້ เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບໄມ່ປິນຮູບອຸປະຍະ .

[๔๘๔] ຮູບປິນຮູບສັນຕິ นີ້ เป็น:inline?

ຄວາມເກີດແທ່ງຮູບ อັນໄດ อັນນັ້ນ ເປັນຄວາມສືບຕ່ອແທ່ງຮູບ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບປິນ
ຮູບສັນຕິ .

ຮູບໄມ່ປິນຮູບສັນຕິ นີ້ เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບໄມ່ປິນຮູບສັນຕິ .

[๔๘๕] ຮູບປິນຮູບປະຕາ นີ້ เป็น:inline?

ຄວາມຂາ ຄວາມຄໍາຄ່າ ຄວາມມີຟິນໜຸດ ຄວາມມີຟິມໜອກ ຄວາມມີໜັງເຫື່ອ ຄວາມ-
*ເສື່ອມາຍ ຄວາມໜ່ອມແທ່ງອິນທີ່ ແທ່ງຮູບ อັນໄດ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບປິນຮູບປະຕາ .

ຮູບໄມ່ປິນຮູບປະຕາ นີ້ เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບໄມ່ປິນຮູບປະຕາ .

[๔๘๖] ຮູບປິນຮູບອົບອິຈາຕາ นີ້ เป็น:inline?

ຄວາມສືບໄປ ຄວາມເສື່ອໄປ ຄວາມແຕກ ຄວາມທໍາລາຍ ຄວາມໄມ່ເທິງ ຄວາມອັນຕຣານ
ແທ່ງຮູບ อັນໄດ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບປິນຮູບອົບອິຈາຕາ .

ຮູບໄມ່ປິນຮູບອົບອິຈາຕາ นີ້ เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ กพพิงการาหาร ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບໄມ່ປິນຮູບອົບອິຈາຕາ .

[๔๘๗] ຮູບປິນກພິງກາරາหาร นີ້ เป็น:inline?

ຂ້າວສຸກ ຂົມສຸດ ຂົມແທ່ງ ປລາ ເນື້ອ ນົມສຸດ ນົມສຸມ ໙ີຍໃສ ໙ີຍັ້ນ ນໍ້າມນ
ນໍ້າຜົ່ງ ນໍ້າອ້ອຍ ພຣີອປັນເມືອນໄດ ມືອຍ ອັນປິນຂອງໄສປາກ ຂົນເຄື່ອງ ອົມທ້ອງ ຂອງ
ສັຕ່ວົນໆ ໃນຂົນບົດໄດ້ ສັຕ່ວົງຫລາຍ ເລີ່ມງໍາວິຕົດວ່າໂອໜ້າອັນໄດ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບປິນ
ກພິງກາරາหาร .

ຮູບໄມ່ປິນກພິງກາරາหาร ນີ້ เป็น:inline?

จักษยตนะ ฯลฯ ຮູບອົບອິຈາຕາ ຮູບທັງນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບໄມ່ປິນກພິງກາරາหาร .

ສົງຄະຮ່າຮູບປິນໝາດລະ ២ ອໍາຍັງນີ້ .

ຖຸກນິເທສ ຈບ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

ติกนิทเทส

[๔๘] รูปภายในเป็นอปatha นั้น เป็นไฉน?

จักษยตนะ ฯลฯ กายyatนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในเป็นอปatha.

รูปภายนอกที่เป็นอปatha นั้น เป็นไฉน?

รูปyatนะ ฯลฯ กพพิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นอปatha.

รูปภายนอกที่เป็นอนปatha นั้น เป็นไฉน?

ໂພງັ້ນພາຍຕະ ခາໂປຣາຕ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นอนปatha.

[๔๙] รูปภายในเป็นอปatha นั้น เป็นไฉน?

จักษยตนะ ฯลฯ กายyatนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในเป็นอปatha.

รูปภายนอกที่เป็นอปatha นั้น เป็นไฉน?

ອົຕິຄືນທີ່ ປຣິສິນທີ່ ຂົວດິນທີ່ ອໍາຮອບແມ່ອື່ນໄດ ມືອຍ່ ໄດ້ແກ່ ຮູປາຍຕະ

ດັນຮາຍຕະ ຮລາຍຕະ ໂພງັ້ນພາຍຕະ ອາກສຫາຕ ອາໂປຣາຕ ຮປອປຈຍະ ຮູປສັນຕິ

ກພພິກරາหาร ທີ່ກໍາຮມແຕ່ງຂຶ້ນ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອປາທິນະ.

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນอนປາທິນະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ສັກທາຍຕະ ກາຍວິຍຸ້ນຕີ ວິວິຍຸ້ນຕີ ຮູປລ່າຫຼາ ຮູປມ່າຫຼາ ຮູປກົມມັງຍຸ້ນຕາ ຮູປ່າຫຼາ

ຮູປອນຈຳຕາ ອໍາຮອບແມ່ອື່ນໄດ ມືອຍ່ ໄດ້ແກ່ຮູປາຍຕະ ສັກທາຍຕະ ດັນຮາຍຕະ ຮລາຍຕະ

ໂພງັ້ນພາຍຕະ ອາກສຫາຕ ອາໂປຣາຕ ຮປອປຈຍະ ຮູປສັນຕິ ກພພິກරາหาร ທີ່ກໍາຮມໄດ້

ແຕ່ງຂຶ້ນ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອປາທິນະ.

[๔๙๐] ຮູປາຍໃນເປັນອປາທິນຸປາຫານຍະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຈักษยตະ ฯລ່າ ກາຍyatະ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍໃນເປັນອປາທິນຸປາຫານຍະ.

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອປາທິນຸປາຫານຍະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ອົຕິຄືນທີ່ ປຣິສິນທີ່ ຂົວດິນທີ່ ອໍາຮອບແມ່ອື່ນໄດ ມືອຍ່ ໄດ້ແກ່ ຮູປາຍຕະ

ດັນຮາຍຕະ ຮລາຍຕະ ໂພງັ້ນພາຍຕະ ອາກສຫາຕ ອາໂປຣາຕ ຮປອປຈຍະ ຮູປສັນຕິ

ກພພິກරາหาร ທີ່ກໍາຮມແຕ່ງຂຶ້ນ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອປາທິນຸປາຫານຍະ.

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອປາທິນຸປາຫານຍະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ສັກທາຍຕະ ກາຍວິຍຸ້ນຕີ ວິວິຍຸ້ນຕີ ຮູປລ່າຫຼາ ຮູປມ່າຫຼາ ຮູປກົມມັງຍຸ້ນຕາ ຮູປ່າຫຼາ

ຮູປອນຈຳຕາ ອໍາຮອບແມ່ອື່ນໄດ ມືອຍ່ ໄດ້ແກ່ ຮູປາຍຕະ ດັນຮາຍຕະ ຮລາຍຕະ ໂພງັ້ນພາຍຕະ

ອາກສຫາຕ ອາໂປຣາຕ ຮປອປຈຍະ ຮູປສັນຕິ ກພພິກරາหาร ທີ່ກໍາຮມໄດ້ແຕ່ງຂຶ້ນ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອປາທິນຸປາຫານຍະ.

[๔๙๑] ຮູປາຍໃນທີ່ເປັນອນທີ່ສສະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຈักษยตະ ฯລ່າ ກາຍyatະ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍໃນເປັນອນທີ່ສສະ .

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນສນີທີ່ສສະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຮູປາຍຕະ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນສນີທີ່ສສະ .

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອນທີ່ສສະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ສັກທາຍຕະ ฯລ່າ ກພພິກරາหาร ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອນທີ່ສສະ .

[๔๙๒] ຮູປາຍໃນເປັນສັປປົງມະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຈักษยตະ ฯລ່າ ກາຍyatະ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍໃນເປັນສັປປົງມະ .

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນສັປປົງມະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຮູປາຍຕະ ฯລ່າ ໂພງັ້ນພາຍຕະ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນສັປປົງມະ .

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນສັປປົງມະ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ອົຕິຄືນທີ່ ฯລ່າ ກພພິກරາหาร ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອັປປົງມະ .

[๔๙๓] ຮູປາຍໃນເປັນອນທີ່ຍີ່ นັ້ນ ໄລນ?

ຈັກຂົນທີ່ ฯລ່າ ກາຍຍິນທີ່ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍໃນເປັນອິນທີ່ຍີ່ .

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນອິນທີ່ຍີ່ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ອິນເຄິນທີ່ ປຣິສິນທີ່ ຂົວດິນທີ່ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ໄມ່ເປັນອິນທີ່ຍີ່ .

[๔๙๔] ຮູປາຍໃນໄມ່ເປັນແຫກູດ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຈักษยตະ ฯລ່າ ກາຍyatະ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍໃນໄມ່ເປັນແຫກູດ .

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນມ່າຫຼາ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ໂພງັ້ນພາຍຕະ ອາໂປຣາຕ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນມ່າຫຼາ .

ຮູປາຍນອກທີ່ໄມ່ເປັນມ່າຫຼາ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຮູປາຍຕະ ฯລ່າ ກພພິກරາหาร ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍນອກທີ່ໄມ່ເປັນມ່າຫຼາ .

[๔๙๕] ຮູປາຍໃນໄມ່ເປັນວິຍຸ້ນຕີ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ຈักษยตະ ฯລ່າ ກາຍyatະ ຮູປທັນນີ້ເຮັດວາ ຮູປາຍໃນໄມ່ເປັນວິຍຸ້ນຕີ .

ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນວິຍຸ້ນຕີ นັ້ນ ເປັນໄລນ?

ກາຍວິຍຸ້ນຕີ ວິວິຍຸ້ນຕີ ຮູປາຍນອກທີ່ເປັນວິຍຸ້ນຕີ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อกิจกรรมปฎูกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
รุปภายนอกที่ไม่เป็นวิญญาติ นั้น เป็นไปน.

[๔๙] รูปภัยในไม้เป็นจิตสมภูมิฐาน นั่น เป็นไวน?

จักขายตันะ ฯลฯ ก้ายาตันะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปกายในไม่เป็นจิตสมภูมิฐาน .
รูปภายนอกที่เป็นจิตสมภูมิฐาน นั้นเป็น什么呢?

ก้ายวุญญูติ วิจิวิญญูติ หรือแม่รูปอินได มืออยู่ ได้แก่ รูปายตันะ สีทหายตันะ
คันธยาตันะ รษายตันะ ໂພງຮັບພາຍຕະນະ ਆກສາຮາດີ ອາປົປາຣາ ຮູບລຸຫຼາ ຮູບມຸນທຸກ
ຮູບກົມມັງງູນຕາ ຮູບປົງຍະ ຮູບສັນຕິ ກົບພຶກກາරຮາກາ ທີ່ເກີດຈາກຈິຕີ ມີຈິຕີເປັນແຫດ ມີຈິຕີເປັນ
ສົມຜູຈານ ຮູບພື້ນເຊີຍກ່າວ ຮູບປາກຍນອກທີ່ເປັນຈິຕີສົມຜູຈານ .

[๔๗] รูปภัยเนิเมนจ์ตัดสหกัน เมน เมน!
จักขายตันะ ลุย กายยาตันะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภัยในไม่เป็นจิตสหกัน。
รากาเนอกที่เป็นใจต่อสหกัน นั้น เป็นใจโคน?

กabilวิญญาณที่ วิญญาณนี้รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นจิตตสหภ. รูปภายนอกที่ไม่เป็นจิตตสหภ นั้น เป็นไอน?

[๔๙] รูปภัยในไม้เป็นจิตตามปริวัติ นั้น เป็นไวน?

จักษย์ตัน ชลากิริยาทัน รูปหนึ่งเรียกว่า รูปภายนอก เป็นจิตตานุรูปภายนอกที่เป็นจิตตานุปริวัติ นั่น เป็นไวน?

กาบวิญญาณตี่ วจีวิญญาณตี่ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นจิตtanปริวัติ .
รูปภายนอกที่ไม่เป็นจิตtanปริวัติ นั้น เป็น ไฉ?

รูปายตนะ ฯลฯ กพพิมการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูป
[๕๙๙] รูปภายนอกที่หมายนั้น เป็นใน?

จักษยตันะ ฯลฯ กายกยตันะ รูปหั้งนีเรียกว่า รูปภายนอกที่หยาน รูปภายนอกที่หยานนั้น เป็นไวน?

รูปยานตะ ฯลฯ ให้ภัยจัพย์ตันะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่หายา .
รูปภายนอกที่ลະເວີດ ນັ້ນ ເປັນໄລນ ?

อัจฉริยะคนๆ ละ ความหมายของ ราชที่ต้องเรียกว่า ราชวงศ์ในที่สุดก็

จกขายตันน ฯลฯ ก้ายาตันน รูปหงนเรยกว่า รูปกายเนหอย เกล.
รุปภานอกทือยไกล นั้น เป็น ใจ?
กิตติชนทรี ฯลฯ คอมพิวเตอร์ ไว้ให้มีเรยกว่า ใจภานนอกทือยไกล

ອັດຕະນາທີ່ ວລກ ກົດການກາງທ່ານ ຮູບພັນເຮັດກາງ ຮູບກາຍນອກທ້ອງເກົລ.
ຮູບກາຍນອກທ້ອງເກົລ ທີ່ໄດ້ໃຈນີ້ ບໍ່ແມ່ນ
ຮູບຢາມຕຸນະ ປະຈຸບັນ ໂກງ້າພວຍຕຸນະ ຮູນທັງນີ້ເຮັດກວ່າ ຮູບກາຍນອກທ້ອງເກົລ.

[๗๐๑] รูปภายนอกไม่เป็นที่อาศัยเกิดของจักขุน
รปภยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รบหั้งนี้เรียกว่า รปภายน

รูปภาพในที่เป็นที่อาศัยกิจของจักษุสัมผัส นั้น เป็นไหน?

จักขายตนะ รูปทึ่นเนี้ยเรียกว่า รูปภายในที่เป็นที่อาศัยเกิดของจักขัลัมพัล .
รูปภายในที่ไม่เป็นที่อาศัยเกิดของจักขัลัมพัล นั้น เป็นไฉน?

ໄສຕາຍຕະນະ ລາງ ກາຍາຍຕະນະ ຮູບທີ່ນີ້ເຮັດວຽກ ຮູບກາຍໃນທີ່ໄມ່ເປັນທີ່ອາຄີຍເກີດຂອງຈັກບຸ-
ສົມພັສ .

[๖๐๒] รูปภายนอกไม่เป็นท่าศักยเกิดของเวทนาอัน เกิดแต่จักขัณฑ์สัมผัส ฯลฯ
ของสัญญา ฯลฯ ของเจตนา ฯลฯ ของจักษุวิญญาณ นั้น เป็นไน?

รูปยัตนะ ฯลฯ กพฟังการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ชีวิตภูมิฐาน .

รูปภัยในที่เป็นที่อาศัยก็เดินของจักขวบวิญญาณ นั่น เป็นไหน?
จักขายตัน รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภัยในที่เป็นที่อาศัยก็เดินของจักขวบวิญญาณ .
魂魄ปุ่น เช่น ปีศาจชื่อสัมารีก็จะ อัจฉราเรืองวาณ บั้ง ปีศาจปุ่น?

รูปภายในที่ไม่เป็นท่าอาศัยเกิดของจักขวัญภูมิ นั้น เป็น เชน?
โลตัสยตันะ ฯลฯ การยาวยตันะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในที่ไม่เป็นท่าอาศัยเกิดของจักขวัญภูมิ

[๗๐๓] รูปภายนอกไม่เป็นที่อาจเกิดของโสดสัมผัส ฯลฯ ของมานสัมผัส ฯลฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
[๖๑๙] รูปภายในอกไม่เป็นโลตินทรีย์ ฯลฯ ไม่เป็นมนิทรีย์ ฯลฯ ไม่เป็น
ชีพินทรีย์ ฯลฯ ไม่เป็นกายินทรีย์ นั้น เป็นใน

รูปאיตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในอกไม่เป็นกายินทรีย์ .

รูปภายในที่เป็นกายินทรีย์ นั้น เป็นใน

กายได เป็นปลาทรุป อาศัยมหาภูตุป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า กายบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง
รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในที่เป็นกายินทรีย์ .

รูปภายในที่ไม่เป็นกายินทรีย์ นั้น เป็นใน

จักษยตนะ ฯลฯ ชีวหายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นชีวิตินทรีย์ .

รูปภายในอกที่เป็นอิตถินทรีย์ นั้น เป็นใน

ทรงดทรงหน่าย เครื่องหมายให้รู้ว่าหน่าย กิริยาหน่าย อาการหน่าย สภาพหน่าย ภาวะ
หน่าย ของหน่าย ปรากฏได ด้วยเหตุใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในอกที่เป็นอิตถินทรีย์ .

รูปภายในอกที่ไม่เป็นอิตถินทรีย์ นั้น เป็นใน

รูปאיตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นอิตถินทรีย์ .

[๖๒๐] รูปภายในที่ไม่เป็นปริสินทรีย์ นั้น เป็นใน

จักษยตนะ ฯลฯ กายายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นปริสินทรีย์ .

รูปภายในอกที่เป็นปริสินทรีย์ นั้น เป็นใน

ทรงดทรงชาย เครื่องหมายให้รู้ว่าชาย กิริยาชาย อาการชาย สภาพชาย ภาวะชาย
ของชาย ปรากฏได ด้วยเหตุใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในอกที่เป็นปริสินทรีย์ .

รูปภายในอกที่ไม่เป็นปริสินทรีย์ นั้น เป็นใน

รูปאיตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นปริสินทรีย์ .

[๖๒๑] รูปภายในไม่เป็นชีวิตินทรีย์ นั้น เป็นใน

จักษยตนะ ฯลฯ กายายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นชีวิตินทรีย์ .

รูปภายในอกที่เป็นชีวิตินทรีย์ นั้น เป็นใน

อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิต ของรูปธรรมนั้นๆ อันได รูป
ทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในอกเป็นชีวิตินทรีย์ .

รูปภายในอกที่ไม่เป็นชีวิตินทรีย์ นั้น เป็นใน

รูปאיตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นชีวิตินทรีย์ .

[๖๒๒] รูปภายในไม่เป็นกายวิญญาณ นั้น เป็นใน

จักษยตนะ ฯลฯ กายายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นกายวิญญาณ .

รูปภายในอกที่เป็นกายวิญญาณ นั้น เป็นใน

การเคร่งตึง กิริยาที่เคร่งตึงด้วยดี ความเคร่งตึงด้วยดี การแสดงให้รู้ ความหมาย
กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ความแสดงให้รู้ความหมาย แห่งกาย ของบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศล
หรือมีจิตเป็นอกุศล หรือมีจิตเป็นอัปยากฤต ก้าว ไปอยู่ ถอยกลับอยู่ และดูอยู่ เหลียวซ้ายแล
ขวาอยู่ คุ้เข้าอยู่ หรือเหยียดออกอยู่ อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในอกที่เป็นกายวิญญาณ .

รูปภายในอกที่ไม่เป็นกายวิญญาณ นั้น เป็นใน

รูปאיตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นกายวิญญาณ .

[๖๒๓] รูปภายในไม่เป็นวิจิญญาณ นั้น เป็นใน

จักษยตนะ ฯลฯ กายายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นวิจิญญาณ .

รูปภายในอกที่เป็นวิจิญญาณ นั้น เป็นใน

การพรุด การเปล่งวัวชา การเจรจา การกล่าว การป่าวรอง การโน้มนา วาจा วจีเกห
แห่งบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศล หรือมีจิตเป็นอกุศล หรือมีจิตเป็นอัปยากฤต อันได นี้เรียกว่า วาจ
การแสดงให้รู้ความหมาย กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ความแสดงให้รู้ความหมาย ด้วยวาจานั้น
อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในอกที่เป็นวิจิญญาณ .

รูปภายในอกที่ไม่เป็นวิจิญญาณ นั้น เป็นใน

รูปאיตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นวิจิญญาณ .

[๖๒๔] รูปภายในไม่เป็นอาการสาต นั้น เป็นใน

จักษยตนะ ฯลฯ กายายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในที่ไม่เป็นอาการสาต .

รูปภายในอกที่เป็นอาการสาต นั้น เป็นใน

อาการ ธรรมชาติอันนับว่าอาการ ความว่างเปล่า ธรรมชาติอันนับว่าความว่างเปล่า
ช่องว่าง ธรรมชาติอันนับว่าช่องว่าง อันมหภาคุตุป ๔ ไม่ถูกต้องแล้ว อันได รูปทั้งนี้เรียกว่า
รูปภายในอกที่เป็นอาการสาต .

รูปภายในอกที่ไม่เป็นอาการสาต นั้น เป็นใน

รูปאיตนะ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นอาการสาต .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๖๒๕] รูปภายในไม่เป็นอาปีรชาต นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นอาปีรชาต.

รูปภายนอกที่เป็นอาปีรชาต นั้น เป็น:inline?

ลักษณะที่อ่อนหวาน ธรรมชาติที่อ่อนหวาน ลักษณะที่เหนียว ธรรมชาติที่เหนียว ธรรมชาติเครื่องแกะกรุป รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นอาปีรชาต.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นอาปีรชาต นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นอาปีรชาต.

[๖๒๖] รูปภายในไม่เป็นรูปหลาด นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นรูปหลาด.

รูปภายนอกที่เป็นรูปหลาด นั้น เป็น:inline?

ความเบา ความรวดเร็ว ความไม่เชื่องช้า ความไม่หนัก แห่งรูป อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นรูปหลาด.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปหลาด นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปหลาด.

[๖๒๗] รูปภายในไม่เป็นรูปมุทตา นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นรูปมุทตา.

รูปภายนอกที่เป็นรูปมุทตา นั้น เป็น:inline?

ความอ่อน ภาวะที่อ่อน ความไม่แข็ง ความไม่กระด้าง แห่งรูป อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นรูปมุทตา.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปมุทตา นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปมุทตา.

[๖๒๘] รูปภายในไม่เป็นรูปกัมมัญญา นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นรูปกัมมัญญา.

รูปภายนอกที่เป็นรูปกัมมัญญา นั้น เป็น:inline?

กิริยาที่ควรแก่การงาน ความควรแก่การงาน ภาวะที่ควรแก่การงาน แห่งรูป อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นรูปกัมมัญญา.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปกัมมัญญา นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกไม่เป็นรูปกัมมัญญา.

[๖๒๙] รูปภายในไม่เป็นรูปอปจยะ นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นรูปอปจยะ.

รูปภายนอกที่เป็นรูปอปจยะ นั้น เป็น:inline?

ความลังสมแห่งห่างแต่ห้ามหลาย อันใด อันนั้น เป็นความเกิดแห่งรูป รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นรูปอปจยะ.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปอปจยะ นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปอปจยะ.

[๖๓๐] รูปภายในไม่เป็นรูปสันตติ นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นรูปสันตติ.

รูปภายนอกที่เป็นรูปสันตติ นั้น เป็น:inline?

ความเกิดแห่งรูปอันใด อันนั้นเป็นความสืบต่อแห่งรูป รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นรูปสันตติ.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปสันตติ นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปสันตติ.

[๖๓๑] รูปภายในไม่เป็นรูปชรตา นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นรูปชรตา.

รูปภายนอกที่เป็นรูปชรตา นั้น เป็น:inline?

ความชรา ความคร้ำคร่า ความเมี้ยนหลุด ความเมี้ยมหลอก ความเมี้ยนเหลี่ยว ความเลื่อมอย ความแห้งแห่งอินทรีย์ แห่งรูป อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นรูปชรตา.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปชรตา นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปชรตา.

[๖๓๒] รูปภายในไม่เป็นรูปนิจจตา นั้น เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในไม่เป็นรูปนิจจตา.

รูปภายนอกที่เป็นรูปนิจจตา นั้น เป็น:inline?

ความสั่นไป ความเสื่อมไป ความแตก ความทำลาย ความไม่เที่ยง ความอันตรธาน แห่งรูป อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่เป็นรูปนิจจตา.

รูปภายนอกที่ไม่เป็นรูปนิจจตา นั้น เป็น:inline?

รูปยตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นนิจจตา.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๖๓๓] รูปภายในไม่เป็นกพพิงการหาร นั้น เป็นใน

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายในที่ไม่เป็นกพพิงการหาร .

รูปภายนอกที่เป็นกพพิงการหาร นั้น เป็นใน

ข้าวสุก ขنمสด ขنمแห้ง ปลา เนื้อ นมสด นมสัม เนยใส เนยชัน น้ำมัน
น้ำมัน น้ำอ้อย หรือวารูปแม่อื่นใด มีอยู่ อันเป็นของใส่ปาก ขอบเคี้ยว กลืนกิน อิ่มห้อง
ของสัตว์นั้นๆ ในชนบทได้ สัตว์ทั้งหลาย เลี้ยงชีวิตด้วยโ oxide อ่อนนุ่ม รูปทั้งนี้เรียกว่า รูป
ภายนอกที่เป็นกพพิงการหาร .

รูปภายนอกที่ไม่เป็นกพพิงการหาร นั้น เป็นใน

รูปตันะ ฯลฯ รูปอนิจตา รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปภายนอกที่ไม่เป็นกพพิงการหาร .

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวด ๓ อย่างนี้ .

ติกนิททส จบ

จตุกนิทเทศ

[๖๓๔] รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอุปatha นั้น เป็นใน

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ อิตถินทริย์ ปริสินทริย์ ชีวิตินทริย์ หรือรูปแม่อื่นใด
มีอยู่ ได้แก่ รูปตันะ คัน皇家ตนะ รสาทยตนะ อาการสราต รูปอปจยะ รูปสันตติ กพพิง-

* การหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอุปatha นั้น

รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอนุปatha นั้น เป็นใน

ลัทธายตนะ กายวิญญาณ วิจิญญาณ รูปหลุด รูปมนุษย์ รูปกัมมัญญา รูปชรตา
รูปอนิจตา หรือรูปแม่อื่นใด มีอยู่ ได้แก่ รูปตันะ คัน皇家ตนะ รสาทยตนะ อาการสราต
รูปอปจยะ รูปสันตติ กพพิงการหาร ที่กรรมมิได้แต่งขึ้น รูปนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่เป็น
อนุปatha นั้น .

รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นอุปatha นั้น เป็นใน

โภภูตพายตนะ อาปोราตุ ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha ที่
เป็นอุปatha นั้น .

รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นอุปatha นั้น เป็นใน

โภภูตพายตนะ อาปอราตุ ที่กรรมมิได้แต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha ที่
เป็นอนุปatha นั้น .

[๖๓๕] รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอุปatha นุปatha นิยะ นั้น เป็นใน

จักขายตนะ ฯลฯ กायायตนะ อิตถินทริย์ ปริสินทริย์ ชีวิตินทริย์ หรือรูปแม่อื่นใด
มีอยู่ ได้แก่ รูปตันะ คัน皇家ตนะ รสาทยตนะ อาการสราต รูปอปจยะ รูปสันตติ กพพิง-

* การหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอุปatha นุปatha นิยะ .

รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอนุปatha นุปatha นิยะ นั้น เป็นใน

ลัทธายตนะ กายวิญญาณ วิจิญญาณ รูปหลุด รูปมนุษย์ รูปกัมมัญญา รูปชรตา
รูปอนิจตา หรือรูปแม่อื่นใด มีอยู่ ได้แก่ รูปตันะ คัน皇家ตนะ รสาทยตนะ อาการสราต
รูปอปจยะ รูปสันตติ กพพิงการหาร ที่กรรมมิได้แต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่
เป็นอนุปatha นุปatha นิยะ .

รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นอุปatha นุปatha นิยะ นั้น เป็นใน

โภภูตพายตนะ อาปอราตุ ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha ที่เป็น
อนุปatha นุปatha นิยะ .

รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นอุปatha นุปatha นิยะ นั้น เป็นใน

จักขายตนะ ฯลฯ รสาทยตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่เป็นลับปฎิชะ.

รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอับปฎิชะ นั้น เป็นใน

อิตถินทริย์ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่เป็นอับปฎิชะ .

รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นลับปฎิชะ นั้น เป็นใน

โภภูตพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นลับปฎิชะ .

รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นอับปฎิชะ นั้น เป็นใน

อาปอราตุ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปatha ที่เป็นอับปฎิชะ .

[๖๓๖] รูปเป็นอุปatha ที่หยาบ นั้น เป็นใน

จักขายตนะ ฯลฯ รสาทยตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่หยาบ .

รูปเป็นอุปatha ที่ละเอียด นั้น เป็นใน

อิตถินทริย์ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปatha ที่ละเอียด .

รูปเป็นอนุปatha ที่หยาบ นั้น เป็นใน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
รูปเป็นอุปัทินนะที่ลະอี้ด นั่น เป็นไหน?
อิตถินทรีย์ บุรุสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ หรือรูปแม่อื่นได ได้แก่ อาการสรหต อาป్రథత
รูปอุปจยะ รูปสันตติ กพพิงการหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปัทินะ
ที่ลະอี้ด .

รู้เป็นอนุปัทินนะที่หยาบ นั้น เป็นไฉ?

ลัทธายืนนัง หรือรูปแม่อื่นใด มืออยู่ ได้แก่ รูปายตันะ คันธารยตันะ รสาทตันะ โภภูรีพยาตันะ ที่กรุ้มไม้ได้เต็งเข็น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปัทตันะที่หมาย .
รูปเป็นเจตนาหัวตันะที่ลับวีรบุรุษ บัน្ត ปីន្ទោល?

ຮູບເປັນຢັນນີ້ ແກ້ວຂະໜາດເພື່ອໃຫຍ້ ນີ້ ເປັນເນື້ນ
ຄວາມສິນລັບຕີ ຂວາມສິນລັບຕີ ຮະໄວ່ຕ່າງ ຮະໄວ່ຫຼວງ ຮະໄວ່

[๖๔๓] รูปเป็นอุปาริษัทในนะที่อยู่ใกล้ นั่น เป็นไฉน?

อิตถินหรี่ย บริสิณหรี่ย ชีวิตินหรี่ย หรือรูปแม่อันได มอยู่ ได้แก่ อาการสรณาต อา婆ราต รูปปองปยะ รูปลัตนตติ กพฟังการาหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็น อปทานะต้อยไกล.

รูปเป็นอุปาริษัทในพระไส้ นั้น เป็นไฉน?

จักขายตันนะฯลฯ กาญยตันนะ หรือวุ่มเม้อันได มือย ได้แก่ รูปายตันะ คันธยาตันะ รസายตันะ โภกจัพพายตันะ ที่กิรรวมแต่จีน วุ่นทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอปารินเนะทีโกล .

รูปเป็นอนป่าทินะที่อยู่ใกล้ นั้น เป็นใจน

กายวิญญาณตัว วิชีวัญญาณตัว รูปหลุมหัว รูปมุทตา รูปกัมมัญญา รูปชรตา รูปอนิจตา
หรือรูปเมืองน้ำดี มอยู่ได้แก่ อาการสราตร อาไปรชาต รูปอุปจายะ รูปสันตติ กพพิงการหาร
เรื่องรวมไปไว้ด้วยกัน เช่น พระเจ้าเชียงตุง พระเจ้าไชยวัฒน์ พระเจ้าอุบลราชธานีฯ

รวมเมืองที่ตั้งขึ้นรูปหนนเรียกรากรูบเป็นชน
วงศ์ปีบวงไหสิบแห่งที่วังปีบวังปีบปีบปีบปีบ

สัทหายตนะ หรือวูรูปแม่อื่นได มืออยู่ ไดร์ปายตนะ คันราษฎร รสาพตนะ
โพภรรพพายตนะ ที่กรรมไม่ได้แต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปาริหะที่อยู่ในกล.

[๖๔๔] รูปเป็นอุปาริทันนปาทาน尼ยะที่เป็นสนิทสสนะ

รูปะยตนะ ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้ เรียกว่า รูปเป็นอุปบทินนุปบาทนี่ยะ ที่เป็นสนิททั้ลสนะ .
รูปเป็นอุปบทินนุปบาทนี่ยะที่เป็นอนิทัลสนะ นั่น เป็น ใจ?
จักษุยตนะ ลูจุ ภากยตนะ อิตตินทรีย์ ปริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ หรือรูปแม่อื่นๆ

เมื่อย ได้แก่ คันธารยานะ ร้ายตันะ โภคจิ้พพายตันะ อากาสาต้า อาป้อราต้า รูปอุปจายะ รูปสันตติ กพฟังการหารหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูบทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปการกิณีะที่เป็นอนิทัลลนะ .

รูปเป็นอนุปาทานป่าหานี่ยะที่เป็นสนิทสสนะ นั้น เป็นใจ?

รูปยันต์ที่กรรมไม่ได้แต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปารามนุปารามนิยะที่เป็นสมัยทั้งส่วนจะ.

รูปเป็นอนุปัทตินิปัทตานิยะที่เป็นอนิทัศสนะ นั้น เป็นไฉน?

สัททายต้น กายวิญญาณตี้ วจิวิญญาณตี้ รูปหลาด รูปมุทดา รูปก้มมณฑ์ญาต รูปชราต
รูปนิจเจต้า หรือรูปเมื่อันได มือย ได้แก่ คันราชยต้น รษายต้น โภภรรษพญาตัน อาการสรณาต
อาปอราต รูปอุปจาย รูปลันตติ กพึงการหาร ทึกรรมไม่ได้แต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็น
อนป่าทินเนปทางนัยะที่เป็นอนันต์สัสนะ .

[๖๔๕] รูปเป็นอุปาริชานป่าหานนิยะที่เป็นลัษปภูมิจะ นั่น เป็นไวน?

จักษย์ตันะ ฯลฯ ก้ายยตันะ หรือรูปแม่อื่นๆ ได้แก่ รูปยตันะ คันรายตันะ รษายตันะ โภภูจัพพายตันะ ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอุปาริทนนป่าหานนิยะที่เป็นสัก [[กิม]].

ຈະເປັນຄວາທີ່ແກ້ໄຂທານີແທ້ເປົ້າໃຈໃຫຍ່ ນັ້ນ ເປັນໄວ້?

อิตตูรีฟ บุสสิเนสทรีฟ ชีวิตดีนทรีฟ หรือรูปแม่ขันได มีอยู่ ได้แก่ อาการสรაต อาปอราน รูปปองจยะ รูปลันตติ กพงกพาราหาร ที่กรรมแต่งขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็น ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ ภัยมนุษย์ ภัยโรค ภัยธรรมชาติ

ກາທນນຳກາທນຍະທເບນອບບຸກຄະ.

รู้เป็นอนุบาลน้ำหนาทันยะเท่านั้นบกษะ นน เป็น เล่น?
ล้อทายตนะ หรือวูปเมื่อinside มอยู่ ได้แก่ รูปยัตนะ คันนายตนะ รสาพตนะ
โนภรัพพยาตนะ ที่กรรมไม่ได้แต่ขึ้น รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอนุปากทินเนุภาพานิยะที่เป็นลับปฎิจะะ .

รูปเป็นอนุปาทานนุปทานิยะที่เป็นอัปปถีฆะ นั้น เป็นไหน?

กายวิญญาณตัว ร่วมกันอยู่ในรูปเดียว รูปนี้เป็นรูปที่แสดงถึงความสัมภาระทางโลก หรือรูปแบบอื่นใด มีอยู่ได้แก่ อาการชาติ อาปราต รูปอุปจับะ รูปสันตติ กิพฟิงการหารือ ที่กรุณาไม่ได้แต่งขึ้น ไว้ให้ในเรื่องว่า อะไรเป็นความไวที่มนุษย์ท่านนี้จะทิ้งไปแล้ว ใจจะ

[๔๕๙] រួមឲ្យឱ្យការពិនិត្យការងារមានអ្នកចូលរួមដែលមិនមែនជាអ្នកគាំទ្រទេ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
รูปเป็นอับปปฏิมะที่ไม่เป็นมหากุตนั้น เป็นไหน?

อิตถินทรีย์ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอับปปฏิมะที่ไม่เป็นมหากุต.

[๖๔] รูปเป็นอินทรีย์ที่หมาย นั้น เป็นไหน?

จักขันทรีย์ ฯลฯ กายินทรีย์ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอินทรีย์ที่หมาย.

รูปเป็นอินทรีย์ที่ละเอียด นั้น เป็นไหน?

อิตถินทรีย์ บุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอินทรีย์ที่ละเอียด.

รูปไม่เป็นอินทรีย์ที่หมาย นั้น เป็นไหน?

รูปายตนะ ฯลฯ โภภ្មัสพพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอินทรีย์ที่หมาย.

รูปไม่เป็นอินทรีย์ที่ละเอียด นั้น เป็นไหน?

กายวิญญาติ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอินทรีย์ที่ละเอียด.

[๖๕] รูปเป็นอินทรีย์ที่อยู่ไกล นั้น เป็นไหน?

อิตถินทรีย์ ปริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอินทรีย์ที่อยู่ไกล.

รูปเป็นอินทรีย์ที่อยู่ใกล้ นั้น เป็นไหน?

จักขันทรีย์ ฯลฯ กายินทรีย์ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นอินทรีย์ที่อยู่ใกล้.

รูปไม่เป็นอินทรีย์ที่อยู่ไกล นั้น เป็นไหน?

รูปายตนะ ฯลฯ โภภ្មัสพพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นอินทรีย์ที่อยู่ไกล.

[๖๖] รูปเป็นมหาภุตที่หมาย นั้น เป็นไหน?

โภภ្មัสพพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นมหาภุตที่หมาย.

รูปเป็นมหาภุตที่ละเอียด นั้น เป็นไหน?

อาปोราตุ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นมหาภุตที่ละเอียด.

รูปไม่เป็นมหาภุตที่หมาย นั้น เป็นไหน?

จักขายตนะ ฯลฯ รษายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นมหาภุตที่หมาย.

รูปไม่เป็นมหาภุตที่ละเอียด นั้น เป็นไหน?

อิตถินทรีย์ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นมหาภุตที่ละเอียด.

รูปเป็นมหาภุตที่อยู่ใกล้ นั้น เป็นไหน?

โภภ្មัสพพายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปเป็นมหาภุตที่อยู่ใกล้.

รูปไม่เป็นมหาภุตที่อยู่ไกล นั้น เป็นไหน?

อิตถินทรีย์ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นมหาภุตที่อยู่ไกล.

รูปไม่เป็นมหาภุตที่อยู่ใกล้ นั้น เป็นไหน?

จักขายตนะ ฯลฯ รษายตนะ รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปไม่เป็นมหาภุตที่อยู่ใกล้.

[๖๗] รูปที่เห็นได้ คือ รูปายตนะ

รูปที่ฟังได้ คือ สัททายตนะ

รูปที่รู้ได้ คือ คันราชยตนะ รษายตนะ โภภ្មัสพพายตนะ

รูปที่รู้แจ้งได้ด้วยใจ คือ รูปทั้งหมด.

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๔ อย่างนี้.

จตุกนิพTED จบ

ปัญจกนิพTED

[๖๙] รูปที่เรียกว่า ปฐวีราตุ นั้น เป็นไหน?

ธรรมชาติที่แข็ง ธรรมชาติที่กระด้าง ความแข็ง ภาวะที่แข็ง เป็นภายใน หรือภายนอก ก็ตาม เป็นอุปัทินนะหรืออนปอาทินนะก็ตาม อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า ปฐวีราตุ.

รูปที่เรียกว่า อาปอราตุ นั้น เป็นไหน?

ความเอ็บอาบ ธรรมชาติที่เอ็บอาบ ความเหนียว ธรรมชาติที่เหนียว ธรรมชาติเครื่อง เกาะกมรูป เป็นภายในหรือภายนอกก็ตาม เป็นอุปัทินนะหรืออนปอาทินนะก็ตาม อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า อาปอราตุ.

รูปที่เรียกว่า เตโชราตุ นั้น เป็นไหน?

ความร้อน ธรรมชาติที่ร้อน ความอุ่น ธรรมชาติที่อุ่น ความอบอุ่น ธรรมชาติที่อบอุ่น เป็นภายในหรือภายนอกก็ตาม เป็นอุปัทินนะหรืออนปอาทินนะก็ตาม อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า เตโชราตุ.

รูปที่เรียกว่า วาโยราตุ นั้น เป็นไหน?

ความพัดไปมา ธรรมชาติที่พัดไปมา ธรรมชาติเครื่องค้าจุนรูป เป็นภายในหรือภายนอก ก็ตาม เป็นอุปัทินนะหรืออนปอาทินนะก็ตาม อันใด รูปทั้งนี้เรียกว่า วาโยราตุ.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
รูปที่เป็น อุปatha นั้น เป็นไวน?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปที่เป็นอุปatha .

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดลະ ๕ อย่างนี้

ปัญจกนิทเทศ จบ

ฉักรกนิทเทศ

[๖๕๗] รูปอันจักขวิญญาณพึงรู้ คือ รูปายตนะ
รูปอันโลตวิญญาณพึงรู้ คือ สัทธายตนะ
รูปอันชานวิญญาณพึงรู้ คือ คันรายตนะ
รูปอันชี瓦หาวิญญาณพึงรู้ คือ รساyatนะ
รูปอันกายวิญญาณพึงรู้ คือ โภภรรพพายตนะ
รูปอันเมโนวิญญาณพึงรู้ คือ รูปทั้งหมด

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดลະ ๖ อย่างนี้.

ฉักรกนิทเทศ จบ

สัตตอกนิทเทศ

[๖๕๘] รูปอันจักขวิญญาณพึงรู้ คือ รูปายตนะ
รูปอันโลตวิญญาณพึงรู้ คือ สัทธายตนะ
รูปอันชานวิญญาณพึงรู้ คือ คันรายตนะ
รูปอันชี瓦หาวิญญาณพึงรู้ คือ รساyatนะ
รูปอันกายวิญญาณพึงรู้ คือ โภภรรพพายตนะ
รูปอันเมโนราดพึงรู้ คือ รูปายตนะ สัทธายตนะ คันรายตนะ รساyatนะ โภภรรพ-
*พายตนะ
รูปอันเมโนวิญญาณราดพึงรู้ คือ รูปทั้งหมด

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดลະ ๗ อย่างนี้.

สัตตอกนิทเทศ จบ

อัฏฐกนิทเทศ

[๖๕๙] รูปอันจักขวิญญาณพึงรู้ คือ รูปายตนะ
รูปอันโลตวิญญาณพึงรู้ คือ สัทธายตนะ
รูปอันชานวิญญาณพึงรู้ คือ คันรายตนะ
รูปอันชี瓦หาวิญญาณพึงรู้ คือ รساyatนะ
รูปอันกายวิญญาณพึงรู้ที่มีสัมผัสเป็นสุข คือ โภภรรพพะ อันเป็นที่ชอบใจ
รูปอันกายวิญญาณพึงรู้ที่มีสัมผัสเป็นทุกข์ คือ โภภรรพพะ อันไม่เป็นที่ชอบใจ
รูปอันเมโนราดพึงรู้ คือ รูปายตนะ สัทธายตนะ คันรายตนะ รساyatนะ โภภรรพพายตนะ
รูปอันเมโนวิญญาณราดพึงรู้ คือ รูปทั้งหมด

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดลະ ๘ อย่างนี้.

อัฏฐกนิทเทศ จบ

นาคนิทเทศ

[๖๖๐] รูปที่เรียกว่า จักขุนทรีย์ นั้น เป็นไวน?

จักขุนได เป็นปลาทรุป อาศัยเมฆากตุรุป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า จักขุนบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง
รูปทั้งนี้เรียกว่า จักขุนทรีย์ .

รูปที่เรียกว่า โลตินทรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า ชาโนนิทรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า ชีวหินทรีย์
ฯลฯ ที่เรียกว่า กายินทรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า อิตถินทรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า ปริสินทรีย์ ฯลฯ
ที่เรียกว่า ชีวิตินทรีย์ นั้นเป็นไวน?

อาบ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความ-

*ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินทรีย์คือชีวิตแห่งรูปธรรมนั่นๆ อันได รูปทั้งนี้
เรียกว่า ชีวิตินทรีย์ .

รูปที่ไม่เป็นอินทรีย์ นั้น เป็นไวน?

รูปายตนะ ฯลฯ กพพิงการหาร รูปทั้งนี้เรียกว่า รูปที่ไม่เป็นอินทรีย์ .

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดลະ ๙ อย่างนี้.

นาคนิทเทศ จบ

ทสกนิทเทศ

[๖๖๑] รูปที่เรียกว่า จักขุนทรีย์ นั้น เป็นไวน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จักนได เป็นปลาทรุป อาทัยมหาภูตรุป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า จักขันบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง
รูปหั้นนี้เรียกว่า จักขันหรีย์ .

รูปที่เรียกว่า โลตินหรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า งานินหรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า ชิวินหรีย์ ฯลฯ
ที่เรียกว่า กายินหรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า อิตถินหรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า บุรีสินหรีย์ ฯลฯ ที่เรียกว่า
ชีวิตินหรีย์ นั้น เป็นไหน?

อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่ลืมเนื่องกันอยู่ ความ
ประพฤติเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ชีวิต อินหรีย์คือชีวิต แห่งรูปธรรมนั้นๆ อันได้ รูป-
*ทั้งนี้เรียกว่า ชีวิตินหรีย์ .

รูปที่ไม่เป็นอินหรีย์ที่เป็นลับปฎิฆะ นั้น เป็นไหน?

รูปยัตนะ ฯลฯ โภภรัพพายตนะ รูปหั้นนี้เรียกว่า รูปที่ไม่เป็นอินหรีย์ที่เป็นลับปฎิฆะ .

รูปที่ไม่เป็นอินหรีย์ที่เป็นอับปฎิฆะ นั้น เป็นไหน?

กายวิญญาติ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปหั้นนี้เรียกว่า รูปที่ไม่เป็นอินหรีย์ ที่เป็นอับปฎิฆะ .

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๑๐ อ่ายานี .

ทดสอบนิทเทศ จบ

เอกสารทดสอบนิทเทศ

[๑๖๒] รูปที่เรียกว่า จักขายตนะ นั้น เป็นไหน?

จักนได เป็นปลาทรุป อาทัยมหาภูตรุป ๔ ฯลฯ นี้เรียกว่า จักขันบ้าง ฯลฯ บ้านว่างบ้าง
รูปหั้นนี้เรียกว่า จักขายตนะ .

รูปที่เรียกว่า โลตายตนะ ฯลฯ ที่เรียกว่า งานายตนะ ฯลฯ ที่เรียกว่า ชิวายตนะ
ฯลฯ ที่เรียกว่า กายายตนะ ฯลฯ ที่เรียกว่า รูปายตนะ ฯลฯ ที่เรียกว่า สัทธายตนะ ฯลฯ
ที่เรียกว่า คันธายตนะ ฯลฯ ที่เรียกว่า รสาทยตนะ ฯลฯ ที่เรียกว่า โภภรัพพายตนะ นั้น
เป็นไหน?

ปฐวีรัตุ ฯลฯ เรียกว่า โภภรัพพะบัง โภภรัพพราตุบัง รูปหั้นนี้เรียกว่า โภภรัพ-

*พายตนะ .

รูปเป็นอนิทัลสนะ เป็นอับปฎิฆะ แต่นับเนื่องในอัมมายตนะ นั้น เป็นไหน?

อิตถินหรีย์ ฯลฯ กพฟิการาหาร รูปหั้นนี้เรียกว่า รูปเป็นอนิทัลสนะ เป็นอับปฎิฆะ^{*}
แต่นับเนื่องในอัมมายตนะ .

ลงเคราะห์รูปเป็นหมวดละ ๑๑ อ่ายานี .

เอกสารทดสอบนิทเทศ จบ .

รูปวิภัตติ จบ .

ภานوارที่ ๘ จบ .

นิกเขปภัณฑ์

ติกะ

[๑๖๓] ธรรมเป็นกุคล เป็นไหน?

กคลมล ๓ คือ โภกะ โภทะ โมหะ และกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับอกุคลมูลนั้น,
ເວທนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยกุคลมูลนั้น,
กายกรรม วจิกรรม มโนกรรม อันมีกุคลมูลนั้น^{*}
เป็นสมภูฐาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นกุคล .

ธรรมเป็นอกุคล เป็นไหน?

อกุคลมูล ๗ คือ โภกะ โภทะ โมหะ และกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับอกุคลมูลนั้น,
ເວທนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยอกุคลมูลนั้น,
กายกรรม วจิกรรม มโนกรรม อันมีอกุคลมูลนั้น เป็นสมภูฐาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอกุคล .

ธรรมเป็นอพยากฤต เป็นไหน?

วิบากแห่งกุคลธรรมและอกุคลธรรม ที่เป็นกรรมาวาจ รูปาวาจ อรูปาวาจ โลกตระ
คือ ເວທนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์, ธรรมเป็นกิริยา ไม่ใช่กุคล ไม่ใช่
อกุคล ไม่ใช่กรรมวิบาก, รูปหั้นหมด และอัสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็น
อพยากฤต .

[๑๖๔] ธรรมสัมปยุตด้วยสขเวทนา เป็นไหน?

สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยสุขเวทนานี้ เว้นสุขเวทนา
ในการภาครวจิต รูปาวาจริต โลกตระริต อันเป็นที่เกิดแห่งสุขเวทนา สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า
ธรรมสัมปยุตด้วยสขเวทนา .

ธรรมสัมปยุตด้วยทุกษาเวทนา เป็นไหน?

สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยทุกษาเวทนานี้ เว้นทุกษาเวทนา
ในการภาครวจิต อันเป็นที่เกิดแห่งทุกษาเวทนา สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมสัมปยุตด้วย
ทุกษาเวทนา .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมลัมปุตด้วยอทกขมสุขเวทนา เป็นไฉน?

* อทกขมสุขเวทนา ในกามาจารจิต รูปวารจิต อรุปวารจิต โลกุตตรจิต อันเป็นที่เกิดแห่งอทกขมสุขเวทนา สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมลัมปุตด้วย อทกขมสุขเวทนา.

[๖๕] ธรรมเป็นวิบาก เป็นไฉน?

วิบากแห่งกุคลธรรมและอกคลธรรม ที่เป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกุตตระ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาณขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันเป็นวิบาก.

ธรรมเป็นเหตุแห่งวิบาก เป็นไฉน?

กุคลธรรมและอกคลธรรม ที่เป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกุตตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นเหตุแห่งวิบาก.

ธรรมไม่เป็นวิบากและไม่เป็นเหตุแห่งวิบาก เป็นไฉน?

ธรรมเป็นกิริยา ไม่ใช่กุคล ไม่ใช่อกคล ไม่ใช่กรรมวิบาก, รูปทั้งหมด, และอสังขตธาตุ สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่เป็นวิบากและไม่เป็นเหตุแห่งวิบาก.

[๖๖] ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิ เข้ายึดครองและเป็น อารมณ์ของอุปทาน เป็นไฉน?

วิบากแห่งกุคลธรรมและอกคลธรรม ประเกทที่ยังมีอาสา ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ และรูปที่กรรมแต่งขึ้น สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิเข้ายึดครองและเป็นอารมณ์ของอุปทาน.

ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิไม่เข้ายึดครอง แต่เป็นอารมณ์ ของอุปทาน เป็นไฉน?

กุคลธรรมและอกคลธรรม ประเกทที่ยังมีอาสา ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, ธรรมเป็นกิริยา ไม่ใช่กุคล ไม่ใช่อกคล ไม่ใช่กรรมวิบาก และรูปที่กรรมมิได้แต่งขึ้น สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิ ไม่เข้ายึดครองแต่เป็นอารมณ์ของอุปทาน.

ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิไม่เข้ายึดครอง และไม่เป็น อารมณ์ของอุปทาน เป็นไฉน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโลกุตตระ และอสังขตธาตุ สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมอันเจตนากรรมที่ลัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิ ไม่เข้ายึดครองและไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน.

[๖๗] ธรรมเครัวหมองและเป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

อกคลมูล ๓ คือ โลกะ โภกะ โนหะ และกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกัน กับอกคลมูล นั้น, เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันลัมปุตด้วยอกคลมูลนั้น, การกรรม วจกรรม มนกรรม อันเนื้อกลุ่มลุนนเป็นสมบูรณ์ สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเครัวหมองและเป็น อารมณ์ของสังกิเลส.

ธรรมไม่เครัวหมองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

กุคลธรรมและอพยகตธรรม ประเกทที่ยังมีอาสา ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร คือ รูปทั้งนี้ เวทนาขันธ์ สัญญาณขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่เครัวหมองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส.

ธรรมไม่เครัวหมองและไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโลกุตตระ และอสังขตธาตุ สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่เครัวหมองและไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส.

[๖๘] ธรรมมีวิตกมีวิจาร เป็นไฉน?

เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันลัมปุตด้วยวิตกและวิจารนั้น เว้นวิตกและวิจาร ในกามาจารจิต รูปวารจิต โลกุตตรจิต อันเป็นที่เกิดแห่งธรรมมีวิตกมีวิจาร สภาธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมมีวิตกมีวิจาร.

ธรรมไม่มีวิตกแต่มีวิจาร เป็นไฉน?

เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันลัมปุตด้วยวิตกและวิจารนั้น เว้นวิจารในรูปวารจิต โลกุตตรจิต อันเป็นที่เกิดแห่งธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจาร สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่มี วิตกแต่มีวิจาร.

ธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจาร เป็นไฉน?

เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ในกามาจารจิต รูปวารจิต อรุปวารจิต โลกุตตรจิต อันเป็นที่เกิดแห่งธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจาร สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่มี วิตกแต่มีวิจาร.

[๖๙] ธรรมสหรถด้วยปีติ เป็นไฉน?

เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันลัมปุตด้วยปีตินั้น เว้นปีติ ในกามาจารจิต รูปวารจิต โลกุตตรจิต อันเป็นที่เกิดแห่งธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจาร สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจาร.

ธรรมสหรถด้วยสุขเวทนา เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยสุขเวทนา เว้นสุขเวทนา
ในการภา�장จิต รูปวารจิต โลกุตตรจิต อันเป็นที่เกิดแห่งสุขเวทนา สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่า
ธรรมสหรถด้วยสุขเวทนา .

ธรรมสหรถด้วยอุเบกษาเวทนา เป็น ไหน?

สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยอุเบกษาเวทนา เว้นอุเบกษา
เวทนา ในภาคภา�장จิต รูปวารจิต อรุปวารจิต โลกุตตรจิต อันเป็นที่เกิดแห่งอุเบกษาเวทนา
สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่า ธรรมสหรถด้วยอุเบกษาเวทนา .

[๖๗๐] ธรรมอันโสดาปัตติมรรคประหาณ เป็น ไหน?

สัญญาขันธ์ ๓ คือ สักการะทิภูมิ วิจิจจนา สลัพพตปramaส .

[๖๗๑] บรรดาสัญญาขันธ์ ๓ นั้น สักการะทิภูมิ เป็น ไหน?

ปุกชนในโลกนี้ ผู้ໄรการศึกษา ไม่ได้เห็นพระอริยะเจ้า ไม่เดลตาในธรรมของพระอริยะเจ้า
ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของพระอริยะเจ้า ไม่ได้เห็นสัตบุรุษไม่เดลตาในธรรมของสัตบุรุษ ไม่ได้ฝึกฝน
ในธรรมของสัตบุรุษ ย่อมเห็นรูปเป็นตน หรือเห็นตนเมรูป เห็นรูปในตน เห็นตนในรูป
ย่อมเห็นเวทนาเป็นตน หรือเห็นตนเมรูป เห็นเวทนาในตน เห็นตนในเวทนา ย่อมเห็น
สัญญาเป็นตน หรือเห็นตนเมสัญญา เห็นสัญญาในตน เห็นตนในสัญญา ย่อมเห็นสังขารเป็น-

* ตน หรือเห็นตนเมสังขาร เห็นสังขารในตน เห็นตนในสังขาร ย่อมเห็นวิญญาณเป็นตน หรือ
เห็นตนเมวิญญาณ เห็นวิญญาณในตน เห็นตนในวิญญาณ ทิภูมิ ความเห็นไปข้างทิภูมิ ป้าชัก
คือทิภูมิ กันدارคือทิภูมิ ความเห็นเป็นขัตติกต่อสัมมาทิภูมิ ความผันแปรแห่งทิภูมิ สัญญาขันธ์
คือทิภูมิ ความยืดถือ ความยืดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางช้า ทางผิด ภาวะที่ผิด ลัทธิ
เป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี่เรียกว่า สักการะทิภูมิ .

[๖๗๒] วิจิจจนา เป็น ไหน?

ปุกชนเคลือบเคลลงสั้นไปพระศาสตร ในพระธรรม ในพระสงฆ ในสิกขา ในส่วน
อดีต ในส่วนอนาคต ทั้งในส่วนอดีตและส่วนอนาคต ในปัจจุจสมปปาธรรมรัมที่ว่า เพาะธรรม
นี้เป็นปัจจัยธรรมนี้จึงเกิดขึ้น การเคลือบเคลลง กิริยาที่เคลือบเคลลง ความเคลือบเคลลง ความ
คิดเห็นไปต่างๆ นานา ความตัดสินอารมณ์ไม่ได ความเห็นเป็นสองเรื่อง ความเห็นเหมือนทาง
แพร่ ความลงสั้น ความไม่สามารถจะถือเอาโดยส่วนเดียวได ความคิดสายไป ความคิดพราไป
ความไม่สามารถจะหยั่งลงถือเอาเป็นยุติได ความกระด้างแห่งจิต ความลังเลใจ อันได
นี่เรียกว่า วิจิจจนา .

[๖๗๓] สลัพพตปramaส เป็น ไหน?

ความเห็นว่า ความบริสุทธิ์ย่อมมีได้ด้วยศีล ด้วยพรต ด้วยศีลพรตของสมณพราหมณ์
ในภายนอกแต่ศาสนานี้ ดังนี้ ทิภูมิ ความเห็นไปข้างทิภูมิ ป้าชักคือทิภูมิ กันдарคือทิภูมิ
ความเห็นเป็นขัตติกต่อสัมมาทิภูมิ ความผันแปรแห่งทิภูมิ สัญญาขันธ์คือทิภูมิ ความยืดถือ ความ
ยืดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางช้า ทางผิด ภาวะที่ผิด ลัทธิ เป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ^{*}
การถือโดยวิปลาส อันมีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี่เรียกว่า สลัพพตปramaส .

[๖๗๔] สัญญาขันธ์ ๓ นี้ และกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับสัญญาขันธ์ ๓ นั้น, เวทนา-

* ขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยสัญญาขันธ์ ๓ นั้น, ภายกรรม วจกรรม มโนกรรม
อันมีสัญญาขันธ์ ๓ นั้นเป็นสมภูฐาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่าธรรมอันโสดาปัตติมรรคประหาณ .

ธรรมอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประหาณ เป็น ไหน?

โลกะ โถะ โมะ ที่เหลือ และกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับโลกะ โถะ โมะ
นั้น, เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยโลกะ โถะ โมะ นั้น, ภายกรรม
วจกรรม มโนกรรม อันมีโลกะ โถะ โมะ นั้นเป็นสมภูฐาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่า
ธรรมอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประหาณ

ธรรมอันโสดาปัตติมรรค และมรรคเบื้องสูง ๓ ไม่ประหาณ เป็น ไหน?

กคลธรรมและอพยากรณ์ธรรม ที่เป็นภารังค์ รูปวาร อรุปวาร โลกุตตร คือ
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด และอังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่า ธรรม-

* อันโสดาปัตติมรรค และมรรคเบื้องสูง ๓ ไม่ประหาณ .

[๖๗๕] ธรรมมีสัมปยุตเทต อันโสดาปัตติมรรคประหาณ เป็น ไหน?

สัญญาขันธ์ ๓ คือ สักการะทิภูมิ วิจิจจนา สลัพพตปramaส

บรรดาสัญญาขันธ์ ๓ นั้น สักการะทิภูมิ เป็น ไหน ฯลฯ นี่เรียกว่า สักการะทิภูมิ .

วิจิจจนา เป็น ไหน ฯลฯ นี่เรียกว่า วิจิจจนา

สลัพพตปramaส เป็น ไหน ฯลฯ นี่เรียกว่า สลัพพตปramaส .

สัญญาขันธ์ ๓ นี้ และกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับสัญญาขันธ์ ๓ นั้น, เวทนาขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยสัญญาขันธ์ ๓ นั้น, ภายกรรม วจกรรม มโนกรรม อันมี
สัญญาขันธ์ ๓ นั้นเป็นสมภูฐาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่า ธรรมมีสัมปยุตเทตอันโสดาปัตติมรรค-

* ประหาณ .

สัญญาขันธ์ ๓ คือ สักการะทิภูมิ วิจิจจนา สลัพพตปramaส สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมอันโสดาปัตติมรรคประทาน , โลกา โถสະ โมহะ ที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับสัญญาณ ๓ นั้น
สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า สัมปยุตตเหตุอันโสดาปัตติมรรคประทาน ส่วนกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับสัญญาณ ๓ นั้น
กับ โลกา โถสະ โมหะ นั้น เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วย โลกา
โถสະ โมหะ นั้น กายกรรม วจกรรม มโนกรรม อันมี โลกา โถสະ โมหะ นั้น เป็น
สมภูราน สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันโสดาปัตติมรรคประทาน .

ธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประทาน เป็นไหน?

โลกา โถสະ โมหะ ที่เหลือ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันมรรค^๑
เบื้องบน ๓ ประทาน , กิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับ โลกา โถสະ โมหะ เวทนาขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วย โลกา โถสະ โมหะ นั้น กายกรรม วจกรรม มโนกรรม
อันมี โลกา โถสະ โมหะ นั้น เป็นสมภูราน สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมมีสัมปยุตตเหตุ
อันมรรคเบื้องสูง ๓ ประทาน .

ธรรมไม่มีสัมปยุตตเหตุอันโสดาปัตติมรรคและมรรคเบื้องสูง ๓ จะประทาน
เป็นไหน?

เว้นธรรมนั้น กุศลธรรม อกุศลธรรม และอัพยகตธรรมที่เหลือ ซึ่งเป็นกามาวจร
รูปภาจ อรูปภาจ โลกุตระ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาณขันธ์ สัมขารขันธ์ วิญญาณขันธ์,
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่มีสัมปยุตตเหตุอันโสดาปัตติมรรค^๒
และมรรคเบื้องสูง ๓ จะประทาน .

[๖๗๖] ธรรมเป็นเหตุให้จิตปฏิสินธิ เป็นไหน?

กุศลธรรมและอกุศลธรรม ประเภทที่ยังมีอาสาภ ที่เป็นกามาวจร รูปภาจ อรูปภาจ
คือเวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นเหตุให้จิตปฏิสินธิ .

ธรรมเป็นเหตุให้ถึงนิพพาน เป็นไหน?

มรรค ๔ ที่เป็นโลกุตระ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นเหตุให้ถึงนิพพาน .

ธรรมไม่เป็นเหตุให้จิตปฏิสินธิ และไม่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน เป็นไหน?

วิบากแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรมที่เป็น กามาวจร รูปภาจ อรูปภาจ โลกุตระ^๓
คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, ธรรมเป็นกิริยา ไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล และไม่ใช่
กรรมวิบาก , รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นเหตุให้จิตปฏิสินธิ
และไม่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน .

[๖๗๗] ธรรมเป็นของเสกขบุคคล เป็นไหน?

มรรคที่เป็นโลกุตระทั้ง ๔ และสามัญญาณเบื้องต้า ๓ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรม^๔
เป็นของเสกขบุคคล .

ธรรมเป็นของเสกขบุคคล เป็นไหน?

อรหัตผลเบื้องสูง สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นของเสกขบุคคล .

ธรรมไม่เป็นของเสกขบุคคล และไม่เป็นของเสกขบุคคล เป็นไหน?

เว้นธรรมคือมรรค ๔ ผล ๔ เหล่านั้นเลี้ยง กุศลธรรม อกุศลธรรม และอัพยகตธรรม^๕
ที่เหลือ ซึ่งเป็นกามาวจร รูปภาจ อรูปภาจ คือเวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด^๖
และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นของเสกขบุคคลและไม่เป็นของเสกข-
บุคคล .

[๖๗๘] ธรรมเป็นปริตระ เป็นไหน?

กุศลธรรม อกุศลธรรม และอัพยகตธรรม ที่เป็นกามาวจารูปทั้งหมด คือ รูปขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นปริตระ .

ธรรมเป็นมหัคคตะ เป็นไหน?

กุศลธรรม อกุศลธรรม และอัพยகตธรรมที่เป็นรูปภาจ อรูปภาจ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นมหัคคตะ .

ธรรมเป็นอัปปมาณะ เป็นไหน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโลกุตระ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรม^๗
เป็นอัปปมาณะ .

[๖๗๙] ธรรมมีอารมณ์เป็นปริตระ เป็นไหน?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปรากรปริตรธรรมเกิดขึ้น สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า
ธรรมมีอารมณ์เป็นปริตระ .

ธรรมมีอารมณ์เป็นมหัคคตะ เป็นไหน?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปรากรมหัคคธรรมเกิดขึ้น สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า
ธรรมมีอารมณ์เป็นมหัคคตะ .

ธรรมมีอารมณ์เป็นอัปปมาณะ เป็นไหน?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปรากรอัปปมาณธรรมเกิดขึ้น สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า
ธรรมมีอารมณ์เป็นอัปปมาณะ .

[๖๘๐] ธรรมทรง เป็นไหน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อกคلمูล ๓ คือ โลภะ โภสະ โมหะ กิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับ โลภะ โภสະ
โมหะนั้น, เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์อันสัมปบุตด้วยโลภะ โภสະ โมหะนั้น, ภัยกรรม
วจีกรรม มองกรรม อันมีโลภะ โภสະ โมหะ นั้นเป็นสมมฐาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน
ธรรมหวาน.

ธรรมปานกลาง เป็นไหน?

กุศลธรรมและอพยகตธรรม ประเกทที่ยังมีอ娑สา ที่เป็นกามาจาร รูปภาจาร อรูปภาจาร
คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมปานกลาง.

ธรรมประณีต เป็นไหน?

มารคและผลของมารคที่เป็นโลกุตระ และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมปานกลาง.
ธรรมประณีต.

[๖๙] ธรรมเป็นมิจชาสภาวะและให้ผลแน่นอน เป็นไหน?

อนันตทริกรรม ๕ และนิยมมิจชาทิฏฐิ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมเป็นมิจชาสภาวะ
และให้ผลแน่นอน.

ธรรมเป็นสัมมาสภาวะและให้ผลแน่นอน เป็นไหน?

มารคที่เป็นโลกุตระทั้ง ๕ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมเป็นสัมมาสภาวะและให้ผล
แน่นอน.

ธรรมให้ผลไม่แน่นอน เป็นไหน?

เว้นธรรมเหล่านี้เสีย กุศลธรรม อกคلمูลธรรม และอพยகตธรรมที่เหลือที่เป็นกามาจาร
รูปภาจาร อรูปภาจาร โลกุตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด และ
อสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมให้ผลไม่แน่นอน.

[๖๙๒] ธรรมมีมารคเป็นอารมณ์ เป็นไหน?

ธรรมคืออจิตและเจตสิกเหล่าใด ปรากรอริยมารคเกิดขึ้น สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรม
มีมารคเป็นอารมณ์.

ธรรมมีเหตุคือมารค เป็นไหน?

เว้นองค์แห่งมารคเสีย เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปบุตด้วยองค์แห่งมารค
นั้น ของท่านผู้พรัชพร้อมด้วยอริยมารค สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมมีเหตุคือมารค.

สัมมาทิฏฐิของท่านผู้พรัชพร้อมด้วยอริยมารค เป็นมารคด้วย เป็นเหตุด้วย, เว้นสัมมา-
*ทิฏฐิเสีย เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปบุตด้วยสัมมาทิฏฐินั้น สภาพธรรมเหล่านี้
ซึ่งกัน ธรรมมีเหตุคือมารค.

อโลภะ อโภสະ อโมหะ ของท่านผู้พรัชพร้อมด้วยอริยมารค สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรม
เหตุคือมารค, เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์อันสัมปบุตด้วยอโลภะ อโภสະ อโมหะ นั้น
สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมมีเหตุคือมารค.

ธรรมมีมารคเป็นอธิบดี เป็นไหน?

ธรรมคืออจิตและเจตสิกเหล่าใด ทำอริยมารคให้เป็นอธิบดีเกิดขึ้น สภาพธรรมเหล่านี้
ซึ่งกัน ธรรมมีมารคเป็นอธิบดี.

เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ของท่านผู้พรัชพร้อมด้วยอริยมารคที่กำลังเจริญมารค^๑
มีวิมังสาเป็นอธิบดี อันสัมปบุตด้วยวิมังสานั้น เว้นวิมังสาเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรม
มีมารคเป็นอธิบดี.

[๖๙๓] ธรรมเกิดขึ้นแล้ว เป็นไหน?

ธรรมเหล่าใด เกิดแล้ว เป็นแล้ว เกิดพร้อมแล้ว บังเกิดแล้ว บังเกิดเฉพาะแล้ว
ปรากฏแล้ว เกิดขึ้นแล้ว เกิดขึ้นพร้อมแล้ว ตั้งขึ้นแล้ว ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว เกิดขึ้นแล้ว
ลงเคราะห์ด้วยส่วนที่เกิดขึ้นแล้ว คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สภาพธรรมเหล่านี้
ซึ่งกัน ธรรมเกิดขึ้นแล้ว.

ธรรมยังไม่เกิดขึ้น เป็นไหน?

ธรรมเหล่าใด ยังไม่เกิดแล้ว ยังไม่เป็นแล้ว ยังไม่เกิดพร้อมแล้ว ยังไม่บังเกิดแล้ว
ยังไม่บังเกิดเฉพาะแล้ว ยังไม่ปรากฏแล้ว ยังไม่เกิดขึ้นแล้ว ยังไม่เกิดขึ้นพร้อมแล้ว ยังไม่
ตั้งขึ้นแล้ว ยังไม่ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว ยังไม่เกิดขึ้นแล้ว ลงเคราะห์ด้วยส่วนที่ยังไม่เกิดขึ้น คือ
รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมยังไม่เกิดขึ้น.

ธรรมจักเกิดขึ้น เป็นไหน?

วิบากแห่งกุศลธรรมและอกคุลธรรมที่ยังไม่ให้ผล เป็นกามาจาร รูปภาจาร อรูปภาจาร
โลกุตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ และรูปซึ่งจักเกิดขึ้นเพรากรรมแต่ง สภาพธรรม
เหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมจักเกิดขึ้น.

[๖๙๔] ธรรมเป็นอดีต เป็นไหน?

ธรรมเหล่าใด ล่วงไปแล้ว ดับไปแล้ว ปรافتไปแล้ว แปรไปแล้ว อสดงคตแล้ว
ถึงความดับสูญแล้ว เกิดขึ้นแล้วปรافتไป ล่วงไป ลงเคราะห์ด้วยส่วนที่ล่วงไปแล้ว คือ รูป
เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งกัน ธรรมเป็นอดีต.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

ธรรมเป็นอนาคต เป็นไปนั้น?

ธรรมเหล่าใด ยังไม่เกิดแล้ว ยังไม่เป็นแล้ว ยังไม่เกิดพร้อมแล้ว ยังไม่บังเกิดแล้ว ยังไม่บังเกิดเฉพาะแล้ว ยังไม่ปรากฏแล้ว ยังไม่เกิดขึ้นแล้ว ยังไม่เกิดขึ้นพร้อมแล้ว ยังไม่ตั้งขึ้นแล้ว ยังไม่ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว ยังไม่มาถึง สงเคราะห์ด้วยส่วนที่ยังไม่มาถึง คือ รูป เวทนา สัญญา สัมภาระ วิญญาณ ลักษณะ ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นอนาคต .

ธรรมเป็นปัจจุบัน เป็นไปนั้น?

ธรรมเหล่าใด ซึ่งเกิดแล้ว เป็นแล้ว เกิดพร้อมแล้ว บังเกิดแล้ว บังเกิดเฉพาะแล้ว ปรากฏแล้ว เกิดขึ้นแล้ว เกิดขึ้นพร้อมแล้ว ตั้งขึ้นแล้ว ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว เกิดขึ้นเฉพาะแล้ว สงเคราะห์ด้วยส่วนที่เกิดขึ้นเฉพาะแล้ว คือ รูป เวทนา สัญญา สัมภาระ วิญญาณ ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นปัจจุบัน .

[๖๕] ธรรมมีอารมณ์เป็นอนาคต เป็นไปนั้น?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปราการอติธรรมเกิดขึ้น ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นอนาคต มีอารมณ์เป็นอดีต .

ธรรมมีอารมณ์เป็นอนาคต เป็นไปนั้น?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปราการปัจจุบันธรรมเกิดขึ้น ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นอนาคต .

ธรรมมีอารมณ์เป็นปัจจุบัน เป็นไปนั้น?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปราการปัจจุบันธรรมเกิดขึ้น ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นอนาคต .

[๖๖] ธรรมเป็นภัยใน เป็นไปนั้น?

ธรรมเหล่าใด เป็นภัยใน เป็นเฉพาะตน เกิดแก่ตน เป็นของเฉพาะแต่ละบุคคล เป็นอุปัททินะ ของสัตว์นั้นๆ คือ รูป เวทนา สัญญา สัมภาระ วิญญาณ ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นภัยใน .

ธรรมเป็นภัยนอก เป็นไปนั้น?

ธรรมเหล่าใด เป็นภัยใน เป็นเฉพาะตน เกิดแก่ตน เป็นของเฉพาะแต่ละบุคคล เป็นอุปัททินะ ของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นนั้นๆ คือ รูป เวทนา สัญญา สัมภาระ วิญญาณ ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นภัยนอก .

ธรรมเป็นภัยในและเป็นภัยนอก เป็นไปนั้น?

ธรรมทั้ง ๒ ประเกณนั้น ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นภัยในและเป็นภัยนอก .

[๖๗] ธรรมมีอารมณ์เป็นภัยใน เป็นไปนั้น?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปราการธรรมเป็นภัยในเกิดขึ้น ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นภัยใน .

ธรรมมีอารมณ์เป็นภัยนอก เป็นไปนั้น?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปราการธรรมเป็นภัยในเกิดขึ้น ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นภัยนอก .

ธรรมมีอารมณ์เป็นภัยในและเป็นภัยนอก เป็นไปนั้น?

ธรรมคือจิตและเจตสิกเหล่าใด ปราการธรรมเป็นภัยใน ธรรมเป็นภัยนอกเกิดขึ้น ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็นภัยในและเป็นภัยนอก .

[๖๘] ธรรมที่เห็นได้และกระทบได้ เป็นไปนั้น?

รูปยัตนะ ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็น ธรรมที่เห็นได้และกระทบได้ .

ธรรมที่เห็นไม่ได้แต่กระทบได้ เป็นไปนั้น?

จักขายตนะ โลடายตนะ นานายตนะ ชีวหายตนะ กายหายตนะ สัพทหายตนะ คันธายตนะ ร้ายตนะ โภภรรพพายตนะ ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็น ธรรมที่เห็นไม่ได้แต่กระทบได้ .

ธรรมที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้ เป็นไปนั้น?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สัมภาระขันธ์ วิญญาณขันธ์, รูปที่เห็นไม่ได้กระทบไม่ได้ ซึ่งนับเนื่องในรัมมายตนะ และอสังขตธาตุ ลักษณะเหล่านี้ซึ่งเป็น ธรรมที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้ .

ติกะ จบ

เหตุโจจกะ

[๖๙] ธรรมเป็นเหตุ เป็นไปนั้น?

กุศลเหตุ ๓ อกุศลเหตุ ๓ อปปายกตเหตุ ๓ กรรมวารเหตุ ๔ รูปวารเหตุ ๖ อรูปวารเหตุ ๖ โลกตตระเหตุ ๖ .

[๗๐] บรรดาเหตุเหล่านั้น กุศลเหตุ ๓ เป็นไปนั้น?

อโภกะ อโหสะ อโมহะ .

บรรดาอุคุลเหตุ ๓ นั้น อโภกะ เป็นไปนั้น?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
การไม่โลก กิริยาที่ไม่โลก ความไม่โลก การไม่กำหนดนัก กิริยาที่ไม่กำหนดนัก
ความไม่กำหนดนัก ความไม่เพ่งเลึง กุศลमูล คือโภภะ นี้เรียกว่า อโภภะ .

อโภสະ เป็นไฉน?

การไม่คิดประทุษร้าย กิริยาที่ไม่คิดประทุษร้าย ความไม่คิดประทุษร้าย ไม่ตริกิริยาที่
สนใจสม ความสนใจสม การเรียนดู กิริยาที่อึด ความอึด ความแสวงหาประโยชน์
เกื้อกูล ความสงสาร ความไม่พยายาม ความไม่คิดเบียดเบี้ยน กุศลมูลคืออโภสະ นี้เรียกว่า
อโภสະ .

โมะ เป็นไฉน?

ความรู้ในทุกๆ ความรู้ในทุกขสมุทัย ความรู้ในทุกชนิโรห ความรู้ในทุกชนิโรหามินี-
*ปัญญา ความรู้ในส่วนอัตต ความรู้ในส่วนอนาคต ความรู้ทึ้งในส่วนอัตตและส่วนอนาคต
ความรู้ในปัญจจุบปปบาทรวมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด
ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย ความเข้าไปกำหนด ความ
เข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้จะอึด ความรู้แจ่มแจ้ง ความคันคิด
ความใคร่คราวญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทาง ความ
เห็นแจ้ง ความรู้ชัด ปัญญาเหมือนปึก ปัญญา ปัญญานหรี่ย ปัญญาพละ ปัญญาเหมือน
ศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความลับคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป
ปัญญาเหมือนดาวแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ที่มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได
นี้เรียกว่า โมะ .

สภารธรรมเหล่านี้ข้อว่า กุศลเหตุ ๓ .

[๖๙๑] อุกศลเหตุ ๓ เป็นไฉน?

โภภะ โภสະ โมะ .

บรรดาอุกศลเหตุ ๓ นั้น โภภะ เป็นไฉน?

ความกำหนด ความกำหนดนัก ความคล้อยตามอารมณ์ ความยินดี ความเพลิดเพลิน
ความกำหนดด้วยอำนาจความเพลิดเพลิน ความกำหนดนักแห่งจิต ความอยาก ความสยบ
ความแหงมุน ความโครง ความรักโครง ความข้องอยู่ ความจอมอยู่ ธรรมชาติผู้คร่าไป
ธรรมชาติผู้หลอกลวง ธรรมชาติผู้ยังสัตว์ให้เกิด ธรรมชาติผู้ยังสัตว์ให้เกิดพร้อม ธรรมชาติอัน
ร้อยรัด ธรรมชาติอันเมี้ยน่าย ธรรมชาติอันเปาชาบิจ ธรรมชาติอันชานไป ธรรมชาติเหมือน
เส้นด้าย ธรรมชาติอันແປไป ธรรมชาติผู้ประมวลมา ธรรมชาติเป็นเพื่อนสอง ปณิธาน
ธรรมชาติผู้นำไปสู่พุทธ ตัณหาเหมือนป่า ตัณหาเหมือนดง ความเกี่ยวข้อง ความเยือกเยี่ยม
ความห่วงใย ความผูกพัน การหวัง กิริยาที่หวัง ความหวัง ความหวังรุป ความห่วงเสียง
ความหวังกลืน ความหวังรัส ความหวังໂภภัชชพะ ความหวังลาภ ความหวังทรัพย์ ความ
หวังบุตร ความหวังชีวิต ธรรมชาติผู้กระซิบ ธรรมชาติผู้กระซิบหัว ธรรมชาติผู้กระซิบมิ่ง
การกระซิบ กิริยาที่กระซิบ ความกระซิบ การละไมบ กิริยาที่ละไมบ ความละไมบ
ธรรมชาติเป็นเหตุชุมชนไป ความโครงในอารมณ์ดู ความกำหนดในฐานะอันไม่ควร ความ
โภภะกิบานาด ความติดใจ กิริยาที่ติดใจ ความปรารถนา ความกระหึ่มใจ ความปรารถนานัก
การตัณหา ภวตัณหา วิภาตัณหา ตัณหาในรูปภาพ ตัณหาในอรุปภาพ ตัณหาในนิโรห

[คือราคะที่สห�отด ด้วยอุจเฉททิกธุริ] รูปตัณหา สัหทตัณหา คันธตัณหา รสตัณหา
โภภัชชพตัณหา ชัมตัณหา โอชะ ไยกะ คันนะ อุปทาน อ华ารณ์ นิวรณ์ เครื่องปิดบัง
เครื่องผูก อุปกิเลส อนสัย ปริยุฐาน ตัณหาเหมือนสถาลย ความปรารถนาวัตถุมือบ่าง
ต่างๆ รากເງິ່ນແຫ່ງທຸກໆ ແຫັດແຫ່ງທຸກໆ ບວງແຫ່ງມາຮ ເບີດແຫ່ງມາຮ ແດນ
ແຫ່ງມາຮ ຕັ້ນຫາເຫັນແນ່ນໍາ ຕັ້ນຫາເຫັນຂໍ້າ ຕັ້ນຫາເຫັນສູງ ຕັ້ນຫາເຫັນສູງທຽ
อกີչາມ ອົກລົມລູ້ຄື່ອງລົກະ อັນໄດ ນີ້ເຮັດວ່າ ລົກະ .

ໂພສະ เป็นไฉน?

อามาตรฐานได้ด้วยคิดว่า ผู้นี้ได้กระทำการเสื่อมเสียแก่เรา อามาตรฐานได้ด้วยคิดว่า ผู้นี้จักทำการ
เสื่อมเสียแก่เรา อามาตรฐานได้ด้วยคิดว่า ผู้นี้ได้ทำการเสื่อมเสีย ฯลฯ กำลังทำการ
เสื่อมเสีย ฯลฯ ຈักทำการเสื่อมเสียแก่คนที่รักของພວຂອງเรา อามาตรฐานได้ด้วยคิดว่า
ผู้นี้ได้ทำการเจริญ ฯลฯ กำลังทำการเจริญ ฯลฯ ຈักทำการเจริญแก่คนผู้ไม่เป็นที่รักไม่เป็น
ที่ชอบพอของเรา หรืออามาตรฐานได้ด้วยคิดว่า ได้ในฐานะอันใช้เหตุ จิตอาณาต ความขัดเคือง
ความกระหึ่มกระหึ่ม ความແຄນ ความເຄືອງ ความຫຼຸນເຄືອງ ความພຸງພລານ ໂພສະ ความคิด
ประทุษร้าย ความมองคิดประทุษร้าย ความขົນຈົດ ธรรมชาติที่ประทุษร้ายໃຈ ໂກຮ ກິຣີຍາທີ່ໂກຮ
ຄາມໂກຮອມີລັກນະເບັນວ່ານີ້ อັນໄດ [ແລະ] ການคิดประทุษร้าย ກິຣີຍາທີ່คิดประทุษร้าย ຄາມ
คິດประทุษร้าย ການຄິດປອງຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່ຄິດປອງຮ້າຍ ຄາມຄິດປອງຮ້າຍ ຄາມໂກຮ ຄາມແດນ
ຄາມດ້ວຍ ຄາມປາກຮ້າຍ ຄາມໄມ້ແໜ່ນໜີ່ແໜ່ງຈົດ ນີ້ເຮັດວ່າ ໂພສະ .

โมະ เป็นไฉน?

ความไม่รู้ในทุกๆ ความไม่รู้ในทุกขสมุทัย ความไม่รู้ในทุกชนิโรห ความไม่รู้ใน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
ทุกชนิโกรคามนีปฏิปทา ความไม่รู้ในส่วนอตติ ความไม่รู้ในส่วนอนาคต ความไม่รู้ทั้งในส่วน
อตติและส่วนอนาคต ความไม่รู้ในปฏิจสมปปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัยธรรมนี้จึง
เกิดขึ้น ความไม่รู้ ความไม่เห็น ความไม่ตรัสรู้ ความไม่รู้โดยสมควร ความไม่รู้ตามเป็นจริง
ความไม่แทบทลอด ความไม่ถือเอาโดยกฎต้อง ความไม่เหลียงโดยรอบครอบ ความไม่พินิจ
ความไม่พิจารณา การไม่กระทำให้ประจักษ์ ความทราบปัญญา ความไม่เข้า ความไม่รู้ซัด
ความหลง ความลุ่มหลง ความหลงในหลักวิชา โฉะคืออวิชชา โยคคืออวิชชา อนลับคือ
อวิชชา ปริญญาณคืออวิชชา ลิมคืออวิชชา อุคุลมูล คือ โมะ มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได
นี้เรียกว่า โมะ .

สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า กุคลเหตุ ๓ .

[๖๙๒] อัพยາกตเหตุ ๓ เป็นไนน?

อโลภะ อโถสะ อโมะ ฝ่ายบินกของกุคลธรรม หรือ อโลภะ อโถสะ อโมะ
ในพากกิริยาอัพยາกธรรม สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อัพยາกตเหตุ ๓ .

[๖๙๓] ภาราวาจตเหตุ ๔ เป็นไนน?

กุคลเหตุ ๓ อุคุลมูล อัพยາกตเหตุ ๓ สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ภาราวาจตเหตุ ๔ .
รูปาวาจตเหตุ ๖ เป็นไนน?

กุคลเหตุ ๓ อัพยາกตเหตุ ๓ สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า รูปาวาจตเหตุ ๖ .

อรูปาวาจตเหตุ ๖ เป็นไนน?

กุคลเหตุ ๓ อัพยາกตเหตุ ๓ สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อรูปาวาจตเหตุ ๖ .

[๖๙๔] โลกตตรตเหตุ ๖ เป็นไนน?

กุคลเหตุ ๓ อัพยາกตเหตุ ๓ สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อรูปาวาจตเหตุ ๖ .

บรรดาโลกตตรตเหตุ ๖ นั้น กุคลเหตุ ๓ เป็นไนน?

อโลภะ อโถสะ อโมะ .

บรรดาโลกตตรตเหตุ ๓ นั้น อโลภะ เป็นไนน?

การไม่โลภ กิริยาที่ไม่โลภ ความไม่โลภ ความไม่กำหนด กิริยาที่ไม่กำหนด ความ
ไม่กำหนด ความไม่เพ่งเลิง กุคลมูลคืออโลภะ นี้เรียกว่า อโลภะ .

อโถสะ เป็นไนน?

การไม่คิดประทุร้าย กิริยาที่ไม่คิดประทุร้าย ความไม่คิดประทุร้าย ฯลฯ ความไม่
พยาบาท ความไม่คิดเบียดเบียน กุคลมูลคืออโถสะ นี้เรียกว่า อโถสะ .

อโมะ เป็นไนน?

ความรู้ในทกอย ความรู้ในทกชนิโกร ความรู้ในทกชนิโกรคามนี-
*ปฏิปทา ความรู้ในส่วนอตติ ความรู้ในส่วนอนาคต ความรู้ทั้งในส่วนอตติและส่วนอนาคต
ความรู้ในปฏิจสมปปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัยธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ปัญญา กิริยาที่รู้ซัด
ความวิจัย ความสือกสาร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไป
กำหนดเฉพาะภาระที่รู้ ภาระที่คลาด ภาระที่รู้จะเสียด ความรู้แจ่มแจ้ง ความคันคิด ความโครงครรภ
ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ซัด
ปัญญาเหมือนปัฏฐา ปัญญา ปั้นญัตนทรี ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศัลตรา ปัญญาเหมือน
ปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาเหมือนประทิป ปัญญาเหมือน
ดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจัยสัมโพชองค์ อันเป็นองค์แห่งมรรค
นับนี้องในมรรค นี้เรียกว่า อโมะ .

สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า กุคลเหตุ ๓ .

อัพยາกตเหตุ ๓ เป็นไนน?

อโลภะ อโถสะ อโมะ ฝ่ายบินกแห่งกุคลธรรม สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า
อัพยາกตเหตุ ๓ .

สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า โลกตตรตเหตุ ๖ .

สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นเหตุ .

[๖๙๕] ธรรมไม่เป็นเหตุ เป็นไนน?

เว้นธรรมเป็นเหตุเหล่านี้เสีย กุคลธรรม อุคุลมูล และอัพยາกธรรมที่เหลือ
ซึ่งเป็นภาราวาจ รูปาวาจ อรูปาวาจ โลกตตรต คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
รูปทั้งหมด และอสั้งขตธาตุ สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่เป็นเหตุ .

[๖๙๖] ธรรมมีเหตุ เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด มีเหตุโดยธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมมีเหตุ .

ธรรมไม่มีเหตุ เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด ไม่มีเหตุโดยธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
รูปทั้งหมด และอสั้งขตธาตุ สภารธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมไม่มีเหตุ .

[๖๙๗] ธรรมสัมปุญตด้วยเหตุ เป็นไนน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมเหล้าได้ สัมปยตด้วยธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมลังปยตด้วยเหตุ .

ธรรมวิปปยตจากเหตุ เป็นใน

ธรรมเหล้าได้ วิปปยตจากธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์,
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมวิปปยตจากเหตุ .

[๒๙๘] ธรรมเป็นเหตุและมีเหตุ เป็นใน?

โลกะเป็นเหตุ และมีเหตุโดยไม่ใช่ ไม่ใช่เป็นเหตุ และมีเหตุโดยโลกะ^๑
โถะเป็นเหตุ และมีเหตุโดยไม่ใช่ ไม่ใช่เป็นเหตุ และมีเหตุโดยโถะ
อโถะ อโถะ อไม่ใช่ ทั้ง ๓ นั้นเป็นเหตุ และมีเหตุโดยกันและกัน

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นเหตุ และมีเหตุ .

ธรรมมีเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ เป็นใน?

ธรรมเหล้าได้ มีเหตุโดยธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น เว้นธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้นเสีย คือ^๒
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมีเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ .

[๒๙๙] ธรรมเป็นเหตุ และสัมปยตด้วยเหตุ เป็นใน?

โลกะเป็นเหตุ และสัมปยตด้วยเหตุโดยไม่ใช่ ไม่ใช่เป็นเหตุ และสัมปยตด้วยเหตุ
โดยโลกะ

โถะเป็นเหตุ และสัมปยตด้วยเหตุโดยไม่ใช่ ไม่ใช่เป็นเหตุ และสัมปยตด้วยเหตุ
โดยโถะ .

อโถะ อโถะ อไม่ใช่ ทั้ง ๓ นั้นเป็นเหตุ และสัมปยตด้วยเหตุ โดยกันและกัน

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นเหตุ และสัมปยตด้วยเหตุ .

ธรรมสัมปยตด้วยเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ เป็นใน?

ธรรมเหล้าได้ สัมปยตด้วยธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น เว้นธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้นเสีย คือ^๓
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมสัมปยตด้วยเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ .

[๓๐๐] ธรรมไม่เป็นเหตุแต่มีเหตุ เป็นใน?

ธรรมเหล้าได้ ไม่เป็นเหตุ แต่มีเหตุโดยธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นเหตุแต่มีเหตุ .

ธรรมไม่เป็นเหตุ และไม่มีเหตุ เป็นใน?

ธรรมเหล้าได้ ไม่เป็นเหตุ และไม่มีเหตุโดยธรรมที่เป็นเหตุเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นเหตุและ
ไม่มีเหตุ .

เหตุโจฉกจะ

จุพันตรทุก

[๓๐๑] ธรรมมีปัจจัย เป็นใน?

ขันธ์ ๕ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า
ธรรมมีปัจจัย .

ธรรมไม่มีปัจจัย เป็นใน?

อสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีปัจจัย .

[๓๐๒] ธรรมเป็นสังขตะ เป็นใน?

ธรรมที่มีปัจจัยเหล่านั้นอันได้แล้ว ธรรมเหล่านั้นนั้นแหล่ะซึ่งว่า ธรรมเป็นสังขตะ .

ธรรมเป็นอสังขตะ นั้น เป็นใน?

ธรรมที่ไม่มีปัจจัยนั้นอันได้แล้ว ธรรมนั้นนั้นแหล่ะซึ่งว่า ธรรมเป็นอสังขตะ .

[๓๐๓] ธรรมที่เห็นได้ เป็นใน?

รูปยตนะ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมที่เห็นได้ .

ธรรมที่เห็นไม่ได้ เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ โภภรร្សพายตนะ, เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ รูปที่เห็นไม่ได้
ที่กระทำไม่ได้ ซึ่งนับเนื่องในชั้นหมายตนะ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมที่
เห็นไม่ได้ .

[๓๐๔] ธรรมที่กระทำได้ เป็นใน?

จักขายตนะ ฯลฯ โภภรร្សพายตนะ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมที่กระทำได้ .

ธรรมที่กระทำไม่ได้ เป็นใน?

เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปที่เห็นไม่ได้ กระทำไม่ได้ ซึ่งนับเนื่องใน
ชั้นหมายตนะ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมที่กระทำไม่ได้ .

[๓๐๕] ธรรมเป็นรูป เป็นใน?

มหากรูป ๔ และรูปที่อาศัยมหากรูป ๔ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นรูป .

ธรรมไม่เป็นรูป เป็นใน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรม
ไม่เป็นรูป.

[๗๐๖] ธรรมเป็นโลภิยะ เป็นไฉน?

กศลธรรม อุกศลธรรม และอัพยาກธรรม ประเกทที่ยังมีอาศะ ที่เป็นกรรมการ
รูปปาง อรูปปาง คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ลักษณะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมเป็นโลภิค .

ธรรมเป็นโลกุตระ เป็นไฉ?

มารยาและผลของมารยาทที่เป็นโลกตระเวนและอสังข์ตราชต สภาธรรมเหล่านี้เชื่อว่าธรรมเป็นโลกตระเวน

[๗๐๗] ธรรมที่จิตบางอย่างรู้ได้ และที่จิตบางอย่างรู้ไม่ได้ เป็นไหน?

ธรรมเหล่าได้จักขวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นโลตุวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล่าได้โลตุวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นจักขวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล่าได้จักขวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นนานาเรื่องญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล่าได้манาเรื่องญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นจักขวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล่าได้จักขวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล่าได้จักขวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล่าได้ชีวาวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล่านั้นชีวาวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล่าได้ชีวานาเรื่องญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นจักขวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล่าได้จักขวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นกายวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล่าได้กายวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นจักขวิญญาณรู้ไม่ได้.

ธรรมเหลาได้โลตวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นงานวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้
งานวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหลานั้นโลตวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหลาได้โลตวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้น
ชีวหายวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้ชีวหายวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นโลตวิญญาณรู้ไม่ได้
ธรรมเหลาได้โลตวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นกายวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้กายวิญญาณ
รู้ได้ ธรรมเหล่านั้นโลตวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหลาได้โลตวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นจักขวิญญาณ
รู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้จักขวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นโลตวิญญาณรู้ไม่ได้ .

ธรรมเหลาได้ขาดวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหลานั้นข้าหาวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้ข้าหาวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหลานี้ขาดวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหลาได้ขาดวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหลานั้นพยายามรู้ไม่ได้ ธรรมเหลาได้พยายามรู้ได้ ธรรมเหลานั้นขาดวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้พยายามรู้ได้ ธรรมเหลาได้ขาดวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหลานั้นจักขวัญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้จักขวัญญาณรู้ได้ ธรรมเหลาได้ขาดวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหลาได้ขาดวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหลานั้นโสดวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้โสดวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหลานั้นขาดวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหลาได้ขาดวิญญาณรู้ได้

ธรรมเหล้าได้ชีวาวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นกagyวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้
กายวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นชีวาวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล้าได้ชีวาวิญญาณรู้ได้ ธรรม
เหล่านั้นจักขวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้จักขวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นชีวาวิญญาณ
รู้ไม่ได้ ธรรมเหล้าได้ชีวาวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นโสดวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้
โสดวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นชีวาวิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล้าได้ชีวาวิญญาณรู้ได้ ธรรม
เหล่านั้นนานวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้นานวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล่านั้นชีวาวิญญาณ
รู้ไม่ได้ .

ธรรมเหล้าได้ก咽วิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นจักขวัญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้จักขวัญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นก咽วิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล้าได้ก咽วิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นโถสวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้โถสวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นก咽วิญญาณรู้ไม่ได้ ธรรมเหล้าได้ก咽วิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นชานกินญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้ชานวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นก咽วิญญาณไม่รู้ได้ ธรรมเหล้าได้ก咽วิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นชีวาวิญญาณรู้ไม่ได้ หรือธรรมเหล้าได้ชีวาวิญญาณรู้ได้ ธรรมเหล้านั้นก咽วิญญาณรู้ไม่ได้

สภารัฐธรรมเหล่านี้ชื่อว่า รัฐธรรมที่จิตบางอย่างรู้ได้และที่จิตบางอย่างรู้ไม่ได้.

จพน.ตรทก. จบ

อาสาโครงการ

[๗๐๙] ธรรมเป็นอาสวะ เป็นไฉน?

อาสา^ะ ๔ គីអូ ក្រោមសារ ភាពសារ ពិភ័យលេខាសារ វិទ្យាសារ .

[๗๐๙] บรรดาอาสา ๔ นี้ karma เป็นไน?

ความพอใจคือความโปรด ความกำหนดคือความโปรด ความเหลิดเพลินคือความโปรด ตั้นหาก็คือความโปรด สิ่งไหนก็คือความโปรด ความเร้าร้อนคือความโปรด ความสงบคือความโปรด ความหมกเม็ดคือความโปรด ในทางทึ้งหลาย อันใด นี่เรียกว่า กามาสะะ .

[๗๙๐] ភាគិស្សជាប់នៅក្នុងបណ្តុះបណ្តាល

ความพอใจในกพ ความกำหนัดในกพ ความเพลิดเพลินในกพ สิเนหาในกพ
ความเร่าร้อนในกพ ความสยบในกพ ความหมกมุ่นในกพ ในกพทั้งหลาย อันใด นี้เรียกว่า
ภาวะ .

[๗๑๑] ทิฎฐิฐานะ เป็นไน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความเห็นว่า โลกเที่ยงก็ตี วาโลกไม่เที่ยงก็ตี วาโลกไม่มีที่สุดก็ตี
วาชีพอันนั้น สรีระก็อันนั้นก็ตี วาชีพเป็นอื่น ก็ตี วาสัตว์ยังเป็นอยู่บ้างหน้า
แต่เมรณะก็ตี วาสัตว์ไม่เป็นอยู่บ้างหน้าแต่เมรณะก็ตี วาสัตว์ยังเป็นอยู่ก็มีไม่เป็นอยู่ก็มี
เบื้องหน้าแต่เมรณะก็ตี วาสัตว์ยังเป็นอยู่ก็ไม่ใช่ไม่เป็นอยู่ก็ไม่ใช่บ้างหน้าแต่เมรณะก็ตี ทิฏฐิ
ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ป้าชักคือทิฏฐิ กันดารคือทิฏฐิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิฏฐิ
ความเห็นแปรแห่งทิฏฐิ สัญญาณคือทิฏฐิ ความยึดถือ ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด
ทางข้า ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณ์เป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะ
เช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่า ทิฏฐาสา .

มิจฉาทิฏฐิ แม้ทั้งหมด จัดเป็นทิฏฐาสา .

[๗๒๙] อวิชชาสา เป็นไฉน?

ความไม่รู้ในทุกๆ ความไม่รู้ในทุกๆ ความไม่รู้ในทุกๆ ความไม่รู้ในทุกๆ ความไม่รู้ในทุกๆ
*นิโروตามนิปปิฏปทา ความไม่รู้ในส่วนอดีต ความไม่รู้ในส่วนอนาคต ความไม่รู้ทั้งในส่วนอดีต
และส่วนอนาคต ความไม่รู้ในปัจจุจสมปปทาธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัยธรรมนี้เจิงกิดขึ้น
ความไม่รู้ ความไม่เห็น ความไม่ตรัส ความไม่รู้โดยสมควร ความไม่รู้ตามเป็นจริง ความไม่
แหงตลอด ความไม่ถือเอาให้ถูกต้อง ความไม่หยงลงโดยรอบรอบ ความไม่พินิจ ความไม่
พิจารณา การไม่กระทำให้ประจักษ์ ความทราบปัญญา ความโน้เขลา ความไม่รู้ชัด ความหลง
ความลุ่มหลง ความหลงในล้อวิชา ใจวิชา ใจวิชา ใจวิชา ใจวิชา ใจวิชา ใจวิชา ใจวิชา ใจวิชา
ประยูฐานคืออวิชา ลิมคืออวิชา อกุคลมุลคือโมหะ มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่า
อวิชาสา .

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอาสา .

[๗๓๐] ธรรมไม่เป็นอาสา เป็นไฉน?

เว้นอาสาธรรมเหล่านั้นเสีย กุคลธรรม อกุคลธรรม อัพยากรธรรมที่เป็นกามาวาจ
รูปภาจ อรุปภาจ โลกุตตระ ที่เหลือ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด
และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นอาสา .

[๗๓๑] ธรรมเป็นอารณ์ของอาสา เป็นไฉน?

กุคลธรรม อกุคลธรรม อัพยากรธรรม ที่เป็นกามาวาจ รูปภาจ อรุปภาจ คือ^{รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์} ธรรมเป็นอารณ์ ของอาสา .

ธรรมไม่เป็นอารณ์ของอาสา เป็นไฉน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโลกุตตระ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า
ธรรมไม่เป็นอารณ์ของอาสา .

[๗๓๒] ธรรมสัมปყุตด้วยอาสา เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด สัมปყุตด้วยอาสาธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมสัมปყุตด้วยอาสา .

ธรรมวิปปยตจากอาสา เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด วิปปยตจากอาสาธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์,
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมวิปปยตจากอาสา .

[๗๓๓] ธรรมเป็นอาสาและเป็นอารณ์ของอาสา เป็นไฉน?

อาสาและนั้นแล้ว ซึ่ว่า ธรรมเป็นอาสาและเป็นอารณ์ของอาสา .

ธรรมเป็นอารณ์ของอาสาแต่ไม่เป็นอาสา เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด เป็นอารณ์ของอาสาโดยอาสาธรรมเหล่านั้น เว้นอาสาธรรมเหล่านั้น
เสีย คือ กุคลธรรม อกุคลธรรม อัพยากรธรรม ประเภทที่ยังมีอาสาที่เหลือ ซึ่งเป็น
กามาวาจ อรุปภาจ ได้แก่ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็น
อารณ์ของอาสาแต่ไม่เป็นอาสา .

[๗๓๔] ธรรมเป็นอาสาและสัมปყุตด้วยอาสา เป็นไฉน?

กามาสา เป็นอาสา และสัมปყุตด้วยอาสา โดยอวิชาสา อวิชาสา
เป็นอาสา และสัมปყุตด้วยอาสา โดยกามาสา

ภาวะ เป็นอาสา และสัมปყุตด้วยอาสา โดยอวิชาสา อวิชาสา
เป็นอาสา และสัมปყุตด้วยอาสา โดยภาวะ

ทิฏฐาสา เป็นอาสา และสัมปყุตด้วยอาสา โดยทิฏฐาสา อวิชาสา
เป็นอาสา และสัมปყุตด้วยอาสา โดยทิฏฐาสา

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอาสาและสัมปყุตด้วยอาสา .

ธรรมสัมปყุตด้วยอาสาแต่ไม่เป็นอาสา เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด สัมปყุตด้วยอาสาธรรมเหล่านั้น เว้นอาสาธรรมเหล่านั้นเสีย คือ^{เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์} สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมสัมปყุตด้วยอาสาแต่ไม่เป็น
อาสา .

[๗๓๕] ธรรมวิปปยตจากอาสาแต่เป็นอารณ์ของอาสา เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

ธรรมเหล่าใด วิปปุปดจากอาสาธรรมเหล่านั้น คือ กุศลธรรม อคุณธรรม อพยากต-

*ธรรม ประเกทที่ยังมีอาสา ซึ่งเป็นกามาจาร รูปาวาจาร อรูปาวาจาร ได้แก่ รูปขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปุปดจากอาสาแต่เป็นอามณ์ของอาสา .

ธรรมวิปปุปดจากอาสาและไม่เป็นอามณ์ของอาสา เป็นใน?

มารคและผลของมารคที่เป็นโภกตระ และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรม
วิปปุปดจากอาสาและไม่เป็นอามณ์ของอาสา .

อาสาโคงกะ จบ

สัญญาณโคงกะ

[๗๑๙] ธรรมเป็นสัญญาณ เป็นใน?

สัญญาณ ๑๐ คือ การราคสัญญาณ ปฏิบัติสัญญาณ นานสัญญาณ ทิฏฐิสัญญาณ
วิจิจลาสัญญาณ สลับพัฒนาสัญญาณ ภาคราคสัญญาณ อิสลาสัญญาณ มัจฉริย-

*สัญญาณ อวิชาสัญญาณ .

[๗๒๐] บรรดาสัญญาณ ๑๐ นั้น การราคสัญญาณ เป็นใน?

ความพอใจคือความไคร ความกำหนดคือความไคร ความเพลิดเพลินคือความไคร
ตัณหาคือความไคร สิเนหาคือความไคร ความเร้าอนคือความไคร ความสยบคือความไคร
ความหมกหมุนคือความไคร ในกามทั้งหลาย อันได นี้เรียกว่า การราคสัญญาณ .

[๗๒๑] ปฏิบัติสัญญาณ เป็นใน?

อาจาตย่ออมเกิดขึ้น ได้ด้วยคิดว่า ผู้นี้ได้กระทำการเสื่อมเสียแก่เรา อาจาตย่ออมเกิดขึ้น
ได้ด้วยคิดว่า ผู้นี้กำลังทำการเสื่อมเสียแก่เรา อาจาตย่ออมเกิดขึ้น ได้ด้วยคิดว่า ผู้นี้จักทำการ
เสื่อมเสียแก่เรา อาจาตย่ออมเกิดขึ้น ได้ด้วยคิดว่า ผู้นี้ได้ทำการเสื่อมเสีย ฯลฯ กำลังทำการ
เสื่อมเสีย ฯลฯ จักทำการเสื่อมเสียแก่คนผู้เป็นที่รักของພของเรา อาจาตย่ออมเกิดขึ้น ได้
ด้วยคิดว่า ผู้นี้ได้ทำการเจริญ ฯลฯ กำลังทำการเจริญ ฯลฯ จักทำการเจริญแก่คนผู้ไม่
เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบพอของเรา หรือ อาจาตย่ออมเกิดขึ้นในฐานะอันใช้เหตุ จิตอาจาต
ความขัดคือ ความกระทบกระทั้ง ความแคน ความแคบ ความขันคือ ความพลุ่งพล่าน
โถะ ความคิดประทุร้าย ความมุงคิดประทุร้าย ความขันจิตธรรมชาติที่ประทุร้ายใจ โกรธ
กิริยาที่โกรธ ความโกรธ มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได [และ] การคิดประทุร้าย กิริยาที่คิด
ประทุร้าย ความคิดประทุร้าย การคิดปองร้าย กิริยาคิดปองร้าย ความคิดปองร้าย ความโกรธ
ความเก็น ความด้วย ความปากร้าย ความไม่แข็งขันแห่งจิต นี้เรียกว่า ปฏิบัติสัญญาณ .

[๗๒๒] มาโนญาณ เป็นใน?

การถือตัว ว่าเราดีกว่าเขา ว่าเราเสมอ กับ เวลา ว่าเราเลว กว่าเขา การถือตัว กิริยา
ที่ถือตัว ความถือตัว มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได [และ] การยกตน การเทอดตน การเชิดชูตน
ดุจดัง การยกจิตขึ้น ความที่ต้องการเป็นดุจดัง นี้เรียกว่า มาโนญาณ .

[๗๒๓] ทิฏฐิสัญญาณ เป็นใน?

ความเห็นว่า โลกเที่ยงก็ดี ว่าโลกไม่เที่ยงก็ดี ว่าโลกมีที่สุดก็ดี
ว่าซึพันนนั่นลริรักษกิจอันนั่นก็ดี ว่าซึพเป็นอันลริรักษกิจ เป็นอันก็ดี ว่าสัตว์ยังเป็นอยู่บื้องหน้าแต่
มรณะก็ดี ว่าสัตว์ไม่เป็นอยู่บื้องหน้าแต่เมรณะก็ดี ว่าสัตว์ยังเป็นอยู่ก็ไม่เป็นอยู่ก็มีบื้องหน้าแต่
แต่เมรณะก็ดี ว่าสัตว์ยังเป็นอยู่ก็ไม่ใช่ไม่เป็นอยู่ก็ไม่ใช่บื้องหน้าแต่เมรณะก็ดี ทิฏฐิ ความเห็น
ไปข้างทิฏฐิ ป้าช្យก็อทิฏฐิ กันดารถือทิฏฐิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิฏฐิ ความผันแปร
แห่งทิฏฐิ สัญญาณคือทิฏฐิ ความยึดถือ ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางชั่ว
ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้
อันได นี้เรียกว่า ทิฏฐิสัญญาณ .

ความเห็นผิดเมทกอย่าง เว้นสิลพัฒนาสัญญาณเสีย จัดเป็นทิฏฐิสัญญาณ .

[๗๒๔] วิจิจจชาสัญญาณ เป็นใน?

ปุกชนเคลือบແຄลงສลงสัยในคاسดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในส่วน
อตติ ในส่วนอนาคต ทั้งในส่วนอตติและส่วนอนาคต ในปุกจิจสมบปกาทธธรรมว่า เพาะธรรมนี้
เป็นปัจจัยธรรมนี้จึงเกิดขึ้น การเคลือบແຄลง กิริยาที่เคลือบແຄลง ความเคลือบແຄลง ความคิด
เห็นไปต่างๆ นานา ความตัดสินอารมณ์ไม่ได ความเห็นเป็นสองแง่ ความเห็นเหมือนทาง
สองแพร่ง ความลงสัย ความไม่สามารถจะถือเอาโดยส่วนเดียวได ความคิดส่ายไป ความคิด
พร้าไป ความไม่สามารถจะหยั่งลงถือเอาเป็นยุติได ความกระตางแห่งจิต ความลังเลใจ
มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่า วิจิจจชาสัญญาณ .

[๗๒๕] สลับพัฒนาสัญญาณ เป็นใน?

ความเห็นว่า ความบริสุทธิ์ย่อม ได้ด้วยศีล ด้วยพรต ด้วยศีลพรตของสมนพราหมณ์
ในภายนอกแต่ศาสนานี้ ดังนี้ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ป้าช្យก็อทิฏฐิ กันดารถือทิฏฐิ
ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิฏฐิ ความผันแปรแห่งทิฏฐิ สัญญาณคือทิฏฐิ ความยึดถือ
ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางชั่ว ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะบ่อเกิดแห่ง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความพินาค การถือโดยวิปลาสมมีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี่เรียกว่า สิลพตปramaสัญโญชน์ .

[๗๒๖] ภารคสัญโญชน์ เป็นไฉน?

ความพอใจในกพ ความกำหนดในกพ ความเพลิดเพลินในกพ ตั้มหายในกพ
สิโนหานในกพ ความเราร้อนในกพ ความสงบในกพ ความหมกมุ่นในกพ ในกพทั้งหลาย
อันได นี่เรียกว่า ภารคสัญโญชน์ .

[๗๒๗] อิสสาสัญโญชน์ เป็นไฉน?

การริชยา กิริยาที่ริชยา ความริชยา การเกียดกัน กิริยาที่เกียดกัน ความเกียดกันใน
ลักษณะการ การทำความเคารพ การนับถือ การไหว้ การบูชาของคนอื่น อันได นี่เรียกว่า อิสสาสัญโญชน์ .

[๗๒๘] มัจฉริยสัญโญชน์ เป็นไฉน?

ความตระหนึ ๔ คือ ตระหนื อาวาส ตระหนื ตระกูล ตระหนื ลาก ตระหนื วรรณะ
ตระหนื ธรรม การตระหนึ กิริยาที่ตระหนึ ความตระหนึ ความทางแห่ง ความเห็นใจแแนว
ความไม่เมื่อเพื่อ ความไม่เมื่อแผ่ แห่งจิต มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี่เรียกว่า มัจฉริย-

*สัญโญชน์ .

[๗๒๙] อวิชาสัญโญชน์ เป็นไฉน?

ความไม่รู้ในทกช ความไม่รู้ในทกชสุทัย ความไม่รู้ในทกชนิโรห ความไม่รู้ใน
ทกชนิโรหอกมินีปฏิปถ花生 ความไม่รู้ในส่วนอดีต ความไม่รู้ในส่วนอนาคต ความไม่รู้ทั้งในส่วน
อดีตและส่วนอนาคต ความไม่รู้ในปฏิจจสมบปปาธรรมว่า เพาะธรรมนี่เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิด
ขึ้น ความไม่รู้ ความไม่เห็น ความไม่ตั้งสัรุ ความไม่รู้โดยสมควร ความไม่รู้ตามความจริง ความ
ไม่แท้จริงตลอด ความไม่ถือเอาให้ถูกต้อง ความไม่หยั่งโดยรอบครบ ความไม่พินิจ ความไม่
พิจารณา ความไม่ทำให้ประจักษ์แจ้ง ความทราบปัญญา ความโน้มela ความไม่รู้ชัด ความหลง
ความลุ่มหลง ความหลงให้ อวิชา โอมะคืออวิชา ไบคืออวิชา อนุสัยคืออวิชา
ปริญฐานคืออวิชา ลิมคืออวิชา อกคลุมคือไม่หว นี่เรียกว่า อวิชาสัญโญชน์ .

สภารมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นสัญโญชน์ .

[๗๓๐] ธรรมไม่เป็นสัญโญชน์ เป็นไฉน?

เว้นสัญโญชน์ธรรมเหล่านี้เสีย กคลธรรม อกคลธรรม อพยากตธรรม ที่เหลือ ซึ่ง
เป็นกามาจาร รูปวาระ โลกุตตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ รูปทั้งหมด
และอสังขตธาตุ

สภารมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นสัญโญชน์ .

[๗๓๑] ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ เป็นไฉน?

กุคลธรรม อกุคลธรรม อพยากตธรรม ประเภทที่ยังมีਆสา ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาระ
อรูปวาระ คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์

สภารมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ เป็นไฉน?

มารคและผลของมารคที่เป็น โลกุตตระ และอสังขตธาตุ สภารมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรม
ไม่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ .

[๗๓๒] ธรรมสัมปยตด้วยสัญโญชน์ เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด สัมปยตด้วยสัญโญชนธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภารมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมสัมปยตด้วยสัญโญชน .

ธรรมวิปปยตจากสัญโญชน เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด วิปปยตจากสัญโญชนธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภารมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมวิปปยตจากสัญโญชน .

[๗๓๓] ธรรมเป็นสัญโญชนและเป็นอารมณ์ของสัญโญชน เป็นไฉน?

สัญโญชนธรรมเหล่านั้นนั้นแหลก ซึ่ว่า ธรรมเป็นสัญโญชนและเป็นอารมณ์ของ
สัญโญชน .

ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญโญชนแต่ไม่เป็นสัญโญชน เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด เป็นอารมณ์ของสัญโญชนโดยสัญโญชนธรรมเหล่านั้น เว้นสัญโญชน-
*ธรรมเหล่านั้นเสีย คือ กุคลธรรม อกุคลธรรม อพยากตธรรม ประเภทที่ยังมีਆสา ที่เหลือ
ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาระ โลกุตตระ ได้แก่ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารมเหล่านี้
ซึ่ว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญโญชนแต่ไม่เป็นสัญโญชน .

[๗๓๔] ธรรมเป็นสัญโญชนและสัมปยตด้วยสัญโญชน เป็นไฉน?

กรรมคสัญโญชน เป็นสัญโญชน และสัมปยตด้วยสัญโญชน โดยอวิชาสัญโญชน
อวิชาสัญโญชน เป็นสัญโญชน และสัมปยตด้วยสัญโญชน โดยอวิชาสัญโญชน

ปฏิขิมสัญโญชน เป็นสัญโญชน และสัมปยตด้วยสัญโญชน โดยอวิชาสัญโญชน
อวิชาสัญโญชน เป็นสัญโญชน และสัมปยตด้วยสัญโญชน โดยปฏิขิมสัญโญชน

Manaสัญโญชน เป็นสัญโญชน และสัมปยตด้วยสัญโญชน โดยอวิชาสัญโญชน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยมานสัญโญชน์

ทิฏฐิสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอวิชชาสัญโญชน์
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยทิฏฐิสัญโญชน์

วิจิกิจจาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอวิชชาสัญโญชน์
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยวิจิกิจจาสัญโญชน์

สิลพัตปรามาสสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดย
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอวิชชาสัญโญชน์
สิลพัตปรามาสสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดย
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอวิชชาสัญโญชน์

ภาราคасัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอวิชชาสัญโญชน์
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยภาราคสัญโญชน์

อิสลาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอวิชชาสัญโญชน์
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอิสลาสัญโญชน์

มัจฉริยสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยอวิชชาสัญโญชน์
อวิชชาสัญโญชน์ เป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ โดยมัจฉริยสัญโญชน์
ลภารธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นสัญโญชน์ และสัมปุตด้วยสัญโญชน์ .

ธรรมสัมปุตด้วยสัญโญชน์แต่ไม่เป็นสัญโญชน์ เป็นไหน?

ธรรมเหล่าใด สัมปุตด้วยสัญโญชนธรรมเหล่านั้น เว้นสัญโญชนธรรมเหล่านั้นเสีย
คือ เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ลภารธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมสัมปุตด้วยสัญโญชน .

[๗๓๕] ธรรมวิปปุตจากสัญโญชนแต่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน เป็นไหน?

ธรรมเหล่าใด วิปปุตจากสัญโญชนธรรมเหล่านั้น คือ กุศลธรรม อกุศลธรรม
อพยากตธรรม ประเกทที่ยังเมื่อสาสะ ซึ่งเป็นกามาจาร รูป้าจาร อรูป้าจาร คือ รูปขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ ลภารธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปุตจากสัญโญชนแต่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน .

ธรรมวิปปุตจากสัญโญชนและไม่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน เป็นไหน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโลกตตระ และอสังขตธาตุ ลภารธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า
ธรรมวิปปุตจากสัญโญชนและไม่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน .

สัญโญชนโดยจะจะ จบ

คันถะโภจกะ

[๗๓๖] ธรรมเป็นคันถะ เป็นไหน?

คันถะ ๔ คือ อภิชญาภัยคันถะ พยาปทาภัยคันถะ สิลพัตปรามาสภัยคันถะ
อิหังสัจจาภินิเวสภัยคันถะ .

[๗๓๗] บรรดาคันถะ ๔ นั้น อภิชญาภัยคันถะ เป็นไหน?

ความก้าหนัด ความก้าหนัดนัก ความคล้อยตามอารมณ์ ความยินดี ความเพลิดเพลิน
ความกำหนดด้วยอำนาจความเพลิดเพลิน ความกำหนดนักแห่งจิต ความอยาก ความสูบ
ความหมกมุ่น ความไคร่ ความรักไคร่ ความข้องอยู่ ความจอมอยู่ ธรรมชาติผู้คرارไป ธรรมชาติ
ผู้หลอกลวง ธรรมชาติผู้บังสัตว์ให้เกิด ธรรมชาติผู้บังสัตว์ให้เกิดพร้อม ธรรมชาติอันร้อยรัด
ธรรมชาติอันเมื่อย ธรรมชาติอันกำขาบไป ธรรมชาติอันชานไป ธรรมชาติเหมือนเล่นด้วย
ธรรมชาติอันแฝไป ธรรมชาติผู้ประมวลมา ธรรมชาติเป็นเพื่อนสอง ปันธุราน ธรรมชาติผู้นำไป
สุกพ ตัณหาเหมือนป่า ตัณหาเหมือนคง ความเกี่ยวข้อง ความเยื่อยิ่ง ความห่วงใย ความ
ผูกพัน ความหวัง กิริยาที่ห่วง ภาวะที่ห่วง ความหวังรูป ความหวังสีง ความหวังกลืน
ความหวังรล ความหวังໂගງຮູພພະ ความหวังລາກ ความหวังທ່ຽວຍ້າ ความหวังນັບຕາ
ธรรมชาติຜົກຮົບ ธรรมชาติຜົກຮົບຫໍາ ธรรมชาติຜົກຮົບປິບ ກາຣະຮົບກິຈົບ ຄວາມ
ທີກະຮົບ ກາຣະໂນມ ກິຈົບທີ່ລະ ໂນມ ຄວາມລະໂນມ ธรรมชาติເປັນເຫດຫຼຸ່ມໜານໄປ ກະວະທີ່ໄຄຣ
ອາຮມັດດີ໏າ ຄວາມກຳນັດໃນຮູນະອັນໄມຄາຮ ຄວາມໂລກເກີນພອດີ ຄວາມຕິດໃຈ ກິຈົບທີ່ຕິດໃຈ
ຄວາມປຣາຄານາ ຄວາມກະໜີມໃຈ ຄວາມປຣາຄານານັກ ກາມຕັພທາ ກາວຕັພທາ ວິກາວຕັພທາ ຕັພທາ
ໃນຮູປກພ ຕັພທາໃນອຮູປກພ ຕັພທາໃນໂຮ [ຄືອຮາຄະທີ່ສ່ຫຽດຕ້າຍອຈແທທິກູງ] ຮູປຕັພທາ
ສ້ທັພທາ ດັນວັດທັພທາ ຮສຕັພທາ ໂພງຮູພພຕັພທາ ນັ້ມມຕັພທາ ໂອຍະ ໂປະ ດັນຄະ ອຸປາຖານ
ອາຮັນ ນິວຮັນ ເຄືອງປິດບັນ ເຄືອງຜູກ ອັກິເລສ ອັນເສີຍ ປຣີງຮູຮານ ຕັພທາເໜືອນເຄວັລຍໍ
ຄວາມປຣາຄານານີ້ວັດຖຸຢ່າງຕ່າງໆ ຮາກງ່າແໜ່ງທຸກໆ ແຫດແໜ່ງທຸກໆ ແດນເກີດແໜ່ງທຸກໆ ບ່ວນແໜ່ງມາຮ
ເບີດແໜ່ງມາຮ ແດນແໜ່ງມາຮ ຕັພທາເໜືອນແມ່ນໍ້າ ຕັພທາເໜືອນຂ້າຍ ຕັພທາເໜືອນເຊືອກຜູກ
ຕັພທາເໜືອນສຸມທຣ ອົກື່າມາ ອົກຄລມຸລຄື່ອໂລກະ ອັນໄດ ນີ້ເຮົາກວ່າ ອົກື່າມາຍັດຕະກະ .

[๗๓๘] ພາຍປາທາຍັດຕະກະ เป็นไหน?

ຈາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ ໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜູນ້ໄດ້ກະທຳຄວາມເສື່ອມເສີຍແກ່ເຮົາ ຈາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ
ໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜູນ້ໄດ້ລັງທຳຄວາມເສື່ອມເສີຍແກ່ເຮົາ ຈາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜູນ້ຈັກທຳຄວາມ
ເສື່ອມເສີຍແກ່ເຮົາ ຈາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜູນ້ໄດ້ກະທຳຄວາມເສື່ອມເສີຍ ແລ້ວ ກຳລັງທຳຄວາມ
ເສື່ອມເສີຍ ແລ້ວ ຈັກທຳຄວາມເສື່ອມເສີຍແກ່ຄົນທີ່ຮັກທີ່ຂອບພວຂອງເຮົາ ຈາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
ผู้นี้ได้ทำความเจริญ ฯลฯ กำลังทำความเจริญ ฯลฯ จักทำความเจริญแก่คนผู้ไม่เป็นที่รักไม่เป็นที่
ชอบของของเรา หรืออาจมาย้อมเกิดขึ้นได้ในฐานะอันไข่เหตุ จิตอาสาต ความขัดเคือง ความ
กระทนงกระทั้ง ความแคน ความเคือง ความบุ่นเบ็ด ความพลุ่งพล่าน โถะ ความคิด
ประทุษร้าย ความบุ่นเบ็ด ธรรมชาติที่ประทุษร้ายใจ โกรธ กิริยาที่โกรธ ภาวะที่โกรธ มีลักษณะ
เช่นว่านี้ อันได [และ] การคิดประทุษร้าย กิริยาที่คิดประทุษร้าย ความคิดประทุษร้าย การ
คิดปองร้าย กิริยาที่คิดปองร้าย ความคิดปองร้าย ความกรด ความแคน ความดูร้าย ความ
ปากร้าย ความไม่แม่นชื่นแห่งจิต นี่เรียกว่า พยาบาทกาคันตะ .

[๗๓๙] สลับพัฒนารามาสภากันตะ เป็นไฉน?

ความเห็นว่า ความบริสุทธิ์ของมีได้ด้วยศีล ด้วยพรต ด้วยศีลพรตของสมณพราหมณ์
ในภายนอกแต่ศาสนานี้ ดังนี้ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ป้าช្យก็อทิฏฐิ กันดารคือทิฏฐิ
ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิฏฐิ ความผันแปรแห่งทิฏฐิ สัญญาณคือทิฏฐิ ความยึดถือ ความ
ยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางช้า ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะเป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ^๒
การถือโดยวิปัสสนา มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี่เรียกว่า สลับพัฒนารามาสภากันตะ .

[๗๔๐] อิหังสัจจานิเวสภากันตะ เป็นไฉน?

ความเห็นว่า โลกเที่ยง นี่แหล่งจริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ว่าโลกไม่เที่ยง นี่แหล่ง^๓
จริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ว่าโลกมีที่สด นี่แหล่งจริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ว่าโลกไม่มี
ที่สด นี่แหล่งจริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ว่าซีพ้อนนั่นสรีระก็อันนั้น นี่แหล่งจริง อย่างอื่น
เปล่า ดังนี้ก็ต ว่าซีพเป็นอื่นสรีระก็เป็นอื่น นี่แหล่งจริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ว่าสัตว์ยัง
เป็นอยู่เบื้องหน้าแต่เมรณะ นี่แหล่งจริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ว่าสัตว์ไม่เป็นอยู่เบื้องหน้าแต่
เมรณะ นี่แหล่งจริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ว่าสัตว์ยังเป็นอยู่ก็ไม่เป็นอยู่ก็ไม่เบื้องหน้าแต่
เมรณะ นี่แหล่งจริง อย่างอื่นเปล่า ดังนี้ก็ต ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ป้าช្យก็อทิฏฐิ กันดาร
คือทิฏฐิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิฏฐิ ความผันแปรแห่งทิฏฐิ สัญญาณคือทิฏฐิ ความ
ยึดถือ ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางช้า ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะเป็นบ่อเกิด
แห่งความพินาศ การถือโดยวิปัสสนา มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี่เรียกว่า อิหังสัจจานิเวสภัย-
*กันตะ .

มิจฉาทิฏฐิแม่ทุกอย่าง เว้นสลับพัฒนารามาสภากันตะ จัดเป็นอิหังสัจจานิเวสภากันตะ .

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นกันตะ .

[๗๔๑] ธรรมไม่เป็นกันตะ เป็นไฉน?

เว้นกันธรรมเหล่านี้เสีย กคลธรรม อกคลธรรม อพยากตธรรมที่เหลือ ซึ่งเป็น
กามาจาร รูปภาจาร อรูปภาจาร โลกุตตระ คือ เวทนาขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ , รูปทั้งหมด
และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นกันตะ .

[๗๔๒] ธรรมเป็นอารามณ์ของกันตะ เป็นไฉน?

กคลธรรม อกคลธรรม อพยากตธรรม ประเกทที่ยังมีอาสาสะ ที่เป็นกามาจาร รูปภาจาร
อรูปภาจาร คือ รูปขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอารามณ์ของ
กันตะ .

ธรรมไม่เป็นอารามณ์ของกันตะ เป็นไฉน?

มารคและผลของมารคที่เป็นโลกุตตระ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรม
ไม่เป็นอารามณ์ของกันตะ .

[๗๔๓] ธรรมลัมปุตด้วยกันตะ เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด สัมปุตด้วยกันธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ
สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมลัมปุตด้วยกันตะ .

ธรรมวิปปุตจากกันตะ เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด วิปปุตจากกันธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ ,
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมวิปปุตจากกันตะ .

[๗๔๔] ธรรมเป็นกันตะและเป็นอารามณ์ของกันตะ เป็นไฉน?

กันธรรมเหล่านั้นนี่เอง ซึ่ว่า ธรรมเป็นกันตะและเป็นอารามณ์ของกันตะ .

ธรรมเป็นอารามณ์ของกันตะแต่ไม่เป็นกันตะ เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด เป็นอารามณ์ของกันตะโดยกันธรรมเหล่านั้น เว้นกันธรรมเหล่านี้เสีย
คือ กคลธรรม อกคลธรรม อพยากตธรรม ประเกทที่ยังมีอาสาสะที่เหลือ ซึ่งเป็นกามาจาร
รูปภาจาร อรูปภาจาร ได้แก่ รูปขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็น^๔
อารามณ์ของกันตะแต่ไม่เป็นกันตะ .

[๗๔๕] ธรรมเป็นกันตะและสัมปุตด้วยกันตะ เป็นไฉน?

สลับพัฒนารามาสภากันตะ เป็นกันตะ และสัมปุตด้วยกันตะ โดยอภิชลมากายกันตะ
อภิชลมากายกันตะ เป็นกันตะ และสัมปุตด้วยกันตะ โดยสลับพัฒนารามาสภากันตะ

อิหังสัจจานิเวสภากันตะ เป็นกันตะ และสัมปุตด้วยกันตะ โดยอภิชลมากายกันตะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อภิชพากย์คันถะ เป็นคันถะ และสัมปุตด้วยคันถะ โดยอิทธิจานินวาสกายคันถะ
สภารมเนเหล่านี้เชื่อว่า ธรรมเป็นคันถะและสัมปุตด้วยคันถะ .

ธรรมสัมปุตด้วยคันถะแต่ไม่เป็นคันถะ เป็นในน?

ธรรมเหลาได สัมปุตด้วยคันถะธรรมเหลานั้น เว้นคันถะธรรมเหลานั้นเสีย คือ เวทนา-

*ขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ ສภารมเนเหล่านี้เชื่อว่า ธรรมสัมปุตด้วยคันถะแต่ไม่เป็นคันถะ .

[๗๔๖] ธรรมวิปปุตจากคันถะแต่เป็นอารมณของคันถะ เป็นใน?

ธรรมเหลาได วิปปุตจากคันถะธรรมเหลานั้น คือกุศลธรรม อุปกาศธรรม อัปยากตธรรม
ประเภทที่ยังมีภาวะ ซึ่งเป็นกามาวาจ รูปาวาจ อรูปาวาจ ไดแก รูปขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ
สภารมเนเหล่านี้เชื่อว่า ธรรมวิปปุตจากคันถะแต่เป็นอารมณของคันถะ .

ธรรมวิปปุตจากคันถะและไม่เป็นอารมณของคันถะ เป็นใน?

มารดาและผลของมารดาที่เป็นโลกุตตระ และอสังขตราตุ สภารมเนเหล่านี้เชื่อว่า ธรรม
วิปปุตจากคันถะและไม่เป็นอารมณของคันถะ .

คันถะโคงจะ จบ

โอม-โยคโคงจะ

[๗๔๗] ธรรมเป็นโอมะ เป็นใน? ฯลฯ

ธรรมเป็นโยคะ เป็นใน? ฯลฯ

โอม-โยคโคงจะ จบ

นิวรณโคงจะ

[๗๔๘] ธรรมเป็นนิวรณ เป็นใน?

นิวรณ ๖ คือ การฉันหนันนิวรณ พยาਪາဏนิวรณ ถືນມີທະນິວຣົນ ອຸທັຈຈຸກກຸຈຈົນນິວຣົນ
ວິຈິກິຈລານນິວຣົນ ວິຊ່ານນິວຣົນ .

[๗๔๙] บรรดาນິວຣົນ ๖ นັ້ນ การฉันหนันນິວຣົນ เป็นใน?

ความພອໃຈຄືດວາ ความກຳຫັນຄືດວາ ความເພີ້ມເພີ້ມຄືດວາ ความແພັດເພັດຄືດວາ
ຕັ້ນຫາຄືດວາ ສິນເຫາຄືດວາ ความໄວ້ຮັດຄືດວາ ความເວົ້າຮັດຄືດວາ ความສຍບົນຄືດວາ
ຄວາມໜູນໜູນຄືດວາ ໄດ້ນີ້ເປັນການທີ່ຫຼາຍ ມີເວົ້າຮັດຄືດວາ ການฉันหนันນິວຣົນ .

[๗๕๐] พยาປາဏນິວຣົນ เป็นใน?

ອາມາຕຍອມເກີດຂຶ້ນ ໄດ້ດ້າຍຄືດວ່າ ຜົນໄດ້ກະທຳການເສື່ອມເສີຍແກ່ເຮົາ ອາມາຕຍອມເກີດຂຶ້ນ
ໄດ້ດ້າຍຄືດວ່າ ຜົນກຳລັງທຳການເສື່ອມເສີຍແກ່ເຮົາ ອາມາຕຍອມເກີດໄດ້ດ້າຍຄືດວ່າ ຜົນຈັກທຳການເສື່ອມເສີຍ
ແກ່ເຮົາ ອາມາຕຍອມເກີດຂຶ້ນໄດ້ດ້າຍຄືດວ່າ ຜົນໄດ້ທຳການເສື່ອມເສີຍ ພົມ ກຳລັງທຳການເສື່ອມ
ເສີຍ ພົມ ຈັກທຳການເສື່ອມເສີຍແກ່ຄົນທີ່ຮັກທີ່ຂອບພອຂອງເຮົາ ອາມາຕຍອມເກີດຂຶ້ນໄດ້ດ້າຍຄືດວ່າ
ຜົນໄດ້ທຳການເຈົ້າ ພົມ ກຳລັງທຳການເຈົ້າ ພົມ ຈັກທຳການເຈົ້າແກ່ຄົນຜົນໄມ່ເປັນທີ່ຮັກໄມ່ເປັນ
ທີ່ຂອບພອຂອງເຮົາ ອີ່ອອາມາຕຍອມເກີດຂຶ້ນໄດ້ໃນຮູນະອັນໃຫ້ເຫດ ອິດອາມາຕ ຄວາມໜັດເຄື່ອງ ຄວາມ
ກະຮັບກະຮ້າ ຄວາມແດ້ນ ຄວາມເຄື່ອງ ຄວາມບຸນເຄື່ອງ ຄວາມພຸ່ງພລ່ານ ໂກສະ ຄວາມປະຖຸຮ້າຍ
ຄວາມມຸ່ງຄົດປະຖຸຮ້າຍ ຄວາມບຸນຈົດ ປະວັດຫາຕີທີ່ປະຖຸຮ້າຍໃຈ ໂກຮ ກິຣີຍາທີ່ໂກຮ ກວະທີ່ໂກຮ
ມີລັກນະບະເຫັນວ່ານີ້ ມີເວົ້າຮັດຄືດປະຖຸຮ້າຍ [ແລະ] ການຄົດປະຖຸຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່ຄົດປະຖຸຮ້າຍ ຄວາມຄົດປະຖຸຮ້າຍ
ການຄົດປົງຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່ຄົດປົງຮ້າຍ ຄວາມຄົດປົງຮ້າຍ ຄວາມໂກຮ ຄວາມແດ້ນ ຄວາມດຸຮ້າຍ ຄວາມ
ປາກຮ້າຍ ຄວາມໄນ້ແນ່ນຂຶ້ນແໜ່ງຈິຕ ນີ້ເຮັກວ່າ ພາຍປາဏນິວຣົນ .

[๗๕๑] ຄືນມີທະນິວຣົນ เป็นใน?

ຄືນມີທະນິນ ແກ່ເປັນຄືນອ່າຍ່ານີ້ ມີທະນິວ່າງໜີ້ .

ໃນ ໂ ອ່າງໜີ້ ຄືນ ເປັນໃນ?

ຄວາມໄນ້ສົມປະກອບແໜ່ງຈິຕ ຄວາມໄນ້ຄວາມແກ່ກາරງານແໜ່ງຈິຕ ຄວາມທົ່ວແທ້ ຄວາມຄົດຄອບ
ຄວາມຫຼຸງໆ ອາການທີ່ຫຼຸງໆ ກວະທີ່ຫຼຸງໆ ຄວາມບຸນເຫຼຸງໆ ອາການທີ່ຂັບເຫຼຸງໆ ກວະທີ່ຂັບເຫຼຸງໆແໜ່ງຈິຕ
ມີເວົ້າຮັດຄືດປະຖຸຮ້າຍ .

ມີທະນິວ່າງໜີ້?

ຄວາມໄນ້ສົມປະກອບແໜ່ງນາມກາຍ ຄວາມໄນ້ຄວາມແກ່ກາරງານແໜ່ງນາມກາຍ ຄວາມປົກລຸມ
ຄວາມໜົມໜ່ອ ຄວາມປົດນັບໄວ້ກາຍໃນ ຄວາມງ່າງເໝາງ ຄວາມຫາວນອນ ຄວາມໂກງງ່າງ ຄວາມຫາວນອນ
ອາການທີ່ຫາວນອນ ກວະທີ່ຫາວນອນ ມີເວົ້າຮັດຄືດປະຖຸຮ້າຍ .

ຄືນແລະມີທະດັງວ່ານີ້ ຮັມເຮັກວ່າ ຄືນມີທະນິວຣົນ .

[๗๕๒] ອຸທັຈຈຸກຈົນນິວຣົນ เป็นໃນ?

ອຸທັຈຈຸກຈົນນິວຣົນ ແກ່ເປັນອຸທັຈຈະອ່າຍ່ານີ້ ກຸກກຸຈຈະອ່າຍ່ານີ້ .

ໃນ ໂ ອ່າງໜີ້ ອຸທັຈຈະ ເປັນໃນ?

ຄວາມຝຶງໝານແໜ່ງຈິຕ ຄວາມໄນ້ສົນແໜ່ງຈິຕ ຄວາມວຸນວາຍໃຈ ຄວາມພລ່ານແໜ່ງຈິຕ ມີເວົ້າຮັດຄືດປະຖຸຮ້າຍ
ນີ້ເຮັກວ່າ ອຸທັຈຈະ .

ກຸກກຸຈຈະ ເປັນໃນ?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความสำคัญว่าควรในของที่ไม่ควร ความสำคัญว่าไม่ควรในของที่ควร ความสำคัญว่ามี
โทษในของที่ไม่มีโทษ ความสำคัญว่าไม่มีโทษในของที่มีโทษ การรำคาญ กิริยาที่รำคาญ ความ
รำคาญ ความเดือดร้อนใจ ความย่ำใจ ซึ่งมีลักษณะเช่นว่านี้ อันได้ นี้เรียกว่า กุกุจจะ .

อุทัจจะและกุกุจจะนี้ รวมเรียกว่า อุทัจจากกุจจะนิวรณ์ .

[๗๕๓] วิจิจฉานนิวรณ์ เป็นไฉน?

ปุณณเคลือบแคลงสังสัยในพระศาสนา ในพระธรรม ในพระสังฆ ในสิกข ในส่วน
อติต ในส่วนอนาคต ทั้งในส่วนอติตและส่วนอนาคต ในปฏิจสมุปปทาธรรมว่า เพาะธรรม
นี้เป็นปัจจัยธรรมนี้จึงเกิดขึ้น การเคลือบแคลง กิริยาที่เคลือบแคลง ความเคลือบแคลง ความ
คิดเห็นไปต่างๆ นานา ความตัดสินอารมณ์ไม่ได้ ความเห็นเป็นสองอย่าง ความเห็นเหมือนทาง
สองแพร่ง ความสังสัย ความไม่สามารถจะถือเอาโดยส่วนเดียวได้ ความคิดส่ายไป ความคิด
คิดพวยไป ความไม่สนใจจะหันลงถือเอาเป็นอยู่ติดได้ ความกระด้างแห่งจิต ความลังเลใจ มี
ลักษณะเช่นว่านี้ อันได้ นี้เรียกว่า วิจิจฉานนิวรณ์ .

[๗๕๔] อวิชชานิวรณ์ เป็นไฉน?

ความไม่รู้ในทุกๆ ความไม่รู้ในทุกสมุทัย ความไม่รู้ในทุกชนิโรธ ความไม่รู้ในทุกข-
ชนิโรธตามนี้ปฏิปทา ความไม่รู้ในส่วนอติต ความไม่รู้ในส่วนอนาคต ความไม่รู้ในส่วนอติตและ
ส่วนอนาคต ความไม่รู้ในปฏิจสมุปปทาธรรมว่า เพาะธรรมนี้เป็นปัจจัยธรรมนี้จึงเกิดขึ้น
ความไม่รู้ ความไม่เห็น ความไม่ตระสูร ความไม่รู้โดยสมควร ความไม่รู้ตามความเป็นจริง
ความไม่เห็นแท้ตลอด ความไม่ถือเอาให้ถูกต้อง ความไม่เหย়ংলংโดยรอบครบ ความไม่พินิจ ความ
ไม่พิจารณา ความไม่ทำให้ประจักษ์ ความมีปัญญาธรรม ความไม่เขลา ความไม่รู้ชัด ความหลง
ความลุ่มหลง ความหลงให้หลง อวิชชา โองค์คืออวิชชา โยคคืออวิชชา อนสับคืออวิชชา
ปริญฐานคืออวิชชา ลิมคืออวิชชา อกุคลมุลคือไม่合法 มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได้ นี้เรียกว่า
อวิชชานิวรณ์ .

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นนิวรณ์ .

[๗๕๕] ธรรมไม่เป็นนิวรณ์ เป็นไฉน?

เว้นนิวรณธรรมเหล่านี้แล้ว สัญ กุคลธรรม อกุคลธรรม อพยากธรรมที่เหลือ ซึ่งเป็น
กามาจาร รูปภาจาร อรุปภาจาร โลกุตตะ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด
และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นนิวรณ์ .

[๗๕๖] ธรรมเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นไฉน?

กุคลธรรม อกุคลธรรม อพยากธรรม ประเกทที่ยังมีอាមະ ซึ่งเป็นกามาจาร รูปภาจาร
อรุปภาจาร คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของ
นิวรณ์ .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นไฉน?

มารคและผลของมารคที่เป็นโลกุตตะ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรม
ไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ .

[๗๕๗] ธรรมสัมปุญตด้วยนิวรณ์ เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด สัมปุญตด้วยนิวรณธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมสัมปุญตด้วยนิวรณ์ .

ธรรมวิปปยตจากนิวรณ์ เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด วิปปยตจากนิวรณธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์,
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปยตจากนิวรณ์ .

[๗๕๘] ธรรมเป็นนิวรณ์ และเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นไฉน?

นิวรณ์เหล่านั้นเอง ซึ่งว่า ธรรมเป็นนิวรณ์ และเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ .

ธรรมเป็นอารมณ์ของนิวรณ์แต่ไม่เป็นนิวรณ์ เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด เป็นอารมณ์ของนิวรณ์โดยนิวรณธรรมเหล่านั้น เว้นนิวรณธรรมเหล่านั้น
เสีย คือ กุคลธรรม อกุคลธรรม อพยากธรรม ประเกทที่ยังมีอាមະที่เหลือ ซึ่งเป็นกามาจาร
รูปภาจาร อรุปภาจาร ได้แก่ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็น^๒
อารมณ์ของนิวรณ์แต่ไม่เป็นนิวรณ์ .

[๗๕๙] ธรรมเป็นนิวรณ์ และสัมปุญตด้วยนิวรณ์ เป็นไฉน?

กามลัณฑนิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปุญตด้วยนิวรณ์ โดยอวิชชานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปุญตด้วยนิวรณ์ โดยกามลัณฑนิวรณ์

พยาਪາතนิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปุญตด้วยนิวรณ์ โดยอวิชชานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปุญตด้วยนิวรณ์ โดยพยาປາතนิวรณ์

กົນິທົນິນິວຣ່ອກເປັນນິວຣ່ອນ ແລະສັມປູດດ້ວຍນິວຣ່ອນ ໂດຍອວິຈຫານິວຣ່ອນ ອວິຈຫານິວຣ່ອນເປັນ
ນິວຣ່ອນ ແລະສັມປູດດ້ວຍນິວຣ່ອນ ໂດຍກົນິທົນິນິວຣ່ອນ

ອຸທັຈຈນິວຣ່ອນເປັນນິວຣ່ອນ ແລະສັມປູດດ້ວຍນິວຣ່ອນ ໂດຍອວິຈຫານິວຣ່ອນ ອວິຈຫານິວຣ່ອນເປັນ
ນິວຣ່ອນ ແລະສັມປູດດ້ວຍນິວຣ່ອນ ໂດຍອຸທັຈຈນິວຣ່ອນ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
กุกจานิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยกุกจานิวรณ์
นิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยกุกจานิวรณ์

วิจิจจานิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยวิจิจจานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยวิจิจจานิวรณ์

กามลัณฑนิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยอุทัจจานิวรณ์ อุทัจจานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยกามลัณฑนิวรณ์

พยาพาทนิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยอุทัจจานิวรณ์ อุทัจจานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยพยาพาทนิวรณ์

ถีนิทธนิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยถีนิทธนิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยถีนิทธนิวรณ์

กุกจานิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยกุกจานิวรณ์ อุทัจจานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยกุกจานิวรณ์

วิจิจจานิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยวิจิจจานิวรณ์ อุทัจจานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยวิจิจจานิวรณ์

อวิชชานิวรณ์เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยอวิชชานิวรณ์
เป็นนิวรณ์ และสัมปყดต้วยนิวรณ์ โดยอวิชชานิวรณ์

สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นนิวรณ์และสัมปყดต้วยนิวรณ์ .

ธรรมสัมปყดต้วยนิวรณ์แต่ไม่เป็นนิวรณ์ เป็นในโลก?

ธรรมเหล้าได้ สัมปყดต้วยนิวรณ์ธรรมเหล้านั้น เว้นนิวรณธรรมเหล้านั้นเสีย คือ
เวหนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมสัมปყดต้วยนิวรณ์แต่ไม่เป็น
นิวรณ์ .

[๓๖๐] ธรรมวิปปყดจากนิวรณ์แต่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นในโลก?

ธรรมเหล้าได้ วิปปყดจากนิวรณ์ธรรมเหล้านั้น คือ กุคลธรรม อพยகตธรรม ประเภท
ที่ยังมีอวสาน ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาระ อรูปวาระ ได้แก่ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปყดจากนิวรณ์แต่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ .

ธรรมวิปปყดจากนิวรณ์และไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นในโลก?

มารคและผลของมารคที่เป็นโลกตระ และอสังขตธาตุ สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรม
วิปปყดจากนิวรณ์ และไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ .

นิวรณ์โถจจะ จบ

ปรามาสโถจจะ

[๓๖๑] ธรรมเป็นปรามาส เป็นในโลก?

ทกฎิปรามาส .

ทกฎิปรามาส เป็นในโลก?

ความเห็นว่า โโลกไม่เที่ยงก็ดี ว่าโโลกมีที่สุดก็ดี ว่าโโลกไม่มีที่สุดก็ดี
วาซีพ้อนนั้น สรีระกิจนั้นก็ดี วาซีเป็นอื่น สรีระกิเป็นอื่นก็ดี วาสัตว์ยังเป็นอยู่เบื้องหน้า
แต่เมรณะก็ดี วาสัตว์ไม่เป็นอยู่เบื้องหน้าแต่เมรณะก็ดี วาสัตว์ยังเป็นอยู่ก็มี ไม่เป็นอยู่ก็มี เบื้อง
หน้าแต่เมรณะก็ดี วาสัตว์ยังเป็นอยู่ก็ไม่ใช่ ไม่เป็นอยู่ก็ไม่ใช่เบื้องหน้าแต่เมรณะก็ดี ทกฎิ
ความเห็นไปข้าทกฎิ ป้าข้อก็อทกฎิ กันควรก็อทกฎิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทกฎิ ความ
ผันแปรแห่งทกฎิ สัญญาชนก็อทกฎิ ความยืดหยุ่น ความยืดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางชั่ว
ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้
อันใด นี่เรียกว่า ทกฎิปรามาส .

มจชาทกฎิ แม่ทุกอย่าง จัดเป็นทกฎิปรามาส .

สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นปรามาส .

ธรรมไม่เป็นปรามาส เป็นในโลก?

เว้นปรามาสธรรมเหล้านั้นเสีย กุคลธรรม อพยகตธรรม ประเภทที่ยังมีอวสาน ซึ่งเป็นกามาจาร
รูปวาระ อรูปวาระ คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็น
อารมณ์ของปรามาส .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของปรามาส เป็นในโลก?

มารคและผลของมารคที่เป็นโลกตระ และอสังขตธาตุ สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็น
อารมณ์ของปรามาส .

[๓๖๒] ธรรมเป็นอารมณ์ของปรามาส เป็นในโลก?

กุคลธรรม อพยகตธรรม ประเภทที่ยังมีอวสาน ซึ่งเป็นกามาจาร

รูปวาระ อรูปวาระ คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็น

อารมณ์ของปรามาส .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของปรามาส เป็นในโลก?

มารคและผลของมารคที่เป็นโลกตระ และอสังขตธาตุ สภารมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็น
ไม่เป็นอารมณ์ของปรามาส .

[๓๖๓] ธรรมสัมปყดต้วยปรามาส เป็นในโลก?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมเหล้าได้ สัมปყดด้วยปramaสธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมลังคณปყดด้วยปramaส .

ธรรมวิปปยตจากปramaส เป็นใจน?

ธรรมเหล้าได้ วิปปยตจากปramaสธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์,
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปยตจากปramaส .

[๓๖๔] ธรรมเป็นปramaสและเป็นอารมณ์ของปramaส เป็นใจน?

ปramaสนั้นนั่นแล ซึ่งว่า ธรรมเป็นปramaสและเป็นอารมณ์ของปramaส .

ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaสแต่ไม่เป็นปramaส เป็นใจน?

ธรรมเหล้าได เป็นอารมณ์ของปramaสโดยปramaสธรรมเหล่านั้น เน้นปramaสธรรม
เหล่านั้นเสีย คือ กุศลธรรม อกุศลธรรม อัปยகตธรรม ประเภทที่ยังมีอាមานะที่เหลือ ซึ่ง
เป็นเกจนาจ รูปวาระ อรุปวาระ ได้แก่ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า
ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaสแต่ไม่เป็นปramaส .

[๓๖๕] ธรรมวิปปยตจากปramaสแต่เป็นอารมณ์ของปramaส เป็นใจน?

ธรรมเหล้าได วิปปยตจากปramaสธรรมเหล่านั้น คือ กุศลธรรม อกุศลธรรม อัปย-

* กตธรรม ประเภทที่ยังมีอាមานะ ซึ่งเป็นเกจนาจ รูปวาระ อรุปวาระ ได้แก่ รูปขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปยตจากปramaสแต่เป็นอารมณ์ของปramaส .

ธรรมวิปปยตจากปramaสและไม่เป็นอารมณ์ของปramaส เป็นใจน?

มารคและผลของมารคที่เป็นโลกตตระ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรม
วิปปยตจากปramaสและไม่เป็นอารมณ์ของปramaส .

ปramaสโถจักะ จบ

มหันตรทุกะ

[๓๖๖] ธรรมมีอารมณ์ เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมี
อารมณ์ .

ธรรมไม่มีอารมณ์ เป็นใจน?

รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีอารมณ์ .

[๓๖๗] ธรรมเป็นจิต เป็นใจน?

จักษุวิญญาณ โลตวิญญาณ งานวิญญาณ ชีวหายวิญญาณ กายวิญญาณ มโนชาต
มโนวิญญาณธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นจิต .

ธรรมไม่เป็นจิต เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรม
เหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นจิต .

[๓๖๘] ธรรมเป็นเจตสิก เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นเจตสิก .

ธรรมไม่เป็นเจตสิก เป็นใจน?

จิต รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นเจตสิก .

[๓๖๙] ธรรมลังคณปყดด้วยจิต เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมลังคณปყดด้วยจิต .

ธรรมวิปปยตจากจิต เป็นใจน?

รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปยตจากจิต .

จิต จะกล่าวว่าสัมปყดด้วยจิตก็ไม่ได้ ว่าวิปปยตจากจิตก็ไม่ได้ .

[๓๗๐] ธรรมเจอกับจิต เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเจอกับจิต .

ธรรมไม่เจอกับจิต เป็นใจน?

รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เจอกับจิต .

จิต จะกล่าวว่าเจอกับจิตก็ไม่ได้ ว่าไม่เจอกับจิตก็ไม่ได้ .

[๓๗๑] ธรรมมีจิตเป็นสมภูมาน เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์, กายวิญญาณติ วจิวิญญาณติ หรือรูปเมี้ยนไดซึ่ง
เกิดแต่จิต มีจิตเป็นเหตุ มีจิตเป็นสมภูมาน มีอยู่ คือ รูปตันะ สัทธายตันะ คันธายตันะ
รถายตันะ โภภรรพพายตันะ อาการธาตุ อาปิธาตุ รูปหลุดตุ รูปมุทตุ รูปกัมมัญญาตุ รูป
อุปจยะ รูปสันตติ กพพึงการหาร สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมีจิตเป็นสมภูมาน .

ธรรมไม่มีจิตเป็นสมภูมาน เป็นใจน?

จิต รูปที่เหลือ และอสังขตธาตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีจิตเป็นสมภูมาน .

[๓๗๒] ธรรมเกิดร่วมกับจิต เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์, กายวิญญาณติ วจิวิญญาณติ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ว่า ธรรมเกิดร่วมกับจิต .

ธรรมไม่เกิดร่วมกับจิต เป็น:inline?

จิต รูปที่เหลือ และอสังขตธาตุ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมไม่เกิดร่วมกับจิต .

[๓๗๓] ธรรมเกิดคล้อยตามจิต เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์, กายวิญญาณ วิจิญญาณ ลักษณะนี้ชื่อ
ว่า ธรรมเกิดคล้อยตามจิต .

ธรรมไม่เกิดคล้อยตามจิต เป็น:inline?

จิต รูปที่เหลือ และอสังขตธาตุ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมไม่เกิดคล้อยตามจิต .

[๓๗๔] ธรรมเจอกับจิตและมีจิตเป็นสมภูฐาน เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมเจอกับจิตและมี
จิตเป็นสมภูฐาน .

ธรรมไม่เจอกับจิตและไม่มีจิตเป็นสมภูฐาน เป็น:inline?

จิต รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมไม่เจอกับจิตและไม่มี
จิตเป็นสมภูฐาน .

[๓๗๕] ธรรมเจอกับจิต มีจิตเป็นสมภูฐาน และเกิดร่วมกับจิต เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมเจอกับจิต มีจิต
เป็นสมภูฐาน และเกิดร่วมกับจิต .

ธรรมไม่เจอกับจิต ไม่มีจิตเป็นสมภูฐาน และไม่เกิดร่วมกับจิต เป็น:inline?

จิต รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมไม่เจอกับจิต ไม่มี
จิตเป็นสมภูฐาน และไม่เกิดร่วมกับจิต .

[๓๗๖] ธรรมเจอกับจิต มีจิตเป็นสมภูฐาน และเกิดคล้อยตามจิต เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมเจอกับจิต มีจิต
เป็นสมภูฐาน และเกิดคล้อยตามจิต .

ธรรมไม่เจอกับจิต ไม่มีจิตเป็นสมภูฐาน และไม่เกิดคล้อยตามจิต เป็น:inline?

จิต รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมไม่เจอกับจิต ไม่มี
จิตเป็นสมภูฐาน และไม่เกิดคล้อยตามจิต .

[๓๗๗] ธรรมเป็นภาษาใน เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ หมายตนะ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมเป็นภาษาใน .

ธรรมเป็นภาษานอก เป็น:inline?

รูปตนะ ฯลฯ อัมมายตนะ ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมเป็นภาษากลาง .

[๓๗๘] ธรรมอาศัยมากทูปเกิด เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กพพิการาหาร ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมอาศัยมากทูปเกิด .

ธรรมไม่อาศัยมากทูปเกิด เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ มากทูป ๔ และอสังขตธาตุ
ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมไม่อาศัยมากทูปเกิด .

[๓๗๙] ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิเข้ายึดครอง เป็น:inline?

วินากแห่งกคลธรรมและอกคลธรรม ประเกทที่ยังมีอาสวะ ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาระ
อรุปวาระ คือ เหนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ และรูปที่กรรมแต่งขึ้น ลักษณะนี้ชื่อ
ว่า ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิเข้ายึดครอง .

ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิเข้ายึดครอง เป็น:inline?

กคลธรรมและอกคลธรรม ประเกทที่ยังมีอาสวะ ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาระ อรุปวาระ
คือ เหนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, ธรรมที่เป็นกิริยา ไม่ใชอกคล ไม่ใช่กรรม
วินาก, รูปที่กรรมเมี้ยได้แต่งขึ้น, มนรรคและผลของมนรรคที่เป็นโลกตตะระ และอสังขตธาตุ
ลักษณะนี้ชื่อว่า ธรรมอันเจตนากรรมที่สัมปุตด้วยตัณหาทิฏฐิไม่เข้ายึดครอง .

มหันตรทุก จบ .

อปทานโถจจะก

[๓๘๐] ธรรมเป็นอปทาน เป็น:inline?

อปทาน ๔ คือ การอปทาน ทิฏฐิอปทาน สิลพัตปทาน อัตตาทุปทาน .

[๓๘๑] บรรดาอปทาน ๔ นั้น การอปทาน เป็น:inline?

ความพอใจคือความใคร่ ความกำหนดคือความใคร่ ความเพลิดเพลินคือความใคร่
ตัณหาคือความใคร่ สิเนහคือความใคร่ ความเร้าอ่อนคือความใคร่ ความสยบคือความใคร่
ความหมกม่นคือความใคร่ในกามหั้งหลาย อันใด นี้ชื่อว่ากามปทาน .

[๓๘๒] ทิฏฐิปทาน เป็น:inline?

ความเห็นว่า ทานที่ให้แล้วไม่มีผล การบูชาไม่มีผล การบวงสรวงไม่มีผล ผลวินาก
ของกรรมที่ทำดีทำชั่วไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกอื่นไม่มี มารดาไม่มี บิดาไม่มี สัตว์ผู้ที่จุติและ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อปบัตไม่มี สมณพราหมณผู้ปฏิบัติเป็นบุตติขอบไม่มีในโลก สมณพราหมณที่กระทำให้แจงชีว์โลก
นี้และโลกอื่นด้วยปัญญาอันยิ่งเง่องแล้วประการให้คนอื่นรู้ได้ไม่มีในโลก ดังนี้ ที่ภูมิ ความเห็น
ไปข้างที่ภูมิ ป้าชักคือที่ภูมิ กันدارคือที่ภูมิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิภูมิ ความผันแปร
แห่งที่ภูมิ สัญญาชนคือที่ภูมิ ความยึดถือ ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางชี้
ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะเป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้
อันได้ นี่เรียกว่า ทิภูมิปทาน .

เว้นสิลับพดปทานและอัตตาวุปทานเสีย มิจฉาทิภูมิแม่ทุกอย่าง จัดเป็นทิภูมิปทาน .

[๗๔๓] สิลับพดปทาน เป็นไนน?

ความเห็นว่า ความบริสทธิ์ของมีได้ด้วยศีล ด้วยพรต ด้วยศีลพรต ของสมณพราหมณ์
ในภายนอกแต่ความสามารถนี้ ดังนี้ ที่ภูมิ ความเห็นไปข้างที่ภูมิ ป้าชักคือที่ภูมิ กันدارคือที่ภูมิ
ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิภูมิ ความผันแปรแห่งที่ภูมิ สัญญาชนคือที่ภูมิ ความยึดถือ
ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางชี้ ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะเป็นบ่อเกิดแห่งความ
พินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได้ นี่เรียกว่า สิลับพดปทาน .

[๗๔๔] อัตตาวุปทาน เป็นไนน?

บุคุณในโลกนี้ ผู้ไว้การศึกษา ไม่ได้เห็นพระอริยเจ้าทั้งหลาย ไม่ฉลาดในธรรมของ
พระอริยเจ้า ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของพระอริยเจ้า ไม่ได้เห็นสัตบุรุษทั้งหลาย ไม่ฉลาดในธรรม
ของสัตบุรุษ ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของสัตบุรุษ ย้อมเห็นรูปเป็นตน หรือเห็นตนมีรูป เห็นรูป
ในตน เห็นตนในรูป ย้อมเห็นแนวทางเป็นตน หรือเห็นตนมีแนวทาง เห็นแนวทางในตน เห็น
ตนในแนวทาง ย้อมเห็นสัญญาเป็นตน หรือเห็นตนมีสัญญา เห็นสัญญาในตน เห็นตนในสัญญา
ย้อมเห็นลังข้ารเป็นตน หรือเห็นตนมีลังข้าร เห็นลังข้ารในตน เห็นตนในลังข้าร ย้อมเห็น
วิญญาณเป็นตน หรือเห็นตนมีวิญญาณ เห็นวิญญาณในตน เห็นตนในวิญญาณ ที่ภูมิ ความ
เห็นไปข้างที่ภูมิ ป้าชักคือที่ภูมิ กันدارคือที่ภูมิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิภูมิ ความผันแปร
แห่งที่ภูมิ สัญญาชนคือที่ภูมิ ความยึดถือ ความยึดมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางชี้
ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะเป็นบ่อเกิดแห่งความพินาศ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้
อันได้ นี่เรียกว่า อัตตาวุปทาน .

สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นอุปทาน .

[๗๔๕] ธรรมไม่เป็นอุปทาน เป็นไนน?

เว้นอุปทานธรรมเหล่านี้เสีย กุศลธรรม อุกุศลธรรม อพยาகตธรรมที่เหลือ ซึ่งเป็น
กามาจาร รูปภาจาร อรูปภาจาร โภคตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ รูปทั้งหมด
และอัลลงค์ตราชต ສภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่เป็นอุปทาน .

[๗๔๖] ธรรมเป็นอุรമณของอุปทาน เป็นไนน?

กุศลธรรม อุกุศลธรรม อพยาகตธรรม ประภาคที่ยังมีอาสา ซึ่งเป็นกามาจาร รูปภาจาร
อรูปภาจาร คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นอุรമณของ
อุปทาน .

ธรรมไม่เป็นอุรമณของอุปทาน เป็นไนน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโภคตระ และอัลลงค์ตราชต สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรม
ไม่เป็นอุรമณของอุปทาน .

[๗๔๗] ธรรมสัมปყุตด้วยอุปทาน เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด สัมปყุตด้วยอุปทานธรรมเหล่านี้ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมสัมปყุตด้วยอุปทาน .

ธรรมวิปปายตจากอุปทาน เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด วิปปายตจากอุปทานธรรมเหล่านี้ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
รูปทั้งหมด และอัลลงค์ตราชต ສภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมวิปปายตจากอุปทาน .

[๗๔๘] ธรรมเป็นอุปทานและเป็นอุรമณของอุปทาน เป็นไนน?

อุปทานเหล่านั้นแล ชื่อว่า ธรรมเป็นอุปทานและเป็นอุรമณของอุปทาน .

ธรรมเป็นอุรമณของอุปทานแต่ไม่เป็นอุปทาน เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด เป็นอุรമณของอุปทาน โดยอุปทานธรรมเหล่านั้น เว้นอุปทานเหล
นี้เสีย คือ กุศลธรรม อุกุศลธรรม อพยาகตธรรม ประภาคที่ยังมีอาสา ซึ่งเป็น
กามาจาร รูปภาจาร อรูปภาจาร ได้แก่รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารธรรมเหล่านี้ชื่อว่า
ธรรมเป็นอุรമณของอุปทานแต่ไม่เป็นอุปทาน .

[๗๔๙] ธรรมเป็นอุปทานและสัมปყุตด้วยอุปทาน เป็นไนน?

ทิภูมิปทาน เป็นอุปทาน และสัมปყุตด้วยอุปทาน โดยกามปทาน กามปทาน
เป็นอุปทาน และสัมปყุตด้วยอุปทาน โดยทิภูมิปทาน

สิลับพดปทาน เป็นอุปทาน และสัมปყุตด้วยอุปทาน โดยกามปทาน กามปทาน
เป็นอุปทาน และสัมปყุตด้วยอุปทาน โดยสิลับพดปทาน

อัตตาวุปทาน เป็นอุปทาน และสัมปყุตด้วยอุปทาน โดยกามปทาน กามปทาน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
เป็นอุปทาน และสัมปยตด้วยอุปทาน โดยอัตตาทุปทาน

สภารมเนเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นอุปทานและสัมปยตด้วยอุปทาน .

ธรรมสัมปยตด้วยอุปทานแต่ไม่เป็นอุปทาน เป็นไหน?

ธรรมเหล่าใด สัมปยตด้วยอุปทานธรรมเหล่านั้น เว้นอุปทานธรรมเหล่านั้นแล้ว ก็อ
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารมเนเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมสัมปยตด้วยอุปทานแต่ไม่เป็น
อุปทาน .

[๗๙๐] ธรรมวิปปยตจากอุปทานแต่เป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็นไหน?

ธรรมเหล่าใด วิปปยตจากอุปทานธรรมเหล่านั้น คือ กุศลธรรม อกุศลธรรม
อพยาகตธรรม ประเกทที่ยังมีอាមสะ ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาระ อรุปวาระ ได้แก่รูปขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ สภารมเนเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมวิปปยตจากอุปทานแต่เป็นอารมณ์ของอุปทาน .

ธรรมวิปปยตจากอุปทานและไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็นไหน?

มารคและผลของมารคที่เป็นโภคตระ และอสังขตธาตุ สภารมเนเหล่านี้ชื่อว่า ธรรม
วิปปยตจากอุปทานและไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน .

อุปทานໂຄຈະ จบ

กิเลสໂຄຈະ

[๗๙๑] ธรรมเป็นกิเลส เป็นไหน?

กิเลสวัตถุ ๑๐ คือ โลกะ โถะ โนหะ มานะ ทิกูริ วิจิกิจลา ถินะ อุทิจจะ^๑
อหิริกะ อโนตตปปะ

[๗๙๒] บรรดา กิเลสวัตถุ ๑๐ นั้น โลกะ เป็นไหน?

ความกำหนัด ความกำหนัดนัก ความคล้อยตามอารมณ์ ความยินดี ความเพลิดเพลิน
ความกำหนัดด้วยอานาจความเพลิดเพลิน ความกำหนัดนักแห่งจิต ความอยาก ความสับยบ
ความหมกม่น ความใคร่ ความรักใคร่ ความข้องอยู่ ความจมอยู่ ธรรมชาติผู้คร่าไป ธรรมชาติ
ผู้หลอกลวง ธรรมชาติผู้ยังสัตว์ให้เกิด ธรรมชาติผู้ยังสัตว์ให้เกิดพร้อม ธรรมชาติอันร้อยรัด
ธรรมชาติอันเมี้ยน ธรรมชาติอันกำขาบไว ธรรมชาติอันช้ำนไป ธรรมชาติเหมือนสันเดียน
ธรรมชาติอันແໄไป ธรรมชาติผู้ประมวลมา ธรรมชาติเป็นเพื่อนสอง ปณิธาน ธรรมชาติผู้นำໄไป
สุกพ ตัณหาเหมือนป่า ตัณหาเหมือนดง ความเกียรข้อง ความเยื่อยไ ความห่วงใย ความ
ผูกพัน การหวัง กิริยาที่หวัง ความหวัง ความหวังรูป ความหวังเสียบ ความหวังกลืน ความ
หวังรัส ความหวังໂගภูริพะ ความหวังลาก ความหวังทรพย ความหวังบุตร ความหวังชีวิต
ธรรมชาติผู้กระซิบ ธรรมชาติผู้กระซิบท้า ธรรมชาติผู้กระซิบยิง การกระซิบ กิริยาที่กระซิบ
ความกระซิบ การละโนบ กิริยาที่ละโนบ ความละโนบ ธรรมชาติเป็นเหตุชุมชนไป ความ
ใครในอารมณ์ดีๆ ความกำหนัดในฐานะอันไม่ควร ความโลภเกินพอดี ความติดใจ กิริยาที่
ติดใจ ความปรารถนา ความกระหิบใจ ความปรารถนานัก การตัณหา ภาตัณหา วิภาตัณหา
ตัณหาในรูปภาพ ตัณหาในอรุปภาพ ตัณหาในนิโรห [คือราคะที่สหคตด้วยอุเจททิกูริ] รูปตัณหา
ลักษทตัณหา คันหตัณหา รสตัณหา โภภูริพตัณหา ชั้มตัณหา โอฆะ โยคะ คันกะ
อุปทาน อาจารน์ นิวรณ์ เครื่องปีดบัง เครื่องผูก อุปกิเลส อนลับ ปริยภูฐาน ตัณหาเหมือน
ເກາວລີ ความปรารถนาตัณมือย่างต่างๆ راكเง่าแห่งทกข เหตุแห่งทกข ແດນເກີດແຮງທກข
ບ່ວນແຮ່ມາ ເບີດແຮ່ມາ ແດນແຮ່ມາ ຕັ້ນຫາເໜືອນແນ່ນ້າ ຕັ້ນຫາເໜືອນຂ່າຍ ຕັ້ນຫາເໜືອນ
ເຊືອຸກ ຕັ້ນຫາເໜືອນສຸມຫຼາ ອົກສຸມ ມູລຕົວໂລກະ ວັນໄດ ນີ້ເຮືອກວ່າ ໂກະ .

[๗๙๓] ໂກະ เป็นไหน?

อาມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ ໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜົນໄດ້ກະທຳການເສື່ອມເສີຍແກ່ເຮົາ ອາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ
ໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜົນຝັກລັກທຳການເສື່ອມເສີຍແກ່ເຮົາ ອາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ ໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜົນຝັກທຳການ
ເສື່ອມເສີຍ ແລ້ວ ກຳລັກທຳການເສື່ອມເສີຍ ແລ້ວ ຈັກທຳການເສື່ອມເສີຍແກ່ຄົນທີ່ຮັກທີ່ຂອບພວຂອງ
ເຮົາ ອາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ ໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜົນຝັກທຳການເສື່ອມເສີຍແກ່ຄົນທີ່ຮັກທີ່ຂອບພວຂອງ
ເຮົາ ອາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ ໄດ້ດ້ວຍຄົດວ່າ ຜົນຝັກທຳການເສື່ອມເສີຍ ແລ້ວ ຈັກທຳ
ການເຈິ້ງ ແກ່ຄົນ ປູ້ໄມ່ເປັນທີ່ຮັກໃນມີເປັນທີ່ຂອບພວຂອງເຮົາ ຮົງອາມາຕຍ່ອມເກີດຂຶ້ນ ໄດ້ໃນฐานະອັນໃໝ່
ເຫດ ຈິຕາສາຕ ຄວາມຂັດເຄື່ອງ ຄວາມກະທຳກະທຳ ຄວາມແຄ່ນ ຄວາມເຄື່ອງ ຄວາມຂຸ່ນເຄື່ອງ
ຄວາມພັງພລານ ໂກະ ຄວາມຄົດປະຖ່ວຮ້າຍ ຄວາມມຸ່ງຄົດປະຖ່ວຮ້າຍ ຄວາມຂຸ່ນຈິຕ ພຣະມາກົດທີ່
ປະຖ່ວຮ້າຍໃຈ ໂກຣ ກິຣີຍາທີ່ໂກຣ ຄວາມໂກຣ ມັກັກະະເຂັນວ່ານີ້ ວັນໄດ [ແລ້ວ] ກາຣຄົດປະຖ່ວຮ້າຍ
ກິຣີຍາທີ່ຄົດປະຖ່ວຮ້າຍ ຄວາມຄົດປະຖ່ວຮ້າຍ ກາຣຄົດປອງຮ້າຍ ກິຣີຍາທີ່ຄົດປອງຮ້າຍ ຄວາມຄົດປອງຮ້າຍ
ຄວາມໂກຣ ຄວາມແຄ່ນ ຄວາມດຽວຍ້າຍ ຄວາມປາກຮ້າຍ ຄວາມໄມ່ແໜ່ນໜີແໜ່ງຈົດ ນີ້ເຮືອກວ່າ ໂກະ .

[๗๙๔] ໂມහະ ເປັນไหน?

ຄວາມໄມ່ຮູ້ໃນທກຂໍ ຄວາມໄມ່ຮູ້ໃນທກສໍາທັນ ຄວາມໄມ່ຮູ້ໃນທກນິໂຮງ ຄວາມໄມ່ຮູ້ໃນທກ-
*ນິໂຮງຄາມນິປົງປາກ ຄວາມໄມ່ຮູ້ໃນສ່ວນອົດົດ ຄວາມໄມ່ຮູ້ໃນສ່ວນອານາຄາຕ ຄວາມໄມ່ຮູ້ທີ່ໃນສ່ວນອົດົດ
ແລະສ່ວນອານາຄາຕ ຄວາມໄມ່ຮູ້ໃນປົງຈົງສຸມປປາທ່ຽມວ່າ ເພຣະວຣມນີ້ເປັນປ່ຈັຍຫຣມນີ້ຈຶ່ງເກີດຂຶ້ນ
ຄວາມໄມ່ຮູ້ ຄວາມໄມ່ເຫັນ ຄວາມໄມ່ຕັ້ງສັງ ຄວາມໄມ່ຮູ້ໄດ້ສົມຄວາມ ຄວາມໄມ່ຮູ້ຕ້າມຄວາມເປັນຈິງ
ຄວາມໄມ່ແທງຕລອດ ຄວາມໄມ່ເກົ່າເອົາໂດຍຄຸກຕ້ອງ ຄວາມໄມ່ໜ້ຳລົງໂດຍຮອບຄົວ ຄວາມໄມ່ພິນິຈ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
การไม่พิจารณา การไม่ทำให้ประจักษ์ ความทราบเป็นญา ความโน้มเอลา ความไม่รู้ชัด ความหลง
ความลุ่มหลง ความหลงให้ อวิชชา โอมคืออวิชชา โยคคืออวิชชา อนสัยคืออวิชชา
ปริยญาณคืออวิชชา ลิมคืออวิชชา อกุคลมูลคือโมหะ มลัักษณะเช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่า
โมหะ .

[๗๙๕] mana เป็นไนน?

การถือตัวว่า เราดีกว่าเขา เราสมอภัยเขา เราเลวกว่าเขา การถือตัว กิริยาที่ถือตัว
ความถือตัว มลัักษณะเช่นว่านี้ อันได การยกตน การเหตุตน การเขิดชูตนดุจธง การยกจิต
ขึ้น ความเมื่อจิตต้องการเป็นดุจดัง นี้เรียกว่า mana .

[๗๙๖] ทิฏฐิ เป็นไนน?

ความเห็นว่า โลกเที่ยงก็ดี ว่าโลกไม่มีเที่ยงก็ดี ว่าโลกไม่มีที่สุดก็ดี
ว่าชีพอันนั้น สิริรักษันนั้นก็ดี ว่าชีพเป็นอื่น สิริรักษ์เป็นอื่นก็ดี ว่าสัตว์ยังเป็นอยู่เบื้องหน้าแต่
มรณะก็ดี ว่าสัตว์ไม่เป็นอยู่เบื้องหน้าแต่mrณะก็ดี ว่าสัตว์ยังเป็นอยู่ก็มี ไม่เป็นอยู่ก็มี เบื้องหน้า
แต่mrณะก็ดี ว่าสัตว์ยังเป็นอยู่ก็ไม่ใช่ ไม่เป็นอยู่ก็ไม่ใช่เบื้องหน้าแต่mrณะก็ดี ทิฏฐิ ความเห็น
ไปข้างหน้า ป้าชักคือทิฏฐิ กันดารคือทิฏฐิ ความเห็นเป็นข้าศึกต่อสัมมาทิฏฐิ ความผันแปร^๒
แห่งทิฏฐิ สัญญาณคือทิฏฐิ ความยืดถือมั่น ความตั้งมั่น ความถือผิด ทางซ้ำ
ทางผิด ภาวะที่ผิด ลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่าทิฏฐิ .

มิจฉาทิฏฐิแห่งกอย่าง จัดเป็น ทิฏฐิ .

[๗๙๗] วิจิจจนา เป็นไนน?

ปุถุชนเคลื่อนแคลงลงสัญในพระศาสนา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกข ในส่วน
อเด็ต ในส่วนอนาคต ทั้งในส่วนอดีตและส่วนอนาคต ในปฏิจสมุปปทาธรรมว่า เพราธรรม
นี้เป็นปัจจัยธรรมนี้จึงเกิดขึ้น การเคลื่อนแคลง กิริยาที่เคลื่อนแคลง ความเคลื่อนแคลง ความ
คิดเห็นไปต่างๆ นานา ความตัดสินอารมณ์ไม่ได ความเห็นเป็นสอง截 ความเห็นเหมือนทาง
สองแพร่ง ความลงสัญ ความไม่สามารถจะถือเอาโดยส่วนเดียวได ความคิดส่ายไป ความคิด
พร้าไป ความไม่สามารถจะหยั่งลงถือเอาเป็นอยู่ได ความกระด้างแห่งจิต ความลังเลใจ มี
ลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่า วิจิจจนา .

[๗๙๘] ถินะ เป็นไนน?

ความไม่สมปะกอนแห่งจิต ความไม่ควรแก่การงานแห่งจิต ความห้อแท้ ความถดถอย
ความดหู่ อาการหัดหู่ ภาวะที่หัดหู่ ความชบเชา อาการที่ชบเชา ภาวะที่ชบเชาแห่งจิต
อันได นี้เรียกว่า ถินะ .

[๗๙๙] อุทธัจจะ เป็นไนน?

ความฟุ่มชานแห่งจิต ความไม่สงบแห่งจิต ความวุ่นวายใจ ความพล่านแห่งจิต อันได
นี้เรียกว่า อุทธัจจะ .

[๘๐๐] อหิริกะ เป็นไนน?

กิริยาที่ไม่ละอายต่อการประพฤติจริตอันเป็นสิ่งที่น่าละอาย กิริยาที่ไม่ละอายต่อการ
ประกอบอกคลบปางทั้งหลาย อันได นี้เรียกว่า อหิริกะ .

[๘๐๑] อโนตตปปะ เป็นไนน?

กิริยาที่ไม่เกรงกลัวต่อการประพฤติจริตอันเป็นสิ่งที่น่าเกรงกลัว กิริยาที่ไม่เกรงกลัวต่อ
การประกอบอกคลบปางทั้งหลาย อันได นี้เรียกว่า อโนตตปปะ .

สภารธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นกิเลส .

[๘๐๒] ธรรมไม่เป็นกิเลส เป็นไนน?

เว้นกิเลสธรรมเหล่านี้เสีย อกุคลธรรม อักคลธรรม อพยากธรรมที่เหลือ ซึ่งเป็น
กามาหาร รูปภาจ โลกุตตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ รูปทั้งหมด และอสังขต-
** ธาตุ สภารธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นกิเลส .

[๘๐๓] ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไนน?

กุคลธรรม อักคลธรรม อพยากธรรม ประเททที่มีเมื่ออาสา ซึ่งเป็นกามาหาร
รูปภาจ อรูปภาจ คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็น
อารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไนน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็น โลกุตตระ และอสังขตธาตุ สภารธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า
ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

[๘๐๔] ธรรมเคร้าหมอง เป็นไนน?

อกุคลมูล ๓ คือ โลภะ โทสะ โมหะ และกิเลสที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับอกุคลมูลนั้น
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันล้มปยุตตัวยอกุคลมูลนั้น, กายกรรม วิจกรรม มโนกรรม
อันมีอกุคลมูลนั้นเป็นสมญญาณ สภารธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเคร้าหมอง .

ธรรมไม่เคร้าหมอง เป็นไนน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
กุคลธรรมและอัพยากรธรรม ที่เป็นกามาภาร รูปว่าจาร อรูปว่าจาร โลกุตระ คือ
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรม
ไม่เคร้าหมอง .

[๘๐๕] ธรรมลังปยุตด้วยกิเลส เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด สัมปยุตด้วยกิเลสธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมลังปยุตด้วยกิเลส .

ธรรมวิปปยุตจากกิเลส เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด วิปปยุตจากกิเลสธรรมเหล่านั้น คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปยุตจากกิเลส .

[๘๐๖] ธรรมเป็นกิเลสและเป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไนน?

กิเลสธรรมเหล่านั้นนั้นแล ซึ่งว่า ธรรมเป็นกิเลสและเป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลสแต่ไม่เป็นกิเลส เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด เป็นอารมณ์ของสังกิเลสโดยกิเลสธรรมเหล่านั้น เว้นกิเลสธรรมเหล่านั้น
เสีย คือ กุคลธรรม อุกุคลธรรม อัพยากรธรรม ประเกทที่ยังมีอาสาะที่เหลือ ซึ่งเป็น
กามาภาร รูปว่าจาร อรูปว่าจาร ได้แก่รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า
ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลสแต่ไม่เป็นกิเลส .

[๘๐๗] ธรรมเป็นกิเลสและเคร้าหมอง เป็นไนน?

กิเลสเหล่านั้นนั้นแล ซึ่งว่า ธรรมเป็นกิเลสและเคร้าหมอง .

ธรรมเคร้าหมองแต่ไม่เป็นกิเลส เป็นไนน?

ธรรมเหล่าใด เคร้าหมองโดยกิเลสธรรมเหล่านั้น เว้นกิเลสธรรมเหล่านั้นเสีย คือ
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเคร้าหมองแต่ไม่เป็นกิเลส .

[๘๐๘] ธรรมเป็นกิเลสและสัมปยุตด้วยกิเลส เป็นไนน?

โภคะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลส และสัมปยุต
กิเลส โดยโภคะ

โภคะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลสและสัมปยุต
ด้วยกิเลส โดยโภคะ

มนายนะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลสและสัมปยุต
กิเลส โดยมนายนะ

ทิฏฐิ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลสและสัมปยุต
ด้วยกิเลส โดยทิฏฐิ

วิจิกิจชา เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยวิจิกิจชา

ถินะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลส และสัมปยุต
ด้วยกิเลส โดยถินะ

อุทธัจจะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลสและสัมปยุต
ด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ

อหิริภะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยไม่晦 ไม晦 เป็นกิเลส และสัมปยุต
ด้วยกิเลส โดยอหิริภะ

โภคะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ อุทธัจจะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยโภคะ

โภคะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอหิริภะ อหิริภะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยโภคะ

โภคะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ อุทธัจจะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยโภคะ

มนายนะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ อุทธัจจะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยมนายนะ

ทิฏฐิ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ อุทธัจจะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยทิฏฐิ

วิจิกิจชา เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ อุทธัจจะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยวิจิกิจชา

ถินะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ อุทธัจจะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยถินะ

อหิริภะ เป็นกิเลส และสัมปยุตด้วยกิเลส โดยอุทธัจจะ อุทธัจจะ เป็นกิเลส และ
สัมปยุตด้วยกิเลส โดยอหิริภะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
อโนตัตปปะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอุทัยจะ อุทัยจะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ

โภค เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยโภค

โภส เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยโภส

โมหะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยโมหะ

มานะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยมานะ

ทึภูริ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยทึภูริ

วิจิกิจชา เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยวิจิกิจชา

ถีนะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยถีนะ

อุทัยจะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส และ
สัมปุตด้วยกิเลส โดยอุทัยจะ

อโนตัตปปะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ อหิริกะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ

โภค เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยโภค

โภส เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยโภส

โมหะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยโมหะ

มานะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยมานะ

ทึภูริ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยทึภูริ

วิจิกิจชา เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยวิจิกิจชา

ถีนะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยถีนะ

อุทัยจะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอุทัยจะ

อหิริกะ เป็นกิเลส และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอโนตัตปปะ อโนตัตปปะ เป็นกิเลส
และสัมปุตด้วยกิเลส โดยอหิริกะ

สภาวะธรรมเหล่านี้ ธรรมเป็นกิเลสและสัมปุตด้วยกิเลส .

ธรรมสัมปุตด้วยกิเลสแต่ไม่เป็นกิเลส เป็นไฉน?

ธรรมเหล่าใด วิปปุตจากกิเลสธรรมเหล่านั้น คือ กคลธรรม อพยากตธรรม ประเกท
ที่มีเมื่อสาวะ ที่เป็นกามาوار รูปวาร อาปวารูป ได้แก่กรุปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์

สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมวิปปุตจากกิเลสแต่เป็นกามณ์ของสังกิเลส .

ธรรมวิปปุตจากกิเลสและไม่เป็นกามณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโลกุตตระ และอสังฆตราตุ สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า
ธรรมวิปปุตจากกิเลสและไม่เป็นกามณ์ของสังกิเลส .

กิเลสโคงจะ จบ

ปัญธุகະ

[๔๐] ธรรมอันโสดาปัตติมรรคประทาน เป็นไฉน?

สัญญาณ ๓ คือ สักการะทึภูริ วิจิกิจชา สลัลพตปรมາส .

[๔๑] บรรดาสัญญาณ ๓ นั้น สักการะทึภูริ เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
บุคคลในโลกนี้ ผู้ได้รับการศึกษา ไม่ได้เห็นพระอิริยเจ้าทั้งหลาย ไม่ฉลาดในธรรมของ
พระอิริยเจ้า ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของพระอิริยเจ้า ไม่ได้เห็นสัตบุรุษทั้งหลาย ไม่ฉลาดในธรรม
ของสัตบุรุษ ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของสัตบุรุษ ย้อมเห็นรูปเป็นตน หรือเห็นตนมีรูป เห็นรูป
ในตน เห็นตนในรูป ย้อมเห็นแนวทาง ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณเป็นตน หรือ
เห็นตนมีวิญญาณ เห็นวิญญาณในตน เห็นตนในวิญญาณ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ฯลฯ
การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้ อันใด นี่เรียกว่า สักการะทิฏฐิ .

[๔๒] วิจิจจา เป็นไน?

บุคคลเคลื่อนเคลงลงสัย ในพระศาสนา ฯลฯ ความกระต้างแห่งจิต ความลังเลใจ
มีลักษณะเช่นว่านี้ อันใด นี่เรียกว่า วิจิจจา .

[๔๓] สลัพพดปramaส เป็นไน?

ความเห็นว่า ความบริสุทธิ์ยอมมีได้ด้วยศิล ด้วยพรต ด้วยศิลพรต ของสมณพราหมณ์
ในภายนอกแต่ศาสนานี้ ดังนี้ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่น
ว่านี้ อันใด นี่เรียกว่า สลัพพดปramaส .

[๔๔] สัญโญชัน ๓ ดังกล่าวมาเน แลกเปลี่ยนซึ่งตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับ สัญโญชัน ๓
นั้น . เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมป'yตด้วยสัญโญชัน ๓ นั้น ภายนอก วิจิกรรม
มโนกรรม อันมีสัญโญชัน ๓ นั้นเป็นสมภูมิ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมอันโสดาปัตติมරค
ประหาณ .

ธรรมอันโสดาปัตติมรคไม่ประหาณ เป็นไน?

เว้นสัญโญชันธรรมเหล่านี้เสีย กุศลธรรม อกุศลธรรม อัพยากรธรรมที่เหลือ ซึ่งเป็น
ภาราวาจ รูปวาระ อรุปวาระ โลกตตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ , รูปทั้งหมด
และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมอันโสดาปัตติมรคไม่ประหาณ .

[๔๕] ธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ประหาณ เป็นไน?

โลกะ โถสะ โมหะ ที่เหลือ และกิเลสซึ่งตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับ โลกะ โถสะ
โมหะ นั้น , เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมป'yตด้วย โลกะ โถสะ โมหะ นั้น ,
ภายนอก วิจิกรรม มโนกรรม อันมีโลกะ โถสะ โมหะ นั้นเป็นสมภูมิ สภาพธรรม
เหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ประหาณ .

ธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ไม่ประหาณ เป็นไน?

เว้นธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ประหาณเหล่านี้เสีย กุศลธรรม อกุศลธรรม อัพยากร
ธรรม ที่เหลือ ซึ่งเป็นภาราวาจ รูปวาระ อรุปวาระ โลกตตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ,
รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ไม่ประหาณ .

[๔๖] ธรรมมีลัปป'yตเดหตันโสดาปัตติมรคประหาณ เป็นไน?

สัญโญชัน ๓ คือ สักการะทิฏฐิ วิจิจจา สลัพพดปramaส .

[๔๗] บรรดาสัญโญชัน ๓ นั้น สักการะทิฏฐิ เป็นไน?

บุคคลในโลกนี้ ผู้ได้รับการศึกษา ไม่ได้เห็นพระอิริยเจ้าทั้งหลาย ไม่ฉลาดในธรรมของ
พระอิริยเจ้า ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของพระอิริยเจ้า ไม่ได้เห็นสัตบุรุษทั้งหลาย ไม่ฉลาดในธรรม
ของสัตบุรุษ ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของสัตบุรุษ ย้อมเห็นรูปเป็นตน หรือเห็นตนมีรูป เห็นรูป
ในตน เห็นตนในรูป ย้อมเห็นแนวทาง ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณเป็นตน หรือ
เห็นตนมีวิญญาณ เห็นวิญญาณในตน หรือเห็นตนในวิญญาณ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ฯลฯ
การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้ อันใด นี่เรียกว่า สักการะทิฏฐิ .

[๔๘] วิจิจจา เป็นไน?

บุคคลเคลื่อนเคลง ลงสัย ในพระศาสนา ฯลฯ ความกระต้างแห่งจิต ความลังเลใจ
มีลักษณะเช่นว่านี้ อันใด นี่เรียกว่า วิจิจจา .

[๔๙] สลัพพดปramaส เป็นไน?

ความเห็นว่า ความบริสุทธิ์ยอมมีได้ด้วยศิล ด้วยพรต ของสมณพราหมณ์ในภายนอก
แต่ศาสนานี้ ดังนี้ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างทิฏฐิ ฯลฯ การถือโดยวิปลาส มีลักษณะเช่นว่านี้
อันใด นี่เรียกว่า สลัพพดปramaส .

[๔๐] สัญโญชัน ๓ ดังกล่าวมาเน แลกเปลี่ยนที่ตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับสัญโญชัน ๓ นั้น
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมป'yตด้วยสัญโญชัน ๓ นั้น , ภายนอก วิจิกรรม
มโนกรรม อันมีสัญโญชัน ๓ นั้นเป็นสมภูมิ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมีลัปป'yตเดห
อันโสดาปัตติมรคประหาณ .

สัญโญชัน ๓ คือ คือสักการะทิฏฐิ วิจิจจา สลัพพดปramaส สภาพธรรมเหล่านี้
ซึ่งว่า ธรรมอันโสดาปัตติมรคประหาณ .

โลกะ โถสะ โมหะ อันตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับสัญโญชัน ๓ นั้น สภาพธรรมเหล่านี้
ซึ่งว่า สัมป'yตเดหอันโสดาปัตติมรคประหาณ .

ส่วนกิเลสอนตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับ โลกะ โถสะ โมหะ นั้น . เวทนาขันธ์ ฯลฯ
วิญญาณขันธ์ อันสัมป'yตด้วย โลกะ โถสะ โมหะ นั้น , ภายนอก วิจิกรรม มโนกรรม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อันมีโลก โถส โนหะ นั้นเป็นสมภูมาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมีสัมปุญตเดตอัน
โดยปัตติมรรคประทาน .

ธรรมไม่มีสัมปุญตเดตอันโดยปัตติมรรคจะประทาน เป็น:inline?

เว้นธรรมอันโดยปัตติมรรคประทานเหล่านี้เสีย กุศลธรรม อักขลธรรม อพยาகต-

*ธรรมที่เหลือ ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกตตระ คือเทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณ-

*ขันธ์, รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีสัมปุญตเดตอันโดยปัตติมรรคจะประทาน .

[๙๒๑] ธรรมมีสัมปุญตเดตอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประทาน เป็น:inline?

โลก โถส โนหะ ที่เหลือ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า สัมปุญตเดตอันมรรค^{เบื้องสูง ๓ ประทาน}.

ส่วนกิเลสอันตั้งอยู่ฐานเดียวกับ โลก โถส โนหะ นั้น, เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปุญตด้วย โลก โถส โนหะ นั้น, ภัยกรรม วจีกรรม มโนกรรม อันมี โลก โถส โนหะ นั้นเป็นสมภูมาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมี สัมปุญตเดตอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประทาน .

ธรรมไม่มีสัมปุญตเดตอันมรรคเบื้องสูง ๓ จะประทาน เป็น:inline?

เว้นธรรมอันมรรคเบื้องสูง ๓ ประทานเหล่านี้เสีย กุศลธรรม อักขลธรรม อพยาகตธรรม ที่เหลือ ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกตตระ คือ เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีสัมปุญตเดต อันมรรคเบื้องสูง ๓ จะประทาน .

[๙๒๒] ธรรมมีวิตก เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปุญตด้วยวิตกนั้น ในภูมิแห่งจิตมีวิตก ที่เป็น กามาจาร รูปวาร โลกตตระ เว้นวิตกเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมีวิตก .

ธรรมไม่มีวิตก เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ในภูมิแห่งจิตไม่มีวิตก ที่เป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร และโลกตตระ, วิตก รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีวิตก .

[๙๒๓] ธรรมมีวิจาร เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปุญตด้วยวิจารนั้น ในภูมิแห่งจิตมีวิจาร ที่เป็น กามาจาร รูปวาร โลกตตระ เว้นวิจารเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมีวิจาร .

ธรรมไม่มีวิจาร เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ในภูมิแห่งจิตไม่มีวิจาร ที่เป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกตตระ, วิจาร รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีวิจาร .

[๙๒๔] ธรรมมีปีติ เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปุญตด้วยปีตินั้น ในภูมิแห่งจิตมีปีติ ที่เป็น กามาจาร รูปวาร โลกตตระ เว้นปีติเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมมีปีติ .

ธรรมไม่มีปีติ เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ในภูมิแห่งจิตไม่มีปีติ ที่เป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกตตระ ปีติ รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่มีปีติ

[๙๒๕] ธรรมสหารคตด้วยปีติ เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปุญตด้วยปีตินั้น ในภูมิแห่งจิตมีปีติ ที่เป็น กามาจาร รูปวาร โลกตตระ เว้นปีติเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมสหารคตด้วยปีติ .

ธรรมไม่สหารคตด้วยปีติ เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ในจิตอันไม่เป็นภูมิแห่งปีติ ที่เป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกตตระ ปีติ รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่สหารคตด้วยปีติ .

[๙๒๖] ธรรมสหารคตด้วยสุขเทนา เป็น:inline?

สัญญาขันธ์ สังฆาขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสัมปุญตด้วยสุขเทนานั้นในภูมิแห่ง สุขเทนา ที่เป็นกามาจาร รูปวาร โลกตตระ เว้นสุขเทนาเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมสหารคตด้วยสุขเทนา .

ธรรมไม่สหารคตด้วยสุขเทนา เป็น:inline?

เทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ในจิตอันไม่เป็นภูมิแห่งสุขเทนา ที่เป็นกามาจาร รูปวาร อรุปวาร โลกตตระ สุขเทา รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่สหารคตด้วยสุขเทนา .

[๙๒๗] ธรรมสหารคตด้วยอุเบกษาเทนา เป็น:inline?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อันสมปดตด้วยอุเบกษาเวทนาในกุมิแห่ง^๑
อุเบกษาเวทนา ที่เป็นกามาจาร รูปวาระ อรุปวาระ และโลกุตระ เว้นอุเบกษาเวทนาเสีย
สภารมเมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมสหรถด้วยอุเบกษาเวทนา .

ธรรมไม่สหรถด้วยอุเบกษาเวทนา เป็นไหน?

เททนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ ในจิตอันไม่เป็นกุมิแห่งอุเบกษาเวทนาที่เป็นกามาจาร
รูปวาระ อรุปวาระ โลกุตระ อุเบกษาเวทนา รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภารมเมเหล่า
นี้ซึ่งว่า ธรรมไม่สหรถด้วยอุเบกษาเวทนา .

[๙๒๘] ธรรมเป็นกามาจาร เป็นไหน?

ขันธ์ รัต อายตนะ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งท่องเทียบอยู่
นับเนื่องอยู่ ในกุมิระหว่างนี้ คือ เป็นต่ำกำหนดอเวจินรากเป็นที่สุด เป็นสูงกำหนดเทพชั้น^๒
ประเมินตัวสวัตตีเป็นที่สุด อันได สภารมเมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นกามาจาร .

ธรรมไม่เป็นกามาจาร เป็นไหน?

รูปวาระธรรม อรุปวาระธรรม อปริยาปั้นธรรม สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมไม่
เป็นกามาจาร .

[๙๒๙] ธรรมเป็นรูปวาระ เป็นไหน?

ธรรมคือจิตและเจตสิก ของท่านผู้เข้าສماบติ (กุลมาน) หรือของท่านผู้อุปบัติ
(วิปากลาม) หรือของท่านผู้อยู่ด้วยทิฏฐิธรรมสุวิหาร (กิริยาลาม) ซึ่งท่องเทียบอยู่^๓ นับเนื่องอยู่
ในกุมิระหว่างนี้ คือ เป็นต่ำกำหนดพรมโลกเป็นที่สุด เป็นสูงกำหนดเทพชั้นอกนิษฐ์
เป็นที่สุด อันได สภารมเมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นรูปวาระ .

ธรรมไม่เป็นรูปวาระ เป็นไหน?

กามาจารธรรม อรุปวาระธรรม อปริยาปั้นธรรม สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมไม่
เป็นรูปวาระ .

[๙๓๐] ธรรมเป็นอรุปวาระ เป็นไหน?

ธรรมคือจิตและเจตสิก ของท่านผู้เข้าສماบติ (กุลมาน) หรือของท่านผู้อุปบัติ
(วิปากลาม) หรือของท่านผู้อยู่ด้วยทิฏฐิธรรมสุวิหาร (กิริยาลาม) ซึ่งท่องเทียบอยู่^๔ นับเนื่องอยู่
ในกุมิระหว่างนี้ คือ เป็นต่ำกำหนดเทพผู้เข้าถึงจากานัญญาติกุมิเป็นที่สุด เป็นสูงกำหนด
เทพผู้เข้าถึงนานาสัญญาณสัญญาตันกุมิ เป็นที่สุด สภารมเมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอรุปวาระ .

ธรรมไม่เป็นอรุปวาระ เป็นไหน?

กามาจารธรรม อรุปวาระธรรม อปริยาปั้นธรรม สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมไม่
เป็นอรุปวาระ .

[๙๓๑] ธรรมเป็นปริยาปั้นนะ เป็นไหน?

กุลมารม อกุลมารม อพยากตธรรม ประเกทที่ยังมีօรสava ซึ่งเป็นกามาจาร รูปวาระ^๕
อรุปวาระ คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นปริยาปั้นนะ .

ธรรมเป็นอปริยาปั้นนะ เป็นไหน?

มරรค ผลของมรรค และอสังขตธาตุ สภารมเมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอปริยาปั้นนะ .

[๙๓๒] ธรรมเป็นนิยามนิกะ เป็นไหน?

มรรค ๔ ที่เป็นโลกุตระ สภารมเมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นนิยามนิกะ .

อนิยามนิกธรรม เป็นไหน?

เว้นนิยามนิกธรรมเหล่านี้เสีย กุลมารม อกุลมารม อพยากตธรรม ที่เหลือ ซึ่งเป็น^๖
กามาจาร รูปวาระ อรุปวาระ โลกุตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ รูปทั้งหมด^๗
และอสังขตธาตุ สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า อนิยามนิกธรรม .

[๙๓๓] ธรรมให้ผลแน่นอน เป็นไหน?

อนันตเริยกรรม ๔ นิยมมิจฉาทิฏฐิ และมรรค ๔ ที่เป็นโลกุตระ สภารมเมเหล่านี้
ซึ่งว่า ธรรมให้ผลแน่นอน .

ธรรมให้ผลไม่แน่นอน เป็นไหน?

เว้นนิยมธรรมเหล่านี้เสีย กุลมารม อกุลมารม อพยากตธรรม ที่เหลือ ซึ่งเป็น^๘
กามาจาร รูปวาระ อรุปวาระ โลกุตระ คือ เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ รูปทั้งหมด^๙
และอสังขตธาตุ สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมให้ผลไม่แน่นอน .

[๙๓๔] ธรรมยังมีธรรมอีนยิ่งกว่า เป็นไหน?

กุลมารม อกุลมารม อพยากตธรรม ประเกทที่ยังมีօรสava ซึ่งเป็นกามาจาร
รูปวาระ อรุปวาระ คือ รูปขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมยังมี
ธรรมอีนยิ่งกว่า .

ธรรมไม่มีธรรมอีนยิ่งกว่า เป็นไหน?

มรรคและผลของมรรคที่เป็นโลกุตระ และอสังขตธาตุ สภารมเมเหล่านี้ ซึ่งว่า
ธรรมไม่มีธรรมอีนยิ่งกว่า .

[๙๓๕] ธรรมเกิดกับกิเลส เป็นไหน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
อกคุลมูล ๓ คือ โลภะ โภสະ โมหะ และกิเลสอันตั้งอยู่ฐานเดียวกันกับอกคุลมูล
นั้น . เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์ อันสัมปยุตด้วยอกคุลมูลนั้น . กายกรรม วจกรรม
มโนกรรม อันเมื่อกุลมูลนั้นเป็นสมภูมิฐาน สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเกิดกับกิเลส .

ธรรมไม่เกิดกับกิเลส เป็น:inline?

กคลธรรมและอัญพากธรรม ที่เป็นกรรมวาระ รูปวาระ อรูปวาระ โลกุตระ คือ
เวทนาขันธ์ ฯลฯ วิญญาณขันธ์, รูปทั้งหมด และอสังขตธาตุ สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า
ธรรมไม่เกิดกับกิเลส .

ปัญจิทกະ จบ

สุดตันติกทกະ

[๔๓๖] ธรรมเป็นไปในส่วนวิชชา เป็น:inline?

ธรรมทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยวิชชา สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นไปในส่วน
วิชชา .

ธรรมเป็นไปในส่วนวิชชา เป็น:inline?

ธรรมทั้งหลายที่สัมปยุตด้วยวิชชา สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นไปในส่วนวิชชา .

[๔๓๗] วิชชุปมธรรม เป็น:inline?

ปัญญาในอริยมรรค ๓ เป็นต่อ สามาถ สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า วิชชุปมธรรม .
วิชชุปมธรรม เป็น:inline?

ปัญญาในอรหัตธรรมเบื้องสูง สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า วิชชุปมธรรม .

[๔๓๘] พาลธรรม เป็น:inline?

อหิริยะ อโนตัปปะ สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า พาลธรรม .
บัณฑิตธรรม เป็น:inline?

หิริ โอตตัปปะ สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า บัณฑิตธรรม .

กุคลธรรมแม้ทั้งหมด จัดเป็นบัณฑิตธรรม .

[๔๓๙] กัณธรรม เป็น:inline?

อหิริยะ อโนตัปปะ สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า กัณธรรม .

อกคุลมธรรมแม้ทั้งหมด จัดเป็นกัณธรรม .

สุกธรรม เป็น:inline?

หิริ โอตตัปปะ สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า สุกธรรม .

กุคลธรรมแม้ทั้งหมด จัดเป็นสุกธรรม .

[๔๔๐] ตปนิยธรรม เป็น:inline?

กายทุจริต วจิทุจริต มโนทุจริต สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ตปนิยธรรม .

อกคุลมธรรมแม้ทั้งหมด จัดเป็นตปนิยธรรม .

อตปนิยธรรม เป็น:inline?

กายสุจริต วจิสุจริต มโนสุจริต สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า อตปนิยธรรม .

กุคลธรรมแม้ทั้งหมด จัดเป็นอตปนิยธรรม .

[๔๔๑] อธิวจนธรรม เป็น:inline?

การกล่าวขาน สมัญญา บัญญัติ โวหาร นาม การชนานนาม การตั้งชื่อ การออกชื่อ
การระบุชื่อ การเรียกชื่อ ของธรรมนั้นๆ อันได สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า อธิวจนธรรม .

ธรรมทั้งหมดแล้วซึ่งว่า อธิวจนปกธรรม .

[๔๔๒] นิรตติธรรม เป็น:inline?

การกล่าวขาน สมัญญา บัญญัติ โวหาร นาม การชนานนาม การตั้งชื่อ การออกชื่อ
การระบุชื่อ การเรียกชื่อ ของธรรมนั้นๆ อันได สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า นิรตติธรรม .

ธรรมทั้งหมดแล้วซึ่งว่า นิรตติปกธรรม .

[๔๔๓] บัญญัติธรรม เป็น:inline?

การกล่าวขาน สมัญญา บัญญัติ โวหาร นาม การชนานนาม การตั้งชื่อ การออกชื่อ
การระบุชื่อ การเรียกชื่อ ของธรรมนั้นๆ อันได สภาพธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า
บัญญัติธรรม .

ธรรมทั้งหมดแล้วซึ่งว่า บัญญัติปกธรรม .

[๔๔๔] บรรดาธรรมเหล่านั้น นามธรรม เป็น:inline?

เวทนาขันธ์ ลักษณะขันธ์ สัมชาณขันธ์ วิญญาณขันธ์ และอสังขตธาตุ นี้เรียกว่า
นามธรรม .

รูปธรรม เป็น:inline?

มหากรูป ๔ และรูปที่อาศัยมหากรูป ๔ นั้น นี้เรียกว่า รูปธรรม .

[๔๔๕] อวิชชา เป็น:inline?

ความไม่รู้ ความไม่เห็น ฯลฯ ลิมคืออวิชชา อกคุลมูลคือโมหะ อันได นี้เรียกว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๔๔] อาปตติกุลตา เป็นใน?

อาบัติทั้ง ๕ หมวด เรียกว่า อาบัติ ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ อันเป็นเหตุผลในอาบัติแห่งอาบัติทั้งหลายนั้นๆ อันได นี้เรียกว่า อาปตติกุลตา.

อาปตติวิญญาณกุลตา เป็นใน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ อันเป็นเหตุผลในการออกจากอาบัติเหล่านั้น อันได นี้เรียกว่า อาปตติวิญญาณกุลตา.

[๔๕] สมานปัตติกุลตา เป็นใน?

สมานบัติที่มีวิตกมีวิจาร มืออยู่ สมานบัติที่ไม่มีวิตกแต่มีวิจาร มืออยู่ สมานบัติที่ไม่มีวิตกไม่มีวิจาร มืออยู่ ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ อันเป็นเหตุผลในสมานบัติแห่งสมานบัติทั้งหลายนั้นๆ อันได นี้เรียกว่า สมานปัตติกุลตา.

สมานปัตติวิญญาณกุลตา เป็นใน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ อันเป็นเหตุผลในการออกจากสมานบัติเหล่านั้น อันได นี้เรียกว่า สมานปัตติวิญญาณกุลตา.

[๔๖] ราติกุลตา เป็นใน?

ราต ๑๙ คือ จักษุราต รูปราต จักษุวิญญาณราต โลตุราต สัทธราต โลตวิญญาณราต ชานราต คันธราต ฐานวิญญาณราต ชิ瓦หาราต รสราต ชิ瓦หิญญาณราต กายราต โภภรรรพราต กายวิญญาณราต มโนราต ชัมมราต มโนวิญญาณราต, ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ อันเป็นเหตุผลในราต แห่งราตทั้งหลายนั้นๆ อันได นี้เรียกว่า ราติกุลตา.

มนสิกุลตา เป็นใน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความสอดส่องธรรม สัมมาทิฏฐิ อันเป็นเหตุผลในการมนสิกิริชีราตเหล่านั้น อันได นี้เรียกว่า มนสิกุลตา.

[๔๗] อายติกุลตา เป็นใน?

อายตนะ ๑๒ คือ จักษุตนะ รูปายตนะ โลตายตนะ สัทธายตนะ ชานายตนะ คันรายตนะ ชิ瓦หายตนะ รสายตนะ กายายตนะ โภภรรพายตนะ มนวยตนะ ชัมมายตนะ, ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ อันเป็นเหตุผลในอายตนะ แห่งอายตนะทั้งหลายนั้นๆ อันได นี้เรียกว่า อายติกุลตา.

ปฏิจสมบูปปากุลตา เป็นใน?

ปฏิจสมบูปปากุลตา เป็นปัจจัยสัมภารทั้งหลายเจิงเกิดขึ้น เพราะสัมภารเป็นปัจจัยวิญญาณเจิงเกิดขึ้น เพราะวิญญาณเป็นปัจจัยนามรูปเจิงเกิดขึ้น เพราะนามรูปเป็นปัจจัย-* สพายตนะเจิงเกิดขึ้น เพราะสพายตนะเป็นปัจจัยผัสสะเจิงเกิดขึ้น เพราะผัสสะเป็นปัจจัยเวทนาเจิงเกิดขึ้น เพราะเวทนาเป็นปัจจัยตัณหาเจิงเกิดขึ้น เพราะตัณหาเป็นปัจจัยอุปทานเจิงเกิดขึ้น เพราะอุปทานเป็นปัจจัยพิจิตรเจิงเกิดขึ้น เพราะพิจิตรเป็นปัจจัยชาติเจิงเกิดขึ้น เพราะชาติเป็นปัจจัยชา มนุษะ โลก ปริเทว ทุกข โภมนัส อุปายาส จึงเกิดขึ้น ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข ทั้งมวลนี้ ย่อมมีได ด้วยประการจะนี้, ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัย-* ธรรม สัมมาทิฏฐิ ในปฏิจสมบูปปากุลตานั้น อันได นี้เรียกว่า ปฏิจสมบูปปากุลตา.

[๔๘] ฐานกุลตา เป็นใน?

ธรรมใดๆ เป็นเหตุเป็นปัจจัย เพื่อความบังเกิดขึ้นแห่งธรรมใดๆ ลักษณะนั้นๆ เรียกว่า ฐาน ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ในฐานนั้น อันได นี้เรียกว่า ฐานกุลตา.

อภิฐานกุลตา เป็นใน?

ธรรมใดๆ ไม่เป็นเหตุไม่เป็นปัจจัย เพื่อความบังเกิดขึ้นแห่งธรรมใดๆ ลักษณะนั้นๆ ซึ่งเรียกว่า อธฐาน, ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ ในอธฐานนั้น อันได นี้เรียกว่า อภิฐานกุลตา.

[๔๙] อาชช桦 เป็นใน?

ความซื่อตรง ความไม่คด ความไม่เม่อ ความไม่โกร อันได นี้เรียกว่า อาชช桦
มัทท华 เป็นใน?

ความอ่อนโยน ความละมุนละไม ความไม่แข็ง ความไม่กระด้าง ความเจียมใจ อันได นี้เรียกว่า มัทท华.

[๕๐] ขันติ เป็นใน?

ความอดทน กิริยาที่อดทน ความอดกลั้น ความไม่ดุร้าย ความไม่ปากร้าย ความแย่มชื่นแห่งจิต อันได นี้เรียกว่า ขันติ.

โลรจจะ เป็นใน?

ความไม่ล่วงละเมิดทางกาย ความไม่ล่วงละเมิดทางวาจา ความไม่ล่วงละเมิดทางกายและวาจา อันได นี้เรียกว่า โลรจจะ.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ศิลลังหารแม่ทั้งหมด จัดเป็นโลสวัจจะ .

[๔๑] สาขลัย เป็นไฉน?

วาจาได เป็นปม เป็นกาเพ็ร้อนต่อผู้อื่น เกี่ยวผู้อื่นไว ย้ำให้กรอ ไม่เป็นไปเพื่อ
สมาน ละว่าเจช่นนี้แล้ว , วาจาได ไร้โทษ สนับหนุ ไฟรวม ลับใจ เป็นว่าจารของชาวเมือง
เป็นที่ยินดีเจริญใจของชนหมู่มาก กล่าวว่าเจช่นนี้ , ความเป็นผู้มีว่าจารอ่อนหวาน ความเป็นผู้มี
ว่าจารสละสละ ความเป็นผู้มีว่าจารไม่หมายถูก ในลักษณะดังกล่าวนั้น อันได นี้เรียกว่า สาขลัย .

ปฏิสันถาร เป็นไฉน?

ปฏิสันถาร ๒ คือ ามีสปฏิสันถาร ธรรมปฏิสันถาร บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้
ปฏิสันถาร โดยอามีสปฏิสันถารก็ต้องโดยธรรมปฏิสันถารก็ต้องเรียกว่า ปฏิสันถาร .

[๔๒] ความเป็นผู้ไม่สำรวมในอินทรีย์ ๖ เป็นไฉน?

บุคคลบางคนในโลกนี้ เห็นรูปด้วยจักษุแล้ว เป็นผู้ถือโนมิต เป็นผู้ถือโดยอนุพัญญาติ,
อกิจชาโถมนัส อกุคลบำบัดธรรมทั้งหลาย พึงครอบจำบุคคลผู้ไม่สำรวมจักขุนทรีย์อยู่นี้ เพราะ
เหตุที่ไม่สำรวม จักขุนทรีย์ได , ไม่ปฏิบัติเพื่อสำรวมจักขุนทรีย์นั้น ไม่รักษาจักขุนทรีย์นั้น
ไม่สำเร็จการสำรวมในจักขุนทรีย์นั้น

ไดยนเสียงด้วยโสตแล้ว ฯลฯ สุดกิ่นด้วยชานะแล้ว ฯลฯ ล้มรสด้วยชีวหาแล้ว ฯลฯ
ยกต้องໂภภูริพพะด้วยกายแล้ว ฯลฯ รู้แจ้งธรรมารมณ์ด้วยใจแล้ว เป็นผู้ถือโนมิต เป็นผู้ถือโดยอนุ-
พัญญาติ , อกิจชาโถมนัส อกุคลบำบัดธรรมทั้งหลาย พึงครอบจำบุคคลผู้ไม่สำรวมมินทรีย์อยู่นี้
 เพราะเหตุที่ไม่สำรวมมินทรีย์ได ไม่ปฏิบัติเพื่อสำรวมมินทรีย์นั้น ไม่รักษาจักขุนทรีย์นั้น
ไม่สำเร็จการสำรวมในมนินทรีย์นั้น

การไม่คุ้มครอง กิริยาที่ไม่คุ้มครอง การไม่รักษา การไม่สำรวม ซึ่งอินทรีย์ ๖ เหล่านี้
อันได นี้เรียกว่า ความเป็นผู้ไม่สำรวมในอินทรีย์ ๖ .

ความเป็นผู้ไม่รู้ประมาณในโภชนาหาร เป็นไฉน?

บุคคลบางคนในโลกนี้ ไม่พิจารณาโดยแบบถูก บริโภคอาหาร เพื่อจะเล่น เพื่อจะ
ม้าเม่า เพื่อจะประเทืองผัว เพื่อความอ้วนพี , ความเป็นผู้ไม่ลับโดย ความเป็นผู้ไม่รู้ประมาณ
ความไม่พิจารณา ในโภชนาหารนั้น อันได นี้เรียกว่า ความเป็นผู้ไม่รู้ประมาณในโภชนาหาร .

[๔๓] ความเป็นผู้สำรวมในอินทรีย์ ๖ เป็นไฉน?

บุคคลบางคนในโลกนี้ เห็นรูปด้วยจักษุแล้ว เป็นผู้ไม่ถือโดยโนมิต เป็นผู้ไม่ถือโดย
อนุพัญญาติ , อกิจชาโถมนัส อกุคลบำบัดธรรมทั้งหลาย พึงครอบจำบุคคลผู้ไม่สำรวมจักขุนทรีย์
อยู่นี้ เพราะเหตุที่ไม่สำรวมจักขุนทรีย์ได , ปฏิบัติเพื่อสำรวมจักขุนทรีย์นั้น รักษาจักขุนทรีย์นั้น
สำเร็จการสำรวมในจักขุนทรีย์นั้น

ไดยนเสียงด้วยโสตแล้ว ฯลฯ สุดกิ่นด้วยชานะแล้ว ฯลฯ ล้มรสด้วยชีวหาแล้ว ฯลฯ
ยกต้องໂภภูริพพะด้วยกายแล้ว ฯลฯ รู้ธรรมารมณ์ด้วยใจแล้ว เป็นผู้ไม่ถือโนมิต เป็นผู้ไม่ถือโดย
อนุพัญญาติ , อกิจชาโถมนัส อกุคลบำบัดธรรมทั้งหลาย พึงครอบจำบุคคลผู้ไม่สำรวมมินทรีย์
อยู่นี้ เพราะเหตุที่ไม่สำรวมมินทรีย์ได , ปฏิบัติเพื่อสำรวมมินทรีย์นั้น รักษาจักขุนทรีย์นั้น
สำเร็จการสำรวมในมนินทรีย์นั้น

การคุ้มครอง กิริยาที่คุ้มครอง การรักษา การสำรวมอินทรีย์ ๖ เหล่านี้ อันได นี้เรียกว่า
ความเป็นผู้สำรวมในอินทรีย์ .

ความเป็นผู้รู้ประมาณในโภชนาหาร เป็นไฉน?

บุคคลบางคนในโลกนี้พิจารณาโดยแบบถูก ทราบบริโภคอาหาร ไม่ใช เพื่อจะเล่น
ไม่ใชเพื่อจะม้าเม่า ไม่ใชเพื่อจะประเทือง ไม่ใชเพื่อจะให้อ้วนพี แต่เพียงเพื่อให้กายนี้ดำรงอยู่ได
เพื่อให้ชีวิตอินทรีย์เป็นไป เพื่อบำบัดความทิรา เพื่ออนเคราะห์พรหมจรรย์ เพราะโดยอนามัยนี้
เราจักกำจัดเทบทนาภัย เสียด้วย จักไม่ให้เทบทนาให้เกิดขึ้นด้วย ความดำรงอยู่แห่งชีวิต ความไม่มีโทษ
และการอยู่โดยผาสุก จักมีแก่เราด้วย ดังนี้ แล้วจึงมีบริโภคอาหาร , ความสันโดษ ความรู้ประมาณ
การพิจารณา ในโภชนาหารนั้น อันได นี้เรียกว่า ความเป็นผู้รู้ประมาณในโภชนาหาร .

[๔๔] กฎธัจจะ เป็นไฉน?

ความระลึกไม่ได ความไม่ตามระลึก ความไม่หวานระลึก ความระลึกไม่ได อาการที่ระลึก
ไม่ได ความไม่ทรงจำ ความเลือนลอย ความหลงลืม อันได นี้เรียกว่า กฎธัจจะ .

อัสมปชัญญะ เป็นไฉน?

ความไม่รู้ ความไม่เห็น ฯลฯ ลืมคืออวิชชา อกุคลมูล คือโมะหันได นี้เรียกว่า
อัสมปชัญญะ .

[๔๕] สติ เป็นไฉน?

สติ ความตามระลึก ความหวานระลึก ความไม่หวานระลึก สติ กิริยาที่ระลึก ความทรงจำ ความไม่เลือนลอย
ความไม่เลื้ม สติ ลตินทรีย์ สติพละ สัมมาสติ อันไดนี้เรียกว่า สติ

สัมปชัญญะ เป็นไฉน?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิอันได นี้เรียกว่า
สัมปชัญญะ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
[๔๖๖] กำลังคือการพิจารณา เป็น:inline?
ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิอันได นี้เรียกว่า
กำลังคือการพิจารณา .

กำลังคือการ เป็น:inline?
การสเปค การเจริญ การทำให้มาก ซึ่งกุศลธรรมทั้งหลาย อันได นี้เรียกว่า กำลังคือ
ภารนา .

โพษณกรรมเมี้ยหั้ง ๗ จัดเป็นกำลังคือภารนา .

[๔๖๗] สมณะ เป็น:inline?
ความตั้งอยู่แห่งจิต ฯลฯ สัมมาสมາธิ อันได นี้เรียกว่า สมณะ .
วิปัสสนา เป็น:inline?

ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิอันได นี้เรียกว่า
วิปัสสนา .

[๔๖๘] สมณนิมิต เป็น:inline?
ความตั้งอยู่แห่งจิต ฯลฯ สัมมาภารนา อันได นี้เรียกว่า สมณนิมิต .
ปักคานนิมิต เป็น:inline?
การประรักความเพียรทางใจ ฯลฯ สัมมาภารนา อันได นี้เรียกว่า ปักคานนิมิต .
[๔๖๙] ปักคานะ เป็น:inline?
การประรักความเพียรทางใจ ฯลฯ สัมมาภารนา อันได นี้เรียกว่า ปักคานะ .
อวิเชปะ เป็น:inline?
ความตั้งอยู่แห่งจิต ฯลฯ สัมมาสมາธิ อันได นี้เรียกว่า อวิเชปะ .

[๔๗๐] สลิวบัติ เป็น:inline?
ความล่วงละเมิดทางกาย ความล่วงละเมิดทางวาจา ความล่วงละเมิดทางกายและทางวาจา
อันได นี้เรียกว่า สลิวบัติ .

ความเป็นผู้ทุคล้มเมี้ยหั้งหมวด จัดเป็น สลิวบัติ
ทิฏฐิวบัติ เป็น:inline?
ความเห็นว่า ทานที่ให้แล้วไม่มีผล การบูชาไม่มีผล การบวงสรวงไม่มีผล ผลวินิากแห่ง^๑
กรรมที่ทำดีทำช้า ไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกอื่นไม่มี บิดามิ่มี มารดาไม่มี สัตว์ที่จดจำและอปบัติไม่มี
สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบูนติดปฏิบูนติชอนไม่มีในโลก สมณพราหมณ์ที่ทำให้แจ้งชื่่อลอกนี้และโลกอื่น
ด้วยปัญญาอันยิ่งเงลงแล้วประภาตให้ผู้อื่นรู้ได้ไม่มีในโลก ดังนี้ ทิฏฐิ ความเห็นไปข้างที่ภูริ ฯลฯ
การถือได้ยิ่วปลาล มีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่า ทิฏฐิวบัติ .

มิจฉาทิฏฐิเมี้ยหั้งหมวด จัดเป็น ทิฏฐิวบัติ.
[๔๗๑] สลัมปทา เป็น:inline?
ความไม่ล่วงละเมิดทางกาย ความไม่ล่วงละเมิดทางวาจา ความไม่ล่วงละเมิดทางกายและ
ทางวาจา นี้เรียกว่า สลัมปทา .
สลัมภารเมี้ยหั้งหมวด จัดเป็น สลัมปทา .
ทิฏฐิสัมปทา เป็น:inline?
ความเห็นว่า ทานที่บุคคลให้แล้วย้อมมีผล การบูชา y้อมมีผล การบวงสรวง y้อมมีผล
ผลวินิากแห่งกรรมที่ทำดีทำช้ามีอยู่ โลกนี้มีอยู่ โลกอื่นมีอยู่ บิดามีอยู่ บิดามีอยู่ สัตว์ที่จดจำและ
อปบัตมีอยู่ สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบูนติดปฏิบูนติชอนมีอยู่ในโลก สมณพราหมณ์ที่ทำให้แจ้ง ชื่่อลอกนี้
และโลกอื่นด้วยปัญญาอันยิ่งเงลงแล้วประภาตให้ผู้อื่นรู้ได้มีอยู่ในโลก ดังนี้ ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ
ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิมีลักษณะเช่นว่านี้ อันได นี้เรียกว่า ทิฏฐิสัมปทา .

สัมมาทิฏฐิเมี้ยหั้งหมวด จัดเป็น ทิฏฐิสัมปทา.
[๔๗๒] สลิวสุทธิ เป็น:inline?
ความไม่ล่วงละเมิดทางกาย ความไม่ล่วงละเมิดทางวาจา ความไม่ล่วงละเมิดทางกายและ
ทางวาจา นี้เรียกว่า สลิวสุทธิ .

สลัมภารเมี้ยหั้งหมวด จัดเป็นสลิวสุทธิ .
ทิฏฐิสุทธิ เป็น:inline?
ภยานเป็นเครื่องรู้ว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน (กัมมัสดกตาภยาน) ภยานอันสมควรแก่การ
หันรู้อิริยสัจ (สัจจานุโลมิกัญาน) ภยานของท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยมารค (มัคคุภยาน) ภยานของท่าน^๒
ผู้พร้อมเพรียงด้วยผล (ผลภยาน)

[๔๗๓] บทว่า ความเหมดจดแห่งทิฏฐิ นั้น มีนิเทศว่า ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ
ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ .

บทว่า ความเพียรแห่งบุคคลผู้มีทิฏฐิอันหมวด นั้น มีนิเทศว่า การประรักความเพียร
ทางใจ ฯลฯ สัมมาภารนา .

[๔๗๔] บทว่า ความสดใจนั้น มีนิเทศว่า ภยานอันเห็นชาติโดยความเป็นภัย ภยานอันเห็นมารณะโดย
ภยานอันเห็นชาติโดยความเป็นภัย ภยานอันเห็นพยาธิโดยความเป็นภัย ภยานอันเห็นมารณะโดย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ความเป็นภัย .

บทว่า ฐานะเป็นที่ตั้งแห่งความสดใจ นั้น มันเทค่ำ ชาติ ชรา พยาธิ มรณะ .

บทว่า ความพยาຍานโดยแยกชายแห่งบุคคลผู้มีจิตแล้ว นั้น มันเทค่ำ กิกขุ ในธรรมนี้ยังนี้ ย่อมบังลัณฑ์ให้เกิด ย่อมพยาຍาน ย่อมประการตามเพียร ย่อมประจักษ์ไว้ ย่อมตั้งจิตไว้ เพื่อความไม่บังเกิดขึ้นแห่งอกุศลบาปธรรมทั้งหลายที่ยังไม่บังเกิดขึ้น เพื่อละออกุศล บำปธรรมทั้งหลายที่บังเกิดขึ้นแล้ว เพื่อความบังเกิดขึ้นแห่งอกุศลธรรมทั้งหลายที่ยังไม่เกิดขึ้น เพื่อความดึงอยู่ เพื่อความไม่เจดจาง เพื่อความเพิ่มพูน เพื่อความไปบุญ เพื่อความเจริญ เพื่อความบริบูรณ์ แห่งอกุศลธรรมทั้งหลายที่บังเกิดขึ้นแล้ว .

[๔๗๔] บทว่า ความไม่รู้จักอิ่มในการเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย .

บทว่า ความไม่ท้อถอยในความพยาຍาน นั้น มันเทค่ำ ความเป็นผู้กระทำโดย เคารพ ความเป็นผู้กระทำติดต่อ ความเป็นผู้กระทำไม่หยุด ความเป็นผู้ประพฤติไม่ย่อหย่อน ความเป็นผู้ไม่ทึ่งลัณฑ์ ความเป็นผู้ไม่ทดสอบธรรม การเจริญ การกระทำใหม่ๆ เพื่อความเจริญแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย .

[๔๗๕] บทว่า วิชา นั้น มันเทค่ำ วิชา ๓ วิชาคือญาณอันตามระลึกษาติดหันหลังได้ (ปุพเพนิวาราสานสติญาณ) วิชาคือญาณในจิตและอปนติของสัตว์ทั้งหลายแล้ว (จตุปปاتญาณ) วิชาคือญาณในความสื้นไปแห่งอาสาทั้งหลาย (อาสาวักขญาณ)

บทว่า วิมุติ นั้น มันเทค่ำ วิมุติ ๒ อธิบุติแห่งจิต (สนาบติ ๔) และนิพพาน .

[๔๗๖] บทว่า ขยาย ญาณ นั้น มันเทค่ำ ญาณของท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยมรรค .

บทว่า อนุปปะท ญาณ นั้น มันเทค่ำ ญาณของท่านผู้พร้อมเพรียงด้วยผล .

นิกเบปกัณฑ์ จบ

อัตถุثارกัณฑ์

ติกะ

[๔๗๗] ธรรมเป็นกุศล เป็นไหน?

กลลในภมิ ๔ สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นกุศล .

ธรรมเป็นอกุศล เป็นไหน?

จิตตุปปบาทฝ่ายอกุศล ๑๒ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอกุศล .

ธรรมเป็นอพยากฤต เป็นไหน?

วิบากในภมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในภมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า

ธรรมเป็นอพยากฤต

[๔๗๘] ธรรมสัมปყุตด้วยสุขเวทนา เป็นไหน?

จิตตุปปบาทที่สหารดตัวย่อมน้ำเสวทนา ฝ่ายกรรมจารกุศล ๔ ดาว ฝ่ายอกุศล ๔ ดาว
ฝ่ายกรรมจารกุศลวิบาก และฝ่ายกิริยา (อย่างละ) ๔ ดาว ภาน ๓ (ในจตุกนัย) และ ๔ (ในปัญ-

* จกนัย) ที่เป็นรูปปาง ฝ่ายกุศล ฝ่ายวินิาก และฝ่ายกิริยา, ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นโลกตระ ฝ่ายกุศล และฝ่ายวินิาก เว้นลุขเวทนาที่บังเกิดในจิตตุปปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมสัมปყุตด้วยสุขเวทนา .

ธรรมที่สัมปყุตด้วยทกขเวทนา เป็นไหน?

จิตตุปปบาทที่สหารดตัวโดยไม่น้ำเสวทนา ๑๒ ดาว กายวิญญาณที่สหารดตัวยทกขเวทนา
เว้นทกขเวทนาที่บังเกิดในจิตตุปปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมสหารดตัวยทกข-

* เวทนา .

ธรรมสหารดตัวยทกขเวทนา เป็นไหน?

จิตตุปปบาทที่สหารดตัวยอเบกขเวทนา ฝ่ายกรรมจารกุศล ๔ ดาว ฝ่ายอกุศล ๖ ดาว
ฝ่ายกรรมจารกุศลวิบาก ๑๐ ดาว ฝ่ายอกุศลวิบาก ๖ ดาว ฝ่ายกิริยา ๖ ดาว รูปวจจตตตภาน
ฝ่ายกุศล ฝ่ายวินิาก และฝ่ายกิริยา อรูป ๔ ฝ่ายกุศล ฝ่ายวินิาก และฝ่ายกิริยา โลกตระจตตภาน
ฝ่ายกุศล และฝ่ายวินิาก เว้นอทกขเวทนาที่บังเกิดในจิตตุปปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรม
เหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมสัมปყุตด้วยอทกขเวทนา .

เวทนาทั้ง ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้จะกล่าวว่า ธรรมสัมปყุตด้วยสุขเวทนา ก็ไม่ได้ ว่าธรรมสัมปყุตด้วยทกขเวทนา ก็ไม่ได้ ว่าธรรมสัมปყุตด้วยอทกขเวทนา ก็ไม่ได้ .

[๔๗๙] ธรรมเป็นวินิาก เป็นไหน?

วิบากในภมิ ๔ สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นวินิาก .

ธรรมเป็นเหตุแห่งวินิาก เป็นไหน?

กุศลในภมิ ๔ อกุศล สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นเหตุแห่งวินิาก .

ธรรมไม่เป็นวินิากและไม่เป็นเหตุแห่งวินิาก เป็นไหน?

กิริยาอพยากฤตในภมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นวินิาก
และไม่เป็นเหตุแห่งวินิาก .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๔๙] อุปัทินนุปทานิยธรรม เป็นไฉน?

วินากในภูมิ ๓ และรูปที่กรรมแต่งขึ้น สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อุปัทินนุปทานิยธรรม .

อนุปัทินนุปทานิยธรรม เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ อุกคล กิริยาอัพယากฤตในภูมิ ๓ และรูปที่กรรมมิได้แต่งขึ้น สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อนุปัทินนุปทานิยธรรม .

อนุปัทินนุปทานิยธรรม เป็นไฉน?

มรรค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญญาณ ๔ และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า อนุปัทินนุปทานิยธรรม .

[๔๙๒] ธรรมเคร้าหมองและเป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

จิตตุปบาทฝ่ายอุกคล ๑๒ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเคร้าหมองและเป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมไม่เคร้าหมองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ วินากในภูมิ ๓ กิริยาอัพယากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมดสภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่เคร้าหมองแต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมไม่เคร้าหมองและไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

มรรค ๔ ซึ่งเป็นโภคตระ สามัญญาณ ๔ และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่เคร้าหมองและไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

[๔๙๓] ธรรมมีวิตกมีวิจาร เป็นไฉน?

กามาจารกุคล อุกคล จิตตุปบาทฝ่ายกามาจารกุคลวินาก ๑ ดาว ฝ่ายอุกคลวินาก ๒ ดาว ฝ่ายกิริยา ๑ ดาว รูปปฐมภาน ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา โภคตระปฐมภาน ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก เว้นวิตกและวิจารที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมมีวิตกมีวิจาร .

ธรรมไม่มีวิตกแต่มีวิจาร เป็นไฉน?

ทุติยภานในรูปปฐมภานนี้ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา ทุติยภานในโภคตระ-ปฐมภานนี้ ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก เว้นวิจารที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่มีวิตกแต่มีวิจาร .

ธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจาร เป็นไฉน?

ปัญจวิญญาณหั้ง ๒ ฝ่าย ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปปาร์ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่าย กิริยา อรูป ๔ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นโภคตระ ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก วิจารที่บังเกิดในทุติยภานในปัญจวิญญาณ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่มีวิตกไม่มีวิจาร .

วิจารที่บังเกิดร่วมกับวิตกจะกล่าวว่า มีวิตกมีวิจารก็ไม่ได้ ว่าไม่มีวิตกแต่มีวิจารก็ไม่ได้ ว่าไม่มีวิตกไม่มีวิจารก็ไม่ได้

[๔๙๔] ธรรมสหารดตด้วยปีติ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโสมนัสเวทนา ฝ่ายกามาจารกุคล ๔ ดาว ฝ่ายอุกคล ๔ ดาว ฝ่ายกามาจารกุคลวินาก ๕ ดาว ฝ่ายกิริยา ๔ ดาว ภาน ๒ และ ๓ ที่เป็นรูปปาร์ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา ภาน ๒ และ ๓ ที่เป็นโภคตระ ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก เว้นปีติ ที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมสหารดตด้วยปีติ .

ธรรมสหารดตด้วยสุขเวทนา เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโสมนัสเวทนา ฝ่ายกามาจารกุคล ๔ ดาว ฝ่ายอุกคล ๔ ดาว ฝ่ายกามาจารกุคลวินาก ๖ ดาว ฝ่ายกิริยา ๔ ดาว ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปปาร์ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นโภคตระ ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก เว้นสุขเวทนาที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมสหารดตด้วยสุขเวทนา .

ธรรมสหารดตด้วยอุเบกษาเวทนา เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยอุเบกษาเวทนา ฝ่ายกามาจารกุคล ๔ ดาว ฝ่ายอุกคล ๖ ดาว ฝ่ายกามาจารกุคลวินาก ๑๐ ดาว ฝ่ายอุกคลวินาก ๖ ดาว ฝ่ายกิริยา ๖ ดาว รูปปาร์จตุตภาน ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา อรูป ๔ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา โภคตระจตุภาน ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินากเว้นอุเบกษาเวทนาที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมสหารดตด้วยอุเบกษาเวทนา .

ปีติไม่สหารดตด้วยปีติ แต่สหารดตด้วยสุขเวทนา ไม่สหารดตด้วยอุเบกษาเวทนา .

สุขเวทนาไม่สหารดตด้วยเวทนา แต่ที่สหารดตด้วยปีติ ไม่สหารดตด้วยอุเบกษาเวทนา ก็มี ที่จะกล่าวไม่ได้ว่า สหารดตด้วยปีติก็มี .

จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโสมนัสเวทนา ๒ ดาว กายวิญญาณที่สหารดตด้วยทุกเวทนา อุเบกษาเวทนา รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ จะกล่าวว่า สหารดตด้วยปีติก็ไม่ได้ ว่า สหารดตด้วยสุขเวทนา ก็ไม่ได้ ว่า สหารดตด้วยอุเบกษาเวทนา ก็ไม่ได้ .

[๔๙๕] ธรรมอันโสดาปัตติมรรคประหาณ เป็นไฉน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จิตตุปบาทที่สัมปยุตด้วยทิฏฐิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารตด้วยวิจิจิจลาสภาวะธรรมเหล่านี้
ซึ่งอ่อนโสดาปัตติมารคประหาร .

ธรรมอันมารคเบื่องสูง ๓ ประหาร เป็นไนน?

จิตตุปบาทที่สหารตด้วยอุทธิจจะ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคประหาร .

จิตตุปบาทที่สหารตด้วยโลกวิปบุตจากทิฏฐิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารตด้วยโถมนัส
เวทนา ๒ ดาว สภาวะธรรมเหล่านี้ ที่เป็นธรรมอันโสดาปัตติมารคประหารก็มี ที่เป็นธรรมอันมารค^{เบื่องสูง ๓ ประหารก็มี .}

ธรรมอันโสดาปัตติมารคและมารคเบื่องสูง ๓ ไม่ประหาร เป็นไนน?

กุลในภูมิ ๔ วิบากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาวะธรรม
เหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารคเบื่องสูง ๓ ไม่ประหาร .

[๔๙] ธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันโสดาปัตติมารคประหาร เป็นไนน?

จิตตุปบาทที่สัมปยุตด้วยทิฏฐิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารตด้วยวิจิจิจลาเว้นโมะที่บังเกิด^{ในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคประหาร .}

ธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันมารคเบื่องสูง ๓ ประหาร เป็นไนน?

จิตตุปบาทที่สหารตด้วยอุทธิจจะ เว้นโมะที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาวะธรรม
เหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคเบื่องสูง ๓ ประหาร .

จิตตุปบาทที่สหารตด้วยโลกวิปบุตตเหตุอันโสดาปัตติมารคประหารก็มี^{ที่เป็นธรรมมีสัมปยุตตเหตุอันมารคเบื่องสูง ๓ ประหารก็มี .}

ธรรมไม่มีสัมปยุตตเหตุอันโสดาปัตติมารคและมารคเบื่องสูง ๓ จะประหาร
เป็นไนน?

โมะที่สหารตด้วยวิจิจิจลา โมะที่สหารตด้วยอุทธิจจะ กุลในภูมิ ๔ วิบากในภูมิ ๔
กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

[๔๙] ธรรมเป็นเหตุให้จิตปัญชนิช เป็นไนน?

กุลในภูมิ ๓ และอกุล สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมเป็นเหตุให้ถึงนิพพาน เป็นไนน?

มารค ๔ ที่เป็นโลกตระ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมไม่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน เป็นไนน?

วิบากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

[๔๙] ธรรมเป็นของเสกขบคคล เป็นไนน?

มารค ๔ ที่เป็นโลกตระ และสามัญญาณ ๓ เมืองต่า สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมเป็นของเสกขบคคล เป็นไนน?

อรหัตผลเบื่องสูง สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมไม่เป็นของเสกขบคคล และไม่เป็นของเสกขบคคล เป็นไนน?

กุลในภูมิ ๓ อกุล วิบากในภูมิ ๓ กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูปและนิพพาน
สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

[๔๙] ธรรมเป็นปริตรตะ เป็นไนน?

กามาจารกุล อกุล กามาจารวิบากทั้งหมด กามาจารกิริยาอัพยາกฤตและรูปทั้งหมด
สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมเป็นมหัคคตะ เป็นไนน?

กุลธรรมและอัพยາกธรรม ที่เป็นรูปปาง อรูปปาง สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมเป็นอับปมานะ เป็นไนน?

มารค ๔ ที่เป็นโลกตระ สามัญญาณ ๔ และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

[๔๙] ธรรมมีอารมณ์เป็นปริตรตะ เป็นไนน?

กามาจารวิบากทั้งหมด กิริยามโนราต อเหตุกิริยา มโนวิญญาณราตที่สหารตด้วย^{สโມเนสเวทนา} สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมมีอารมณ์เป็นมหัคคตะ เป็นไนน?

วิญญาณัญญาณ แนวัญญาณานาสัญญาณ แนวัญญาณ ๒ สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ง อ่อนโสดาปัตติมารคและมารค^{เบื่องสูง ๓ จะประหาร .}

ธรรมมีอารมณ์เป็นอับปมานะ เป็นไนน?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
มรรค ๔ ที่เป็นโภคตระ และสามัญผล ๔ สภาธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมมี
อาการณ์เป็นอัปปมาณะ .

จิตตุปบาทที่เป็นญาณวิปปุตฝ่ายกามาจารกุศล ๔ ดาว จิตตุปบาทที่เป็นญาณวิปปุต
ฝ่ายกิริยา ๔ ดาว อุกคลจิตทั้งหมด สภาธรรมเหล่านี้ ที่มีอาการณ์เป็นปริตรตะกีมี ที่มีอาการณ์
เป็นเมหคตະ แต่ไม่มีอาการณ์เป็นอัปปมาณะกีมี ที่จะกล่าวว่า มีอาการณ์เป็นปริตรตะกีมีไม่ได้ ว่ามี
อาการณ์เป็นเมหคตະกีมีไม่ได้กีมี .

จิตตุปบาทที่เป็นญาณลัมปุตฝ่ายกามาจารกุศล ๔ ดาว จิตตุปบาทที่เป็นญาณลัมปุต
ฝ่ายกิริยา ๔ ดาว รูปวารจตตคณา ฝ่ายกุศล และฝ่ายกิริยา อเหตุกิริยานในวิญญาณธาตุที่
สหารดตด้วยอเบกขາ สภาธรรมเหล่านี้ ที่มีอาการณ์เป็นปริตรตะกีมี ที่มีอาการณ์เป็นเมหคตະกีมี
ที่มีอาการณ์เป็นอัปปมาณะกีมี ที่จะกล่าวว่า มีอาการณ์เป็นปริตรตะกีมีไม่ได้ ว่ามี
อาการณ์เป็นเมหคตະกีมีไม่ได้กีมี .

ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปวารจ ฝ่ายกุศล และฝ่ายกิริยา จตุตถณาณวิบาก
อาการลัมปุตตานะ อาทิญจัญญาณยตตานะ สภาธรรมเหล่านี้ จะกล่าวว่า มีอาการณ์เป็นปริตรตะกี
ไม่ได้ ว่ามีอาการณ์เป็นเมหคตະกีมีไม่ได้ ว่ามีอาการณ์เป็นอัปปมาณะกีมีไม่ได้ .

รูปและนิพพาน จัดเป็นอนารมณะ .

[๔๙] ธรรมทรม เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่เป็นอุกคล ๒๖ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมทรม .

ธรรมปานกลาง เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ วินภาคในภูมิ ๓ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาธรรม
เหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมปานกลาง .

ธรรมประณีต เป็นไฉน?

มรรค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า
ธรรมประณีต .

[๔๙๑] ธรรมเป็นเมจฉาสภาวะและให้ผลแน่นอน เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่สัมปุตด้วยทิภูธิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโทมนัสหวานา ๒ ดาว
สภาธรรมเหล่านี้ ที่เป็นเมจฉาสภาวะ และให้ผลแน่นอนกีมี ที่ให้ผลไม่แน่นอนกีมี .

ธรรมเป็นลัมปุมาสภาวะและให้ผลแน่นอน เป็นไฉน?

มรรค ๔ ที่เป็นโภคตระ สภาธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นลัมปุมาสภาวะ และให้
ผลแน่นอน .

ธรรมให้ผลไม่แน่นอน เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโลภะวิปปุตจากทิภูธิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยวิจิจนา
จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยอุหัตจะ ๔ กุคลในภูมิ ๓ วินภาคในภูมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ รูป
และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมให้ผลแน่นอน .

[๔๙๒] ธรรมมีมรรคเป็นอาการณ์ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่เป็นญาณลัมปุตฝ่ายกามาจารกุศล ๔ ดาว จิตตุปบาทที่เป็นญาณลัมปุต
ฝ่ายกิริยา ๔ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ ที่มีมรรคเป็นอาการณ์ แต่ไม่มีเหตุคือมรรคกีมี ที่มีมรรค^๔
เป็นอธิบดี แต่จะกล่าวว่า มีมรรคเป็นอาการณ์กีมีไม่ได้ ว่ามีมรรคเป็นอธิบดีกีมีไม่ได้กีมี .

อริยมรรค ๔ ไม่มีมรรคเป็นอาการณ์ แต่มีเหตุคือมรรค ที่มีมรรคเป็นอธิบดีกีมี ที่จะ
กล่าวไม่ได้ว่า มีมรรคเป็นอธิบดีกีมี .

รูปวารจตตคณา ฝ่ายกุศล และฝ่ายกิริยา อเหตุกิริยานในวิญญาณธาตุที่สหารดต
ด้วยอเบกขາ สภาธรรมเหล่านี้ ที่มีมรรคเป็นอาการณ์ แต่ไม่มีเหตุคือมรรค ไม่มีมรรคเป็นอธิบดี
กีมี ที่จะกล่าวไม่ได้ว่า มีมรรคเป็นอาการณ์กีมี .

จิตตุปบาทที่เป็นญาณวิปปุตฝ่ายกามาจารกุศล ๔ ดาว อุกคลทั้งหมด กามาวารวินภาค
ทั้งหมด จิตตุปบาทฝ่ายกิริยา ๖ ดาว ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปวารจ ฝ่ายกุศล ฝ่ายวินภาค และ
ฝ่ายกิริยา จตุตถณาณวินภาค อรูป ๔ ฝ่ายกุศล ฝ่ายวินภาค และฝ่ายกิริยา สามัญผล ๔
สภาธรรมเหล่านี้ จะกล่าวว่า มีมรรคเป็นอาการณ์กีมีไม่ได้ ว่ามีเหตุคือมรรคกีมีไม่ได้ ว่ามีมรรค^๔
เป็นอธิบดีกีมีไม่ได้ .

รูปทั้งหมด และนิพพาน จัดเป็นอนารมณะ .

[๔๙๓] ธรรมเกิดขึ้นแล้ว เป็นไฉน?

วินภาคในภูมิ ๔ และรูปที่กรรมแต่งขึ้น สภาธรรมเหล่านี้ ที่เป็นธรรมเกิดขึ้นแล้วกีมี
ที่เป็นธรรมลักษณะเกิดขึ้นกีมี แต่จะกล่าวไม่ได้ว่า เป็นธรรมยังไม่เกิดขึ้น .

กุคลในภูมิ ๔ อุกคล กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปที่กรรมมิได้แต่งขึ้น สภาธรรม
เหล่านี้ ที่เป็นธรรมเกิดขึ้นแล้วกีมี ที่เป็นธรรมยังไม่เกิดขึ้น แต่จะกล่าวไม่ได้ว่า เป็นธรรม
ลักษณะเกิดขึ้นกีมี .

นิพพาน จะกล่าวว่า เป็นธรรมเกิดขึ้นแล้วกีมีไม่ได้ ว่าเป็นธรรมยังไม่เกิดขึ้นกีมีไม่ได้
ว่าเป็นธรรมลักษณะเกิดขึ้นกีมีไม่ได้ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
[๔๙๕] ธรรมทั้งปวง เว้นนิพพานเสีย ที่เป็นอติตกมี ที่เป็นอนาคตกมี ที่เป็นปัจจุบันกมี.

นิพพาน จะกล่าวว่าเป็นอติตกไม่ได้ ว่าเป็นอนาคตกไม่ได้ ว่าเป็นปัจจุบันกไม่ได้.

[๔๙๖] ธรรมมีอารมณ์เป็นอติต เป็นใน?

วิญญาณสัญญาณ แนวสัญญาณสัญญาณ ลักษณะ ลักษณะเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมมี อารมณ์เป็นอติต.

ธรรมที่จัดว่ามีอารมณ์เป็นอนาคตโดยเฉพาะ ไม่มี.

ธรรมมีอารมณ์เป็นปัจจุบัน เป็นใน?

ปัญจวิญญาณทั้ง ๒ ฝ่าย มโนชาต ๓ ลักษณะเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมมีอารมณ์เป็น ปัจจุบัน.

จิตตุปบาทฝ่ายความจารุคลวิบาก ๑๐ ดวง มโนวิญญาณชาติที่สหชาตด้วยอุเบกษา ฝ่าย อคุคลวิบาก อเหตุกิริยานโนวิญญาณชาติ ที่สหชาตด้วยโสมนัส ลักษณะเหล่านี้ ที่มีอารมณ์ เป็นอติตกมี ที่มีอารมณ์เป็นอนาคตกมี ที่มีอารมณ์เป็นปัจจุบันกมี.

ความจารุคล อคุคล จิตตุปบาทฝ่ายกิริยา ๙ ดวง รูปวิจารชน์ตตถณา ฝ่ายกุศล และ ฝ่ายกิริยา ลักษณะเหล่านี้ ที่มีอารมณ์เป็นอติตกมี ที่มีอารมณ์เป็นอนาคตกมี ที่มีอารมณ์เป็น ปัจจุบันกมี ที่จะกล่าวว่า มีอารมณ์เป็นอติตกไม่ได้ว่ามีอารมณ์เป็นอนาคตกไม่ได้ ว่ามีอารมณ์ เป็นปัจจุบันกไม่ได้กมี.

ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปวิจาร ฝ่ายกุศล ฝ่ายวิบาก ฝ่ายกิริยา จตุตถณาวิบาก อาการลักษณะ อาการลักษณะ อาการลักษณะ อาการลักษณะ ๔ ที่เป็นโลกุตระ และสามัญผล ๔ ลักษณะเหล่านี้ จะกล่าวว่า มีอารมณ์เป็นอติตกไม่ได้ ว่ามีอารมณ์เป็นอนาคตกไม่ได้ ว่ามีอารมณ์เป็น ปัจจุบันกไม่ได้.

รูป และนิพพาน จัดเป็นนารัมมณะ.

[๔๙๗] ธรรมทั้งปวง เว้นรูปที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย และนิพพาน ที่เป็นภายในกมี ที่เป็นภายนอกกมี ที่เป็นทั้งภายในและภายนอกกมี.

รูปที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย และนิพพาน จัดเป็นภายนอก.

[๔๙๘] ธรรมมีอารมณ์เป็นภายใน เป็นใน?

วิญญาณสัญญาณ แนวสัญญาณสัญญาณ ลักษณะ ลักษณะเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมมีอารมณ์ เป็นภายใน.

ธรรมมีอารมณ์เป็นภายนอก เป็นใน?

ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปวิจาร ฝ่ายกุศล ฝ่ายวิบาก ฝ่ายกิริยา จตุตถณาวิบาก อาการลักษณะ อาการลักษณะ ๔ ที่เป็นโลกุตระ และสามัญผล ๔ ลักษณะเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมมีอารมณ์เป็นภายนอก.

กุศลธรรม อคุคลธรรม อัพယกธรรม ที่เป็นความจารหั้งหมด เว้นรูปเสีย,
รูปวิจารตตถณา ฝ่ายกุศล และฝ่ายกิริยา ลักษณะเหล่านี้ ที่มีอารมณ์เป็นภายในกมี ที่มี อารมณ์เป็นภายนอกกมี ที่มีอารมณ์เป็นทั้งภายในและภายนอกกมี.

อาการลักษณะ จะกล่าวว่า มีอารมณ์เป็นภายในกไม่ได้ ว่ามีอารมณ์เป็นภายนอก กไม่ได้ ว่ามีอารมณ์เป็นทั้งภายในและภายนอกกไม่ได้.

รูป และนิพพาน จัดเป็นนารัมมณะ.

[๔๙๙] ธรรมที่เห็นได้และกระทบได้ เป็นใน?

รูปวิจาร ลักษณะ ลักษณะเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมที่เห็นได้และกระทบได้.

ธรรมที่เห็นไม่ได้แต่กระทบได้ เป็นใน?

จักษุตนะ ฯลฯ โภภรร្សพายตนะ ลักษณะ ลักษณะเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมที่เห็นไม่ได้แต่ กระทบได้.

ธรรมที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้ เป็นใน?

กุศลในกมี ๔ อคุคล วิบากในกมี ๔ กิริยาอัพယกตตในกมี ๓ รูปที่เห็นไม่ได้และ กระทบไม่ได้ แต่เนื่องในรัมมายตนะ และนิพพาน ลักษณะ ลักษณะเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมที่เห็น ไม่ได้และกระทบไม่ได้.

ติกะ จบ

เหตุโจรจะ

[๔๐๐] ธรรมเป็นเหตุ เป็นใน?

กุศลเหตุ ๓ อคุคลเหตุ ๓ อัพယกตเหตุ ๓ อโภกุศลเหตุ อโภกุศลเหตุ บังเกิดในกุศลทั้ง ๔ กมี อโมหกุศลเหตุบังเกิดในกุศลทั้ง ๔ กมี เว้นจิตตุปบาทที่เป็นญาณวิปปยุตฝ่ายความจาร ๔ ดวง โภก บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหชาตด้วยโภก ๔ ดวง โภก บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหชาตด้วยโภกนัส ๒ ดวง โภก บังเกิดในอคุคลทั้งปวง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
อโภกิปภาคเหตุ อโโพสติกภาคเหตุ บังเกิดในวินิากทั้ง ๔ ภูมิ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท
ฝ่ายกรรมวารวินิาก

อโมหิปภาคเหตุ บังเกิดในวินิากทั้ง ๔ ภูมิ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารวินิาก
(และ) เว้นจิตตุปบาทที่เป็นญาณวิปปัญช ๔ ดาว

อโภกิริยเหตุ อโโพสติกิริยเหตุ บังเกิดในกิริยาทั้ง ๓ ภูมิ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาทฝ่าย
กรรมวารกิริยา

อโมหกิริยเหตุ บังเกิดในกิริยาทั้ง ๓ ภูมิ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารกิริยา
(และ) เว้นจิตตุปบาทที่เป็นญาณวิปปัญช ๔ ดาว

สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นเหตุ.

ธรรมไม่เป็นเหตุ เป็นใน?

เว้นเหตุทั้งหลายเสีย กุคล ในภูมิ ๔ อุกคล วินิากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓
เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารกิริยา สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นเหตุ.

ธรรมไม่มีเหตุ เป็นใน?

โนหนะที่สหารดตัวบวิชิกิจชา โนหนะที่สหารดตัวบวอหัจจะ ปัญจวิญญาณ ทั้ง ๒ ฝ่าย
มนโนราต ๓ อเหตุกุมโนวิญญาณราต ๔ รูปและนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรม
ไม่มีเหตุ.

[๙๐๑] ธรรมมีเหตุ เป็นใน?

อุกคลที่เหลือ เว้นโนหนะที่สหารดตัวบวิชิกิจชา (และ) ที่สหารดตัวบวอหัจจะ, กุคล
ในภูมิ ๔, วินิากในภูมิ ๔ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารวินิาก, กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓
เว้นอเหตุกิจิตตุปบาทฝ่ายกรรมวารกิริยา สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมมีเหตุ.

ธรรมวิปปัญชาจากเหตุ เป็นใน?

โนหนะที่สหารดตัวบวิชิกิจชา โนหนะที่สหารดตัวบวอหัจจะ ปัญจวิญญาณทั้ง ๒ ฝ่าย
มนโนราต ๓ อเหตุกุมโนวิญญาณราต ๔ รูปและนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรม
วิปปัญชาจากเหตุ.

[๙๐๒] ธรรมสัมปุญต์ด้วยเหตุ เป็นใน?

เหตุ ๒-๓ บังเกิดร่วมกันในจิตตุปบาทได สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นเหตุ
และมีเหตุ.

ธรรมมีเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ เป็นใน?

กุคล ในภูมิ ๔, อุกคล, วินิากในภูมิ ๔ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารวินิาก, กิริยา
อัพยากฤตในภูมิ ๓ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารกิริยา, เว้นเหตุทั้งหลายที่บังเกิดใน
จิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมมีเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ.

ธรรมไม่มีเหตุ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นเหตุและมีเหตุก็ไม่ได้ ว่าธรรมมีเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ
ก็ไม่ได้.

[๙๐๓] ธรรมเป็นเหตุและมีเหตุ เป็นใน?

เหตุ ๒-๓ บังเกิดร่วมกันในจิตตุปบาทได สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นเหตุและ
สัมปุญต์ด้วยเหตุ.

ธรรมสัมปุญต์ด้วยเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ เป็นใน?

กุคล ในภูมิ ๔, อุกคล, วินิากในภูมิ ๔ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารวินิาก, กิริยา
อัพยากฤตในภูมิ ๓ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารกิริยา เว้นเหตุทั้งหลายที่บังเกิดขึ้นใน
จิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมสัมปุญต์ด้วยเหตุแต่ไม่เป็นเหตุ.

ธรรมวิปปัญชาจากเหตุ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นเหตุและสัมปุญต์ด้วยเหตุก็ไม่ได้ ว่าธรรม
สัมปุญต์ด้วยเหตุแต่ไม่เป็นเหตุก็ไม่ได้.

[๙๐๔] ธรรมไม่เป็นเหตุและมีเหตุ เป็นใน?

กุคล ในภูมิ ๔, อุกคล, วินิากในภูมิ ๔ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารวินิาก, กิริยา
อัพยากฤตในภูมิ ๓ เว้นอเหตุกิจิตตุปบาท ฝ่ายกรรมวารกิริยา, เว้นเหตุทั้งหลายที่บังเกิดใน
จิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นเหตุแต่มีเหตุ.

ธรรมไม่เป็นเหตุและไม่มีเหตุ เป็นใน?

ปัญจวิญญาณทั้ง ๒ ฝ่าย มนโนราต ๓ อเหตุกุมโนวิญญาณราต ๔ รูป และนิพพาน
สภาวะธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นเหตุและไม่มีเหตุ.

ธรรมเป็นเหตุ จะกล่าวว่า ธรรมไม่เป็นเหตุแต่มีเหตุก็ไม่ได้ ว่าธรรมไม่เป็นเหตุและ
ไม่มีเหตุก็ไม่ได้.

เหตุโคงกะ จบ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์

จุพันตรทุก

[๙๐๖] สัปปัจจยธรรม เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๔ อุกคล วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยาக්‍රตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า สัปปัจจยธรรม .

อัปปัจจยธรรม เป็นไฉน?

นิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า อัปปัจจยธรรม .

[๙๐๗] สังขตธรรม เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๔ อุกคล วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยาກ්‍රตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า สังขตธรรม .

อสังขตธรรม เป็นไฉน?

นิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า อสังขตธรรม .

[๙๐๘] สนิทสสนธรรม เป็นไฉน?

รูปยตนะ สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า สนิทสสนธรรม .

อนิทสสนธรรม เป็นไฉน?

จักษยตนะ ฯลฯ ໂພງอี้พพายตนะ กุคลในภูมิ ๔ อุกคล วินากในภูมิ ๔ กิริยา
อัพยาກ්‍රตในภูมิ ๓ รูปที่เห็นไม่ได้ที่กระทบไม่ได้ แต่นับเนื่องในอัมมายตนะ และนิพพาน
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า อนิทสสนธรรม .

[๙๐๙] สัปปฏิชธรรม เป็นไฉน?

จักษยตนะ ฯลฯ ໂພງอี้พพายตนะ สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า สัปปฏิชธรรม .

อัปปฏิชธรรม เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๔ อุกคล วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยาກ්‍රตในภูมิ ๓ รูปที่เห็นไม่ได้ที่กระทบ
ไม่ได้ แต่นับเนื่องในอัมมายตนะ และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า อัปปฏิชธรรม .

[๙๑๐] รูปธรรม เป็นไฉน?

มหากรุป ๔ และรูปที่อาศัยมหากรุป ๔ นั้น สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า รูปธรรม .

อรูปธรรม เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๔ อุกคล วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยาກ්‍රตในภูมิ ๓ และนิพพาน สภาวะ-

*ธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า อรูปธรรม ,

[๙๑๑] โลกิยธรรม เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ อุกคล วินากในภูมิ ๓ กิริยาอัพยาກ්‍රตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า โลกิยธรรม .

โลกุตรธรรม เป็นไฉน?

มรรค ๔ ที่เป็นโลกุตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า
โลกุตรธรรม .

[๙๑๒] ธรรมทั้งหมดแล จัดเป็นเก็นจิวิญญาณธรรม เกนจินจิวิญญาณธรรม .

จุพันตรทุก จบ

อาสาโคงจะ

[๙๑๓] อาสาธรรม เป็นไฉน?

อาสวะ ๔ คือ ภาระ ภาระ ภาระ ภาระ ภาระ ภาระ ภาระ

ภาระ ภาระ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหารคตด้วยโลกะ ๔ ดาว

ภาระ ภาระ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหารคตด้วยโลกะ วิปปยตจากทิภูธิ ๔ ดาว

ทิภูธิ ภาระ ภาระ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สัมปყютด้วยทิภูธิ ๔ ดาว

ภาระ ภาระ บังเกิดในอกคลทั้งปวง

สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า อาสาธรรม .

ธรรมไม่เป็นอาสวะ เป็นไฉน?

อุกคลที่เหลือเว้นอาสาธรรมเสีย กุคลในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยาກ්‍රตใน
ภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมไม่เป็นอาสวะ .

[๙๑๔] ธรรมเป็นอารมณ์ของอาสวะ เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ อุกคล วินากในภูมิ ๓ กิริยาอัพยาກ්‍රตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของอาสวะ .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ เป็นไฉน?

มรรค ๔ ที่เป็นโลกุตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า
ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ .

[๙๑๕] ธรรมสัมปყютด้วยอาสวะ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยโสมนัส ๒ ดาว อุกคลที่เหลือ เว้นโมะที่เกิดในจิตตุปบาท ๒

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ดวงนี้ เว้นไม่ให้ส功德ตัวบุริจิกจลา (และ) เว้นไม่ให้ส功德ตัวอุทัยจะ ลภาธรรม
เหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมลังคณปยุตด้วยอาสา.

ธรรมวิปปยุตจากอาสา เป็นใจน?

ไม่ให้ ก็เกิดขึ้นในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวโดยนั้น ๒ ดวง ไม่ให้ส功德ตัวบุริจิกจลา
ไม่ให้ส功德ตอห้อจะ กุศลในกุมิ ๔ วิบากในกุมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในกุมิ ๓ รูป และ
นิพพาน ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมวิปปยุตจากอาสา.

[๙๖] ธรรมเป็นอาสาและเป็นอารมณ์ของอาสา เป็นใจน?

อาสาเหล่านี้แล ซึ่งว่า ธรรมเป็นอาสาและเป็นอารมณ์ของอาสา.

ธรรมเป็นอารมณ์ของอาสาแต่ไม่เป็นอาสา เป็นใจน?

อกุศลที่เหลือ เว้นอาสาเสีย กุศลในกุมิ ๓ วิบากในกุมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในกุมิ
๓ และรูปทั้งหมด ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของอาสาแต่ไม่เป็นอาสา

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอาสา จะกล่าวว่า เป็นอาสาและเป็นอารมณ์ของอาสา ก็ไม่ได้ ว่าเป็นอารมณ์ของอาสา แต่ไม่เป็นอาสา ก็ไม่ได้.

[๙๗] ธรรมเป็นอาสาและลังคณปยุตด้วยอาสา เป็นใจน?

อาสา ๒-๓ อย่าง บังเกิดร่วมกันในจิตตุปบาทได ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรม^๑
เป็นอาสาและลังคณปยุตด้วยอาสา.

ธรรมลังคณปยุตด้วยอาสาแต่ไม่เป็นอาสา เป็นใจน?

อกุศลที่เหลือ เว้นอาสาทั้งหลายเสีย ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมลังคณปยุตด้วย
อาสาแต่ไม่เป็นอาสา.

ธรรมวิปปยุตจากอาสา จะกล่าวว่า เป็นอาสาและลังคณปยุตด้วยอาสา ก็ไม่ได้ ว่า
ลังคณปยุตด้วยอาสา แต่ไม่เป็นอาสา ก็ไม่ได้.

[๙๘] ธรรมวิปปยุตจากอาสา แต่เป็นอารมณ์ของอาสา เป็นใจน?

ไม่ให้บังเกิดในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวโดยนั้น ๒ ดวง ไม่ให้ส功德ตัว
บุริจิกจลา ไม่ให้ส功德ตัวอุทัยจะ กุศลในกุมิ ๓ วิบากในกุมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในกุมิ ๓
และรูปทั้งหมด ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมวิปปยุตจากอาสาแต่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสา

ธรรมวิปปยุตจากอาสา และไม่เป็นอารมณ์ของอาสา เป็นใจน?

มรรค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า
ธรรมวิปปยุตจากอาสาและไม่เป็นอารมณ์ของอาสา.

ธรรมลังคณปยุตด้วยอาสา จะกล่าวว่า ธรรมวิปปยุตจากอาสา แต่เป็นอารมณ์ของ
อาสา ก็ไม่ได้ ว่าธรรมวิปปยุตจากอาสา และไม่เป็นอารมณ์ของอาสา ก็ไม่ได้.

อาสาโคงกะ จบ.

สัญญาณโคงกะ

[๙๙] สัญญาณธรรม เป็นใจน?

สัญญาณ ๑๐ คือ การราคสัญญาณ ปฐมสัญญาณ นานสัญญาณ ทิฏฐิสัญญาณ
วิจิกจลาสัญญาณ สลับพัฒปรามาสสัญญาณ ภาราสัญญาณ อิสลาสัญญาณ มัจฉาริย-

*สัญญาณ อวิชชาสัญญาณ

การราคสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวโดยโลกะ ๘ ดวง

ปฐมสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวโดยโนมเนสสเวทนา ๒ ดวง

นานสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวโดยโลกะ วิปปยุตจากทิฏฐิ ๔ ดวง

ทิฏฐิสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ลังคณปยุตด้วยทิฏฐิ ๔ ดวง

วิจิกจลาสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวบุริจิกจลา

สลับพัฒปรามาสสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ลังคณปยุตด้วยทิฏฐิ ๔ ดวง

ภาราสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวอุทัยจะ วิปปยุตจากทิฏฐิ ๔ ดวง

อิสลาสัญญาณ และมัจฉาริยสัญญาณ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ส功德ตัวโดยโนมเนส-

*เวทนา ๒ ดวง

อวิชชาสัญญาณ บังเกิดกุศลทั้งปวง

ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า สัญญาณธรรม.

ธรรมไม่เป็นสัญญาณ เป็นใจน?

อกุศลที่เหลือ เว้นสัญญาณทั้งหลายเสีย กุศลในกุมิ ๔ วิบากในกุมิ ๔ กิริยาอพ-

*ยกฤตในกุมิ ๓ รูป และนิพพาน ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นสัญญาณ.

[๙๖๐] ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญญาณ เป็นใจน?

กุศลในกุมิ ๓ อกุศล วิบากในกุมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในกุมิ ๓ และรูปทั้งหมด
ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญญาณ.

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาณ เป็นใจน?

มรรค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน ลภาธรรมเหล่านี้ ซึ่งว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาณ.

[๙๒๑] ธรรมลัมปุตด้วยสัญญาณ เป็นไนน?

อกคุลที่เหลือ เว้นโน呵ที่สหรถด้วยอุทธิจจะ สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรม
ธรรมลัมปุตด้วยสัญญาณ.

ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ เป็นไนน?

โน呵 ที่สหรถด้วยอุทธิจจะ กคลในภูมิ ๔ วินาคในภูมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓
รูป และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ.

[๙๒๒] ธรรมเป็นสัญญาณ และเป็นอารมณ์ของสัญญาณ เป็นไนน?

สัญญาณเหล่านั้นแล ชื่อว่า ธรรมเป็นสัญญาณ และเป็นอารมณ์ของสัญญาณ.

ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญญาณ แต่ไม่เป็นสัญญาณ เป็นไนน?

อกคุลที่เหลือ เว้นสัญญาณทั้งหลายเสีย กคลในภูมิ ๓ วินาคในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤต
ในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของสัญญาณ แต่ไม่เป็น
สัญญาณ.

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาณ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นสัญญาณ และเป็นอารมณ์
ของสัญญาณก็ไม่ได้ ว่าธรรมเป็นอารมณ์ของสัญญาณ แต่ไม่เป็นสัญญาณก็ไม่ได้.

[๙๒๓] ธรรมเป็นสัญญาณและลัมปุตด้วยสัญญาณ เป็นไนน?

สัญญาณ ๒-๓ อย่าง บังเกิดร่วมกันในจิตตุปบาทใด สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า
ธรรมเป็นสัญญาณ และลัมปุตด้วยสัญญาณ.

ธรรมลัมปุตด้วยสัญญาณ แต่ไม่เป็นสัญญาณ เป็นไนน?

อกคุลที่เหลือ เว้นสัญญาณทั้งหลายเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมลัมปุตด้วย
สัญญาณ แต่ไม่เป็นสัญญาณ.

ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นสัญญาณ และลัมปุตด้วยสัญญาณ
ก็ไม่ได้ ว่าธรรมลัมปุตด้วยสัญญาณ แต่ไม่เป็นสัญญาณก็ไม่ได้.

[๙๒๔] ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ แต่เป็นอารมณ์ของสัญญาณ เป็นไนน?

โน呵ที่สหรถด้วยอุทธิจจะ กคลในภูมิ ๓ วินาคในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓
และรูปทั้งหมด สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ แต่เป็นอารมณ์ของ
สัญญาณ

ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ และไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาณ เป็นไนน?

มරค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า
ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ และไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาณ.

ธรรมลัมปุตด้วยสัญญาณ จะกล่าวว่า ธรรมวิปปุตจากสัญญาณ แต่เป็นอารมณ์
ของสัญญาณก็ไม่ได้ ว่าธรรมวิปปุตจากสัญญาณ และไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาณก็ไม่ได้.
สัญญาณโคงจะ ก.

คันถักระม.

[๙๒๕] คันถักระม นั้นเป็นไนน?

คันธะ ๔ คือ อภิชพากายคันถะ พยานบทกายคันถะ สิลพพตปรามาสกายคันถะ อิทั้ง-
*สัจจกิโนเวสกายคันถะ.

อภิชพากายคันถะ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหรถด้วยโลภะ ๔ ดาว

พยานบทกายคันถะ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหรถด้วยโทมนัสสเวทนา ๒ ดาว

สิลพพตปรามาสกายคันถะ และอิทั้งสัจจกิโนเวสกายคันถะ บังเกิดในจิตตุปบาทที่
ลัมปุตด้วยทิภูธิ ๔ ดาว

สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า คันถักระม.

ธรรมไม่เป็นคันถะ เป็นไนน?

อกคุลที่เหลือ เว้นคันถะทั้งหลายเสีย กคลในภูมิ ๔ วินาคในภูมิ ๔ กิริยาอพยากฤต
ในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมไม่เป็นคันถะ.

[๙๒๖] ธรรมเป็นอารมณ์ของคันถะ เป็นไนน?

กคลในภูมิ ๓ อกคุล วินาคในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด
สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมที่เป็นอารมณ์ของคันถะ.

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ เป็นไนน?

มารค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมไม่
เป็นอารมณ์ของคันถะ

[๙๒๗] ธรรมลัมปุตด้วยคันถะ เป็นไนน?

จิตตุปบาทที่ลัมปุตด้วยทิภูธิ ๔ ดาว, จิตตุปบาทที่สหรถด้วยโลภะวิปปุตจากทิภูธิ ๔
ดาว เว้นโลภะที่บังเกิดในจิตตุปบาทนี้เสีย, จิตตุปบาทที่สหรถด้วยโทมนัสสเวทนา ๒ ดาว
เว้นภูมิที่บังเกิดในจิตตุปบาทนี้เสีย สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมลัมปุตด้วยคันถะ.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมวิปปยตจากคันถะ เป็นใน
โลกที่บังเกิดขึ้นในจิตปปบาท ที่สหคตด้วยโลกวิปปยตจากทิภูรี ๔ ดาว ปฏิมาที่บังเกิด
ในจิตปปบาทที่สหคตด้วยโถมนัสสเทนา ๒ ดาว จิตตุปปบาทที่สหคตด้วยวิจิกิจชา จิตตุปปบาท
ที่สหคตด้วยอหัจจะ คุคลในภูมิ ๔ วิบากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมวิปปยตจากคันถะ .

[๙๒๖] ธรรมเป็นคันถะ และเป็นอารมณ์ของคันถะ เป็นใน
คันถะธรรมเหล่านั้นแล ชื่อว่า ธรรมเป็นคันถะ และเป็นอารมณ์ของคันถะ .

ธรรมเป็นอารมณ์ของคันถะ แต่ไม่เป็นคันถะ เป็นใน
ธรรมเป็นอารมณ์ของคันถะ แต่ไม่เป็นคันถะ .

อกคุลที่เหลือ เว้นคันถะทั้งหลายเสีย คุคลในภูมิ ๓ วิบากในภูมิ ๓ กิริยาอัพยากฤต
ในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของคันถะ แต่ไม่เป็น
คันถะ .

ธรรมเป็นอารมณ์ของคันถะ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นคันถะ และเป็นอารมณ์ของคันถะ
ก็ไม่ได้ ว่าธรรมเป็นอารมณ์ของคันถะ แต่ไม่เป็นคันถะก็ไม่ได้ .

[๙๒๗] ธรรมเป็นคันถะและสัมปุตด้วยคันถะ เป็นใน
ทิภูรีและโลกบังเกิดรวมกันในจิตตุปปบาทใด สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมเป็นคันถะ
และสัมปุตด้วยคันถะ .

ธรรมสัมปุตด้วยคันถะ แต่ไม่เป็นคันถะ เป็นใน
จิตตุปปบาทที่สหคตด้วยโลก ๔ ดาว จิตตุปปบาทที่สหคตด้วยโถมนัสสเทนา ๒

ดาว เว้นคันถะทั้งหลายที่บังเกิดขึ้นในจิตตุปปบาทเหล่านี้เสีย สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรม
สัมปุตด้วยคันถะ แต่ไม่เป็นคันถะ .

ธรรมวิปปยตจากคันถะ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นคันถะ และสัมปุตด้วยคันถะก็ไม่ได้
ว่าธรรมสัมปุตด้วยคันถะ แต่ไม่เป็นคันถะก็ไม่ได้ .

[๙๓๐] ธรรมวิปปยตจากคันถะ แต่เป็นอารมณ์ของคันถะ เป็นใน
โลกที่บังเกิดในจิตตุปปบาทที่สหคตด้วยโลก วิปปยตจากทิภูรี ๔ ดาว ปฏิมาที่บังเกิด
ในจิตตุปปบาทที่สหคตด้วยโถมนัสสเทนา ๒ ดาว จิตตุปปบาทที่สหคตด้วยวิจิกิจชา จิตตุปปบาท
ที่สหคตด้วยอหัจจะ คุคลในภูมิ ๓ วิบากในภูมิ ๓ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด
สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรมวิปปยตจากคันถะ แต่เป็นอารมณ์ของคันถะ .

ธรรมวิปปยตจากคันถะ และไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ เป็นใน
มරค ๔ ที่เป็นโลกตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า

ธรรมวิปปยตจากคันถะ และไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ .

ธรรมสัมปุตด้วยคันถะ จะกล่าวว่า ธรรมวิปปยตจากคันถะ แต่เป็นอารมณ์ของคันถะ
ก็ไม่ได้ ว่าธรรมวิปปยตจากคันถะ และไม่เป็นอารมณ์ของคันถะก็ไม่ได้ .

คันถะโคงจะ จบ

[๙๓๑] โอมธรรม เป็นใน ฯลฯ โอมธรรม เป็นใน ฯลฯ
นีวรณ์โคงจะ

นีวรณธรรม เป็นใน
นีวรณ์ ๖ คือ การฉันหนานิวรณ์ พยาਪາဏนิวรณ์ ถีນມិಥនិវរណ៍ อុទ្ធខាងក្រែងនិវរណ៍
វិគិតធនិវរណ៍ វិចិបានិវរណ៍ .

การฉันหนานิวรณ์ บังเกิดในจิตตุปปบาทที่สหคตด้วยโลก ๔ ดาว
พยาປាលិនិវរណ៍ บังเกิดในจิตตุปปบาทที่สหคตด้วยโถมนัสสเทนา ๒ ดาว

កិនិមិಥនិវរណ៍ បังเกิดในอกคุลទិន្នន័យធម្មិនិវរណ៍
អុទ្ធខាងនិវរណ៍ បังเกิดในจิตตุปปบาทที่สหคตด้วยอหัจจะ

កកកកនិវរណ៍ បังเกิดในจิตตุปปบาทที่สหคตด้วยโถมนัสสเทนา ๒ ดาว

វិគិតធនិវរណ៍ បังเกิดในจิตตุปปบาทที่สหคตด้วยวิជិកិច្ចា

ិធម្មិនិវរណ៍ បังเกิดในอกคุลទិន្នន័យធម្មិនិវរណ៍

សភាប្រជាធិបតេយ្យ និងក្រុងក្រាម ។

ธรรมไม่เป็นนีវរណ៍ เป็นใน
อกคุลที่เหลือ เว้นนีវរណ៍ทั้งหลายเสีย คุคลในภูมิ ๔ วิบากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตใน

ภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรม ไม่เป็นนិវរណ៍

[๙๓๒] ธรรมเป็นอารมณ์ของนិវរណ៍ เป็นใน
คุคลในภูมิ ๓ อกคุล វិបកានិវរណ៍ កិនិមិಥនិវរណ៍ ឬ កិនិមិಥនិវរណ៍
សភាប្រជាធិបតេយ្យ និងក្រុងក្រាម ។

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของនិវរណ៍ เป็นใน
មරค ๔ ที่เป็นโลกตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาวะธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า ธรรม

ไม่เป็นอารมณ์ของនិវរណ៍ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์

[๙๓๓] ธรรมลัมปุตด้วยนิวรณ์ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทฝ่ายอกคล ๑๒ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมลัมปุตด้วยนิวรณ์.

ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์.

[๙๓๔] ธรรมเป็นนิวรณ์ และเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นไฉน?

นิวรณ์ธรรมเหล่านั้นแล ซึ่ว่า ธรรมเป็นนิวรณ์ และเป็นอารมณ์ของนิวรณ์.

ธรรมเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ แต่ไม่เป็นนิวรณ์ เป็นไฉน?

อกคลที่เหลือ เว้นนิวรณ์ทั้งหลายเสีย กุคลในภูมิ ๓ วินากในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ แต่ไม่เป็นนิวรณ์.

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นนิวรณ์ และเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ก็ไม่ได้ ว่าธรรมเป็นอารมณ์ของนิวรณ์ แต่ไม่เป็นนิวรณ์ก็ไม่ได้.

[๙๓๕] ธรรมเป็นนิวรณ์ และลัมปุตด้วยนิวรณ์ เป็นไฉน?

นิวรณ์ ๒-๓ อย่าง บังเกิดร่วมกันในจิตตุปบาทได สภาธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ธรรมเป็นนิวรณ์ และลัมปุตด้วยนิวรณ์.

ธรรมลัมปุตด้วยนิวรณ์ แต่ไม่เป็นนิวรณ์ เป็นไฉน?

อกคลที่เหลือ เว้นนิวรณ์ทั้งหลายเสีย สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมลัมปุตด้วยนิวรณ์ แต่ไม่เป็นนิวรณ์.

ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ จะกล่าวว่า ธรรมเป็นนิวรณ์ และลัมปุตด้วยนิวรณ์ก็ไม่ได้ ว่าธรรมลัมปุตด้วยนิวรณ์ แต่ไม่เป็นนิวรณ์ก็ไม่ได้.

[๙๓๖] ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ แต่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ วินากในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ แต่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์.

ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ และไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ เป็นไฉน?

มารค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ และไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์.

ธรรมลัมปุตด้วยนิวรณ์ จะกล่าวว่า ธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ แต่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ ก็ไม่ได้ ว่าธรรมวิปปุตจากนิวรณ์ และไม่เป็นอารมณ์ของนิวรณ์ก็ไม่ได้.

นิวรณ์โคงจะ จบ

ปramaสโคงจะ

[๙๓๗] ปramaสธรรม เป็นไฉน?

ทิฏฐิปramaสะ บังเกิดในจิตตุปบาทที่ลัมปุตด้วยทิฏฐิ ๔ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ ซึ่ว่า ปramaสธรรม.

ธรรมไม่เป็นปramaสะ เป็นไฉน?

อกคลที่เหลือ เว้นปramaสะเสีย กุคลในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นปramaสะ.

[๙๓๘] ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaสะ เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ อกคล วินากในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ รูปทั้งหมด สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaสะ.

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของปramaสะ เป็นไฉน?

มารค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของปramaสะ.

[๙๓๙] ธรรมลัมปุตด้วยปramaสะ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่ลัมปุตด้วยทิฏฐิ ๔ ดาว เว้นปramaสะที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมลัมปุตด้วยปramaสะ.

ธรรมวิปปุตจากปramaสะ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่สหคตด้วยโลกวิปปุตจากทิฏฐิ ๔ ดาว จิตตุปบาทสหคตด้วยโถมนัสสเทนา ๒ ดาว จิตตุปบาทที่สหคตด้วยวิจิจลา จิตตุปบาทที่สหคตด้วยอุทธัจจะ กุคลในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมวิปปุตจากปramaสะ.

ปramaสธรรม จะกล่าวว่า สัมปุตด้วยปramaสະก็ไม่ได้ ว่าวิปปุตจากปramaสະ ก็ไม่ได้.

[๙๔๐] ธรรมเป็นปramaสะ และเป็นอารมณ์ของปramaสะ เป็นไฉน?

ปramaสธรรมนั้นแล ซึ่ว่า ธรรมปramaสะ และเป็นอารมณ์ของปramaสະ.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaสะ แต่ไม่เป็นปramaสะ เป็นใจน?

อกคุลที่เหลือ เว้นปramaสะเสีย กุคลในกุมิ ๓ วินากในกุมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในกุมิ ๓

และรูปหั้งหมด สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของปramaสะ แต่ไม่เป็นปramaสะ .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของปramaสะ จำกล่าวว่า ธรรมเป็นปramaสะและเป็นอารมณ์
ของปramaสະกິไม่ได้ ว่าธรรมเป็นอารมณ์ของปramaสะ แต่ไม่เป็นปramaสະกິไม่ได้ .

[๔๔] ธรรมวิปปยุตจากปramaสะ แต่เป็นอารมณ์ของปramaสะ เป็นใจน?

จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยโลภะวิปปยุตจากทิกธิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยโอมนัสส-

* เวทนา ๒ ดาว จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยวิจิกิจชา จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยอุหัจจะ กุคล
ในกุมิ ๓ วินากในกุมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในกุมิ ๓ และรูปหั้งหมด สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า
ธรรมวิปปยุตจากปramaสะ แต่เป็นอารมณ์ของปramaสะ .

ธรรมวิปปยุตจากปramaสะ และไม่เป็นอารมณ์ของปramaสะ เป็นใจน?

มารค ๔ ที่เป็นโภคตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรม
วิปปยุตจากปramaสะ และไม่เป็นอารมณ์ของปramaสะ .

ธรรมเป็นปramaสะและสัมปยตด้วยปramaสะ จำกล่าวว่า ธรรมวิปปยุตจากปramaสะ
แต่เป็นอารมณ์ของปramaสະกິไม่ได้ ว่าธรรมวิปปยุตจากปramaสะ และไม่เป็นอารมณ์ของ
ปramaสະกິไม่ได้ .

ปramaสโจฉะ จบ

มหันตรทุก

[๔๕] ธรรมมีอารมณ์ เป็นใจน?

กุคลในกุมิ ๔ อกคุล วินากในกุมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในกุมิ ๓ สภาธรรมเหล่านี้
ซึ่ว่า ธรรมมีอารมณ์ .

ธรรมไม่มีอารมณ์ เป็นใจน?

รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่มีอารมณ์ .

[๔๖] ธรรมเป็นจิต เป็นใจน?

จักษุวิญญาณ โสตวิญญาณ งานวิญญาณ ชีวหายวิญญาณ กายวิญญาณ มโนชาต
มโนวิญญาณธาตุ สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมเป็นจิต .

ธรรมไม่เป็นจิต เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า ธรรมไม่
เป็นจิต .

[๔๗] เจตสิกธรรม เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า เจตสิกธรรม .

อเจตสิกธรรม เป็นใจน?

จิต รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า อเจตสิกธรรม .

[๔๘] จิตตัลัมปยุตธรรม เป็นใจน?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า จิตตัลัมปยุตธรรม
จิตติวิปปยุตธรรม เป็นใจน?

รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่ว่า จิตติวิปปยุตธรรม .

จิต จะกล่าวว่า จิตตัลัมปยุตກິไม่ได้ ว่าจิตติวิปปยุตธรรมกິไม่ได้ .

[๔๙] จิตตัลังสংঘৃত্বরম পেনাইন?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาธรรมเหล่านี้ซึ่วা จিতตัলঙ্ঘৃত্বরম .

জিততিলঙ্ঘৃত্বরম পেনাইন?

รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่วা จিততিলঙ্ঘৃত্বরম .

จิต จะกล่าวว่า จিতตัলঙ্ঘৃত্বরমকিไม่ได้ ว่าจিততিলঙ্ঘৃত্বরমকিไม่ได้ .

[৫০] জিতসম্মুক্ত্বরম পেনাইন?

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สংখাৰখান্ধ কায়বিল্যুষ্টি বৰ্জিল্যুষ্টি হৰিউপমেৱন্দি চীং
গেড়তেজিত মৰিজিতপৈন্দেতু মৰিজিতপৈন্মুক্ত্বরম মৰোয়ু দৈগেৰ রূপায়তন স্থায়তন
কন্দায়তন রাস্যতন পোকুৰুপায়তন আকাৰহাতু আপোৰাত রূপলহুতা রূপমুথুতা
রূপকম্মণ্ডলুতা রূপোৰ্জবৎ রূপলন্ততি কপফিংকাৰহার স্বাধাৰমলেৱন্দি শৰ্বা জিতসম্মুক্ত্বরম-
* ধৰম .

ধৰম নামেজিতপৈন্মুক্ত্বরম পেনাইন?

জিত ৰূপ ভেলো এন্দেনিপপান স্বাধাৰমলেৱন্দি শৰ্বা ধৰম নামেজিতপৈন্মুক্ত্বরম .

[৫১] জিতসংঘৃত্বরম পেনাইন?

বেথনাখান্ধ স্বাধাৰখান্ধ কায়বিল্যুষ্টি বৰ্জিল্যুষ্টি স্বাধাৰমলেৱন্দি শৰ্বা জিতসংঘৃত্বরম .

জিততিলঙ্ঘৃত্বরম পেনাইন?

রূপ এন্দেনিপপান স্বাধাৰমলেৱন্দি শৰ্বা জিততিলঙ্ঘৃত্বরম .

জিত জগলাৰ্বা জিততিলঙ্ঘৃত্বরমকি নামেজিতপৈন্মুক্ত্বরম .

ধৰম নামেজিতপৈন্মুক্ত্বরম পেনাইন?

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จิต รูปที่เหลือ และนิพพาน ສภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นจิตสหกุ.

[๙๕๙] จิตตานุปริวัตติธรรม เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ กายวิญญาติ วจิวิญญาติ ສภาวะธรรมเหล่านี้
ซึ่งว่า จิตตานุปริวัตติธรรม.

ธรรมไม่เป็นจิตตานุปริวัตติ เป็น:inline?

จิต รูปที่เหลือ และนิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นจิตตานุปริวัตติ .

[๙๖๐] จิตตังสัญญาสมภูรณะธรรม เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า จิตตังสัญญาสมภูรณะ-
*ธรรม.

ธรรมไม่เป็นจิตตังสัญญาสมภูรณะ เป็น:inline?

จิต รูป และนิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นจิตตังสัญญาสมภูรณะ .

[๙๖๑] จิตตังสัญญาสมภูรณะสหภธรรม เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า จิตตังสัญญาสมภูรณะ-
*สหภธรรม .

ธรรมไม่เป็นจิตตังสัญญาสมภูรณะสหภ ก เป็น:inline?

จิต รูป และนิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นจิตตังสัญญาสมภูรณะสหภ .

[๙๖๒] จิตตังสัญญาสมภูรณะนุปริวัตติธรรม เป็น:inline?

เหนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ สmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า จิตตังสัญญาสมภูรณะนา-
*นุปริวัตติธรรม.

ธรรมไม่เป็นจิตตังสัญญาสมภูรณะนุปริวัตติ เป็น:inline?

จิต รูป และนิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นจิตตังสัญญาสมภูรณะนา-
*ปริวัตติ .

[๙๖๓] อัชฌัตติกธรรม เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ มนayeตนะ สภาวะธรรมเหล่านี้ซึ่งว่า อัชฌัตติกธรรม .

พาหิรธรรม เป็น:inline?

รูปายตนะ ฯลฯ อัมมายตนะ สmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า พาหิรธรรม .

[๙๖๔] อุปทานธรรม เป็น:inline?

จักขายตนะ ฯลฯ กพฟิกรรมหาร ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า อุปทานธรรม .

ธรรมไม่เป็นอุปทาน เป็น:inline?

กคลในกุมิ ๔ อกคล วินากในกุมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตในกุมิ ๓ มหาภูรูป ๔ และ
นิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมไม่เป็นอุปทาน .

[๙๖๕] อุปทินธรรม เป็น:inline?

วินากในกุมิ ๓ และรูปที่กรรมแต่งขึ้น สmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า อุปทินธรรม .

อนุปทินธรรม เป็น:inline?

กคลในกุมิ ๓ อกคล กิริยาอัพยากฤตในกุมิ ๓ และรูปที่กรรมมิได้แต่งขึ้น มරค ๔
ที่เป็นโภกุตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า อนุปทินธรรม .

มหันตรทุก จบ

อุปทานໂຄຈະ

[๙๖๖] อุปทานธรรม เป็น:inline?

อุปทาน ๔ คือ การป่าทาน ทิฏฐป่าทาน สีลัพพดป่าทาน อัตตาทุป่าทาน .

กามป่าทาน บังเกิดในจิตตุป่าทที่สหารดด้วยโลภะ ๔ ดาว

ทิฏฐป่าทาน สีลัพพดป่าทาน และอัตตาทุป่าทาน บังเกิดในจิตตุป่าท ที่สัมปุต
ด้วยทิฏฐิ ๔ ดาว สmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า อุปทานธรรม .

ธรรมที่ไม่เป็นอุปทาน เป็น:inline?

อกคลที่เหลือ เว้นอุปทานทั้งหลายเสีย กคลในกุมิ ๔ วินากในกุมิ ๔ กิริยาอัพยา-

*กฤตในกุมิ ๓ รูป และนิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมที่ไม่เป็นอุปทาน .

[๙๖๗] ธรรมเป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็น:inline?

กคลในกุมิ ๓ อกคล วินากในกุมิ ๓ กิริยาอัพยากฤตในกุมิ ๓ และรูปทั้งหมด

ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของอุปทาน .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็น:inline?

มරค ๔ ที่เป็นโภกุตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน ສmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน .

[๙๖๘] ธรรมสัมปุตด้วยอุปทาน เป็น:inline?

จิตตุป่าทที่สหารดด้วยโลภะสัมปุตด้วยทิฏฐิ ๔ ดาว จิตตุป่าทที่สหารดด้วยโลภะ
วิปปบุตจากทิฏฐิ ๔ ดาว เว้นโลภะที่บังเกิดในจิตตุป่าทเหล่านี้เสีย สmatchConditionเหล่านี้ซึ่งว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
ธรรมสัมปุญต์ด้วยอุปทาน .

ธรรมวิปปยตจากอุปทาน เป็นไนน?

โลภะซึ่งเกิดในจิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโลภะวิปปตจากทิภูรี ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโถมนัสสเวทนา ๒ ดาว จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยวิจิจจชา จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยอหังกะ ภคลในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน .

[๙๕๙] ธรรมเป็นอุปทาน และเป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็นไนน?

อุปทานธรรมเหล่านั้นแล ซึ่งอุปทาน เป็นไนน และเป็นอารมณ์ของอุปทาน .

ธรรมเป็นอารมณ์ของอุปทาน แต่ไม่เป็นอุปทาน เป็นไนน

อกุคลที่เหลือ เว้นอุปทานทั้งหลายเสีย ภคลในภูมิ ๓ วินากในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน ธรรมเป็นอารมณ์ของอุปทาน แต่ไม่เป็นอุปทาน .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน จะกล่าวว่า ธรรมเป็นอุปทาน และเป็นอารมณ์ของอุปทานก็ไม่ได้ ว่าธรรมเป็นอารมณ์ของอุปทาน แต่ไม่เป็นอุปทานก็ไม่ได้ .

[๙๖๐] ธรรมเป็นอุปทาน และสัมปุญต์ด้วยอุปทาน เป็นไนน?

ทิภูรีและโลภะ บังเกิดร่วมกันในจิตตุปบาทใด สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน ธรรมเป็นอุปทาน และสัมปุญต์ด้วยอุปทาน .

ธรรมสัมปุญต์ด้วยอุปทาน เป็นไนน?

จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโลภะ ๔ ดาว เว้นอุปทานทั้งหลายที่บังเกิดในจิตตุปบาทเหล่านี้เสีย สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน และสัมปุญต์ด้วยอุปทาน .

ธรรมวิปปยตจากอุปทาน จะกล่าวว่า ธรรมเป็นอุปทาน และสัมปุญต์ด้วยอุปทาน ก็ไม่ได้ ว่าธรรมสัมปุญต์ด้วยอุปทาน แต่ไม่เป็นอุปทานก็ไม่ได้ .

[๙๖๑] ธรรมวิปปยตจากอุปทาน และเป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็นไนน?

โลภะที่บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโลภะวิปปยตจากทิภูรี ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโถมนัสสเวทนา ๒ ดาว จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยวิจิจจชา จิตตุปบาทที่สหารดตด้วยอหังกะ ภคลในภูมิ ๓ วินากในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน ธรรมวิปปยตจากอุปทาน และเป็นอารมณ์ของอุปทาน .

ธรรมวิปปยตจากอุปทาน และไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็นไนน?

มරค ๔ ที่เป็นโลภตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน และไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน .

ธรรมสัมปุญต์ด้วยอุปทาน จะกล่าวว่า ธรรมวิปปยตจากอุปทาน และเป็นอารมณ์ของอุปทานก็ไม่ได้ ว่าธรรมวิปปยตจากอุปทาน และไม่เป็นอารมณ์ของอุปทานก็ไม่ได้ .

อุปทานโดยจะ จบ

กิเลสโคงจะ

[๙๖๒] กิเลสธรรม เป็นไนน?

กิเลสวัตถุ ๑๐ คือ โลภะ โถะ โมหะ มานะ ทิภูรี วิจิจจชา ถีนະ อหังกะ อกุคล ออนไลตปปะ .

โลภะ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโลภะ ๔ ดาว

โถะ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโถมนัสสเวทนา ๒ ดาว

โมหะ บังเกิดในอกุคลทั้งปวง

มานะ บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหารดตด้วยโลภะวิปปยตจากทิภูรี ๔ ดาว

ทิภูรี บังเกิดในจิตตุปบาทที่สัมปุญต์ด้วยทิภูรี ๔ ดาว

วิจิจจชา บังเกิดในจิตตุปบาทที่สหารดตด้วยวิจิจจชา

ถีนະ บังเกิดในอกุคลจิตที่เป็นลังขาริก

อหังกะ อกุคล และโถมนตปปะ บังเกิดในอกุคลจิตทั้งปวง

สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน กิเลสธรรม .

ธรรมไม่เป็นกิเลส เป็นไนน?

อกุคลที่เหลือ เว้นกิเลสทั้งหลายเสีย ภคลในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน ธรรมไม่เป็นกิเลส .

[๙๖๓] ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไนน?

ภคลในภูมิ ๓ อกุคล วินากในภูมิ ๓ กิริยาอพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไนน?

มරค ๔ ที่เป็นโลภตระ สามัญผล ๔ และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอุปทาน ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์

[๙๖๔] ธรรมเคร้าหมอง เป็นไฉน?

อกคุลจิตตุปบาท ๑๒ ดาว สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเคร้าหมอง

ธรรมไม่เคร้าหมอง เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๔ วิบากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้เรียกว่า ธรรมไม่เคร้าหมอง.

[๙๖๕] ธรรมลัมปุยตด้วยกิเลส เป็นไฉน?

อกคุลจิตตุปบาท ๑๒ ดาว สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมลัมปุยตด้วยกิเลส .

ธรรมวิปปยตจากกิเลส เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๔ วิบากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน

สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมวิปปยตจากกิเลส .

[๙๖๖] ธรรมเป็นกิเลส และเป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

กิเลสธรรมเหล่านั้นแล้วชื่อว่า ธรรมเป็นกิเลส และเป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลส เป็นไฉน?

อกคุลที่เหลือ เว้นกิเลสทั้งหลายเสีย กุคลในภูมิ ๓ วิบากในภูมิ ๓ กิริยา-

* อัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูปทั้งหมด สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลส .

ธรรมไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส จะกล่าวว่า ธรรมเป็นกิเลส และเป็นอารมณ์ของสังกิเลส ไม่ได้ ว่าธรรมเป็นอารมณ์ของสังกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลส ไม่ได้.

[๙๖๗] ธรรมเป็นกิเลส และเคร้าหมอง เป็นไฉน?

กิเลสธรรมเหล่านั้นแล้วชื่อว่า ธรรมเป็นกิเลส และเคร้าหมอง .

ธรรมเคร้าหมอง แต่ไม่เป็นกิเลส เป็นไฉน?

อกคุลที่เหลือ เว้นกิเลสทั้งหลายเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมเคร้าหมอง แต่ไม่เป็นกิเลส .

ธรรมเคร้าหมอง จะกล่าวว่า ธรรมเป็นกิเลส และเคร้าหมองก็ไม่ได้ว่าธรรม เคร้าหมอง แต่ไม่เป็นกิเลสก็ไม่ได้.

[๙๖๘] ธรรมเป็นกิเลส และลัมปุยตด้วยกิเลส เป็นไฉน?

กิเลส ๒-๓ อย่าง บังกิดร่วมกันในจิตตุปบาทได สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรม เป็นกิเลส และลัมปุยตด้วยกิเลส .

ธรรมลัมปุยตด้วยกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลส เป็นไฉน?

อกคุลที่เหลือ เว้นกิเลสทั้งหลายเสีย สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมลัมปุยต ด้วยกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลส .

ธรรมวิปปยตจากกิเลส จะกล่าวว่า ธรรมเป็นกิเลส และลัมปุยตด้วยกิเลส ไม่ได้ ว่า เป็นธรรมลัมปุยตด้วยกิเลส แต่ไม่เป็นกิเลสก็ไม่ได้.

[๙๖๙] ธรรมวิปปยตจากกิเลส แต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

กุคลในภูมิ ๓ วิบากในภูมิ ๓ กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมวิปปยตจากกิเลส แต่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมวิปปยตจากกิเลส และไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส เป็นไฉน?

มรรค ๔ ที่เป็นโโลกุตตระ สามัญญผล ๔ และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมวิปปยตจากกิเลส และไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส .

ธรรมลัมปุยตด้วยกิเลส จะกล่าวว่า ธรรมวิปปยตจากกิเลส แต่เป็นอารมณ์ของ สังกิเลสก็ไม่ได้ ว่าธรรมวิปปยตจากกิเลส และไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลสก็ไม่ได้.

กิเลสໂຄຈະ จบ

ปีธิทักษะ

[๙๗๐] ธรรมอันໂສດາປັຕິມරັດປະຫາດ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่ลัมปุยตด้วยທິກູງ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่ສหารดตด้วยວິຈິກິຈຈາ สภา-

* ธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมอันໂສດາປັຕິມරັດປະຫາດ .

จิตตุปบาทที่ສหารดตด้วยໂລກວິປັບປຸດຈາກທິກູງ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่ສหารดตด้วย ໂມນສສເວທ່ານາ ๒ ดาว สภาพธรรมเหล่านี้ ที่เป็นธรรมอันໂສດາປັຕິມරັດປະຫາດກົມື ที่เป็นธรรมอันໂສດາປັຕິມරັດປະຫາດກົມື.

ธรรมอันໂສດາປັຕິມරັດປະຫາດ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่ສหารดตด้วยອຫວັງຈະ กุคลในภูมิ ๔ วิบากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยາกฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมอันໂສດາປັຕິມරັດປະຫາດ .

[๙๗๑] ธรรมอันມරັດເບື້ອງສູງ ๓ ປະຫາດ เป็นไฉน?

จิตตุปบาทที่ສหารดตด้วยອຫວັງຈະ สภาพธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมอันມරັດເບື້ອງສູງ ๓ ປະຫາດ .

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณปกรณ์
จิตตบปบาทที่สหารดตดวยโลภะวิปปยุตจากทิกูฐิ ๔ ดาว จิตตบปบาทที่สหารดตดวยโถมนัสส-

* เวทนา ๒ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ ที่เป็นธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ประทานก็มี ที่เป็นธรรม

อันมารคเบื้องสูง ๓ ไม่ประทาน ก็มี .

ธรรมอันมารคเบื้องสูง ๓ ไม่ประทาน เป็น ไวน?

จิตตบปบาทสัมปยุตด้วยทิกูฐิ ๔ ดาว จิตตบปบาทที่สหารดตดวยวิจิกิจชา กตคลในกุณิ ๔
วินากในกุณิ ๔ กิริยาอพยากฤตในกุณิ ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมอัน
มารคเบื้องสูง ๓ ไม่ประทาน .

[๔๗๒] ธรรมมีสัมปยุตเหตอันโสดาปัตติมරคประทาน เป็น ไวน?

จิตตบปบาทที่สหารดตดวยทิกูฐิ ๔ ดาว จิตตบปบาทที่สหารดตดวยวิจิกิจชา เว้นโมแหะที่
บังเกิดในจิตตบปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมมีสัมปยุตเหตอันโสดาปัตติมරค
ประทาน .

จิตตบปบาทที่สหารดตดวยโลภะวิปปยุตจากทิกูฐิ ๔ ดาว จิตตบปบาทที่สหารดตดวยโถมนัส-

* เวทนา ๒ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ ที่เป็นธรรมมีสัมปยุตเหตอันโสดาปัตติมරคประทานก็มี
ที่เป็นธรรมมีสัมปยุตเหตอันโสดาปัตติมරคไม่ประทาน ก็มี .

ธรรมไม่มีสัมปยุตเหตอันโสดาปัตติมรคจะประทาน เป็น ไวน?

โมแหะที่สหารดตดวยวิจิกิจชา จิตตบปบาทที่สหารดตดวยอหัจจะ กตคลในกุณิ ๔ วินากใน
กุณิ ๔ กิริยาอพยากฤตในกุณิ ๓ รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมไม่มีสัมปยุต-

* เหตอันโสดาปัตติมรคจะประทาน .

[๔๗๓] ธรรมมีสัมปยุตเหตอันมารคเบื้องสูง ๓ ประทาน เป็น ไวน?

จิตตบปบาทที่สหารดตดวยอหัจจะ เว้นโมแหะที่บังเกิดขึ้นในจิตตบปบาทนี้เสีย สภาธรรม
เหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมมีสัมปยุตเหตอันมารคเบื้องสูง ๓ ประทาน .

จิตตบปบาทที่สหารดตดวยโลภะวิปปยุตจากทิกูฐิ ๔ ดาว จิตตบปบาทที่สหารดตดวยโถมนัส
๒ ดาว สภาธรรมเหล่านี้ ที่เป็นธรรมมีสัมปยุตเหตอันมารคเบื้องสูง ๓ ประทานก็มี ที่เป็น
ธรรมไม่มีสัมปยุตเหตอันมารคเบื้องสูง ๓ ประทาน ก็มี .

ธรรมไม่มีสัมปยุตเหตอันมารคเบื้องสูง ๓ จะประทาน เป็น ไวน?

จิตตบปบาทที่สัมปยุตด้วยทิกูฐิ ๔ ดาว จิตตบปบาทที่สหารดตดวยวิจิกิจชา โมแหะที่สหารด
ด้วยอหัจจะ กตคลในกุณิ ๔ วินากในกุณิ ๔ กิริยาอพยากฤตในกุณิ ๓ รูป และนิพพาน
สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมไม่มีสัมปยุตเหตอันมารคเบื้องสูง ๓ จะประทาน .

[๔๗๔] ธรรมมีวิตก เป็น ไวน?

gamma จารกุคล, อุกุคล, จิตตบปบาทฝ่ายกามาวจารกุคลวินาก ๑ ดาว ฝ่ายอุกุคลวินาก
๒ ดาว ฝ่ายกิริยา ๑ ดาว, รูปปารปชุมณาฝ่ายกุคล ฝ่ายวินากและกิริยา, โลกตตรปชุมณา
ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก, เว้นวิตกที่บังเกิดในจิตตบปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรม
ธรรมมีวิตก .

ธรรมไม่มีวิตก เป็น ไวน?

ปัญจวิญญาณหั้ง ๒ ฝ่าย ฉาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปปารปชุมณาฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และ
ฝ่ายกิริยา, อรูป ๔ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา ฉาน ๓ และ ๔ ที่เป็นโลกตตระ
ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก, วิตก, รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมไม่มีวิตก .

[๔๗๕] ธรรมมีวิจาร เป็น ไวน?

gamma จารกุคล, อุกุคล, จิตตบปบาทฝ่ายกามาวจารกุคลวินาก ๑ ดาว ฝ่ายอุกุคลวินาก
๒ ดาว ฝ่ายกิริยา ๑ ดาว, ฉาน ๑ และ ๒ ที่เป็นรูปปารปชุมณาฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และกิริยา,
ฉาน ๑-๒ ที่เป็นโลกตตระ ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก, เว้นวิจารที่เกิดขึ้นในจิตตบปบาทเหล่านี้เสีย
สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมมีวิจาร .

ธรรมไม่มีวิจาร เป็น ไวน?

ปัญจวิญญาณหั้ง ๒ ฝ่าย, ฉาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปปารปชุมณาฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และ
ฝ่ายกิริยา, อรูป ๔ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา, ฉาน ๓ และ ๔ ที่เป็นโลกตตระ
ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก, วิจาร, รูป และนิพพาน สภาธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมไม่มีวิจาร .

[๔๗๖] ธรรมมีปีติ เป็น ไวน?

จิตตบปบาทที่สหารดตดวยโสมนัสสเวทนา ฝ่ายกามาวจารกุคล ๔ ดาว ฝ่ายอุกุคล ๔ ดาว
ฝ่ายกามาวจารกุคลวินาก ๔ ดาว ฝ่ายกิริยา ๔ ดาว, ฉาน ๒ และ ๓ ที่เป็นรูปปารปชุมณาฝ่ายกุคล
ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา, ฉาน ๒ และ ๓ ที่เป็นโลกตตระ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก, เว้นปีติที่
เกิดในจิตตบปบาทเหล่านี้เสีย สภาธรรมเหล่านี้ซึ่งอ้ว ธรรมมีปีติ .

ธรรมไม่มีปีติ เป็น ไวน?

จิตตบปบาทที่สหารดตดวยอุเบกษาเวทนา ฝ่ายกามาวจารกุคล ๔ ดาว ฝ่ายอุกุคล ๔ ดาว
ฝ่ายกามาวจารกุคลวินาก ๑ ดาว ฝ่ายอุกุคลวินาก ๗ ดาว ฝ่ายกิริยา ๖ ดาว, ฉาน ๒ และ ๒
ที่เป็นรูปปารปชุมณาฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา อรูป ๔ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินาก และฝ่ายกิริยา,
ฉาน ๒ และ ๒ ที่เป็นโลกตตระ ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินาก, ปีติ, รูป และนิพพาน สภาธรรม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปิฎกที่ ๑ ธรรมสังคณีปกรณ์
เหล่านี้เขียว่า ธรรมไม่มีปฏิ .

[๙๗๗] ธรรมสหគตด้วยปติ เป็นไน?

จิตตบปบที่สหครอบด้วยโสมนั้นสว่าง ฝ่ายการภาครกศล ๔ ดวง ฝ่ายอกรกศล ๔ ดวง ฝ่ายการภาครกศลวิบาก ๕ ดวง ฝ่ายกิริยา ๕ ดวง, ภาน ๒ และ ๓ ที่เป็นรูปขาว ฝ่ายกิริยา ฝ่ายวิบาก และฝ่ายกิริยา, ภาน ๒ และ ๓ ที่เป็นโลกลุตตะ ฝ่ายกุศล ฝ่ายวิบาก เว้นปีติที่บังเกิดในจิตตบปบทเหล่านี้เสีย ลักษณะเหล่านี้ข้อว่า ธรรมะนี้คือตัวบปติ.

ธรรมไม่สหคตด้วยปีติ เป็นไน?

จิตตปนบที่สหគคตด้วยอุเบกษาเวทนา ฝ่ายกรรมวารกุล ๔ ดวง ฝ่ายอกุล ๘ ดวง
ฝ่ายกรรมวารกุลวินาก ๑๑ ดวง ฝ่ายอกุลวินาก ๗ ดวง ฝ่ายกิริยา ๖ ดวง, ภาน ๒ และ ๒
ที่เป็นรูปวาร ฝ่ายกุล ฝ่ายวินาก, และฝ่ายกิริยา, อรูป ๔ ฝ่ายกุล ฝ่ายวินาก, และฝ่ายกิริยา
ภาน ๒ และ ๒ ที่เป็นโภกตระ ฝ่ายกุล และฝ่ายวินาก ปีติ, รูป และนิพพาน สภาธรรม
เหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่สหគคตด้วยปีติ.

「๙๗๔」 วิรรัมสหรคตด้วยสุขเวทนา เป็นไนน?

จิตปบที่สหគตด้วยโสมน์สวะทนา ฝ่ายภาระจักคล ๔ ดวง ฝ่ายอกคล ๔ ดวง ฝ่ายภาระจักคลวินิบาก ๖ ดวง ฝ่ายกิริยา ๕ ดวง, ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นรูปปาง ฝ่ายกคล ฝ่ายวินิบาก และฝ่ายกิริยา, ภาน ๓ และ ๔ ที่เป็นโลกุตระ ฝ่ายกคล และฝ่ายวินิบาก, เว้น สงวนท่านที่มังเกิดในจิตปบที่เหล่านี้ สภาวะธรรมเหล่านี้ข้อว่า ธรรมสหគตด้วยสงวนทนา.

ธรรมไม่สหคตด้วยสขเวทนา เป็นใจ?

จิตตปบที่สหครอบด้วยอุบกษาเวทนา ฝ่ายกรรมจารกุล ๔ ดวง ฝ่ายอกกุล ๘ ดวง
ฝ่ายกรรมจารกุลวินิจฉัย ๑๐ ดวง ฝ่ายอกกุลวินิจฉัย ๗ ดวง ฝ่ายกิริยา ๖ ดวง, รูปวาระจตุคาม
ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินิจฉัย และฝ่ายกิริยา, อรุป ๔ ฝ่ายกุคล ฝ่ายวินิจฉัย และฝ่ายกิริยา, โลกตร-
**จตุคาม ฝ่ายกุคล และฝ่ายวินิจฉัย สุขเวทนา, รูป และนิพพาน สภาพธรรมเหล่านี้ซึ่งอว่า
ธรรมไม่สหครอบด้วยอุบกษาเวทนา.

「๙๗๔】 ธรรมสหรถตัวยอเนกษาเวทนา เป็นไฉ?

จิตตปนบที่สหគคตด้วยอเบกขาวาเวนา ฝ่ายกรรมการวาระกุล ๔ ดวง ฝ่ายอกกุล ๖ ดวง ฝ่ายกรรมการวาระกุลวินิจฉัย ๑๐ ดวง ฝ่ายกุลวินิจฉัย ๖ ดวง ฝ่ายกิริยา ๖ ดวง, รูปปัจจรจตุกตาม ฝ่ายกุล ฝ่ายวินิจฉัย และฝ่ายกิริยา, อรูป ๔ ฝ่ายกุล ฝ่ายวินิจฉัย และฝ่ายกิริยา, โลกุตร-
* จตุกตาม ฝ่ายกุล และฝ่ายวินิจฉัย, เว้นอเบกขาวาเวนา ที่บังเกิดในจิตตปนบทเหล่านี้เสีย
สภารมมเหล่านี้ซึ่งอว่า ธรรมสหគคตด้วยอเบกขาวาเวนา.

ชีรรวมไม่สูงรถติดวิ่งอเนกขาขวาหนา เป็นไรอะ?

จิตตปนบทที่สหกรณ์ด้วยโสมน้ำเงิน ฝ่ายการงานจารกศล ๔ ดวง ฝ่ายอุกศล ๖ ดวง ฝ่ายการงานจารกศลวิบาก ๖ ดวง ฝ่ายอุกศลวิบาก ๑ ดวง ฝ่ายกิริยา ๕ ดวง, ภาน ๓ และ ๕ ที่เป็นรูปป่าวร ฝ่ายกุศล ฝ่ายวิบาก และฝ่ายกิริยา, ภาน ๓ และ ๕ ที่เป็นโลกตตระ ฝ่ายกุศล และฝ่ายวิบาก, อุเบกษาเวทนา, รูป และนิพพาน ลภาระธรรมเหล่านี้ชื่อว่า ธรรมไม่สหกรณ์ด้วยกุศลเวทนา.

[๕๔] រាយការទទួលខ្លួន?

กิจกรรมที่นักเรียนต้องการให้ดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การแข่งขันฟุตบอล หรือ การประกวดร้องเพลง ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและสร้างความมั่นใจในตัวเอง

ธรรมไม่เป็นกรรมการ เป็นไอน?

រំបាយចារណ៍នេះមិនអាចបង្ហាញបានទេ។

「๙๙๑」 របាងវន្មរម តើអាណា?

案 ๔ และ ๕ ที่เป็นรูปปัจจาร ฝ่ายกุศล ฝ่ายวินาท และฝ่ายกิริยา สภาพธรรมเหล่านี้ ชื่อว่า รูปปัจจารธรรม.

ธรรมไม่เป็นรูปวาระ เป็นไหน?

ก้าวแรก ขอแสดงความยินดีกับคุณที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้นำในชุมชน

[๙๘] อรปักษารัฐเป็นไนน?

อรป ๔ ฝ่ายคคล ฝ่ายวินาท และกิริยา สภาธรรมเหล่านี้ชี้อว่า อรปอาจธรรม.

ការរាយរាជ រាជរាជ សាខាភុម្ភមន៍ដែលនឹងថា នរោត្តម្ម មិនបានរាយរាជ.

「នៅក្នុង បរិយាដីននទ្រព្យ ដើរណាណ?

กุคลในกฎหมาย ๓ ออกคุณ วินักในกฎหมาย ๓ กิริยาอพยพากฤตในกฎหมาย ๓ และรูปทั้งหมด สภาพธรรมชาติแล้วนี่เป็นอ้วา ปริญันธรรม .

อุปริยาปั้นนวธรรม เป็นไฉน?

มารค ๔ ที่เป็นโลกุตตระ สามัญญาณ ๔ และนิพพาน ลภารธรรมเหล่านี้ข้อว่า

นิรนาม.

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ อภิธรรมปีฎกที่ ๑ ธรรมลังคณีปกรณ์
มรรค ๔ ที่เป็นโลกตระ ลภารมเหล่านี้ชื่อว่า นิยมานิกรรม .

อนิยมานิกรรม เป็นไหน?

กุคลในภูมิ ๓ อุกคล วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน
ลภารมเหล่านี้ชื่อว่า อนิยมานิกรรม .

[๙๕] นิยตธรรม เป็นไหน?

จิตตุปบาทที่สัมปยตด้วยทิฏฐิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยโถมนัสสเทนา ๒ ดาว
ลภารมเหล่านี้ ที่เป็นนิยตธรรมก็มี ที่เป็นอนิยตธรรมก็มี

มรรค ๔ ที่เป็นโลกตระ ลภารมเหล่านี้ชื่อว่า นิยตธรรม .

อนิยตธรรม เป็นไหน?

จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยโลภะวิปปยตจากทิฏฐิ ๔ ดาว จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยวิจิกิจชา
จิตตุปบาทที่สหารคตด้วยอุหัจจะ กุคลในภูมิ ๓ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ รูป
และนิพพาน ลภารมเหล่านี้ชื่อว่า อนิยตธรรม .

[๙๖] สอตตรธรรม เป็นไหน?

กุคลในภูมิ ๓ อุกคล วินากในภูมิ ๓ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ และรูปทั้งหมด
ลภารมเหล่านี้ชื่อว่า สอตตรธรรม .

อนุตตรธรรม เป็นไหน?

มรรค ๔ ที่เป็นโลกตระ สามัญญาณ ๔ และนิพพาน ลภารมเหล่านี้ชื่อว่า
อนุตตรธรรม .

[๙๗] สารธรรม เป็นไหน?

อุกคลจิตตุปบาท ๑๒ ดาว ลภารมเหล่านี้ชื่อว่า สารธรรม .

อรณธรรม เป็นไหน?

กุคลในภูมิ ๔ วินากในภูมิ ๔ กิริยาอัพยากฤตในภูมิ ๓ รูป และนิพพาน ลภารม
เหล่านี้ชื่อว่า อรณธรรม .

ธรรมลังคณีปกรณ์ จบ
